

Varbola Kooli

**Ainekavad
I ja II kooliaste**

SISUKORD

1. AINEVALDKOND KEEL JA KIRJANDUS	5
Keele ja kirjanduspädevus	5
Ainevaldkonna kirjeldus ja valdkonnasisene lõiming	5
Üldpädevuste kujundamise võimalusi	7
Ainevaldkonna lõimingu võimalusi teiste ainevaldkondadega	8
Läbivate teemade rakendamise võimalusi	9
Õppetegevuse kavandamine ja korraldamine	10
Hindamise alused.....	10
Eesti keele õppe- ja kasvatuseesmärgid I kooliastmes	12
Eesti keele ainekava 1. klassile.....	12
Eesti keele ainekava 2. klassile.....	15
Eesti keele ainekava 3. klassile.....	17
Eesti keele õppe- ja kasvatuseesmärgid II kooliastmes	20
Eesti keele ainekava 4. klassile.....	21
2. AINEVALDKOND VÕÕRKEELED	24
Võõrkeelepädevus	24
Ainevaldkonna kirjeldus ja valdkonnasisene lõiming	24
Üldpädevuste kujundamise võimalusi	25
Võõrkeelte valdkonna lõimingu võimalusi teiste ainevaldkondadega	26
Läbivate teemade rakendamise võimalusi	27
Õppetegevuse kavandamine ja korraldamine	28
Hindamise alused.....	28
Õppe- ja kasvatuseesmärgid I kooliastmes.....	30
Inglise keele ainekava 3. klassile	31
Õppe- ja kasvatuseesmärgid II kooliastmes	32
Inglise keele ainekava 4. klassile	32
3. AINEVALDKOND MATEMAATIKA	33
Matemaatikapädevus	33
Ainevaldkonna kirjeldus ja valdkonnasisene lõiming	33
Üldpädevuste kujundamise võimalusi	34
Matemaatika lõimingu võimalusi teiste ainevaldkondadega.....	35
Läbivate teemade rakendamise võimalusi	36
Õppetegevuse kavandamine ja korraldamine	37
Hindamise alused.....	38
Matemaatika õppe- ja kasvatuseesmärgid I kooliastmes.....	38
Matemaatika ainekava 1. klassile	38
Matemaatika ainekava 2. klassile	40
Matemaatika ainekava 3. klassile	43
Matemaatika õppe- ja kasvatuseesmärgid II kooliastmes	45
Matemaatika ainekava 4. klassile	45
4. AINEVALDKOND LOODUSAINED	50
Loodusteaduslik pädevus.....	50

Üldpädevuste kujundamise võimalusi	50
Loodusainete lõimingu võimalusi teiste ainevaldkondadega	51
Läbivate teemade rakendamise võimalusi	52
Õppetegevuse kavandamine ning korraldamine	52
Hindamise alused.....	53
Õppe- ja kasvatuseesmärgid I kooliastmes	55
Loodusõpetuse ainekava 1. klassile.....	56
Loodusõpetuse ainekava 2. klassile.....	58
Loodusõpetuse ainekava 3. klassile.....	61
Õppe- ja kasvatuseesmärgid II kooliastmes	64
Loodusõpetuse ainekava 4. klassile.....	65
5. AINEVALDKOND SOTSIAALAINED	69
Sotsiaalvaldkondlik pädevus	69
Ainevaldkonna kirjeldus ja valdkonnasisene lõiming	70
Üldpädevuste kujundamise võimalusi	70
Sotsiaalainete lõimingu võimalusi teiste ainevaldkondadega	71
Läbivate teemade rakendamise võimalusi	72
Õppetegevuse kavandamine ning korraldamine	73
Hindamise alused.....	73
Õppe- ja kasvatuseesmärgid I ja II kooliastmes	75
Sotsiaalainete ainekava 2. klassile	76
Sotsiaalainete ainekava 3. klassile	78
Sotsiaalainete ainekava 4. klassile.....	80
6. AINEVALDKOND KUNSTIAINED (kunst ja muusika).....	82
Kunstipädevus	82
Ainevaldkonna kirjeldus ja valdkonnasisene lõiming	83
Üldpädevuste kujundamise võimalusi	84
Kunstiainete lõimingu võimalusi teiste ainevaldkondadega	85
Läbivate teemade rakendamise võimalusi.	86
Õppetegevuse kavandamine ning korraldamine	87
Hindamise alused.....	87
KUNST	89
Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid, oskused ja hoiakud I kooliastmes	90
Kunsti ainekava 1.klassile	91
Kunsti ainekava 2. klassile	92
Kunsti ainekava 3. klassile	94
Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid, oskused ja hoiakud II kooliastmes.....	97
Kunsti ainekava 4. klassile	98
MUUSIKA.....	100
Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid I kooliastmes:.....	101
Muusika ainekava 1. klassile	102
Muusika ainekava 2. klassile	103

Muusika ainekava 3. klassile	105
Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid II kooliastmes:	108
Muusika ainekava 4. klassile	109
7. AINEVALDKOND KEHALINE KASVATUS	111
Kehakultuuripädevus	111
Ainevaldkonna kirjeldus ja valdkonnasisene lõiming	112
Üldpädevuste kujundamise võimalusi	112
Läbivate teemade rakendamise võimalusi	113
Õppetegevuse kavandamine ning korraldamine	114
Hindamise alused.....	114
Liikumisõpetuse õppe- ja kasvatusesmärgid I kooliastmes	115
Liikumisõpetuse ainekava 1. klassile	115
Liikumisõpetuse ainekava 2. klassile	118
Liikumisõpetuse ainekava 3. klassile	120
Liikumisõpetuse õppe- ja kasvatusesmärgid II kooliastmes.....	123
Liikumisõpetuse ainekava 4. klassile	123
8. AINEVALDKOND TEHNOLOOGIA	126
Tehnoloogiapädevus	126
Ainevaldkonna kirjeldus.....	128
Üldpädevuste kujundamise võimalusi	128
Õppeainete lõimingu võimalusi teiste ainevaldkondadega.....	129
Läbivate teemade rakendamise võimalusi	130
Õppetegevuse kavandamine ning korraldamine	131
Käsitöös ja kodunduses ning tehnoloogiaõpetuses:.....	131
Hindamise alused.....	132
KÄELINE TEGEVUS.....	133
Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid I kooliastmes	133
Käelise tegevuse ainekava 1. klassile	134
Käelise tegevuse ainekava 2. klassile	136
Käelise tegevuse ainekava 3. klassile	139
KÄSITÖÖ JA KODUNDUS	143
Käsitöö ja kodunduse õppe- ja kasvatusesmärgid II kooliastmes.....	143
Käsitöö ja kodunduse ainekava 4. klassile	143
TEHNOLOOGIAÕPETUS	144
Tehnoloogiaõpetuse õppe- ja kasvatusesmärgid II kooliastmes	144
Ainekava tehnoloogia õpetuses 4. klassile.....	145
9. VALIKAIN - INFORMAATIKA JA PROGRAMMEERIMINE	146
Informaatika aine üldkirjeldus.....	146
Õpitulemused I kooliastmes	147
Informaatika ainekava 1. – 3. klassile	147
Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid II kooliastmes	149
Informaatika ainekava 4. klassile	149

1. AINEVALDKOND KEEL JA KIRJANDUS

Keele ja kirjanduspädevus

Keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete õpetamise eesmärk põhikoolis on kujundada õpilastes eakohane keele- ja kirjanduspädevus, mis tähendab suutlikkust tajuda keelt ja kirjandust kui rahvusliku, riikliku ja iseenda identiteedi alust, mõista erinevaid kirjandustekste ning nende tähtsust Eesti ja maailma kultuuriloos. Keele- ja kirjanduspädevus hõlmab teadmisi ja oskusi, kujundamaks keele- ja kultuuri teadlikku inimest, kes käitub nii suulises kui ka kirjalikus suhtluses verbaalsele ja sotsiaalsele kontekstile vastavalt. Keele- ja kirjandusõpetusega taotletakse, et põhikooli lõpuks omandab õpilane järgmised valdkonnapädevused:

- 1) austab keelt kui kultuuri kandjat ja vahendajat, hindab seda kui avaliku suhtluse vahendit, väärtustab eesti rahvuskirjandust ja rahvapärimust ning keelelist ja kultuurilist mitmekesisust;
- 2) saavutab keeleteadlikkuse, arvestab kultuuris välja kujunenud keelekasutus- ja suhtlustavasid, teadvustab keeleoskust õpioskuste alusena ning identiteedi osana;
- 3) loeb, esitab ning kirjutab eri tüüpi ja liiki tekste, analüüsib tekstide keelekasutust, ülesehitust ja vormistust, väljendab end selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- 4) leiab, hindab kriitiliselt ning kasutab eri allikates ja keskkondades pakutavat teavet, austab intellektuaalomandit;
- 5) mõistab ilukirjandusteose kunstilisi väärtusi, analüüsib ja tõlgendab eri tüüpi ning eri žanris tekstide ülesehitust, väljendust ja sisu;
- 6) omandab lugemisharjumuse, väärtustab lugemist, kujundab loetu põhjal oma esteetilisi hoiakuid ja eetilisi tõekspidamisi, rikastab mõtte- ja tundemaailma, täiendab enda keele- ja kultuuri teadmisi.

	1. klass	2. klass	3. klass	4. klass
Eesti keel	7	6	6	5

Ainevaldkonna kirjeldus ja valdkonnasisene lõiming

Keel on rahvuskultuuri ja rahvusliku identiteedi kandja. Eesti keele oskus kõnes ja kirjas pole üksnes inimese identiteedi, tema mõtlemise ja tundevõime kujunemise alus, vaid ka jätkusuutliku ja ennastjuhtiva õppimise eeldus kogu edasiseks eluks. Kui õpilane mõistab eesti keele tähtsust sotsiaalse suhtluse vahendina ja rahvusliku kultuuri kandjana, kujuneb ta täisväärtuslikuks ühiskonna liikmeks, kes suudab ennast erinevates suhtlusolukordades selgelt ja lodusalt väljendada, mõistab erinevaid tekste, on võimeline argumenteerima ja mõtestatud teksti looma. Põhikoolis pannakse alus õpilaste sotsiaalsele kirjaoskusele, st oskusele kasutada keelt teadlikult ja kriitiliselt isiklikus ja avalikus elus, õppe- ja tööolukorras. Õpilastes kujundatakse teadmisi ja oskusi, mis hõlmavad keelt, selle variante, eri tüüpi ja liiki tekste ning mis lubavad toime tulla suulise ja kirjaliku suhtlusega, tekstide vastuvõtu ja loomisega. Keeleõpetuse kõrgeim siht on aidata õpilasel kujuneda iseseisvaks teksti vastuvõtjaks ja loojaks, kes on omandanud tänapäeva eesti kirjakeele. Eesti keele hea valdamine on eduka õppimise eeldus kõigis õppeainetes.

Ainevaldkonna õppeained toetavad eeskätt õpilase emakeele- ja kirjanduspädevuse ning kommunikatiivsete oskuste arengut, kuid ka tema identiteedi ja enesetunnetuse kujunemist ning kultuurilist ja sotsiaalset arengut. 1.– 4. klassis on eesti keel kirjandusega lõimitud õppeaine, milles

taotletakse nii keele kui ka kirjandusõpetuse eesmäärke. Eesti keele õppes arendatakse kõiki keelelisi osaoskusi (kõnelemine, kuulamine, lugemine, kirjutamine) ja õigekeelsust. Osaoskusi ja õigekeelsust arendatakse nii teabe- ja tarbetekstide kui ka ilukirjandustekstide lugemise, jutustamise ja kirjutamise kaudu. Oluline roll on ka õpilaste enda loomingul ning katsetamisel. Kuulamine, kuuldust arusaamine ja kõnelemine on tihedalt seotud lugemis- ja 20 kirjutamisoskuse arendamisega, neist omakorda sõltub edasise kirjaliku eneseväljendusoskuse tõhusus. Suuline keelekasutus hõlmab eneseväljendust tavaolukorras ning eakohase suulise teksti mõistmist ja edastamist. Lugemise õpetamisel arendatakse lugemistehnilist vilumust ja kujundatakse oskust loetud tekstiga jõukohaste juhiste järgi eesmärgistatult töötada. Kirjutamise õpetamisel parendatakse kirjatehnikat, kujundatakse õigekirjaoskust õpitud keelendite piires ning arendatakse suutlikkust väljendada end loovalt ja eesmärgipäraselt. Loetav käekiri on alus kirjalikule eneseväljendusele. Esimeses kooliastmes on oluline saavutada eesmärgistatud kirjutamisoskus ja oskus oma mõtteid kirjalikult väljendada.

Ainevaldkonnasisese lõimingu põhialus on avar tekstikäsitlus, mis hõlmab nii suulisi kui ka kirjalikke tarbe- ja ilukirjandustekste, samuti pildilisi, graafilisi ning teist liiki tekste. Ainevaldkonna õppeainete koostoimes omandatakse teiste õppeainete õppimiseks vajalikke kuulamis-, kõnelemis-, lugemis- ja kirjutamisstrateegiaid, kujuneb soov ning oskus oma mõtteid arusaadavalt väljendada.

Õpilane omandab keelelise suhtluse oskused ja vilumused, õpib oma mõtteid ning tundeid väljendama, kuuldut ja loetut analüüsima ning kogutud teavet üldistama. Kirjanduslike tekstide lugemine ja käsitlemine tundides avardab õpilaste kultuuri- ja elukogemust, rikastab sõnavara, soodustab kirjandushuvi ning lugeja võimete ja isiksuse arengut. Keeleõppe tekstivalikus on eeldatavalt esindatud erinevad autentsed ühiskonnas toimimiseks vajalikud tekstitüübid ja -liigid, nii suulised kui ka kirjalikud tekstid, mis peegeldavad suhtlustavasid ja -olukordi. Oskust tekste mõista ja luua arendatakse lõimitud aine- ja tekstiõpetuse kaudu, mis seotakse ortoloogia, grammatika ja leksika õpetamisega.

Keeleliste osaoskuste lõimimise tulemusel arenevad õpilaste mõtlemisvõime, suhtlusoskus ja enesetunnetus. Õpilased on võimelised eetilisel, olusid ja kaaslaste arvestades suhtlema, teadlikumalt õppima ja tegutsema. Lugemise soodustamisel on oluline anda õppijale valikuvõimalus ning märgata, mida õppija ise lugemiseks valib, milliseid otsuseid protsessi sees teeb ning kuidas läbi loetu iseenda kui lugeja kohta teadlikumaks saab. Keele ja kirjanduse valdkonna ained lõimuvad valdkonnaüleselt kõikide õppeainetega ja toetavad pädevuste saavutamist teistes ainevaldkondades. Keeleoskus loob eeldused kõigi õppeainete edukaks omandamiseks ja toimetulekuks nii isiklikus kui ka avalikus elus. Kõikide valdkondade õppeained arendavad omakorda keelekasutuse põhipädevusi: sõnavara tundmist ja rakendamist, tekstimõistmist ja -loomet, pädevust suuliselt ja kirjalikult suhelda.

Õpilaste funktsionaalne ja kriitiline kirjaoskus kujuneb välja kõigi õppeainete õppimise tulemusel, mis eeldab pidevat koostööd aineõpetajate vahel. Keele- ja kirjandusõpetuse eriosa on tõsta õpilaste keeleteadlikkust, st anda teadmisi keele kohta, mis tagab tõhusa suhtluspädevuse, arusaamise keele varieerumisest žanriti ning grammatikast kui tähendusloome vahendist.

Keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete kaudu kujundatakse ja arendatakse õpilastes kõiki riiklikus õppekavas kirjeldatud üldpädevusi ja läbivaid teemasid.

Üldpädevusteni jõutakse eri allikatest teavet hankides ja seda kriitiliselt hinnates, eri liiki tekste lugedes, nende üle arutledes ja väideldes, erilaadseid tekste funktsionaalselt koostades ja kirjutades. Üldpädevuste kujundamisel kasutatakse erinevaid koostöövorme, õppemeetodeid ja -keskkondi, sh

digivahendeid ja võtteid, veebi- ja e-õppekeskkondi, analüüsitakse ja lahendatakse elulisi probleemolukordi ja väärtuskonflikte, arvestatakse õpilaste isikupära ja andelaadi. Üldpädevuste saavutamist toetab valdkonnaüleselt õppeainete eesmärgipärane lõimimine teistesse valdkondadesse kuuluvate õppeainetega ning läbivate teemade õpilase jaoks tähenduslik käsitlemine.

Läbivad teemad toetavad õpilase suutlikkust oma teadmisi ja oskusi erinevates olukordades rakendada, väärtusnorme, -hoiakuid ja -hinnanguid kujundada ning võimaldavad luua ettekujutuse ühiskonna kui terviku arengust. Läbivad teemad kui ühiskonnas tähtsustatud aineteülesed valdkonnad on üld- ja valdkonnapädevuste, õppeainete ja ainevaldkondade vahelise lõimingu vahendiks. Läbivate teemade käsitlemist toetavad projekt- ja probleemõpe, uurimis- ja loovtegevused, lugemis-, kirjutamis- ja suhtlusülesanded ning mitmekülgne info- ja digikirjaoskus.

Üldpädevuste kujundamise võimalusi

Kultuuri- ja väärtuspädevus. Õppeaines kujundatakse kõlbelisi ja esteetilis-emotsionaalseid väärtusi ning kultuuriväärtuste mõistmist ilukirjandus- ja ainetekstide kaudu. Keeleõpetus rõhutab vaimseid ja kultuuriväärtusi: keele kui rahvuskultuuri kandja tähtsust, keeleoskust kui inimese identiteedi olulist osa. Lisaks väärtustatakse funktsionaalset kirjaoskust ning teadlikku kriitilist suhtumist teabeallikatesse, sh meediasse. Õpilane väärtustab loomingut ja ilumeelt ning kultuurilist mitmekesisust. Oskab teadvustada oma väärtushinnanguid, on teadlik oma kooli põhiväärtustest ning oskab nendest tulenevalt otsuseid vastu võtta.

Sotsiaalne ja kodanikupädevus. Tundides kasutatava paaris- ja rühmatöö käigus kujundatakse koostööoskust, julgustatakse oma arvamust välja ütleva, kaaslaste ideid tunnustama ja teistega arvestama, ühiseid seisukohti otsima, lahendusi leidma. Eri laadi ülesannete kaudu kujundatakse oskust suhelda eetiliselt, viisakalt ja olusid arvestades nii suuliselt kui ka kirjalikult. Õppija aktsepteerib inimeste ja nende väärtushinnangute erinevusi ning arvestab neid suhtlemisel. On loodud võimalused, et õpilane saaks ja suudaks ennast teostada ning teaks ja järgiks ühiskondlikke väärtusi ja norme.

Enesemääratluspädevus. Läbi toetava tagasiside ning õpilase kaasamise tekstide üle arutledes kujundatakse õpilastes positiivset minapilti. Õpiolukordades luuakse võimalused suhestuda käsitletavate teemadega, loovülesannete kaudu tuuakse esile õpilaste eripärad ja anded, aidatakse kaasa maailmavaate kujunemisele.

Õpipädevus. Tundides arendatakse kuulamis- ja lugemisoskust, eri liiki tekstide mõistmist, fakti ja arvamuse eristamist, erinevatest allikatest teabe hankimist ja selle kriitilist kasutamist, eri liiki tekstide koostamist ning oma arvamuse kujundamist ja sõnastamist. Õppija oskab seada eesmärgi ning aega planeerida selliselt, et eesmärgid saaksid täidetud. Oskab seostada varem õpitut uuega ning selleks luuakse õppe kestel ka võimalused.

Suhtluspädevus. Eesti keele tundides kujundatakse suulise ja kirjaliku suhtluse oskust, suhtluspartneri ja tema suulise ja kirjaliku kõne mõistmist, suhtluspartneriga arvestamist ning sobiva käitumisviisi valikut, oma seisukohtade esitamist ja põhjendamist oskust. Õppetegevuse ja õppetekstide kaudu pannakse alus õpilaste diskuteerimis- ja väitlemis- ning tänapäevasele kirjaliku suhtlemise oskusele. Turvalisuse ning kokkulepete täitmise vajalikkus, usaldusvärsus.

Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus. Teabetekstide abil arendatakse oskust lugeda visuaalselt esitatud infot, leida arvandmeid, lugeda ja mõista tabelite, skeemide, graafikute ning diagrammidena esitatud infot ning seda analüüsida, sõnalise teabega seostada ja tõlgendada. Vanemates tekstides kasutatud mõõtühikute teisendamise kaudu edendatakse arvutusoskust. Õpitakse eristama teaduslikku teavet ilukirjanduslikust ja populaarteaduslikust teabest ning kasutama tehnoloogilisi abivahendeid tekstide loomisel, korrigeerimisel ja esitamisel.

Digipädevus. Klassides kasutatakse elektroonilisi sõnaraamatuid, info otsimiseks kasutatakse otsingumootoreid. E-kirjade kirjutamine, digitundide kokkulepete loomine ning nende mõistmine. Digisisu loomine üksi ja koos. Tekstide vormistamine, plakatid. Tehnoloogiliste seadmete, keskkondade kasutamine õppetöös. Digipädevuse raames õpitakse kasutama sobivaid teabeotsingumeetodeid, hindama leitud teabe usaldusväärsust ja asjakohasust, samuti arvestatakse autoriõiguse tavaid nii teiste kui enda töödes. Digipädevuse kasutamisel on suur roll loovtööde ning individuaalsete kui ka gruppitööde koostamisel. Samuti kasutatakse digipädevust suhtlusvõrgustikes rühmatööde koostamisel. Eelnevast lähtudes tunneb õpilane ka interneti suhtusetiketti, arvestab digisuhtluses teabe kasutamise ja avaldamise õiguslikke sätteid ning on teadlik internetis varitsevatest ohtudest.

Ettevõtlikkuspädevus. Ettevõtlikkuse ning vastutustunde kujunemist toetatakse nii meedia- ja kirjandustekstidest kui ka igapäevaelust lähtuvate eakohaste probleemide arutamisega, nende suhtes seisukoha võtmise ja neile lahenduste otsimisega nii keele- ja kirjandustundides kui ka loovtöös. Ettevõtlikkuspädevuse kujunemisel on oluline luua eeldused õpilaste omaalgatuse ja aktiivsuse näitamiseks. Õpilane suudab ideid luua ja ellu viia, näeb probleeme ja neis peituvaid võimalusi. Seab eesmärged, koostab plaane lisaks reageerib loovalt, uuendusmeelselt ja paindlikult muutustele.

Ainevaldkonna lõimingu võimalusi teiste ainevaldkondadega

Keele ja kirjanduse valdkonna õppeained toetavad pädevuste saavutamist teistes valdkondades: õpitakse lugema ja mõistma eri liiki tekste, sh teabe- ja tarbetekste, areneb sõnavara ning maailmapilt avardub. Õpilased õpivad kirjutama eri tüüpi tekste, kasutades kohaseid keelevahendeid ja õpitud termineid ning sobivat stiili; õpivad koostama ja vormistama uurimistöid, projekte, kasutama allikaid ja neile viitama; harjuvad kasutama eri liiki sõna- ja käsiraamatuid.

Arutlusoskust ning info hankimise, tõlgendamise ja kasutamise oskusi arendatakse nii keele ja kirjanduse valdkonna kui ka teiste ainete õppes, töötades sisult erinevate tekstidega, samuti diskussioonide ja väitluste kaudu. Lõimingu toetab elementaarsete õigekirjanõuete järgimine teiste ainevaldkondade tundides.

Inglise keel. Eesti keele õpetuse kaudu arendatakse õpilaste kirjalikku ja suulist eneseväljendus- ning arutlemisoskust, oskust luua tekste ning neist aru saada. Võõrkeelte õppimisel on abiks eesti keele tundides omandatud keelemõisted. Omandatud võõrsõnad toetavad võõrkeelte õppimist. Eesti lastekirjanduse tõlked aitavad õpilastel inglise keelsetest tekstidest paremini aru saada. Inglise keelsed lihtsamad tekstid (muinasjutud; lasteluule- ja laulud) lugemine, kuulamine (audio) ja arutamine süvendab huvi selle keele maa ja kultuuri ning ka kirjanduse originaalkeeles lugemise vastu.

Matemaatika. Õppetekstide ja tekstülesannete mõistmist soodustab eesti keele ja kirjanduse tundides arendatav lugemisoskus. Arvsõnade õigekirja õppimine toetab korrektse matemaatilise kirjaoskuse omandamist.

Loodusõpetus. Loodusteaduslike õppe- ja teabetekstide mõistmine eeldab head lugemisoskust ja tööd tekstiga. Eesti keele tunnis kinnistatakse kohanimedele ning loodusnähtustele ja -objektide nimetustele õigekirja. Loodustemärgilised tekstid õppe- ning ilukirjanduses aitavad loodustundma õppida ja väärtustada. Loodusainetes omandatud sõnavara ning teadmised soodustavad omakorda kirjandusteoste looduskirjelduste mõistmist ja kujutluspiltide teket ning võimendavad seeläbi emotsionaalset mõju lugejale.

Sotsiaalsed. Ilukirjandusteoste lugemine ja analüüs toetavad maailmapildi kujunemist, ajaloosündmuste mõistmist ning ühiskonnaelus ja inimsuhtes orienteerumist. Kirjandustekste valides ja käsitledes peetakse silmas ühiskonnas olulisi valdkondi: väärtused ja kõlblus; suhted kodus

ja koolis; omakultuur ja kultuuriline mitmekesisus; kodanikuühiskond ja rahvussuhted. Aineõppe käigus omandatud teadmised ajaloost, ühiskonna arengust ja toimimisest ning inimese staatusest ühiskonnas toetavad kirjandusteoste käsitlemisel ühiskondlike probleemide ja inimsuhete mõistmist. Eesti keele tundides õpitakse riikide, ühenduste, organisatsioonide, ajalooliste isikute, ajaloosündmuste nimede õigekirja norme, mida ajaloo- ja ühiskonnatundides kinnistatakse konkreetsete näidete varal. Õpilane õpib valikuid tegema ning seeläbi ka oma sõnade ja tegude eest vastutust võtma.

Kunstiained. Kunstiainete õpet toetab lähenemine kirjandusele kui kunstiainele. Kirjandusteose analüüs seostatuna illustratsioonide vaatlusega soodustab kunsti väljendusvahendite eripära mõistmist. Reklaami käsitlemine keeleõppes eeldab ka visuaalsete ja auditiivsete komponentide eritlemist ja analüüsi. Kirjandusteose käsitlemise illustreerimine vastava ajastu muusikaga soodustab arusaamist muusika emotsionaalsest mõjust ning kunstilistest väljendusvahenditest. Kirjanduse ja muusikaõpetuse ühisosa on (rahva)laul, selle tekst ja esitus.

Kehaline kasvatus. Meedia- ja kirjandustekstide valiku kaudu saadakse elukogemusi. Plakateid ja esitlusi koostades kujundatakse tervist väärtustavat eluhoiakut. Väitlustes propageeritakse tervislikku eluviisi ning dramatiseeringutes ja rollimängudes saab läbi mängida mitmesuguseid elulisi olukordi.

Tehnoloogia. Õppe- ja teabetekstide kaudu kujundatakse oskust hinnata tehnoloogia rakendamise kaasnevaid võimalusi ja ohte, kasutada eetilisel nüüdisaegseid tehnoloogiaid oma õpi-, töö- ja suhtluskeskkonna kujundamisel ning järgida tehnilisi vahendeid kasutades ohutuse ning intellektuaalomandi kaitse nõudeid.

Läbivate teemade rakendamise võimalusi

Õppekava läbivaid teemasid peetakse silmas valdkonna õppeainetes eesmärkide seadmisel, õpitulemuste ning õppesisu kavandamisel, lähtudes kooliastmest ning õppeaine spetsiifikast.

Elukestev õpe ja karjääriplaneerimine. Rollimängude, tekstide käsitlemise, arutelude ja loovtööde kaudu arendatakse õpilaste suhtlus- ja koostööoskusi, mis on olulised tulevases tööelus. Arendatakse suutlikkust kujundada oma arvamust, väljendada end selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult, lahendada probleeme. Õppetegevus võimaldab õpilasel kujundada eneseanalüüsiks vajalikku sõnavara, et analüüsida oma huvisid, võimeid, nii ainealaseid kui ka teisi oskusi ja teadmisi ning õpilast suunatakse kasutama eneseanalüüsi tulemusi oma tulevase haridustee ja tööelu planeerimisel. Õppetegevus võimaldab töömaailmaga ka vahetult kokku puutuda (nt õppekäigud ettevõttesse, ainevaldkonnaga seotud ametite tutvustus). Meediatekstide analüüsi kaudu juhitakse õpilasi märkama ühiskonnas toimuvaid protsesse ja arutlema selle üle, kuidas need mõjutavad haridusteed ning tulevast tööelu.

Keskkond ja jätkusuutlik areng. Tervis ja ohutus. Teemakohaste tekstide varal, probleemülesannete lahendamise ning suuliste ja kirjalike arutluste kaudu toetatakse õpilaste kujunemist sotsiaalselt aktiivseteks, keskkonnateadlikeks, vastutustundlikeks ning tervist ja turvalisust väärtustavateks inimesteks.

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Eri liiki tekstide käsitlemise kaudu suunatakse õpilasi märkama ühiskonna probleeme ja neile lahendusi otsima. Projektides osalemine aitab kasvatada aktiivset ellusuhtumist.

Kultuuriline identiteet. Keele ja kirjanduse kui rahvuskultuuri kandjate toel kujuneb õpilastes arusaam endast, teadmised oma juurtest, eesti keele erikujudest (nt Mulgi, Võru, Setu, Kihnu murre). Emakeele ja kirjanduse väärtustamise kaudu õpitakse lugu pidama endast ja oma rahvast, teiste rahvaste tekstide abil kujundatakse arusaam kultuuride erinevustest, aga ka tõdemus inimkonna kultuurilisest ühisosast.

Teabekeskkond. Erinevatest allikatest (sh internetist) teabe hankimine, selle kriitiline hindamine ja

kasutamine on nii keele- ja õppeteemakohaste teadmiste laiendamise kui ka tekstilooma eelduseks.

Tehnoloogia ja innovatsioon. Õpi ülesannete lahendamiseks kasutatakse teadlikult infoühiskonna võimalusi, õpilasi suunatakse alternatiivseid lahendusi otsima, oma ideid ellu rakendama.

Väärtused ja kõlblus. Ilukirjandust ning kultuuri teemalisi teabetekste lugedes ja analüüsides, nende üle arutledes ning nende põhjal kirjutades pööratakse tähelepanu õpilaste kujunemisele kõlbelisteks isiksusteks, kes teavad ja tunnustavad üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi. Tekstide analüüsi abil kujundatakse julgust astuda välja taunimisväärtete tegude ja hoiakute vastu.

Õppetegevuse kavandamine ja korraldamine

- 1) peetakse silmas õppekava alusväärtusi, üldpädevusi, õppeaine eesmärgi ja õpitulemusi ning toetatakse lõimingu teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- 2) jälgitakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta ulatuses ühtlaselt ning jätab piisavalt aega puhkuseks ja huvitegevuseks;
- 3) võimaldatakse õppida üksi ja koos teistega (iseseisvad, paaris- ja rühmatööd), et toetada õpilaste kujunemist aktiivseteks ning iseseisvateks õppijateks;
- 4) arvestatakse õpilaste individuaalseid iseärasusi ning kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste võimaldavad sobiva pingutustasemega õppida;
- 5) kasutatakse tänapäevastel info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid;
- 6) laiendatakse traditsioonilist õpikeskkonda: (kasutatakse koolis erinevaid ruume, muuseum, näitus, raamatukogu, ettevõtte, loodus jne);
- 7) kasutatakse mitmekesist õppemetoodikat, sh aktiivõpet: esitamine, rollimäng, loovtöö kirjutamine, arutelu, diskussioon, väitlus, õpimapi ja uurimistöö koostamine, projektõpe;
- 8) rakendatakse õppetegevust toetavaid ja mitmekesistavaid õppevorme (ekskursioonid kirjanikega seotud paikadesse ning keele ja kirjandusega seotud asutustesse, kohtumised kirjanike ja tõlkijatega, loomekonkursid, konkurssideks valmistumine, projektõpe jne), pidades oluliseks sotsiaalse kompetentsuse saavutamist;
- 9) arendatakse õpilaste teadmisi, oskusi ja hoiakuid.

Hindamise alused

Õpitulemused on kirjeldatud õppeaines kooliastmete kaupa kahel tasandil: üldised õpitulemused õpetamise eesmärgidena ja õpitulemused osaoskuste raames. Hinnatakse õpilaste teadmisi ja oskusi suuliste vastuste, sealhulgas esituste ning kirjalike tööde alusel, arvestades teadmiste ja oskuste vastavust ainekavas taotletavatele õpitulemustele, õpilaste individuaalseid iseärasusi ja mõtlemistasandite arengut. Hoiakutele (nt huvitus, tähtsuse mõistmine, väärtustamine, vajaduste arvestamine, kokkulepitud reeglite järgimine) antakse tagasisidet. Hindamise kriteeriumid ja hindamise korraldus on täpsustatud kooli õppekavas.

I kooliastmes hinnatakse õpilase:

- 1) suulist keelekasutust, s.o kõnelemist ja kuulamist;
- 2) lugemist, s.o lugemistehnikat, teksti mõistmist ja vabalugemist;
- 3) kirjutamist, s.o kirjutamistehnikat, õigekirja ja kirjalikku tekstiloomet.

II kooliastmes hinnatakse õpilase:

- 1) suulist ja kirjalikku suhtlust;
- 2) tekstide vastuvõttu;
- 3) tekstiloomet;

4) tekstide õigekeelsust.

Füüsiline õppekeskkond

Kool korraldab keele ja kirjanduse valdkonna ainete õpet:

- 1) õpiruumides, kus saab mööblit ümber paigutada liikumistegevusteks (nt dramatiseeringud, õppemängud) ning rühmatööks;
- 2) kooli raamatukogus ning väljaspool kooli (etendused, muuseumid, õppekäigud loodusesse). vastavalt kooli õppekavas sätestatule;
- 3) kooliruumis, mis toetab õpilase eesmärgipärast tegutsemist;
- 4) kooli õuealal, Varbola küla lähiümbrus, Varbola linnus; Preeriakoda; Pajaka taimla.

Kool võimaldab:

- 1) kasutada info- ja kommunikatsioonitehnoloogia õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid, sealhulgas veebisõnaraamatuid.

Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Eesti keele õpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) omandab põhiteadmised eesti keelest ja eesti keele õigekirjaoskuse, tuleb eesti kirjakeelega toime isiklikus ja avalikus elus ning edasiõppimisel;
- 2) mõistab keele tähtsust eneseväljendus- ja suhtlusvahendina, arendab keeleoskust, arvestades kultuuris välja kujunenud keelekasutustavasid;
- 3) õpib asjakohaselt kasutama erinevaid suhtluskanaleid, arendab oskust leida, kriitiliselt hinnata ning sihipäraselt kasutada meedias ja internetis pakutavat teavet;
- 4) loeb ja kuulab mõtestatult eri tüüpi tekste ning koostab neid suuliselt ja kirjalikult;
- 5) õpib tundma eri tekstiliike ning märkama nende kasutusvõimalusi ja seoseid isikliku eluga;
- 6) arendab kriitilist mõtlemist, oskust arvamusi põhjendada ning suuliste ja kirjalike tekstide alusel iseseisvalt järeldusi teha;
- 7) kasutab oma kirjakeeleoskuse täiendamiseks sõna- ja käsiraamatuid ning internetiallikaid;
- 8) tajub keeleoskust õpioskuste alusena ja identiteedi olulise osana ning kujuneb teadlikuks keelekasutajaks;
- 9) väärtustab eesti keelt kui rahvuskultuuri kandjat ja avaliku suhtluse vahendit, suhtub lugupidamisega teiste rahvaste keeltesse ja kultuuridesse;
- 10) suhtub tolerantselt eesti keele võõrkeelena kasutamisse ja toetab teise emakeelega kaaslaste eesti keele omandamist.

Eesti keele õppeaine kirjeldus

Eesti keele oskus on nii aineõpetuse eesmärk kui ka õppekavas sätestatud omandamise alus. Põhikoolis omandavad õpilased teadmisi ja oskusi, mis võimaldavad neil toime tulla eakohaste suuliste ja kirjalike tekstidega. Põhikoolis pannakse alus õpilaste sotsiaalsele kirjaoskusele, st oskusele kasutada keelt teadlikult ning kriitiliselt. Õpilastes kujundatakse teadmisi ja oskusi, mis hõlmavad keelt, selle variante ja eriliigilisi tekste ning lubavad toime tulla suulise ja kirjaliku suhtlusega, tekstide vastuvõtu ning loomisega.

1.– 4. klassis on eesti keel kirjandusega lõimitud õppeaine, taotletakse nii keele- kui ka kirjandusõpetuse eesmäärke.

Põhikoolis tuleb teadlikult omandada kirjalik keel ja tänapäeva eesti kirjakeel. Eesti keele õpi-eesmärke taotletakse mitme õppevaldkonna kaudu.

I kooliastmes kujundatakse õpilaste teadmisi ja oskusi kolmes õppevaldkonnas: suuline keelekasutus (kuulamine, kõnelemine), lugemine ja kirjutamine.

Suuline keelekasutus hõlmab eneseväljendust argi olukorras ning eakohase suulise teksti mõistmist ja edasiandmist.

Lugemise õpetamisel kujundatakse oskust töötada tekstiga eakohaste juhiste alusel.

Kirjutamise õpetusega kujundatakse õigekirjaoskus õpitud keelendite piires ja suutlikkus end eesmärgipäraselt kirjalikult väljendada.

II kooliastmes kujundatakse õpilaste teadmisi ja oskusi neljas õppevaldkonnas: suuline ja kirjalik suhtlus, teksti vastuvõtt, tekstiloomine ning õigekeelsus ja keelehoole.

Suulise ja kirjaliku suhtluse õpetusega kujundatakse oskust silmast silma, telefoni, kirja ja meili teel suhelda, tekste kokku võtta ja vahendada. Teksti vastuvõtu õpetuses kujundatakse oskust tekste valida ja leida, eesmärgipäraselt lugeda ja kuulata, teadvustatakse kuulamis- ja lugemisstrateegiaid ning süvendatakse võimet teksti paremini mõista ning tekstile reageerida.

Tekstiloomine õpetusega kujundatakse mitmekülgset ja eesmärgistatud eneseväljendusoskust, mille puhul inimene tajub olukorda ja adresseerib ning suudab oma mõtteid vajaliku täpsusega ja tekstiliigile omases vormis väljendada ning edastada.

Õigekeelsuse ja keelehoole õpetusega kujundatakse keeleteadlikkust ning teadmisi keelest. Õpilastes arendatakse oskust tänapäeva eesti kirjakeelt teadlikult kasutada, kujundatakse arusaamist keele arengust ja muutumisest, omandatakse teadmisi eesti kirjakeele ja murrete stiilirikkuse ning kirjavara mitmekülsuse kohta.

Eesti keele õppe- ja kasvatuseesmärgid I kooliastmes

3. klassi lõpetaja teadmised, oskused ja hoiakud:

- 1) mõistab rahvapärimust ja kultuuri mitmekesisust;
- 2) väärtustab eesti keelt;
- 3) omandab eesti keele lugemistehnika;
- 4) loeb eesmärgistatult eri allikatest ja keskkondadest;
- 5) kirjutab eesmärgistatult eri liiki tekste käsikirjaliselt ja arvutil eri keskkondades;
- 6) väljendab end selgelt ja asjakohaselt suuliselt ning kirjalikult;
- 7) analüüsib individuaalsete võimete piires eri liiki suulisi ja kirjalikke tekste;
- 8) tunneb eri tüüpi ja liiki tekstide ülesehitust ning mõistab nende sisu;
- 9) kujundab lugemise kaudu esmaseid hoiakuid ja tõekspidamisi, väärtustab lugemist.
- 10) seab endale õpitulemustest tulenevaid eesmärke ning jõuab nendeni.

Eesti keele ainekava 1. klassile

Teema	Õpitulemused	Õppetegevused ja sisu
Suuline keelekasutus	<u>Õpilane:</u> • eristab helisid, hääli ja häälikuid • kuulab eesmärgistatult, väljendab oma mõtteid.	Helide, häälte ja häälikute eristamine (asukoht ja järjekord sõnas), hääliku pikkuse eristamine, põhirõhk täishääliku pikkusel. Õpetaja ja kaaslase kuulamine ning suulise juh järgi toimimine. Õpetaja ja kaaslase etteluge kuulamine. Kuuldu ja nähtu kommenteerimine

<i>Kuulamine kõnelemine</i>	<u>Õpilane:</u> - eristab helisid, hääli ja häälikuid - kuulab eesmärgistatult, väljendab oma mõtteid. - kasutab suhtlemisel eakohast ja sobivat kõne- ja kirjakeelt, arvestab suhtlemisel partneriga; - rikastab lugemise kaudu oma sõnavara, kasutab sõnaraamatuid ja sõnaartiklist vajalikku teavet; - sõnastab teksti kohta küsimusi ja esitab vastuväiteid, teeb teksti põhjal märkmeid, võrdleb tekste omavahel; - jutustab kuuldust, nähtust ja loetust, vajaduse korral kasutab juhendi abi; - osaleb aktiivselt ja mõtestatult õppeprotsessis.	Hääl- ja intonatsiooniharjutused. Hääluse harjutamine, hääle tugevuse kohandamine olukorrale. Eri teemadel vestlemine sõnavara rikastamiseks, arutamine paaris ja väikeses rühmas. Sobivate kõnetuste (palumine, küsimine, keeldumine, vabandust palumine, tänamine) valik suhtlemisel. Töö lähedase tähendusega sõnaga, sõnavara arendamine, sõnatähenduse selgitamine ja täpsustamine nt pildimaterjalide abil. Lihtlauseliste küsimuste moodustamine, küsimuste esitamine ja neile vastamine. Esemete, nähtuste, tegelaste jms kirjeldamine, tunnuste alusel rühmitamine. Jutustamine kuuldu, nähtu, läbielatu, loetu, pildi, pildiseeria, etteantud teema põhjal; aheljutustamine. Tuttava luuletuse, dialoogi peast esitamine. Eneseväljendus dramatiseeringus või rollimängus.
<i>Lugemine</i>	<u>Õpilane:</u> - tunneb häälik-tähest vastavust; - loeb õpitud teksti enam-vähem ladusalt, lausehaaval üksiku peatusega raskema sõna ees oma kõnetempos või sellest aeglasemalt; - loeb ja eristab eri liiki tekste, analüüsib teksti ülesehitust, keelekasutust ja sisu, avaldab selle kohta arvamust; - rikastab lugemise kaudu oma sõnavara, jagab lugemiskogemusi; - on lugenud mõnda lasteraamatut, nimetab nende pealkirja ja autoreid, annab loetule emotsionaalse hinnangu (lõbus, tõsine, igav ...).	Raamatu/teksti üldine vaatlus: teksti paigutus, sisukord, õppeülesannete esitus. Trükitähtede (nii suurte kui väikeste) tundma õppimine. Tähtedest sõnade ja sõnadest lausete lugemine. Silpidest sõnade moodustamine. Tekstiliikide eritamine: jutt, muinasjutt, luuletus, mõistatus. Kirjandustekstid: liisusalm, muinasjutt, mõistatus, luuletus, piltjutt, vanasõna, jutustus, näidend. Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite järgi (õige häälus, ladusus, pausid, intonatsioon, tempo, oma lugemisvea parandamine, kui sellele tähelepanu juhitakse). Lugemistehniliselt raskete sõnade ja sõnaühendite lugema õppimine. Käekirjalise teksti lugemine. Sõna, lause, teksti sisu mõistmine. Teksti sisu ennustamine pealkirja, piltide, üksiksõnade jm alusel. Loole lõpu mõtlemine. Tegelaiste iseloomustamine. Küsimustele vastamine, millele vastus on tekstis otsesõnu kirjas. Jutustava ja kirjeldava teksti ning teabeteksti (õpilaspäevik, kutse, õnnitlus, saatekava, tööjuhend, raamatu sisukord) lugemine. Luuletuste ilmeka (mõtestatud) lugemine. Riimuvate sõnade leidmine õpetaja abiga. Loetud raamatu autori, kunstniku

		(illustraatori), tegelaste nimetamine, loetust jutustamine. Loetule emotsionaalse hinnangu andmine.
Kirjutamine	<u>Kirjatehnika</u> <u>Õpilane:</u> • sooritab kirja eelharjutusi; arvestab etteantud juhendi ja juhendamiseiga; • tunneb joonis- ja kirjatähti, kasutab õigeid tähekujusid, kirjutab loetava käekirjaga; • kirjutab õpitud keelendite ja keelereeglite piires õigesti ning loetava käekirjaga, vormistab kirjaliku töö korrektselt. <u>Kirja tekstiloom</u> <u>Õpilane:</u> • kirjutab õpitud keelendite ja keelereeglite piires õigesti ning loetava käekirjaga, vormistab kirjaliku töö korrektselt; • kirjutab mõtestatud lauseid, jutustavaid ja kirjeldavaid tekste. <u>Õigekeelsus</u> <u>Õpilane:</u> • eristab helisid, hääli ja häälikuid; • kirjutab õpitud keelendite ja keelereeglite piires õigesti ning loetava käekirjaga, vormistab kirjaliku töö korrektselt.	<u>Kirjatehnika</u> Kirja eelharjutused. Kirjutamine pliiatsi ja kriidiga, joonistähtede kirjutamine. Õige pliiatsihoid ja kirjutamise asend. Väikeste kirjatähtede õppimine. Suurte kirjatähtede õppimine (vajadusel 2.klassis). Õiged tähekujud, kirja sidusus, ühtlane kirjarida. Tahvlile, vihikusse ja õpilaspäevikusse kirjutamine. Töö vormistamine näidise järgi, töö puhtus, käekirja loetavus. Teksti ära kiri. <u>Kirjalik tekstiloom</u> Tarbeteksti kirjutamine ja kujundamine näidise järgi: kutse, õnnitlus. Jutu kirjutamine pildi täiendusena (pildi allkiri, kahekõne jms). Jutule lõpu kirjutamine. Loovtöö kirjutamine (pildi, pildiseeria, küsimuste järgi). Lünkteksti kirjutamine. <u>Õigekeelsus</u> Häälik, silp, sõna, lause, tekst. Tähed ja tähestik, võõrtähtedega tutvumine. Häälikute märkimine kirjas. Sõna ja lause ladumine ja kirjutamine. Täis- ja kaashäälikud. Täishäälikuühendi määramine. Täishääliku pikkuse eristamine ja õigekiri, kaashääliku pikkusega tutvumine. Sulghäälik (k, p, t) omasõnade alguses. i ja j ning h sõna alguses seoses tähtede õppimisega. Suur algustäht lause alguses, inimese- ja loomanimeses. Liitsõna moodustamine. Sõnade lõpu õigekiri – d ja -vad (mitmus) ning -b (tegusõna 3. pööre) õigekirjaga tutvumine. Tutvumine jutustava (väit-), küsi- ja hüüdlausega. Lause lõpumärgid: punkt, (küsi- ja hüüumärgi vaatlemine). Koma lauses (teksti vaatlus). Oma kirjutusvea parandamine õpetaja abiga. Etteütlemise järgi sõnade ja lausete kirjutamine (15–20 sõna lihtlausetena). Kirjutusvigade parandamine õpetaja abiga.

Eesti keele ainekava 2. klassile

Teema	Õpitulemused	Õppetegevused ja sisu
Suuline keelekasutus	<u>Õpilane:</u> - eristab helisid, hääli ja häälikuid; - kuulab eesmärgistatult, väljendab oma mõtteid, täidab kuuldu põhjal ülesandeid.	Hääliku pikkuste eristamine, põhirõhk su kaashäälikul. Suulise mitmeastmelise juhendi meeldejätmine selle järgi toimimine. Kaaslase ettelugemise kuulamine ja hinna andmine ühe aspekti kaupa (õigsus, pausid intonatsioon mõtte toetajana). Õpetaja etteloeatud ainetekstist oluliste mõis leidmine ja lihtsa skeemi koostamine õpe juhendamisel.
Kuulamine kõnelemine	<u>Õpilane:</u> - kasutab suhtlemisel eakohast ja sobivat kõne- ja kirjakeelt, arvestab suhtlemisel partneriga; - analüüsib teksti ülesehitust, keelekasutust ja sisu, avaldab selle kohta arvamust; kujundab lugemise kaudu oma mõtte- ja tundemaailma, jagab lugemiskogemusi; - sõnastab teksti kohta küsimusi ja esitab vastuväiteid, teeb teksti põhjal märkmeid, võrdleb tekste omavahel; - jutustab kuuldust, nähtust ja loetust, vajaduse korral kasutab juhendi abi.	Häälde- ja intonatsiooniharjutused. Kõne eri nüansside (tempo, hääletugevus, intonatsioon) esiletoomine dramatiseeringus jm esituses. Eneseväljendusoskus. Kõnelemine eri olukordades, rollimängud. Oma arvamuse avaldamine (raamatu, filmi jm) kohta ja selle põhjendamine. Arutlemine paaris ja rühmas: oma suhtumise väljendamine, nõustumine ja mittenõustumine, ühiste seisukohtade otsimine. Sündmuse, isiku, looma, eseme kirjeldamine tugisõnade, skeemi, tabeli abil. Mõtete väljendamine terviklausetena. Küsimuste moodustamine, nende esitamine ja neile vastamine. Sõnatähenduste selgitamine ja täpsustamine aktiivse sõnavara laiendamiseks. Kuuldud jutu ümberjutustamine; pikema dialoogi jälgimine, hinnangud tegelastele ja sisule. Nii enese kui ka teiste tööde tunnustav kommenteerimine. Eri meeleoluga luuletuste (aastaajad, laste elu) peast esitamine.
Lugemine	<u>Õpilane:</u> - loeb õpitud teksti suhteliselt õigesti, ladusalt (lugemistempo võib olla kõnetempost aeglasem), parandab ise oma lugemisvigu, enamasti väljendab intonatsioon loetava sisu; - loeb ja eristab eri liiki tekste (jutt, luuletus, mõistus, näidend, vanasõna), analüüsib teksti ülesehitust, keelekasutust ja sisu, avaldab selle kohta arvamust; leiab tekstist iseseisvalt vastused ja vastab küsimustele;	Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite järgi: oma lugemisvea parandamine, kui sellele tähelepanu juhitakse, sobiva intonatsiooni kasutamine. Lugemistehniliselt raskete sõnade ja sõnaühendite lugema õppimine. Kahekõne ilmekas lugemine valides intonatsiooni ja tempo saatelause alusel ja partnereid arvestades. Eri liiki lühitekstide (teade, kiri, ajakirja rubriik, sõnastik) mõttega lugemine. Tarbe- ja teabetekst: teade, tööjuhend, eeskiri, retsept, saatekava, sõnastik, sisukord, õpikutekst, teatmeteose tekst, ajalehe- ja

	• valib ja loeb sobivaid tervikteoseid nii eesti kui ka maailma lastekirjandusest; • kasutab õpiku sõnastikku õpetaja abiga sõnade leidmiseks algustähe järgi; • rikastab lugemise kaudu oma sõnavara, kujundab oma mõtte- ja tundemaailma, jagab lugemiskogemusi.	ajakirja- ning muu meediatekst. Käekirjalise teksti lugemine. Tekstiliikide eristamine: jutustus, luuletus, näidend, mõistatus, vanasõna. Kirjandustekstid: rahvaluuleline liisusalm, muinasjutt, mõistatus, luuletus, piltjutt, vanasõna, jutustus, näidend, muistend. Luuletuste ilmekas (mõtestatud) esitamine. Riimuvate sõnade leidmine õpetaja abiga. Raamatu/teksti üldine vaatlus: teksti paigutus, sisukord, õppeülesannete esitus. Üksikute tingmärkide (õppekirjanduse tingmärgid, liiklusmärgid jms), skeemide, kaartide ja tabelite lugemine õppekirjanduses ning lasteraamatutes. Teksti sisu ennustamine pealkirja, piltide, üksiksõnade jm alusel. Loetud raamatu tutvustamine ja soovitamine. Vajaliku teose otsimine kooli või kodukoha raamatukogust autori ja teema järgi täiskasvanu abiga. Tekstist õpitavate keelendite, samuti sünonüümide, otsese ja ülekantud tähendusega sõnade jms leidmine. Õpiku sõnastiku kasutamine. Tekstis küsimuse, palve, käsu ja keelu äratundmine. Loetud jutustuse ja muinasjutu kohta kava koostamine (teksti jaotamine osadeks); skeemi/kaardi koostamine õpetaja abiga. Loetu põhjal teemakohastele küsimustele vastamine (ka siis, kui vastus otse tekstis ei sisaldu). Loole alguse ja lõpu mõtlemine. Tegelaste iseloomustamine.
Kirjutamine	<u>Kirjatehnika</u> <u>Õpilane:</u> • tunneb joonis- ja kirjatähti, kasutab õigeid tähekujusid, kirjutab loetava käekirjaga; • kirjutab õpitud keelendite ja keelereeglite piires õigesti ning loetava käekirjaga, vormistab kirjaliku töö korrektselt; • osaleb aktiivselt ja mõtestatult õppeprotsessis; täidab iseseisvalt õpilaspäevikut ja järgib korrektset vihiku vormistust. <u>Kirjalik tekstiloomine</u> <u>Õpilane:</u> • tunneb õpitud keelendite ja keelereeglite piires õigesti ning	<u>Kirjatehnika</u> Suurte ja väikeste kirjatähtede kinnistamine. Kirjutamise tehnika arendamine: ühtlane kirjarida, õiged tähekujud ja seosed nii väikestel kui suurtel kirjatähtedel. Näidise järgi kirjatöö paigutamine vihiku lehele, kirjapaberile; kuupäeva kirjutamine. <u>Kirjalik tekstiloomine</u> Kutse, õnnitluse ja teate koostamine õpetaja abiga. Võimalusel arvutis. Tekstilähedase ümberjutustuse kirjutamine

	loetava käekirjaga, vormistab kirjaliku töö korrektselt; vormistab lihtsama kirjaliku töö arvutis, järgib õpitud keelereegleid; • kirjutab mõtestatud lauseid, jutustavaid ja kirjeldavaid tekste; (pildiseeria, tugisõnade või küsimuste abil); • osaleb aktiivselt ja mõtestatult õppeprotsessis; kuulab eesmärgistatult, väljendab oma mõtteid. <u>Õigekeelsus</u> <u>Õpilane:</u> • eristab helisid, hääli ja häälikuid; (tähte, täis- ja kaashäälikut, silpi, sõna, lauset, täishäälikuühendit); • märgib kirjas õigesti täishäälikuid ja kaashääliku; • teab peast võõrtähtedega tähestikku ning järjestab tähestiku abil sõnu tähestik järjestuses; • järgib kirjutamisel õpitud keelereegleid; • kirjutab õpitud keelendite ja keelereeglite piires õigesti ning loetava käekirjaga, vormistab kirjaliku töö korrektselt.	küsimuste ja tugisõnade toel. Loovtöö skeemi, kaardi toel; fantaasialugu. Jutu ülesehitus: alustus, sisu ja lõpetus; jutule alguse ja lõpu kirjutamine. Oma kirjutatud teksti üle kaaslasega arutlemine. <u>Õigekeelsus</u> Varasemale lisanduvalt keeleteadmised: täishäälikuühendi õigekiri, suluta kaashääliku pikkus ja õigekiri; k, p, t s-i ja h kõrval; i ja j silbi alguses, h sõna alguses. Silbitamine, poolitamise üldpõhimõtted. Lauseliik ja lõpumärk (jutustav e väit- ja küsilause). Koma kasutamine liitlauses kirjutamisel et, sest, aga, kuid puhul. Suur algustäht oma kooli ja tuttavates kohanimes. Sõnade lõpu õigekiri –d (mida teed?), -te (mida teete?), -sse (kellesse? millesse?), -ga (kellega? millega?), -ta (kelleta? milleta?). Asesõnade ma, sa, ta, me, te, nad õigekiri.
--	--	---

Eesti keele ainekava 3. klassile

Teema	Õpitulemused	Õppetegevused ja sisu
Suuline keelekasutus	<u>Õpilane:</u> • eristab helisid, hääli ja häälikuid; eristab hääliku pikkust (põhirõhk sulghääliku pikkusel); • kuulab mõtestatult eakohast teksti, toimib saadud sõnumi või juhendite järgi; • kuulab eesmärgistatult, väljendab oma mõtteid; • jutustab kuuldust, nähtust ja loetust, vajaduse korral kasutab juhendi abi; koostab kuuldu põhjal skeemi ja mõistekaardi õpetaja abil.	Hääliku pikkuste eristamine, põhirõhk sulghää pikkusel. Mitmeosalise suulise juhendi meeldejätmise selle järgi toimimine. Kaaslase ja õpetaja juhtnööride kuulamine, nende järgi toimimine. Ettelugemise kuulamine. Kaaslase ettelugemise tagasisidestamine ühe aspekti kaupa (õigsus, pausid ja ilmekus). Kuuldu ning nähtu kommenteerimine. Fakti ja fantaasia eristamine. Õpetaja etteloetud tekstist oluliste mõistete leidmine ning lihtsa skeemi koostamine. Kuuldu (muinasjutt, lühijutt, proosa-, luule õppetekst), nähtu (lavastus, film) sihtsüü ümberjutustamine. Dialoogi jälgimine, võtme sõnade seiskoha tegelaste tegevusele ja nende ütlustele.
Kuulamine	<u>Õpilane:</u>	Selge häälduse jälgimine teksti esitades. Kõne

<i>kõnelemine</i>	• kasutab suhtlemisel eakohast ja sobivat kõne- ja kirjakeelt, arvestab suhtlemisel partneriga; kasutab kõnes tervik- ja liitlauseid; • väljendab end suhtlusolukordades selgelt ja arusaadavalt: oskab küsida, paluda, selgitada, keelduda, vabandust paluda, tänada); • väljendab end rikka sõnavaraga, kasutab vastandtäenduslikke ja samatähenduslikke sõnu; • loeb ja eristab eri liiki tekste, analüüsib teksti ülesehitust, keelekasutust ja sisu, avaldab selle kohta arvamust; • sõnastab teksti kohta küsimusi ja esitab vastuväiteid, teeb teksti põhjal märkmeid, võrdleb tekste omavahel; • jutustab kuuldust, nähtust ja loetust, vajaduse korral kasutab juhendi, skeemi jm abi; • kujundab lugemise kaudu oma mõtte- ja tundemaailma, jagab lugemiskogemusi; • vaatlleb sihipäraselt, kirjeldab eesmärgipäraselt nähtut, eset, olendit, olukorda, märkab erinevusi ja sarnasusi; • esitab peast luuletust või lühiteksti.	eri nüansside (tempo, hääletugevuse, intonatsioon) esiletoomine dramatiseeringus jm esituses, hääldus- ja intonatsiooniharjutused. Sobivate pöördumiste valik suhtlemisel: palumine, küsimine, keeldumine, vabandamine, tänamine. Suuline pöördumine, teietamine ja sinatamine, kõnetus- ja viisakusväljendid. Kõnelemine erinevates olukordades (kõnelemine võõra inimesega, sh telefonitsi, kooli esindamine, koostegevusest loobumine jms). Sõnavara arendamine: sõnatähenduse selgitamine, igapäeva sõnavara laiendamine, sama- ja vastandtäendusliku sõna leidmine. Eneseväljendus dramatiseeringus või rollimängus meeleolude väljendamiseks. Igapäevaelu teemadel vestlemine sõnavara rikastamiseks, arutlemine paaris- või rühmatöös. Tagasiside andmine nii enda kui kaaslaste tööle õpetaja suunamisel. Küsimuste moodustamine, esitamine ja neile vastamine. Jutustamine kuuldud, nähtu, läbielatu, loetu, pildi, pildiseeria ja etteantud teema põhjal; aheljutustamine. Oma arvamuse avaldamine, nõustumine ja mittenõustumine, ühiste seisukohtade otsimine, kaaslaste arvamuse küsimine. Oma mõtete väljendamine terviklausetena kasutades sobivat sõnavara (mõtte alustamine ja lõpetamine). Sündmuste, isiku, looma, eseme jm kirjeldamine pildi, märksõna, skeemi ja tabeli abil. Õpitud luuletuse ja dialoogi ilmekas (mõtestatud) esitamine.
<i>Lugemine</i>	<u>Õpilane:</u> • omandab lugemistehnilise vilumuse ja teadliku lugemisoskuse; töötab tekstiga eakohaste juhiste alusel; • loeb õpitud teksti ette õigesti, selgelt ja sobiva intonatsiooniga; • loeb ja eristab eri liiki tekste (jutustus, luuletus, näidend, muinasjutt, mõistus, vanasõna) ja tekstiosi (plaan, tabel, diagramm, skeem, tingmärgid), analüüsib teksti ülesehitust, keelekasutust ja sisu, avaldab selle kohta arvamust; vastab küsimustele; • eristab kirjalikus tekstis väidet,	Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite järgi (õige hääldus, ladusus, pausid, intonatsioon, tempo; oma lugemisvea parandamine, kui sellele tähelepanu juhatakse). Ladus ja automatiseerunud lugemine. Lugemistehniliselt raskete sõnade ning sõnaühendite lugema õppimine. Oma ja kaaslaste lugemistehnika tagasiside andmine õpetaja juhiste alusel. Käekirjalise teksti lugemine. Töö tekstiga: tekstist õpitavate keelendite, sünonüümide, otsese ja ülekantud tähendusega sõnade leidmine. Õpiku sõnastiku iseseisev kasutamine. Teksti jaotamine osadeks ning tekstiosade pealkirjastamine. Loetava kohta kava, skeemi, kaardi koostamine. Loetu põhjal

	küsimust, palvet, käsku, keeldu; • mõtleb jutule alguse, lõpu ja pealkirja; järjestab loetud pala; • rikastab lugemise kaudu oma sõnavara, kasutab sõnaraamatuid ja otsib sõnaartiklist vajalikku teavet; • valib ja loeb sobivaid tervikteoseid nii eesti kui ka maailma lastekirjandusest, kasutab raamatukogude infosüsteemi; nimetab lastekirjanikke; • kujundab lugemise kaudu oma mõtte- ja tundemaailma, jagab lugemiskogemusi.	teemakohastele küsimustele vastamine. Tingmärkide (õppekirjanduse tingmärgid, liiklusemärgid jms), skeemide, kaartide ja tabelite lugemine õppekirjanduses, lasteraamatutes ning lasteajakirjanduses. Loole alguse ja lõpu mõtlemine. Teksti teema ja peamõtte sõnastamine, tegelaste iseloomustamine. Raamatu/teksti ülesehitus: pealkiri, teksti osad (lõigud, loo sissejuhatus, sisu, kokkuvõte), teksti paigutus, sisukord, õppeülesannete esitus. Jutustava ja kirjeldava teksti ning tarbe- ja teabeteksti (õpilaspäeviku, kutse, õnnitluse, saatekava, tööjuhendi, raamatu sisukorra, sõnastiku, teate, eeskirja, retsepti, õpikuteksti, teatmeteose teksti, ajalehe- ja ajakirja ning muu meediateksti) lugemine. Luuletuste ja proosateksti mõtestatud esitamine. Riimuvate sõnade leidmine. Kahekõne lugemine, intonatsiooni ja tempo valik saatelause alusel ning partnereid arvestades. Tekstiliiikide eristamine: muinasjutt, mõistatus, vanasõna, luuletus, jutustus, näidend, kiri. Kirjandus: folkloorne lastelaul, liisusalm, jutustus, muinasjutt, muistend, luuletus, kahekõne, näidend, sõnamänguline tekst, piltjutt, mõistatus, vanasõna. Sõna, lause ning teksti sisu mõistmine. Tekstis küsimuse, palve, käsu ja keelu äratundmine. Teksti sisu ennustamine pealkirja, piltide ja üksiksõnade järgi. Loetud raamatust jutustamine, loetule emotsionaalse hinnangu andmine ja raamatust lühikokkuvõtte tegemine. Ülesandest vajaliku raamatu leidmine iseseisvalt.
Kirjutamine	<u>Kirjatehnika</u> <u>Õpilane:</u> • tunneb joonis- ja kirjatähti, kasutab õigeid tähekujusid, kirjutab loetava käekirjaga; • kirjutab õpitud keelendite ja keelereeglite piires õigesti ning loetava käekirjaga, vormistab kirjaliku töö korrektselt (kokku lepitud nõuetele vastavalt). <u>Tekstiloom</u> <u>Õpilane:</u>	Loetava käekirja kujundamine, kirjutamise tehnika kinnistamine. Kirjutamisvilumuse saavutamine (õiged tähekujud ja proportsioonid, loetav käekiri, ühtlane kirjarida, kirjatöö nõuetekohane väljendus, töö vormistamine). Teksti ära kirjutamine. Kirjutatu kontrollimine õpiku, sõnastiku vm järgi. Kirjavigade parandamine. Etteütlemise järgi kirjutamine. Tahvlile, vihikusse ja õpilaspäevikusse kirjutamine. Tarbeteksti kirjutamine näidise järgi: kutse, ümbrik, õnnitlus. <u>Tekstiloom</u> Lausete laiendamine ja sidumine tekstiks.

	• kirjutab mõtestatud lauseid jutustavaid ja kirjeldavaid tekste; (kutse, õnnitlus, e-kiri jne) küsimuste, tugisõnade, joonistuse, pildi, pildiseeria, märksõnaskeemi või kava toel; • kirjutab õpitud keelendite ja keelereeglite piires õigesti ning loetava käekirjaga, vormistab kirjaliku töö korrektselt; • vormistab lihtsama kirjaliku töö arvutis, • järgib õpitud keelereegleid. <u>Õigekiri</u> • eristab helisid, hääli ja häälikuid; • valdab eesti häälikkirja aluseid ja õpitud keelendite õigekirja: eristab häälikut ja tähte, täis- ja kaashäälikut, häälikuühendit, silpi, sõna, lauset; märgib kirjas häälikuid õigesti; eristab lühikesi, pikki ja ülipikki täis- ja suluta kaashäälikuid; kirjutab õigesti asesõnu; kirjutab õpitud keelendite ja keelereeglite piires õigesti ning loetava käekirjaga, vormistab kirjaliku töö korrektselt; märgib õigesti häälikuühendid, sulghäälikud sõna algul, suure algustähe, lauselõpumärgi, sõnalõpud; kirjutab etteütlemise järgi sisult tuttavat teksti ja kontrollib kirjutatut näidise järgi (30–40 sõna).	Tarbeteksti (ajaleheartikli, teate, nimekirja jne) kirjapanek. Ümberjutustuse kirjutamine tugisõnade, skeemi, kaardi või kava toel. Loovtöö kirjutamine (vabajutt, jutt pildi, pildiseeria, küsimuste, skeemi, kaardi või kava toel, fantaasialugu). Jutu ülesehitus: sissejuhatus, sisu, lõpetus. Sündmusest ja loomast kirjutamine. Jutule alguse ja lõpu kirjutamine. Kirja ja kutse kirjutamine. Loovtöö üle kaaslasega arutamine. <u>Õigekiri</u> Täis- ja kaashäälikuühendi õigekiri. Täis- ja suluta kaashääliku pikkuse kordamine, sulghääliku pikkuse eristamine ja õigekiri. k, p, t s-i ja h kõrval. i ja j õigekiri (v.a võõrsõnades ja tegijanimedes). h sõna alguses. Sulghäälik oma- ja võõrsõnade alguses. Sõnavara: lähedase ja vastandtäheendusega sõna. Sõna ja tema vormide õigekirja ning tähenduse omandamine ja täpsustamine. Tähestiku järjekord. Suur algustäht lause alguses, inimese- ja loomanimedes, tuntumates kohanimedes. Väike algustäht õppeainete, kuude, nädalapäevade, ilmakaarte nimetustes. Poolitamise harjutamine. Liitsõna. Nimi-, omadus- ja tegusõna. Ainsus ja mitmus. Sõnavormide moodustamine küsimuste alusel. Mitmuse nimetava ning sse-lõpulise sisseütleva, kaasaütleva ja ilmaütleva käände lõpu õigekirjutus. Olevik ja minevik. Pöördelõppude õigekirjutus. Erandliku õigekirjaga ase- ja küsisõnad (ma, sa, ta, me, te, nad, kes, kas, kus). Väit- (jutustav), küsi- ja hüüdlause. Lause lõpumärgid. Koma kasutamine loetelus; et, sest, vaid, kuid, aga, siis, kui puhul; sidesõnad, mis koma ei nõua. Etteütlemise järgi kirjutamine õpitud keelendite ulatuses (30–40 sõna). Oma kirjavea iseseisev leidmine ja parandamine.
--	--	---

Eesti keele õppe- ja kasvatuseesmärgid II kooliastmes

4. klassi lõpetaja teadmised, oskused ja hoiakud

- 1) mõistab rahvapärimust ja kultuuri mitmekesisust;
- 2) väljendab end selgelt ja asjakohaselt suuliselt ning kirjalikult;
- 3) teeb õpitu piires keele teadlikke valikuid, kasutab korrektset kirjakeelt ja sobivat sõnavara;

- 4) loeb tekste ladusalt ja eesmärgistatult eri keskkondades ja allikatest;
- 5) kirjutab eesmärgistatult eri liiki tekste eri keskkondades ja allikate toel;
- 6) analüüsib ja hindab eri liiki suulisi ja kirjalikke tekste;
- 7) mõistab eri tüüpi ja liiki tekstide ülesehitust, sisu, keelelist eripära;
- 8) kujundab lugemise kaudu hoiakuid ja tõekspidamisi;
- 9) väärtustab lugemist, leiab endale sobivat lugemisvara.

Eesti keele ainekava 4. klassile

Teema	Õpitulemused	Õppetegevused ja sisu
<i>Suuline ja kirjalik suhtlus</i>	<u>Õpilane:</u> • kuulab mõtestatult eakohast teksti, toimib saadud sõnumi või juhendite järgi; • esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi, avaldab viisakalt ja olukorrast lähtuvalt arvamust, sõnastab järelduse; • lahendab lihtsamaid probleemülesandeid paaris- ja rühmatöös; • esitab peast luuletuse või rolliteksti.	Kaasõpilase ja õpetaja eesmärgistatud kuulamine. Kuuldu põhjal tegutsemine, kuuldule hinnangu andmine. Ettelugemise järel (ainealane tekst, lõikhaaval) oluliste mõistete ja seoste leidmine. Kuuldud tekstist lühikokku võtte sõnastamine. Kuuldud teabe rühmitamine skeemi, märksõnade jm alusel. Tekstide kriitiline kuulamine (fakti ja fantaasia eristamine jms). Lavastuse, kuuldud proosa-, luule- ja ainetekstide sisu ümberjutustamine. Keelekasutus erinevates suhtlusolukordades: koolis, avalikus kohas, eakaaslastega, täiskasvanutega suheldes, suulises kõnes ja kirjalikus tekstis. Vestlus etteantud teema piires. Erinevate käitumisviiside ja koostöö vormide võrdlemine. Eritüübiliste küsimuste moodustamine (nt intervjuu tegemiseks). Küsimustele vastamine, esitlus, tutvustus. Oma arvamuse avaldamine, seisukohta põhjendamine, kaaslaste arvamuse küsimine. Suulises keelekasutuses kirjakeele põhinormingute järgimine ning mõtete sobiv sõnastamine (sõnavalik, parasiitkeelendite vältimine, mõtte lõpuleviimine). Nii enese kui ka teiste tööde tunnustav kommenteerimine õpetaja juhiste alusel. Lisateabe otsimine. Sõnavara avardamine ja täpsustamine, sõnastikega. Erinevate strateegiate kasutamine kõneülesannetes (nt võrdlemine, kirjeldamine). Visuaalsed ja tekstilised infoallikad, nende usaldusväärsus. Fakt ja aramus. 37 Dialoogi ja dramatiseeringu koostamine ja esitamine. Pantomim. Rollimäng.
<i>Teksti vastuvõtt</i>	<u>Õpilane:</u> • loeb ja mõistab eakohaseid	Lugemiseks valmistumine, keskendunud lugemine. Lugemistehnika arendamine,

	õpi- ja huvivaldkondade tekste; • tunneb keele ja kirjanduse valdkonna teabekeskkondi, leiab neist vajaliku teabe; • võrdleb tekste, esitab küsimusi, avaldab arvamust, teeb tekstist lühikokkuvõtte; • iseloomustab õpitud tekstiliike ja nende kasutamise võimalusi; • valib ja loeb sobivaid tervikteoseid nii eesti kui ka maailma lastekirjandusest.	häälega ja hääleta lugemine, pauside, tempo ja intonatsiooni jälgimine; lugemist hõlbustavad võtted. Oma lugemise jälgimine ning lugemisoskuse hindamine. Tööjuhendi lugemine. Tarbe- ja õppetekstide mõtestatud lugemine (reegel, juhend, tabel, skeem, kaart jm). Tekstide võrdlemine etteantud ülesande piires. Sõna, lause ning teksti sisu mõistmine. Kujundlik keelekasutus (piltlik väljend). Teksti sisu ennustamine pealkirja, piltide, remarkide, üksiksõnade jm alusel. Enne lugemist olemasolevate teemakohaste teadmiste ja kogemuste väljaselgitamine, oma küsimuste esitamine ning uute teadmiste vastu huvi äratamine (mida tean, mida tahaksin teada). Kirjandusteksti süžee, sündmuste toimumise koht, aeg ja tegelased. Sündmuste järjekord. Arutlemine tekstis käsitletud teema üle. Tegelaste käitumise motiivide analüüs. Oma arvamuse sõnastamine ja põhjendamine. Küsimustele vastamine tekstinäidetega või oma sõnadega. Töö tekstiga: tundmatute sõnade tähenduse selgitamine, märkmete tegemine loetu põhjal, märksõnaskeemi, küsimuste koostamine. Loetava kohta kava, skeemi/kaardi koostamine. Rollimäng. Dramatiseering. Luuletuse sisu eripära määramine (loodus, nali jne); riimide leidmine ja loomine, riimuvate sõnade toel värsside loomine. Luuletuse ja proosateksti mõtestatud esitamine (meeleolu, laad). Trükised (raamat, ajaleht, ajakiri), nendes orienteerumine ja vajaliku teabe leidmine Tekstiliikide eristamine: jutustus, muinasjutt, luuletus, näidend, vanasõna, kõnekäänd, kiri. Huvipakkuva raamatu leidmine, iseseisev lugemine, vajaliku info leidmine. Loetud raamatu sisu ja tegelaste tutvustamine klassikaaslastele. Lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele. Loetud raamatust jutustamine, loetule emotsionaalse hinnangu andmine ja raamatust lühikokkuvõtte tegemine. Vajaliku raamatu leidmine iseseisvalt, ka kataloogi või e-otsingut kasutades. Ilukirjandus: kunstmuinasjutt, tõsielujutt eakaaslastest, ilu- ja aimekirjandus loomadest, seiklusjutt, näidend, rahvaluule, värsslugu, vanasõnad
--	---	--

		ning kõnekäänud.
<i>Tekstiloomed</i>	<u>Õpilane:</u> • jutustab, kirjeldab, võrdleb ja arutleb suuliselt ja kirjalikult; • kirjutab eesmärgipäraselt ja olukohaselt eri liiki eakohaseid tekste; • vormistab kirjalikud tekstid korrektselt nii käsikirjas kui ka arvutis.	Ümberjutustamine ja ümberjutustuse kirjutamine: tekstilähedane, kokkuvõtlik, valikuline kavapunktide järgi, märksõnade ja küsimuste toel. Aheljutustamine. Loo ümberjutustamine uute tegelaste ja sündmuste lisamisega. Loetu ja kuuldu põhjal jutustamine, kirjeldamine. Esemel, olendi, inimese kirjeldamine. Iseloomulike tunnuste esitamine. Loetule, nähtule või kuuldule hinnangu andmine nii kirjalikult kui ka suuliselt. Esitamise eesmärgistamine (miks, kellele, mida). Esitamiseks kohase sõnavara, tempo, hääle tugevuse ja intonatsiooni valimine; õige hingamine ja kehahoid. Jutustus pildi või pildiseeria põhjal, küsimuste, skeemi, kaardi või kava toel, fantaasialugu, kirjeldus, seletus, tarbetekstid (juhend, teade), ajakirjandustekstid (uudis, intervjuu, pildi allkiri, kuulutus, reklaam, arvamyslugu). Protsesskirjutamine: kirjutamiseks valmistumine (märksõnad, idee- või mõtteskeem, sündmuste kaart, pilt, rollimäng jne), teksti eri versioonide kirjutamine, viimistlemine, toimetamine, avaldamine, tagasiside saamine.
<i>Keeleteadlikkus</i>	<u>Õpilane:</u> • kirjeldab eesti keele häälikusüsteemi, eristab sõnaliikide tüüpjuhte ning põhilisi käänd- ja pöörd sõna vorme; • järgib eesti õigekirja aluseid ja õpitud põhireegleid; • rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes ja -analüüsis; • kasutab õigekirja kontrollimiseks ja tähenduste leidmiseks trüki- ja digisõnastikke, leiab sõnaartiklist vajaliku teabe; • moodustab ja kirjavahemärgistab lihtlauseid, sealhulgas koondlauseid ja lihtsamaid lihtlauseid.	Eesti keel teiste keelte seas. Teised Eestis kõneldavad keeled. Tähestik. Täis- ja kaashäälikud. Suluga ja suluta häälikud. Helilised ja helitud häälikud. Võõrtähed ja -häälikud. Täis- ja kaashäälikuühend. Kaashäälikuühendi õigekiri. G, b, d s-i kõrval (nt jalgsi, kärbsed). H õigekiri. I ja j õigekiri (tegijanimi). Tutvumine gi- ja ki- liite õigekirjaga. Silbitamine ja poolitamine (ka liitsõnades). Õppetegevuses vajalike võõrsõnade tähendus, hääldus ja õigekiri. Sünonüümid. Antonüümid. Liitsõnamoodustus: täiend- ja põhisõna, liitsõna tähendusvarjund. Liitsõna ja liitega sõna erinevused. Üldkasutatavad lühendid. Lühendite õigekiri. Nimi ja nimetus. Isiku- ja kohanimed, ametinimetused ja üldnimetused. Kirjutab suure algustähega isiku ja kohanimed ja väike algustähega õppeainete, kuude, nädalapäevade, ilmakaarte nimetused. Tegusõna. Tegusõna ajad: olevik, lihtminevik. Jaatava ja eitava kõne

		kasutamine. Tegusõna pööramine ainsuses ja mitmuses. Nimisõna. Omadussõna. Asesõna. Nimisõnade kokku- ja lahkukirjutamine. Arvsõnade õigekiri. Rooma numbrite kirjutamine. Lause. Lause laiendamise lihtsamaid võimalusi. Lihtlause. Lihtlause kirjavahemärgid. Küsi-, väit- ja hüüdlause lõpumärgid ja kasutamine. Otsekõne ja saatelause. Eakohase teksti eksimatu ära kiri tahvlilt. Etteütlemise järgi kirjutamine õpitud keelendite ulatuses (40–60 sõna). Oma kirjavea iseseisev leidmine.
--	--	---

2. AINEVALDKOND VÕÕRKEELED

Võõrkeelepädevus

Võõrkeelte õpetamise eesmärk põhikoolis on kujundada õpilastes eakohane võõrkeelepädevus, s.o suutlikkus mõista ja tõlgendada võõrkeeles esitatut, suhelda eesmärgipäraselt nii kõnes kui ka kirjas, järgides vastavaid kultuuritavasid; mõista ja väärtustada erinevaid kultuure, oma kultuuri ning teiste kultuuride sarnasusi ja erinevusi; mõista, et elus on vaja vallata mitut võõrkeelt.

Võõrkeelte õpetamise kaudu taotletakse, et põhikooli lõpuks õpilane:

- 1) omandab keeleoskuse tasemel, mis võimaldab autentses teiskeelses keskkonnas iseseisvalt toime tulla;
- 2) on võimeline osalema erinevates võõrkeelsetes projektides, jätkama õpinguid emakeelest erinevas keeles ning on konkurentsivõimeline tulevases tööelus;
- 3) tunneb erinevaid keeli kõnelevaid rahvaid ja nende kultuure;
- 4) mõistab oma kultuuri ning teiste kultuuride sarnasusi ja erinevusi ning väärtustab neid;
- 5) omandab edasiseks õppimiseks vajalikud oskused, mis suurendavad enesekindlust õppida võõrkeeli ja suhelda võõrkeeltes.

Ainevaldkonda kuulub A-võõrkeelena inglise keel, mille õppimist alustatakse 3. klassist.

	1.klass	2.klass	3.klass	4.klass
Inglise keel	-	-	3	3

Ainevaldkonna kirjeldus ja valdkonnasisene lõiming

Võõrkeeled avardavad inimese tunnetusvõimalusi ning suutlikkust mõista ja väärtustada mitmekultuurilist maailma, arendavad erinevate keeleliste ja mittekeeleliste vahenditega süsteemset

mõtlemist ning eneseväljendusvõimalusi. Võõrkeeled arendavad kultuuriteadlikku suhtlusvõimet, andes teadmisi eri maade ja eri keeli kõnelevate rahvaste kohta.

Ainevaldkonda kuuluva võõrkeeke õpe lähtub Euroopa keeleõppe raamdokumendi põhimõtetest ning selles kirjeldatud keeleoskustasemetest. Raamdokumendi ja Euroopa keelemapi põhimõtete rakendamine õppes võimaldab motiveerida õpilasi õppima võõrkeeli, arvestada nende ealist ning individuaalset eripära, suunata erineva edasijõudmisega õpilasi seadma endale jõukohaseid õpieesmärke ning anda õpilastele objektiivset tagasisidet saavutatud kohta. Kõik see toetab õpimotivatsiooni püsimist ning iseseisva õppija kujunemist. Nüüdisaegne keeleõpe on allutatud kommunikatiivsetele vajadustele, lähtutakse õppijast ja tema suhtluseesmärkidest. Keeleõppes on tähtis eelkõige keele kasutamise oskus, mitte pelgalt keele struktuuri tundmine. Keeleline korrektsus kujuneb õpilasel pikaajalise töö tulemusena.

Suhtluspädevust kujundatakse keele nelja osaoskuse – kuulamise, lugemise, rääkimise ja kirjutamise – arendamise kaudu, seepärast on ka õpitulemused esitatud osaoskuste kaupa. Neid osaoskusi õpetatakse lõimitult. Keeleõpe rikastab mõtlemist, arendab oskust end täpselt väljendada, luua tekste ning neist aru saada. Nendes valdkondades toetub võõrkeekeõpetus emakeeleõpetusele ja vastupidi. Põhikooli õpilases arendatakse oskust võrrelda oma ja võõrast kultuuri, leida nende sarnasusi ja erinevusi, mõista ning väärtustada teiste kultuuride ja keelte eripära, olla salliv ning vältida eelarvamuslikku suhtumist võõrapärasesse. Teiste kultuuride tundmine aitab teadlikumalt tajuda oma keele ja kultuuri spetsiifikat. Võõrkeekeõpe nõuab avatud ning paindlikku metoodilist käsitust, et kohendada õpet õpilase vajaduste järgi.

Õpilaskeskse võõrkeekeõppe tähtsamad põhimõtted on:

- 1) õpilase aktiivne osalus õppes, tema teadlik ja loov võõrkeeke kasutamine ning õpistrateegiate kujundamine;
- 2) keeleõppes kasutatava materjali sisu vastavus õpilase huvidele;
- 3) erinevate aktiivõppevormide (sh paaris- ja rühmatöö) rakendamine;
- 4) õpetaja rolli muutumine teadmiste vahendajast õpilase koostööpartneriks ning nõustajaks teadmiste omandamises;
- 5) õppematerjalide avatus, nende kohandamine ja täiendamine õpilase eesmärkide ning vajaduste põhjal. Kuna võõrkeel on eelkõige vahend teabe hankimiseks ja selle edastamiseks suhtluses, siis on keeleõppe keskmes teemavaldkonnad, mille kaudu ja piires kujundatakse suhtluspädevust.

Üldpädevuste kujundamise võimalusi

Pädevustes eristatava nelja omavahel seotud komponendi – teadmiste, oskuste, väärtushoiakute ja käitumise – õpetamisel on kande roll õpetajal, kelle väärtushinnangud ja enesekehtestamisoskus loovad sobiliku õpikeskkonna ning mõjutavad õpilaste väärtushinnanguid ja käitumist.

Võõrkeelt õpetades kujundatakse kõiki üldpädevusi (väärtuspädevust, sotsiaalset ja kodanikupädevust, enesemääratluspädevust, õpipädevust, suhtluspädevust, matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevust, ettevõtlikkuspädevust, digipädevust) seatud eesmärkide, käsitletavate teemade ning erinevate õpimeetodite ja tegevuste kaudu.

Kultuuri- ja väärtuspädevust toetatakse õpitavaid keeli kõnelevate maade kultuuride tundmaõppimise kaudu. Õpitakse mõistma ja aktsepteerima erinevaid kultuure ning väärtussüsteeme, mis lähtuvad kultuurilisest eripärast.

Sotsiaalne ja kodanikupädevus annab võimaluse ennast ka võõrkeeltes edukalt teostada. Igapäevastes suhtlussituatsioonides toimetulekuks on sobivate keelendite valiku kõrval vaja teada õpitavat võõrkeelt kõnelevate maade kultuuritausta ja sellest tulenevaid käitumisreegleid ning ühiskonnas kehtivaid tavasid. Sotsiaalse ja kodanikupädevuse kujundamisele aitavad kaasa erinevad õpitöövormid (nt rühmatöö, projektöpe) ning aktiivne osavõtt õpitava keelega seotud kultuuriprogrammidest.

Enesemääratluspädevus areneb võõrkeeleõppes kasutatavate teemade kaudu. Iseendaga ja inimsuhetega seonduvat saab võõrkeeletunnis käsitleda arutluste, rollimängude ning muude õpitegevuste kaudu, mis aitavad õpilastel jõuda iseenda sügavama mõistmiseni. Oma tugevate ja nõrkade külgede hindamine on tihedalt seotud õpipädevuse arenguga.

Õpipädevust kujundatakse pidevalt erinevaid õpistrateegiaid rakendades (nt teabe otsimine võõrkeelsetest allikatest, sõnaraamatu kasutamine). Olulisel kohal on eneserefleksioon ning õpitud teadmiste ja oskuste analüüsimine (nt Euroopa keelemapi põhimõtetest lähtuvalt).

Suhtluspädevus on võõrkeeleõppe keskne pädevus. Võõrkeeleõpetuse eesmärgid lähtuvad otseselt suhtluspädevuse komponentidest ning nende sisust. Hea eneseväljendus-, teksti mõistmise ja tekstiloomise oskus on eduka suhtlemise eelduseks võõrkeeltes.

Matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalase pädevusega seonduvad võõrkeeled enim suhtluspädevuse kaudu. Esmalt õpitakse võõrkeeles nt arvud selgeks ning arvutama ning seejärel vastavalt keeleoskuse arengule mõistma erinevate elu- ja tegevusvaldkondade tekste, sh teabegraafikat või muul viisil visuaalselt esitatud teavet. Õpitakse kasutama tehnoloogilisi abivahendeid eri liiki tekste luues, korrigeerides ja esitades.

Ettevõtlikkuspädevus kaasneb eelkõige enesekindluse ja julgusega, mida annab inimesele võõrkeeleoskus. Toimetulek võõrkeelses keskkonnas avardab õppija võimalusi viia ellu oma ideid ja eesmärgid ning loob eeldused koostööks teiste sama võõrkeelt valdavate ea- ja mõttekaaslastega.

Digipädevust kasutatakse internetist info otsimiseks ning saadud info rakendamiseks, samuti arutledes erinevate kultuuri- ja igapäevaeluteemade üle. Kasutatakse erinevaid veebisõnastikke, tõlkeprogramme ja ka muid digitaalseid vahendeid ning õpitakse loodut digitaalselt salvestama. Tähelepanu pööratakse interneti turvalisusele.

Võõrkeelte valdkonna lõimingu võimalusi teiste ainevaldkondadega

Võõrkeelte ainekavad arvestavad teadmisi, mida õpilane saab õpitava keele maa ja kultuuri kohta teiste ainevaldkondade kaudu. Võõrkeeleõppes kasutatavad materjalid täiendavad teadmisi, mida õpilane omandab teistes õppeainetes, andes õpilasele keelevahendid erinevate valdkondadega seonduvate teemade käsitlemiseks.

Võõrkeeleoskus võimaldab muu hulgas õppijale ligipääsu lisateabeallikaile (teatmeteostele, võõrkeelsele kirjandusele, internetile jt), toetades sel moel materjali otsimist mõne teise õppeaine jaoks.

Keel ja kirjandus. Võõrkeeltele on kõige otsesem seos keele ja kirjandusega, kuna võõrkeeleõppes rakendatakse emakeeles omandatud teadmisi: arendatakse kirjalikku ja suulist eneseväljendusoskust, luuakse tekste ning õpitakse neist aru saama. Kõik need teadmised ja oskused kantakse järgmist keelt õppides üle uude kultuurikonteksti.

Matemaatika. Matemaatikapädevuse arengut toetab numbrite tundmise ja arvutamise kõrval erinevates alustekstides leiduvate sümbolite, graafikute, tabelite ja diagrammide mõistmise ning tõlgendamise oskuse arendamine.

Loodus- ja sotsiaaalained. Lõiming kujundatakse erinevate teemavaldkondade ja nendes kasutatavate alustekstide ning õppe kaudu. Võõrkeelte õppes juhitakse õpilasi muu hulgas väärtustama looduslikku mitmekesisust ning vastutustundlikku ja säästvat eluviisi; ära tundma kultuurilist eripära ja järgima üldtunnustatud käitumisreegleid; kujundama oma arvamust ning olema aktiivne ja vastutustundlik kodanik.

Kunstiained. Kunstipädevusega puututakse kokku kultuuriteadlikkuse kujundamise kaudu, õppides tundma erinevate maade kultuurisaavutusi nii teemade kui ka vahetute kunstielamuste kaudu (kino, teater, kontserdid, muusika, näitused, muuseumid jm). Õpilasi suunatakse märkama ja väärtustama erinevaid kultuuritraditsioone ning maailmakultuuri mitmekesisust.

Tehnoloogia. Erinevate teemavaldkondade ja nendes kasutatavate alustekstide ning õppe kaudu teadvustatakse tehnoloogia arengusuundumisi, seejuures arutletakse nt tehnoloogia kasutamisega kaasnevate võimaluste ja ohtude üle või tutvutakse eri valdkondade teadussaavutustega.

Kehaline kasvatus. Kehakultuuripädevus seostub võõrkeeltes tervisliku eluviisi ja kehalise aktiivsuse väärtustamisega. Võõrkeeleeõppes (nii nagu kehalises kasvatuseski) tuleb sallivalt suhtuda kaaslastesse, järgida ausa mängu reegleid ning teha koostööd.

Läbivate teemade rakendamise võimalusi

Võõrkeelte õppe eesmärgid ja teemad toetavad erinevais kooliastmeis õpilase algatusvõimet, mõtteaktiivsust ning läbivate teemade omandamist, kasutades selleks sobivaid võõrkeelseid alustekste ning erinevaid pädevusi arendavaid töömeetodeid. Eelkõige on läbivad teemad seotud järgmiste teemavaldkondadega:

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine. Kujundatakse iseseisva õppimise oskus, mis on oluline alus elukestva õppe harjumuste ja hoiakute omandamisel. Erinevate õppevormide kaudu arendatakse õpilaste suhtlus- ja koostööoskusi, mida on muu hulgas vaja tulevases tööelus. Võõrkeelt õppides omandatakse eneseanalüüsiks ja enda tutvustamiseks vajalikku sõnavara, et ennast võõrkeeles esitleda ja oma mõtteid arusaadavalt edasi anda. Õpe võimaldab vahetult kokku puutuda töömaailmaga, nt käivad õpilased ettevõtteis, tutvuvad ainevaldkonnaga seotud ametite, erialade ja edasiõppimisvõimalustega. Nii kujuneb oskus koostada õpinguile ja tööle kandideerimiseks vajalikke dokumente.

Keskkond ja jätkusuutlik areng. Taotletakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ning keskkonnateadlikuks inimeseks, kes hoiab ja kaitseb keskkonda ning, väärtustades jätkusuutlikkust, on valmis leidma vastuseid keskkonna- ja inimarengu küsimustele.

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Taotletakse õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatuse tähtsust, tunneb end ühiskonnaliikmena ja toetub oma tegevuses riigi kultuuritraditsioonidele ning arengusuundadele.

Kultuuriline identiteet. Taotletakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumisladi kujundajana ning kultuuride muutumist ajaloo vältel, kellel on ettekujutus kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktika eripärast ning kes väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust ning on salliv ja koostööaldis.

Teabekeskkond. Taotletakse õpilase kujunemist teabeteadlikuks inimeseks, kes tajub ja teadvustab teabekeskkonda, suudab seda kriitiliselt analüüsida ning toimida selles oma eesmärkide ja ühiskonnas omaksvõetud kommunikatsioonieetika järgi.

Tehnoloogia ja innovatsioon. Taotletakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja nüüdisaegset tehnoloogiat eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutavas tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas.

Tervis ja ohutus. Taotletakse õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes järgib tervislikku eluviisi, käitub turvaliselt ning aitab kaasa tervist edendava turvalise keskkonna kujundamisele.

Väärtused ja kõlblus. Taotletakse õpilase kujunemist kõlbeliselt arenenud inimeseks, kes tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlblusnorme. Järgib neid koolis ja väljaspool kooli. Ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires.

Õppetegevuse kavandamine ja korraldamine

Õpet kavandades ja korraldades:

- 1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, taotletavatest õpitulemustest ja õppesisust ning kooli kuu teemadest;
- 2) taotletakse, et õpilase õpikoormus on mõõdukas, jaotub õppeaasta ulatuses ühtlaselt ja jätab piisavalt aega nii huvitegevuseks kui ka puhkuseks;
- 3) antakse õpilasele võimalus seada eesmärgid, nendeni jõudmisel pingutada ning tehtut analüüsida;
- 4) võimaldatakse tegutseda üksi ning meeskonnas (paaris- ja rühmatööd, õppekäigud, praktilised tööd), mis toetavad õpilaste kujunemist aktiivseiks ning iseseisvaks õppijaiks;
- 5) kasutatakse õpiülesandeid, mis toetavad õpilase aktiivset tegutsemist, enesejuhtimisoskuse omandamist ning suurendavad õpimotivatsiooni;
- 6) rakendatakse nüüdisaegseid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid;
- 7) lähtutakse mõtteviisist, et õpitakse igal pool;
- 8) kasutatakse erinevaid õppemeetodeid, sh aktiivõpet: rollimängud, arutelud, diskussioonid, projektõpe jne.

Hindamise alused

Hindamine on õppeprotsessi osa, mille kaudu toetatakse õpilase õppimist ja arengut. Hindamisel saadakse ülevaade õpitulemuste saavutatusest ja õpilase individuaalsest arengust ning toetatakse selle kaudu õpilase kujunemist positiivse minapildi ja adekvaatse enesehinnanguga ennastjuhtivaks õppijaks, tekitatakse huvi võõrkeelte õppimise vastu ning luuakse alus elukestvale võõrkeeleõppele. Hindamise abil saab õppija tagasisidet oma edenemise kohta õppimisel ja õpistrateegiate valikuteks. Õpetaja saab teavet oma õpetamise tulemuslikkuse kohta ning sisendit nii õppetegevuse kui ka iseenda pädevuste arendamiseks.

Õpilane kaasatakse hindamisprotsessi nii oma töö hindamisel kui ka kaasõpilaste tagasisidestamisel. Õpilast suunatakse õppeprotsessi käigus oma õppimist ja püstitatud eesmärkide saavutamist analüüsima ja reflekteerima.

Õppimise algetapil on eriti olulised sõnalised positiivsed hinnangud. Õpiedukuse kindlaksmääramisel arvestatakse lapse tervikarengut: väljendusoskust, loovust, sotsiaalset ja keelelist arengut. Lause keeleline õigsus ei ole seejuures esmatähtis. Oluline on anda tagasisidet kõigele, mida on omandatud: järelehääldamist, sõnatäheenduse taipamist, vaatlus-, vestlus- ja esmast lugemisoskust, õigesti ja ilusa käekirjaga tehtud harjutust jne.

I kooliastmes hinnatakse põhiliselt õpilase kuulatud tekstist arusaamist ja suulist väljendusoskust. Hindamisel kasutatakse toetavad sõnalist tagasisidet, keskendudes eelkõige õpilase saavutuste

toetamisele ja märkamisel. Kajastatakse arengukohti, tagasisidestamisse ning analüüsimisse ning uute õpieesmärkide seadmisel kaasatakse õpilast.

I kooliastmes võib enesehinnanguid anda emakeeles, kuid õpetaja julgustab õpilast ka võõrkeelt kasutama. Õpetaja jälgib, et kõik õpilased saaksid oma mõtted ja arvamuse välja öelda. 2.-3.klassis hinnatakse kõiki osaoskusi kas eraldi või lõimitult, õpilane saab suulist või kirjalikku tagasisidet osaoskuste ja õpitulemuste kohta.

Teadmiste ja oskuste hindamisel lähtutakse õpilasele kohaldatava põhikooli riikliku õppekavaga nõutavatest teadmistest ja oskustest. Protsessi hindamisel arvestatakse õpilase taju ja mõtlemisprotsesside eripära, võimeid ja tervises seisundit. Individuaalse õppekava rakendamisel sätestatakse erisused individuaalses õppekavas. Õpetaja teavitab õpilasi hindamise põhimõtetest, ajast ja vormist. Õpitulemusi hinnatakse hinnete ja hinnangutega. Hindamise kriteeriumid ja hindamise korraldus on täpsustatud kooli õppekavas.

Õppe- ja kasvatusesmärgid

A-võõrkeele õppega kujundatakse ainepädevus, mis sisaldab keelepädevust, väärtushinnanguid ja -hoiakuid ning õpioskusi. Põhikooli lõpuks õpilane:

- 1) saavutab iseseisva keelekasutaja taseme, mis võimaldab selles keeles igapäevastes situatsioonides suhelda ning lugeda ja mõista eakohaseid võõrkeelseid originaaltekste;
- 2) huvitub võõrkeelte õppimisest ja nende kaudu silmaringi laiendamisest;
- 3) omandab oskuse märgata ja väärtustada erinevate kultuuride eripära;
- 4) omandab oskuse edaspidi õppida võõrkeeli ning pidevalt täiendada oma keeleoskust;
- 5) huvitub õpitavat keelt kõnelevatest maadest ja nende kultuurist;
- 6) oskab kasutada eakohaseid võõrkeelseid teatmeallikaid (nt teatmeteoseid, sõnaraamatuid, interneti), et leida vajalikku infot teisteski valdkondades ja õppeainetes.

Õppeaine kirjeldus

A-võõrkeel on enamikule õpilastest esimene kokkupuude teise keele ja kultuuriga, mistõttu üks A-võõrkeele õppe tähtsamaid ülesandeid on äratada õpilastes huvi teiste keelte ja kultuuride vastu ning tekitada võõrkeeleõppeks motivatsiooni. Võõrkeele kui suhtlusvahendi omandamine nõuab pikaajalist pingutust, mis eeldab õppija aktiivset osalust. Õppija keeleoskuse arengut toetab lõimitud aine- ja keeleõpe. Õpetuses lähtutakse kommunikatiivse õpetuse põhimõtetest. Rõhk on interaktiivsel õppimisel ning õpitava keele kasutamisel.

Kommunikatiivne keeleoskus (suhtluspädevus) hõlmab kolme komponenti: keelelist, sotsiolingvistilist ja pragmaatilist. Keeleteadmised ei ole eesmärk omaette, vaid vahend parema keeleoskuse omandamiseks. Keele struktuuri õpitakse kontekstis, järk-järgult jõutakse grammatikareeglite teadliku omandamiseni. Sotsiolingvistilise pädevuse kaudu areneb õppija keelekasutuse olukohasus (viisakusreeglid, keeleregister jm).

Pragmaatilise pädevuse kaudu areneb õpilase võime mõista ja luua tekste.

Suhtluspädevust arendatakse keeleliste toimingute (kuulamise, lugemise, rääkimise, kirjutamise) kaudu.

Keeleõppe telje moodustavad teemavaldkonnad, mille kaudu ja piires kujundatakse suhtluspädevust. Põhikoolis on teemade käsitlemise lähtekohaks „Mina ja minu lähiümbrus“. Käsitletakse teemasid kõigist teemavaldkondadest, kuid rõhuasetused ja maht on erinevad. Teemasid käsitledes lähtutakse vastava kooliastme õpilaste kogemustest, huvidest ning vajadustest.

Keeletunnis suheldakse peamiselt õpitavas võõrkeeles. Emakeeles võib vajaduse korral selgitusi anda. Oluline on ka õpioskuste arendamine, sealhulgas oskus seada endale õpieesmärke ja analüüsida oma õpitulemusi, kasutades nt Euroopa keelemappi või õpimappi.

A-võõrkeeles õppimisel saadud õpioskused aitavad omandada järgmisi võõrkeeli. Võõrkeeles õppes on kesksel kohal tegevused, mis nõuavad keele eesmärgistatud kasutamist ning lõimivad erinevaid keeleoskuse aspekte. Õpet kavandades lähtutakse didaktikaprintsiipidest (lähemalt kaugemale, tuntult tundmatule, lihtsalt keerulisele, konkreetsele abstraktsele) ning keelekasutuse vajadustest (alustades sagedamini kasutatavatest sõnadest ja vormidest). Tähtis osa on paaris- ja rühmatööl. Õpilasi suunatakse üha enam tegema eakohast iseseisvat tööd (lugema, infot hankima, projektides osalema jne).

Õpitava võõrkeelega tihedama kontakti loomiseks, suhtluspädevuse ja kultuuriteadlikkuse arendamiseks ergutatakse õpilasi kasutama õpitavat keelt ka väljaspool keeletundi. Selleks sobivad mitmesugused ülesanded, nt iseseisev lugemine, teabe otsimine eri allikaist, õpetaja juhendamisel tehtavad projektitööd, mille käigus rakendatakse kõiki osaoskusi. Õpilaste motiveerimiseks tuleks aidata neil leida kirjasõpru, korraldada õppereise ja õpilasvahetust ning kutsuda keeletundi õpitavat keelt emakeelena kõnelejaid. Mõlemas kooliastmes on vaja õppijat motiveerida ning kujundada temas positiivset hoiakut keeleõppesse.

Eduelamuse saavutamiseks luuakse tundides positiivne õhkkond ja väärtustatakse õpilase iga edusammu. Tunnustatakse ka tulemuse saavutamiseks tehtud jõupingutusi. Vigu käsitletakse normaalse keeleõppe osana, nende analüüsimine soodustab õpitava mõistmist ning võimaldab õpilasel oma keelekasutust korrigeerida.

Õppe- ja kasvatuseesmärgid I kooliastmes

3. klassi lõpetaja:

- 1) saab aru lihtsatest igapäevastest väljenditest ja lühikestest lausetest;
- 2) kasutab õpitud väljendeid ja lühilauseid oma vajaduste väljendamiseks ning oma lähiümbruse (pere, kodu, kooli) kirjeldamiseks;
- 3) reageerib adekvaatselt väga lihtsatele küsimustele ja korraldustele;
- 4) on omandanud esmased teadmised õpitava keele maast ja kultuurist;
- 5) suhtub positiivselt võõrkeeles õppimisele;
- 6) kasutab esmaseid õpioskusi (kordamist, seostamist) võõrkeeles õppimiseks;
- 7) oskab õpetaja juhendamisel töötada nii paaris kui ka rühmas.

Keeleoskuse taotletav tase 3. klassi lõpus:

	Kuulamine	Lugemine	Rääkimine	Kirjutamine
inglise keel	A1.2	A1.1	A1.2	A1.1

- 1) saab kuulates aru lühikestest lausetest ja lihtsatest igapäevastest väljenditest; reageerib adekvaatselt väga lihtsatele küsimustele ja juhisteid;
- 2) räägib õpitud lauseid kasutades ning õpitud sõnadest ja väljenditest lühikesi lihtlauseid moodustades;
- 3) mõistab lugedes väga lihtsaid tekste fraashaaval, leides üles õpitud sõnad ja väljendid ning tuginedes neile;
- 4) kirjutab õpitud sõnu ja lauseid ning täidab õpitud sõnavara kasutades lihtsat lünkteksti; 5) kasutab esmaseid keeleõppestrateegiaid (kordamist, seostamist);
- 6) teab õpitava keele maa(de) põhiandmeid ja olulisemaid tähtpäevi;

7) tunneb ja järgib esmaseid viisakusnorme.

Inglise keele ainekava 3. klassile

Teema	Õpitulemused	Õppetegevused ja sisu
<i>Mina ja teised</i>	Õpilane: • saab aru õpitud teemal seotud tekstist ja vestlusest; • oskab lugeda õpitud teksti;	Enese ja kaaslaste tutvustus ja kirjeldus. Tervis, sport ja vaba aeg. Sünnipäevad, sõbrad.
<i>Kodu ja lähiümbrus</i>	• oskab õpitud keelendite piires kirjutada lihtlauseid; • kasutab õpitud väljendeid ja lauseid oma vajaduste väljendamiseks ning oma lähiümbruse (pere, kodu ja kodumaa, kool, hobid, lemmiktegevused, aastaajad jne) kirjeldamiseks; • oskab nimetada päeva osasid, nädalapäevi, kuude nimetused ja kellaajad (täistundides);	Pereliikmete tutvustus ja kirjeldamine (nimi, vanus, sugu, välimus, elukutse) ja kodu asukoha ning kodu kirjeldus.
<i>Kodukoht Eesti</i>	• oskab nimetada päeva osasid, nädalapäevi, kuude nimetused ja kellaajad (täistundides);	Eesti riigi nimi, kodukoha ümbrust iseloomustav sõnavara. Igapäevaelu, õppimine ja töö. Igapäevatoimingud sisseostude tegemine, töö ja ametid.
<i>Riigid ja nende kultuur</i>	• reageerib adekvaatselt küsimustele ja korraldustele; • on omandanud algsed teadmised õpitava keele maast ja kultuurist; • suhtub positiivselt võõrkeele õppimisse; • kasutab esmaseid õpioskusi (kordamist, seostamist, võrdlemist) võõrkeele õppimiseks; • oskab õpetaja juhendamisel töötada individuaalselt, paaris ja rühmas.	Inglise keelt kõnelevate riikide sümbolid, pühad ja traditsioonid.
<i>Vaba aeg</i>		Lihtsamad tegevused ja eelistused. Lemmiktegevused, hobid, reisimine.

Keeleõpet toetavad tegevused

- 1) Teatud sõnale või fraasile reageerimine (käetõstmine, püstitõusmine, esemele või pildile osutamine);
- 2) loetellu sobimatu sõna äratundmine;
- 3) kuuldu põhjal pildi täiendamine;
- 4) tähelepanelikku kuulamist nõudvate mängude mängimine (nt bingo, leia ese klassiruumist, osuta jt);
- 5) laulude ja luuletuste kuulamine ning nende põhjal ülesande täitmine (nt ridade järjestamine, riimuvate sõnade leidmine);
- 6) dialoogide, laulude ja luuletuste esitamine;
- 7) häälega lugemine; • rääkimine pildi alusel;
- 8) kaartide, kutsete, e-kirjade koostamine ja ära kiri tahvlilt;
- 9) ära kirja tegemine õpikust.

Õppe- ja kasvatusesmärgid II kooliastmes

Õpitulemused

4. klassi lõpetaja:

- 1) saab õpitud temaatika piires aru lauseist ja sageli kasutatavaist väljendeist;
- 2) mõistab olulist õpitud temaatika piires;
- 3) kirjutab lühikesi tekste õpitud temaatika piires;
- 4) rakendab õpetaja juhendamisel varem omandatud õpioskusi ja -strateegiaid;
- 5) töötab õpetaja juhendamisel iseseisvalt, paaris ja rühmas;
- 6) seab endale õpieesmärke ning hindab koostöös kaaslaste ja õpetajaga oma saavutusi.

Inglise keele ainekava 4. klassile

Teema	Õpitulemused	Õppetegevused ja sisu
<i>Mina ja teised</i>	<u>Õpilane:</u> • saab aru lihtsatest igapäevastest väljenditest ja lausetest, lühikestest vestlustest ja tekstidest;	Välimus, ühised tegevused pereliikmetega. Viisakusväljendid. Kestlikud inimsuhted.
<i>Kodu ja lähiümbrus</i>	• saab aru teksti mõttest ja olulisest teabest; • oskab kirjutada õpitud sõnavara piires lühikirjeldusi ja -sõnumeid (nt sõnum sõbrale);	Kodu kirjeldamine. Lemmikloomad. Sugulased. Enda ja pereliikmete igapäevased tegemised.
<i>Kodukoht Eesti</i>	• oskab vastata lihtsatele küsimustele loetud teksti kohta;	Ilm. Eesti asukoht. Eesti loodus.
<i>Riigid ja nende kultuur</i>	• oskab lühidalt kirjeldada oma lähiümbrust ja inimesi; igapäevaseid toiminguid;	Eesti naaberriigid ja pealinnad. Väärtusena valikuvabadus.
<i>Igapäevaelu. Õppimine ja töö</i>	• tuleb toime lihtsates igapäevastes suhtlusolukordades, suudab alustada lühivestlust (nt reageerib küsimustele ja korraldustele);	Päeva planeerimine. Tervislik toit, vee joomine, hügieeniharjumused. Koolipäev. Õppeained, kool ja õpigrupp.
<i>Vaba aeg</i>	• on omandanud esmased teadmised inglise keelt kõnelevate riikide ja oma kodumaa kultuuri sarnasuste ja erinevuste kohta; • rakendab õpetaja juhendamisel varem omandatud õpioskusi, oskab töötada iseseisvalt, paaris ja rühmas; • oskab sihipäraselt kasutada sõnastikku; • oskab õpetaja abiga seada endale õpieesmärke ning hinnata oma saavutusi.	Huvid, puhkus ja spordialad. Aastaajad. Väärtusena ettevõtlikkus.

Keeleõpet toetavad tegevused

- 1) eri liiki eakohaste tekstide kuulamine ja lugemine;
- 2) kohandatud eakohaste tekstide ja raamatute iseseisev lugemine;
- 3) ülesande täitmine kuuldu ja loetu põhjal (nt tabeli täitmine, joonise täiendamine);
- 4) eri liiki etteütlused;
- 5) mudelkirjutamine (nt sõnumid, postkaardid, lühikesed kirjad);
- 6) järjestusülesanded (nt sõnad lauseteks, laused/lõigud tekstiks);
- 7) eakohased projektitööd paaris ja rühmades;
- 8) lühiettekanded (nt lihtsamad esitlused);
- 9) rollimängud;
- 10) lihtsamate õppeprogrammide kasutamine (nt. Kahoot!, Quizizz jms);
- 11) õppesõnastike kasutamine.

3. AINEVALDKOND MATEMAATIKA

Matemaatikapädevus

Matemaatika õpetamise eesmärgiks on kujundada õpilases matemaatikapädevus, mis tähendab suutlikkust kasutada matemaatikale omast keelt, sümboleid ja meetodeid erinevates ülesannetes nii matemaatikas kui ka teistes õppeainetes ja eluvaldkondades ning mõista matemaatika sotsiaalset, kultuurilist ja personaalset tähendust; oskus püstitada probleeme, leida sobivaid lahendusstrateegiaid ja neid rakendada, analüüsida lahendus ideed ja kontrollida tulemuste tõesust, loogiliselt arutleda, põhjendada ja tõestada ning selleks erinevaid esitusviise kasutada ja neist aru saada.

Matemaatika õpetamise kaudu taotletakse, et põhikooli lõpuks õpilane:

- 1) väärtustab matemaatikat ning tunneb rõõmu matemaatikaga tegelemisest;
- 2) tunneb matemaatilisi mõisteid ja seoseid;
- 3) arutleb, põhjendab ja tõestab loogiliselt;
- 4) kasutab tüüpülesannete lahendusstrateegiaid ja lahendab probleemülesandeid;
- 5) oskab infot esitada teksti, graafiku, tabeli, diagrammi ja valemina;
- 6) kasutab õppides info- ja kommunikatsioonitehnoloogia vahendeid;
- 7) oskab analüüsida ja jõuab olemasolevate faktide põhjal arutluse kaudu järeldusteni;
- 8) rakendab matemaatika teadmisi teistes õppeainetes ja igapäevaelus;
- 9) teab ainevaldkonnaga seotud erialasid ja ameteid ning hindab oma võimeid ja huvi siduda tulevased õpingud matemaatikaga seotud valdkondadega.

Ainevaldkonda kuulub õppeaine Matemaatika, mis jaotub tunniplaanis järgnevalt:

	1. klass	2. klass	3. klass	4. klass
Matemaatika	3	4	5	5

Ainevaldkonna kirjeldus ja valdkonnasisene lõiming

Matemaatika tegeleb mudelitega, seoste kirjeldamise ning meetodite väljatöötamisega. Põhikooli matemaatikaõpetus annab õpilastele valmisoleku mõista ning kirjeldada loogilisi, kvantitatiivseid ja ruumilisi seoseid. Matemaatikakursuses omandatakse kirjaliku, kalkulaatoril ja peast arvutamise oskus, tutvutakse tasandiliste ja ruumiliste kujundite omadustega, õpitakse matemaatiliselt seoseid kirjeldama. Omandatakse vajalikud algebra põhioskused. Saadakse esmane ettekujutus ümbritsevate

juhuslike sündmuste maailmast ja selle kirjeldamise võtetest. Põhikooli matemaatikakursuses omandatud meetodeid ja keelt saavad õpilased kasutada teistes õppeainetes. Õpet üles ehitades pööratakse erilist tähelepanu õpitavast arusaamisele ning õpilaste loogilise ja loova mõtlemise arendamisele. Rõhutatakse täpsuse, järjepidevuse ja õpilaste aktiivse mõttetöö olulisust kogu õppeaja vältel. Matemaatilisi probleemülesandeid lahendades saavad õpilased ahaa elamuse kaudu kogeda edu ja avastamisrõõmu. Õppeprotsessis kasutatakse info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) võimalusi.

Üldpädevuste kujundamise võimalusi

Matemaatika õppimise kaudu kujundatakse ja arendatakse matemaatilise pädevuse kõrval kõiki riiklikus õppekavas kirjeldatud üldpädevusi. Üldpädevuste rakendumine on lahti kirjutatud kooli õppekava üldosas.

Kultuuri- ja väärtuspädevus. Matemaatika on erinevaid kultuure ühendav teadus, milles õpilased saavad tutvuda eri maade ja ajastute matemaatiliste avastustega. Õpilasi suunatakse tunnetama loogiliste mõttekäikude elegantsi ning õpitavate geomeetriliste kujundite ilu ja seost arhitektuuri ning loodusega. Matemaatika õppimine arendab õpilastes selliseid iseloomuomadusi nagu sihikindlus, püsivus, visadus, täpsus ja tähelepanelikkus, samuti õpetab distsipliini järgima. Lahendades matemaatikaülesandeid, tekib huvi ümbritseva vastu ning arusaamine looduseadustest. Õpilased õpivad märkama matemaatika seotust igapäevaeluga, aga ka aru saama, et matemaatika alusteadmised aitavad paremini teisi teadusi mõista.

Sotsiaalne ja kodanikupädevus. Vastutustunnet ühiskonna ja kaaskodanike ees kasvatatakse selleteemaliste ülesannete lahendamise kaudu. Paaris- ja grupidöödega arendatakse õpilastes koostöö- ja vastastikuse abistamise oskusi, kasvatatakse sallivust erinevate matemaatiliste võimetega õpilaste suhtes.

Enesemääratluspädevus. Matemaatikas on tähtsal kohal õpilaste iseseisev töö. Iseseisva ülesannete lahendamise kaudu võimaldatakse õpilastel hinnata ja arendada oma matemaatilisi võimeid.

Õpipädevus. Matemaatikat õppides on väga oluline tunnetada õpimaterjali sügavuti ning saada kõigest aru. Probleemülesandeid lahendades arendatakse analüüsimise, ratsionaalsete võtete otsimise ja tulemuste kriitilise hindamise oskust. Oluline on ka üldistamise ja analoogia kasutamise oskus, samuti oskus kanda õpitud teadmised üle elus ette tulevatesse olukordadesse. Osa matemaatikateadmistest peaks õpilane saama uurimusliku õppetöö kaudu ja interneti võimalusi kasutades.

Suhtluspädevus. Matemaatikas arendatakse suutlikkust väljendada oma mõtet selgelt, lühidalt ja täpselt. Eelkõige toimub see hüpoteese sõnastades ning ülesande lahendust vormistades. Tekstülesannete lahendamise kaudu areneb oskus teksti mõista: eristada olulist ebaolulisest ja otsida välja etteantud suuruse leidmiseks vajalik info. Matemaatika oluline roll on kujundada valmisolek eri viisidel (tekst, graafik, tabel, diagramm, valem) esitatud infot mõista, seostada ja edastada.

Matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalane pädevus. Matemaatikas arendatakse oskusi, mis on aluseks tõenduspõhiste otsuste tegemisel. Õpitakse tundma andmete töötlemise, mõõtmise, võrdlemise, liigitamise, süstematiseerimise meetodeid ja tehnikaid.

Ettevõtlikkuspädevus. Ettevõtlikkuspädevust arendatakse eluliste andmetega ülesannete lahendamise kaudu. Erinevate lahenduste leidmine arendab paindlikku mõtlemist ning ideede genereerimise oskust.

Digipädevus. Matemaatikatundides kasutatakse õppe läbiviimiseks nii kooli digivahendeid kui ka

õpilaste oma seadmeid. Digivahendite abil otsivad õppijad infot, teevad teste, mille tagasiside saab õpetaja samuti elektroonselt ning koostab ise digitaalset õppematerjali.

Matemaatika lõimingu võimalusi teiste ainevaldkondadega

Matemaatikaõpetus lõimitakse teiste ainevaldkondade õppega kahel viisil. Õpilastel kujuneb teistes ainevaldkondades rakendatavate matemaatiliste meetodite kasutamise kaudu arusaam matemaatikast kui oma universaalse keele ja meetoditega baasteadusest, mis toetab teisi ainevaldkondi. Teiste ainevaldkondade ja igapäevaeluga seotud ülesannete kasutamine annab õpilastele ettekujutuse matemaatika rakendamise võimalustest.

Keel ja kirjandus, sh võõrkeeled. Kujundatakse oskust väljendada ennast selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult, luuakse tekste, sealhulgas tabeleid, graafikuid jm ning õpitakse neid tõlgendama ja esitama. Õpilasi suunatakse kasutama kohaseid keelevahendeid ja matemaatika oskussõnavara ning järgima õigekeelsusnõudeid. Tekstülesandeid lahendades arendatakse funktsionaalset lugemisoskust, sealhulgas visuaalselt esitatud infost arusaamist. Juhitakse tähelepanu arvsõnade õigekirjale, teksti, graafiku, tabeli jm teabe korrektsele vormistusele. Selgitatakse võõrkeelse algupäraga matemaatilisi mõisteid ning võõrkeeleoskust arendatakse lisamaterjali otsimisel ja kasutamisel.

Loodusained. Tihedat koostööd saab matemaatikaõpetaja teha loodusvaldkonna ainete õpetajatega. Niisuguse koostöö viljakus oleneb ühelt poolt matemaatikaõpetaja teadmistest teistes valdkondades õpetatava ainese kohta ning teiselt poolt loodusainete õpetajate arusaamadest ja oskustest oma õppeaines matemaatikat ning selle keelt mõistlikul ja korrektse viisil kasutada. Uurimuslik õpe loodusainetes eeldab, et õpilased oskavad vaatluste ja eksperimentide käigus kogutud andmeid analüüsida ning vaatluste ja eksperimentide tulemusi graafiliselt, diagrammide ja tabelitena esitleda.

Sotsiaalained. Ülesannete lahendamise kaudu arendatakse oskust infot mõista ja valida: eristada olulist ebaolulisest, leida (tekstist, jooniselt jm) probleemi lahendamiseks vajalikud andmed. Ülesande lahendust vormistades, hüpoteese ja teoreeme sõnastades arendatakse oma mõtete selge, lühida ja täpse väljendamise oskust. Koos matemaatikamõistetega saab anda õpilastele teavet sellistel olulistel ühiskonda puudutavatel teemadel nagu rahvastiku struktuur ja erinevate sotsiaalsete gruppide osakaal selles, üksikisiku ja riigi eelarve, palk ja maksud, intressid, viivised, kiirlaenu võtmise ohud, promilli ja protsendipunkti kasutamine igapäevaelus jne. Sotsiaalvaldkonnast pärinevaid andmeid kasutatakse statistikat puudutavate matemaatikateemade puhul. Õpitakse kasutama erinevaid teabekeskondi (hindama õpitu põhjal näiteks meedias avaldatud diagrammide tõele vastavust), tutvutakse kehtiva maksusüsteemiga. Loogiline arutlus ja faktidele toetuv mõtlemine aitavad inimestel elus õigeid otsuseid teha. Praktilised tööd, rühmatööd ja projektides osalemine kujundavad koostöövalmidust, üksteise toetamist ja üksteisest lugupidamist.

Kunstiained. Kunst ja geomeetria (joonestamine, mõõtmine) on tihedalt seotud. Kunstipädevuse kujunemist saab toetada geomeetria rakendusi demonstreeriva materjaliga sellistest kunstivaldkondadest nagu arhitektuur, ruumikujundus, ornamentika, disain jne. Geomeetriamõisted võivad olla aluseks kunstiõpetuses vaadeldavate objektide analüüsil. Kujundite oluliste tunnuste liigitamine ja sümbolite kasutamine on kunsti lahutamatu osa, nagu ka piltidel olevate esemete-nähtuste tunnuste võrdlemine ja liigitamine. Lõimingu tulemusel oskavad õpilased märgata arvutiprogrammidega joonistatud graafikute ilu, näha erinevate geomeetriliste kujundite ilu oma kodus ja looduses, vajaduse korral leida tuttavate kujundite pindala ja ruumala. Muusikas väljendatakse intervale, taktimõõtu ja noodivältust harilike murdudena.

Tehnoloogia. Käsitöö ja kodunduse ning töö- ja tehnoloogiaõpetuse tundides tehakse tööde kavandamisel ja valmistamisel praktilisi mõõtmisi ja arvutusi, loetakse ja tehakse jooniseid jne.

Liikumisõpetus. Arvandmete tõlgendamise oskus väljendub sporditulemuste võrdlemises ja edetabelites esitatava info mõistmises. Tekstülesannete kaudu selgitatakse tervislike eluviiside, liikumise ja sportimise tähtsust inimese tervisele, samuti meditsiinisaavutuste olulisust. Objektiivsete arvandmete alusel saab hinnata oma tervisekäitumist, näiteks suhkru kogust toiduainetes, liikluskäitumist (kiirus, pidurdusteed, nähtavus) jm. Füüsiline tegevus ja liikumine aitavad kaasa ühikute ja mõõtmissüsteemidega seotud põhimõistete omandamisele. Ühe matemaatikas käsitletava tegelikkuse mudeli ehk kaardi järgi orienteerumise oskust õpitakse kehalise kasvatuse tundides. Järjepidevus, täpsus ning kõige lihtsama ja parema lahenduskäigu leidmine on nii matemaatika kui ka spordi lahutamatu osa.

Läbivate teemade rakendamise võimalusi

Õppekava üldosas esitatud läbivad teemad realiseeritakse põhikooli matemaatikaõpetuses eelkõige õppetegevuse sihipärase korraldamise ja viidete tegemise kaudu käsitletava aine juures.

Elukestev õpe ja karjääriplaneerimine. Matemaatika õppimisel tajutakse õppimise vajadust ning areneb iseseisva õppimise oskus. Matemaatikatundides kujundatakse võimet abstraktselt ja loogiliselt mõelda. Oma võimete realistlik hindamine on üks olulisemaid edasise karjääri planeerimise tingimusi. Õpilasi suunatakse arendama oma õpi-, suhtlemis-, koostöö-, otsustamis- ja infoga ümberkäimise oskusi. Õppetegevus võimaldab vahetult kokku puutuda töömaailmaga, nt ettevõtte külastused, õpilastele tutvustatakse ainevaldkonnaga seotud ameteid ja erialasid.

Keskkond ja jätkusuutlik areng. Matemaatikaülesannetes saab kasutada reaalseid andmeid keskkonnaressursside kasutamise kohta. Neid analüüsides arendatakse säästvat suhtumist keskkonda ning õpetatakse seda väärtustama. Võimalikud on õuesõppetunnid. Õpilased õpivad võtma isiklikku vastutust jätkusuutliku tuleviku eest ning omandama sellekohaseid väärtushinnanguid ja käitumisnorme. Kujundatakse objektiivsele informatsioonile rajatud kriitilist mõtlemist ning probleemide lahendamise oskust. Faktidele toetudes hinnatakse keskkonna ja inimarengu perspektiive. Selle teema käsitlemisel on tähtsal kohal protsentarvutus, statistikaelemendid ning muutumist ja seoseid kirjeldav matemaatika.

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Matemaatikat ja teisi õppeaineid lõimivate ühistegevuste (uurimistööd, rühmatööd, projektid) kaudu arendatakse õpilastes koostöövalmidust ning sallivust teiste inimeste tegevuse ja arvamuste suhtes. Protsentarvutuse ja statistikaelementide käsitlemine võimaldab õpilastel aru saada ühiskonna ning selle arengu kirjeldamiseks kasutatavate arvnäitajate tähendusest.

Kultuuriline identiteet. Matemaatika on nii maailma- kui ka rahvuskultuuri osa. Tänapäevane elukeskkond ei saa eksisteerida matemaatikata. Sellele saab tähelepanu juhtida matemaatika ajaloo tutvustamise, ühiskonna ja matemaatikateaduse arengu seostamise kaudu jne. Protsentarvutuse ja statistika abil kirjeldatakse mitme kultuurilises ühiskonnas toimuvaid protsesse (erinevad rahvused, usundid, erinev sotsiaalne positsioon ühiskonnas jne).

Teabekeskkond. Teabekeskkonnaga seondub oskus esitada ja mõista eri vormis infot (joonis, pilt, valem, mudel). Meediamanipulatsioonide adekvaatset tajumist toetavad matemaatikakursuse ülesanded, milles kasutatakse statistilisi protseduure ja protsentarvutusi. Õpilast suunatakse teavet kriitiliselt analüüsima.

Tehnoloogia ja innovatsioon. Matemaatikakursuse lõimimise kaudu tehnoloogia ja loodusainetega

tutvustatakse tehnoloogilisi protsesse ning modelleerimist. Tegevusi kavandades ja ellu viies ning lõpptulemusi hinnates teeb õpilane mõõtmisi ja arvutusi, kasutab õppimise ja oma töö tõhustamiseks IKT vahendeid. Matemaatikaõppes saab rakendada mitmesugust õpitarkvara.

Loodusteadused ja tehnoloogia. Ülesannete lahendamisel õpitakse kasutama tehnoloogilisi abivahendeid, mõistma matemaatika olulisust teaduse ja tehnoloogia arengus.

Tervis ja ohutus. Matemaatikaõpetuses saab lahendada ohutus- ja tervishoiuandmeid sisaldavaid ülesandeid (nt liikluskeskkonna, liiklejate ja sõidukite liikumisega seotud tekstülesanded, muud riskitegureid sisaldavate andmetega ülesanded ja graafikud).

Väärtused ja kõlblus. Matemaatika on jõukohane, kui õpilane arendab endas süstemaatilisust, järjekindlust, püsivust, täpsust, korrektsust ja kohusetunnet. Õpetaja eeskujul kujundavad õpilased tolerantset suhtumist erinevate võimetega kaaslastesse. Matemaatika õppimine ja õpetamine peab pakkuma õpilastele võimalikult palju positiivseid emotsioone.

Õppetegevuse kavandamine ja korraldamine

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

- 1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine õpetamise eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- 2) taotletakse, et õpilaste õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta jooksul ühtlaselt ning jätab neile piisavalt aega puhata ja huvitegevustega tegelda;
- 3) kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud käsitlust ning suurendavad õpimotivatsiooni;
- 4) rakendatakse info- ja kommunikatsioonitehnoloogial põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja vahendeid;
- 5) arendatakse õpilaste teadmisi, oskusi ja hoiakuid, seejuures on põhirõhk hoiakute kujundamisel;
- 6) kasutatakse mitmekülgset õppemeetodite valikut rõhuasetusega aktiivõppemeetoditel: iseseisev töö, vestlus, arutelu, diskussioon, paaritöö, projektõpe, rühmatöö;
- 7) luuakse võimalused koostada referaat, õpimapp ja uurimistöö, sooritada praktilisi mõõtmistöid jne;
- 8) laiendatakse õpikeskkonda: liikuv õpiruum, asutused, õuesõpe, digitaalne keskkond jm.

Õppesisu ja -tegevuse kavandamisel lähtutakse mõtlemise hierarhilistest tasanditest:

- 1) faktide, protseduuride ja mõistete teadmine (meenutamine, äratundmine, info leidmine, arvutamine, mõõtmine, klassifitseerimine/järjestamine);
- 2) teadmiste rakendamine (meetodite valimine, matemaatilise info eri viisidel esitamine, modelleerimine, rutiinsete ülesannete lahendamine);
- 3) arutlemine (põhjendamine, analüüs, süntees, üldistamine, tulemuste hindamine, harjumuspäratute ülesannete lahendamine).

Füüsiline õpikeskkond

Kool korraldab õppe, kus on õpilasel võimalik näha, kasutada ning katsetada vahenditega, mis aitavad õpitulemuste saavutamiseni jõuda.

Kool võimaldab kasutada:

- 1) kooli õpiruume eesmärgipäraseks harjutamiseks ning tegutsemiseks;
- 2) matemaatilka ja loogika õppemänge;

- 3) tasandiliste ja ruumiliste kujundite komplekti;
- 4) õpiruumis internetiühendusega sülearvuti kasutamise võimaluse;
- 5) esitlustehnikat visualiseerimiseks.

Hindamise alused

Teadmiste ja oskuste hindamisel lähtutakse õpilasele kohaldatava põhikooli riikliku õppekavaga nõutavatest teadmistest ja oskustest. Protsessi hindamisel arvestatakse õpilase taju ja mõtlemisprotsesside eripära, võimeid ja tervises seisundit. Individuaalse õppekava rakendamisel sätestatakse erisused individuaalses õppekavas.

Õpetaja teavitab õpilasi hindamise põhimõtetest, ajast ja vormist. Õpitulemusi hinnatakse hinnete ja hinnangutega.

Hindamise kriteeriumid ja hindamise korraldus on täpsustatud kooli õppekavas.

Matemaatika õppe- ja kasvatuseesmärgid I kooliastmes

3. klassi lõpetaja:

- 1) saab aru õpitud reeglitest ning oskab neid rakendada;
- 2) loendab ümbritseva maailma esemeid ning liigitab ja võrdleb neid ühe-kahe tunnuse alusel;
- 3) loeb, mõistab ja selgitab eakohaseid matemaatilisi tekste;
- 4) kasutab suurusi mõõtes sobivaid abivahendeid ning mõõtühikuid;
- 5) märkab matemaatikaga seonduvat ümbritsevas elus ning kirjeldab seda arvude või geomeetriliste kujundite abil;
- 6) kasutab digitaalseid õppematerjale;
- 7) mõistab matemaatika olulisust, seost ümbritseva ja igapäevaeluga.

Matemaatika ainekava 1. klassile

Teema	Õpitulemused	Õppetegevused ja sisu
Arvutamine	<u>Õpilane:</u> • loeb ja kirjutab, järjestab ja võrdleb arve 0 –100; • paigutab naturaalarvude ritta sealt puuduvad arvud 100 piires; • teab ja kasutab mõisteid võrra rohkem ja võrra vähem; • loeb ja kirjutab järgarve; • tunneb ära paaris- ja paaritud arve; • liidab peast 20ne piires; • lahutab peast üleminekuta kümnest 20ne piires; • omab esialgsed oskused lahutamiseks üleminekuga kümnest 20ne piires; • nimetab üheliste ja kümneliste asukohta kahekohalises arvus; • liidab ja lahutab peast täiskümneid 100 piires;	Arvud 0–100, nende tundmine, lugemine, kirjutamine, järjestamine ja võrdlemine. Järgarvud. Märgid +, -, =, >, <. Liitmine ja lahutamine 20ne piires. Liitmise ja lahutamise vaheline seos. Täiskümnete liitmine ja lahutamine saja piires. Lihtsamad tähte sisaldavad võrdused. Paaris- ja paaritud arvud. Õppeprogrammidega tutvumine nõutavate arvutuoskuste harjutamiseks. Vihiku vormistamine vastavalt vormistamise juhendile.

	- asendab proovimise teel lihtsamatesse võrdustesse seal puuduvat arvu oma arvutusoskuste piires. - hindab oma arengut matemaatiliste teadmiste ja oskuste omandamisel.	
<i>Mõõtmine ja tekstülesanded</i>	<u>Õpilane:</u> - kirjeldab pikkusühikuid meeter ja sentimeeter tuttavate suuruste kaudu, kasutab nende tähiseid <i>m</i> ja <i>cm</i> - mõõdab joonlaua või mõõdulindiga vahemaad/eseme mõõtmeid meetrites või sentimeetrites; - teab seost $1\text{ m} = 100\text{ cm}$; - kasutab mõõtes sobivaid mõõtühikuid; on tutvunud millimeetri ja detsimeetriga; - kirjeldab massiühikuid gramm ja kilogramm tuttavate suuruste kaudu, kasutab nende tähiseid <i>kg</i> ja <i>g</i>; - kujutab ette mahuühikut liiter, kasutab selle tähist - nimetab ajaühikuid minut, tund ööpäev, nädal, kuu ja aasta; - leiab tegevuse kestuse tundides; - ütleb kellaegu (ilma sõnu “veerand” ja “kolmveerand” kasutamata, näit. 18.15); - teab seoseid $1\text{ tund} = 60\text{ minutit}$ ja $1\text{ ööpäev} = 24\text{ tundi}$; - nimetab Eestis käibivaid rahaühikuid, kasutab neid lihtsamates tehingutes; teab seost $1\text{ euro} = 100\text{ senti}$; - koostab matemaatilisi jutukesi hulki ühendades, hulgast osa eraldades ja hulki võrreldes; - lahendab ühetehtelisi tekstülesandeid liitmisele ja lahutamisele 20 piires; püstitab ise küsimusi osalise tekstiga ülesannetes; hindab õpetaja abiga ülesande lahendamisel saadud tulemuse reaalsust; - on tutvunud termomeetriga ja temperatuuri ühikuga.	Mõõtühikud: meeter, sentimeeter, gramm, kilogramm, liiter, minut, tund, ööpäev, nädal, kuu, aasta; Kella tundmine täis-, veerand-, pool- ja kolmveerandtundides. Käibivad rahaühikud. Ühetehtelised tekstülesanded 20ne piires liitmisele ja lahutamisele. Tekstülesannete lahendamisel skeemide ja jooniste tegemine ning kasutamine.
<i>Geomeetrilised kujundid</i>	<u>Õpilane:</u>	Punkt, sirglõik, sirge.

	- eristab sirget kõverjoonest, teab sirge osi, punkt ja sirglõik; - joonestab ja mõõdab joonlaua abil sirglõiku; - eristab ruutu, ristkülikut ja kolmnurka teistest kujunditest, näitab nende tippe, külgi ja nurki; - eristab ringe teistest kujunditest; - eristab kuupi, risttahukat ja püramiidi teistest ruumilistest kujunditest; - näitab maketil nende tippe, servi ja tahke; - eristab kera teistest ruumilistest kujunditest; - rühmitab esemeid ja kujundeid ühiste tunnuste alusel; - võrdleb esemeid ja kujundeid asendi- ja suurustunnustel; - leiab ümbritsevast õpitud tasandilisi ja ruumilisi kujundeid.	Ruut, ristkülik ja kolmnurk; nende elemendid tipp, külg ja nurk. Ring. Kuup, risttahukas ja püramiid; nende tipud, servad ja tahud. Kera. Esemete ja kujundite rühmitamine, asukoha ja suuruse kirjeldamine ning võrdlemine. Geomeetrilised kujundid meie ümber.
--	---	--

Matemaatika ainekava 2. klassile

Teema	Õpitulemused	Õppetegevused ja sisu
Arvutamine	<u>Õpilane:</u> - loeb, kirjutab, järjestab ja võrdleb arve 0- 1000; - nimetab arvule eelneva või järgneva arvu; - selgitab arv võrduse ja võrratuse erinevat tähendust; - võrdleb mitme liitmis- või lahutamistehtega arvavaldiste väärtusi; - liidab ja lahutab peast 20ne piires; - arvutab enam kui kahe tehtega liitmis- ja lahutamisesandeid; - liidab peast ühekohalist arvu ühe- ja kahekohalise arvuga 100 piires; - lahutab peast kahekohalisest arvust ühekohalist arvu 100 piires; - liidab ja lahutab peast täissadadega 1000 piires; - nimetab kahe- ja kolmekohalises arvus järke (ühelised,	Arvud 0–1000, nende tundmine, lugemine, kirjutamine, järjestamine ja võrdlemine. Liitmine ja lahutamine peast 20ne piires. Peast ühekohalise arvu liitmine kahekohalise arvuga 100 piires. Peast kahekohalisest arvust ühekohalise arvu lahutamine 100 piires. Täiskümnete ja -sadade liitmine ja lahutamine 1000 piires. Mitme tehtega liitmis- ja lahutamisesandeid. Mõisted: üheline, kümneline, sajaline. Arvu suurendamine ja vähendamine teatud arvu võrra. Liitmis- ja lahutamistehte liikmete nimetused. Korrutamise seos liitmisega. Arvude 1-10 korrutamine ja jagamine 2, 3, 4 ja 5-ga. Korrutamise ja jagamise vaheline seos. Täht arvu tähisena. Tähe arv väärtuse leidmine võrdustes analoogia ja proovimise teel.

	kümnelised, sajalistel); määrab nende arvu; • esitab kahekohalist arvu ühelistel ja kümnelistel summana; • esitab kolmekohalist arvu ühelistel, kümnelistel ja sajalistel summana; • selgitab ja kasutab õigesti mõisteid vähendada teatud arvu võrra, suurendada teatud arvu võrra; • nimetab liitmistehte liikmeid (liidetav, summa) ja lahutamistehte liikmeid (vähendatav, vähendaja, vahe); • selgitab korrutamist liitmise kaudu; • korrutab arve 1-10 ja jagab kahe, kolme, nelja ja viiega; • selgitab jagamise tähendust, kontrollib jagamise õigsust korrutamise kaudu; • leiab tähe arvvaartuse võrdustes proovimise või analoogia teel.	Õppeprogrammide kasutamine nõutavate arvutusoskuste harjutamiseks.
<i>Mõõtmine ja tekstülesanded</i>	<u>Õpilane:</u> • kirjeldab pikkusühikuid (millimeetrist) kilomeetriteni tuttavate suuruste kaudu; • kasutab tähiseid (mm), cm, dm, m, km; • kasutab mõõtes sobivaid mõõtühikuid; • selgitab helkuri kandmise olulisust lahendatud praktiliste ülesannete põhjal; • hindab lihtsamatel juhtudel pikkust silma järgi (täismeetrites või täissentimeetrites); • teisendab õpitud pikkusühikuid (valdavalt ainult naaberühikuid); • kirjeldab massiühikuid kilogramm ja gramm tuttavate suuruste kaudu; • võrdleb erinevate esemete masse; • kirjeldab suurusi pool liitrit, veerand liitrit, kolmveerand liitrit tuttavate suuruste kaudu; • kasutab ajaühikute lühendeid h, min, s; • kirjeldab ajaühikuid pool, veerand ja kolmveerand tundi	Pikkusühikud kilomeeter, detsimeeter, sentimeeter. Massiühikud kilogramm, gramm. Mahuühik liiter. Ajaühikud tund, minut, sekund ja nende tähised. Kell (ka osutitega kell) ja kellaaeg. Kalender. Temperatuuri mõõtmine, skaala. Temperatuuri mõõtühik kraad. Ühenimeliste nimega suuruste liitmine ja lahutamine. Ühetehtelised tekstülesanded õpitud arvutusoskuste piires. Lihtsamad kahetehtelised tekstülesanded. Arvutiprogrammide kasutamine ühikute teisendamise harjutamiseks.

	oma elus toimuvate sündmuste abil; • nimetab täistundide arvu ööpäevas ja arvutab täistundidega; • loeb kellaaegu (kasutades ka sõnu veerand, pool, kolmveerand); • tunneb kalendrit ja seostab seda oma elutegevuste ja sündmustega; • teab Eestis käibivaid rahaühikuid, kasutab neid lihtsamates tehingutes; • teab seost 1 euro = 100 senti; • lahendab erinevat liiki ühetehtelisi tekstülesandeid õpitud arvutusoskuste piires, koostab ühetehtelisi tekstülesandeid igapäevaelu teemadel; • lahendab õpetaja juhendamisel kahetehtelisi tekstülesandeid; • hindab ülesande lahendamisel saadud tulemuse reaalsust; • kirjeldab termomeetri kasutust, loeb külma- ja soojakraade.	
Geomeetrilised kujundid	<u>Õpilane:</u> • mõõdab sentimeetrites, tähistab ja loeb lõigu pikkust ning ruudu, ristküliku ja kolmnurga külgede pikkusi; • joonestab antud pikkusega lõigu; • võrdleb sirglõikude pikkusi; • eristab visuaalselt täisnurka teistest nurkadest; eristab nelinurkade hulgas ristkülikuid ja ruute; tähistab nende tippe, nimetab külgi ja nurki; • tähistab kolmnurga tipud, nimetab selle küljed ja nurgad; • eristab visuaalselt ringi ja ringjoont teineteisest; • kasutab sirklit ringjoone joonestamiseks; • näitab sirkliga joonestatud ringjoone keskpunkti asukohta; • mõõdab ringjoone keskpunkti kauguse ringjoonel olevast punktist; • leiab piltidelt ja ümbritsevast kuubi, risttahuka, püramiidi, silindri, koonuse, kera;	Sirglõik, täisnurk, nelinurk, ruut, ristkülik, kolmnurk; nende tähistamine ning joonelementide pikkuste mõõtmine. Antud pikkusega lõigu joonestamine. Ring ja ringjoon, nende eristamine. Kuup, risttahukas, püramiid, silinder, koonus, kera. Geomeetrilised kujundid meie ümber.

	• kirjeldab kuubi tahke; loendab kuubi tippe, servi, tahke; • kirjeldab risttahuka tahke, loendab risttahuka tippe, servi ja tahke; • eristab kolmnurkset ja nelinurkset püramiidi põhja järgi.	
--	---	--

Matemaatika ainekava 3. klassile

Teema	Õpitulemused	Õppetegevused ja sisu
Arvutamine	<u>Õpilane:</u> • loeb, kirjutab, järjestab ja võrdleb arve kuni 10 000-ni; • nimetab arvule eelneva või järgneva arvu; • määrab arvu asukoha naturaalarvude seas; • esitab arvu üheliste, kümneliste, sajaliste ja tuhandeliste summana; • liidab ja lahutab peast arve 100 piires; • liidab ja lahutab kirjalikult arve 10 000 piires; • selgitab avaldises olevate tehete järjekorda; • arvutiprogrammide kasutamine nõutavate arvutusoskuste harjutamiseks; • nimetab korrutamise- ja jagamise tehete liikmeid (tegur, korrutis, jagatav, jagaja, jagatis); • selgitab jagamist kui korrutamise pöördtehet; • valdab korrutustabelit, korrutab ja jagab peast arve korrutustabeli piires, korrutab arvudega 1 ja 0; • korrutab peast ühekohalist arvu kahekohalise arvuga ja jagab peast kahekohalist arvu ühekohalise arvuga 100 piires; • määrab tehete järjekorra avaldises (sulud, korrutamine/jagamine, liitmine/lahutamine); • täidab proovimise teel tabeli, milles esineb tähtavaldis; • leiab tähe arväärtuse võrdustes proovimise või analoogia teel.	Arvud 0-10 000, nende esitus üheliste, kümneliste, sajaliste ja tuhandeliste summana. Arvude võrdlemine ja järjestamine 10 000 piires. Peast kahekohaliste arvude liitmine ja lahutamine 100 piires. Kirjalik liitmine ja lahutamine 10 000 piires. Korrutustabel. Korrutamise- ja jagamiste tehete liikmete nimetused. Mõisted: korda suurem, korda väiksem. Tähe arväärtuse leidmine võrduses analoogia abil. Arvavaldis, tehete järjekord ja sulud. Summa korrutamine ja jagamine arvuga. Paaris- ja paaritud arvud. Õppeprogrammide kasutamine nõutavate arvutusoskuste harjutamiseks.
Mõõtmine ja tekstülesanded	<u>Õpilane:</u>	Mõõtühikud millimeeter, tonn ja sajand. Pikkus-, massi-, aja-, rahaühikud.

	• nimetab pikkusmõõte millimeetrist kilomeetrini ja kirjeldab neid tuntud suuruste abil; • nimetab massiühikuid gramm, kilogramm, tonn ja kirjeldab neid tuntud suuruste abil; • kujutab ette mahuühikut liiter, kasutab selle tähist l; • kirjeldab suurusi pool liitrit, veerand liitrit, kolmveerand liitrit tuttavate suuruste kaudu; • nimetab ajaühikuid sajand, aasta, kuu, nädal, ööpäev, tund, minut, sekund ja kirjeldab neid oma elus asetleidvate sündmuste abil; • teisendab pikkus-, massi- ja ajaühikuid (valdavalt vaid naaberühikud); • teab Eestis käibivaid rahaühikuid, kasutab neid lihtsamates tehingutes; teab seost 1 euro = 100 senti; • selgitab murdude $\frac{1}{2}$; $\frac{1}{3}$; $\frac{1}{4}$; $\frac{1}{5}$ tähendust; leiab $\frac{1}{2}$; $\frac{1}{3}$; $\frac{1}{4}$; $\frac{1}{5}$ osa arvust; • selgitab näidete põhjal, kuidas leitakse osa järgi arvu. • lahendab ühe- ja kahetehtelisi tekstülesandeid õpitud arvutusoskuse piires; • koostab erinevat liiki ühetehtelisi tekstülesandeid; • püstitab ülesande lahendamiseks vajalikud küsimused; • hindab saadud tulemuste reaalsust; • kirjeldab termomeetri kasutust, loeb külma- ja soojakraade; • arvutab nimega (mõõtühikuga) arvudega.	Mõõtühikute teisendusi (lihtsamad igapäevaelus ettetulevad juhud). Murru $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{3}$, $\frac{1}{4}$ $\frac{1}{5}$. Nende murdude põhjal arvust osa leidmine. Ühe- ja kahetehteliste tekstülesannete lahendamine. Ühetehteliste tekstülesannete koostamine. Arvutiprogrammide kasutamine ühikute teisendamise harjutamiseks.
Geomeetrilised kujundid	<u>Õpilane:</u> • eristab murdjoont teistest joontest; mõõdab ja arvutab murdjoone pikkuse sentimeetrites; • joonestab ristküliku, sealhulgas ruudu, joonlaua abil; • arvutab ruudu, ristküliku ja kolmnurga übermõõdu küljepikkuste kaudu; • kirjeldab võrdkülgset kolmnurka;	Murdjoon, hulknurk, ristkülik, ruut ja kolmnurk, nende elemendid. Murdjoone pikkuse ning ruudu, ristküliku ja kolmnurga übermõõdu leidmine. Võrdkülgne kolmnurk, selle joonestamine sirkli ja joonlaua abil. Ring ja ringjoon, raadius ja keskpunkt. Etteantud raadiusega ringjoone joonestamine.

	• joonestab võrdkülgset kolmnurka sirkli ja joonlaua abil; • joonestab erineva raadiusega ringjooni; märgib ringjoone raadiuse ja keskpunkti; • leiab ümbritsevast õpitud ruumilisi kujundeid; • eristab kuupi ja risttahukat teistest kehadest ning nimetab ja näitab nende tippe, servi, tahke; • näitab maketi abil silindri põhju ja külgpinda; nimetab põhjaks olevat ringi; • näitab maketi abil koonuse külgpinda, tippu ja põhja; nimetab põhjaks olevat ringi; • näitab ja nimetab maketi abil püramiidi külgtahke, põhja, tippe; • eristab kolm- ja nelinurkset püramiidi põhja järgi.	
--	---	--

Matemaatika õppe- ja kasvatuseesmärgid II kooliastmes

4. klassi lõpetaja:

- 1) kasutab erinevaid matemaatilise info esitamise viise ning oskab üle minna ühelt esitusviisilt teisele;
- 2) liigitab objekte ja nähtusi ning analüüsib ja kirjeldab neid mitme tunnuse järgi;
- 3) tunneb probleemülesande lahendamise üldist skeemi;
- 4) teab, et ülesannetel võib olla erinevaid lahendusteid, ja valib neist endale sobiva;
- 5) põhjendab oma mõttekäike ja kontrollib nende õigsust;
- 6) kasutab arvutusvahendeid arvutamiseks ja tulemuste kontrollimiseks;
- 7) kasutab enda jaoks sobivaid õpimeetodeid, vajaduse korral otsib abi ja infot erinevatest teabeallikatest;
- 8) seab endale õpitulemuste põhjal eesmärgid ning saavutab need.

Matemaatika ainekava 4. klassile

Teema	Õpitulemused	Õppetegevused ja sisu
<i>Arvutamine</i>	<u>Õpilane:</u> • selgitab näidete varal termineid arv ja number, kasutab neid ülesannetes; • kirjutab ja loeb arve 1 000 000 piires; • esitab arvu üheliste, kümneliste, sajaliste, tuhandeliste kümne- ja sajatuhandeliste summana; • võrdleb ja järjestab naturaalarve, nimetab arvule eelneva või järgneva arvu;	Arvude lugemine ja kirjutamine, nende esitamine üheliste, kümneliste, sajaliste, tuhandeliste, kümne- ja sajatuhandeliste summana. Liitmine ja lahutamine, nende omadused. Kirjalik liitmine ja lahutamine. Naturaalarvude korrutamine. Korrutamise omadused. Kirjalik korrutamine. Naturaalarvude jagamine. Jäägiga jagamine.

	• kujutab arve arvkiirel; • nimetab liitmise ja lahutamise tehte komponente (liidetav, summa, vähendatav, vähendaja, vahe); • tunneb liitmis- ja lahutamistehte liikmete ning tulemuste vahelisi seoseid; • kirjutab liitmistehte vastava lahutamistehte ja vastupidi; • sõnastab ja esitab üldkujul liitmise omadusi (liidetavate vahetuvuse ja rühmitamise omadus) ja kasutab neid arvutamise hõlbustamiseks; • sõnastab ja esitab üldkujul arvust summa ja vahe lahutamise ning arvule vahe liitmise omadusi ja kasutab neid arvutamisel; • kujutab kahe arvu liitmist ja lahutamist arvkiirel; • liidab ja lahutab peast kuni kolmekohalisi arve; • liidab ja lahutab kirjalikult arve miljoni piires, selgitab oma tegevust; • nimetab korrutamise tehte komponente (tegur, korrutis); • esitab kahe arvu korrutise võrdsete liidetavate summana või selle summa korrutisena; • kirjutab korrutamistehte vastava jagamistehte ja vastupidi; • tunneb korrutamistehte liikmete ning tulemuste vahelisi seoseid; • sõnastab ja esitab üldkujul korrutamise omadusi: tegurite vahetuvus, tegurite rühmitamine, summa korrutamine arvuga; • kasutab korrutamise omadusi arvutamise lihtsustamiseks; • korrutab peast arve 100 piires; • korrutab naturaalarvu 10, 100 ja 1000-ga; • arvutab enam kui kahe arvu korrutist; • korrutab kirjalikult kuni kahekohalisi naturaalarve ja kuni kolmekohalisi arve järkarvudega. • nimetab jagamistehte komponente (jagatav, jagaja, jagatis);	Kirjalik jagamine. Arv null tehetes. Tehete järjekord. Naturaalarvu ruut. Murrud. Rooma numbrid.
--	--	--

	- tunneb jagamistehte liikmete ja tulemuse vahelisi seoseid; - jagab peast arve korrutustabeli piires; - kontrollib jagamistehte tulemust korrutamise abil; - selgitab, mida tähendab “üks arv jagub teisega”; - jagab jäägiga ja selgitab selle jagamise tähendust; - jagab nullidega lõppevaid arve peast 10, 100 ja 1000-ga; - jagab nullidega lõppevaid arve järkarvudega; - jagab summat arvuga; - jagab kirjalikult arvu ühekohalise ja kahekohalise arvuga; - liidab ja lahutab nulli, korrutab nulliga; - arvutab osa (ühe kahendiku, kolmandiku jne) tervikust. - selgitab, millega võrdub null jagatud arvuga ja nulliga jagamise võimatust; - tunneb tehete järjekorda sulgudeta ja ühe paari sulgudega arvavaldises; - arvutab kahe- ja kolmetehteliste arvavaldiste väärtuse; - selgitab arvu ruudu tähendust, arvutab naturaalarvu ruudu; - teab peast arvude 0-10 ruutusid; - kasutab arvu ruutu ruudu pindala arvutamisel; - selgitab murru lugeja ja nimetaja tähendust; - kujutab joonisel murdu osana tervikust; - nimetab joonisel märgitud terviku osale	
Andmed ja algebra	<u>Õpilane:</u> - lahendab kuni kolmetehtelisi elulise sisuga tekstülesandeid; - modelleerib õpetaja abiga tekstülesandeid; - koostab ise ühe- kuni kahetehtelisi tekstülesandeid; - hindab ülesande lahenduse tulemuse reaalsust; - leiab ühetehtelisest võrdusest tähe arvvaartuse arvutamise või analoogia teel.	Tekstülesanded. Täht võrduses.

<i>Geomeetrilised kujundid</i>	<u>Õpilane:</u> • leiab ümbritsevast ruumist kolmnurki ning eristab neid; • nimetab ja näitab kolmnurga külgi, tippu ja nurki; • joonestab kolmnurka kolme külje järgi; • selgitab kolmnurga ümbermõõdu tähendust ja näitab ümbermõõtu joonisel; • arvutab kolmnurga ümbermõõtu nii külgede mõõtmise teel kui ka etteantud küljepikkuste korral; • leiab ümbritsevast ruumist nelinurki, ristkülikuid ja ruute ning eristab neid; • nimetab ning näitab ristküliku ja ruudu külgi, vastaskülgi, lähiskülgi, tippu ja nurki; • joonestab ristküliku ja ruudu nurklaua abil; • selgitab nelinurga ümbermõõdu tähendust ja näitab ümbermõõtu joonisel; • arvutab ristküliku, sealhulgas ruudu, ümbermõõdu; • selgitab ristküliku, sealhulgas ruudu, pindala tähendust joonise abil; • teab peast ristküliku, sealhulgas ruudu, ümbermõõdu ning pindala valemeid; • arvutab ristküliku, sealhulgas ruudu, pindala; • kasutab ümbermõõdu ja pindala arvutamisel sobivaid mõõtühikuid; • arvutab kolmnurkadest ja tuntud nelinurkadest koosneva liitkujundi ümbermõõdu; • arvutab tuntud nelinurkadest koosneva liitkujundi pindala; • rakendab geomeetria teadmisi tekstülesannete lahendamisel; • nimetab pikkusühikuid mm, cm, dm, m, km, selgitab nende ühikute vahelisi seoseid; • mõõdab igapäevaelus ettetulevaid pikkusi, kasutades sobivaid mõõtühikuid; • toob näiteid erinevate pikkuste kohta, hindab pikkusi silma järgi;	Kolmnurk. Nelinurk, ristkülik ja ruut. Kujundi ümbermõõdu ja pindala leidmine. Pikkusühikud. Pindalaühikud. Massiühikud. Mahuühikud. Rahaühikud. Ajaühikud. Kiirus ja kiirusühikud. Temperatuuri mõõtmine. Arvutamine nimega arvudega.
---------------------------------------	--	---

	• teisendab pikkusühikuid ühenimelisteks; • selgitab pindalaühikute mm^2, cm^2, dm^2, m^2, ha, km^2 tähendust; • kasutab pindala arvutamisel sobivaid ühikuid; • selgitab pindalaühikute vahelisi seoseid; • nimetab massiühikuid g, kg, t, selgitab massiühikute vahelisi seoseid; kasutab massi arvutamisel sobivaid ühikuid; • toob näiteid erinevate masside kohta, hindab massi ligikaudu; • kirjeldab mahuühikut liiter, hindab keha mahtu ligikaudu; • nimetab Eestis käibelolevaid rahaühikuid, selgitab rahaühikute vahelisi seoseid, kasutab arvutustes rahaühikuid; • nimetab aja mõõtmise ühikuid tund, minut, sekund, ööpäev, nädal, kuu, aasta, sajand; teab nimetatud ajaühikute vahelisi seoseid; • selgitab kiiruse mõistet ning kiiruse, teepikkuse ja aja vahelist seost; • kasutab kiirusühikut km/h lihtsamates ülesannetes; • loeb termomeetri skaalalt temperatuuri kraadides märgib etteantud temperatuuri skaalale; • kasutab külmakraadide märkimisel negatiivseid arve; • liidab ja lahutab nimega arve; • korrutab nimega arvu ühekohalise arvuga; • jagab nimega arve ühekohalise arvuga, kui kõik ühikud jaguvad antud arvuga; • kasutab mõõtühikuid tekstülesannete lahendamisel; • otsib iseseisvalt teabeallikatest näiteid erinevate suuruste (pikkus, pindala, mass, maht, aeg, temperatuur) kohta, esitab neid tabelis.	
--	--	--

4. AINEVALDKOND LOODUSAINED

Loodusteaduslik pädevus

Loodusainete õpetamise eesmärk põhikoolis on kujundada õpilastes kestlikke pädevusi, oskust vaadelda, mõista ning selgitada loodus-, tehis- ja sotsiaalkeskkonnas eksisteerivaid objekte, nähtusi ning protsesse, märgata ja määratleda elukeskkonnas esinevaid probleeme, neid loovalt lahendada, teha vastutustundlikke valikuid, kasutades loodusteaduslikku meetodit; väärtustada looduslikku mitmekesisust ning vastutustundlikku ja säästvat eluviisi; hinnata looduses viibimist.

Loodusõpetus on lõimitud õppeaine, mis kujundab alusteadmised ja -oskused teiste loodusteaduslike ainete (bioloogia, füüsika, geograafia ja keemia) õppimiseks ning loob aluse teadusliku mõtlemisviisi kujunemisele.

Õpilane õpib märkama ning eesmärgistatult vaatlama elus- ja eluta looduse objekte ning nähtusi, andmeid koguma ja analüüsima ning nende põhjal järeldusi tegema. Praktiliste tegevuste kaudu õpitakse leidma probleemidele erinevaid lahendusi ja analüüsima nende võimalikke tagajärgi. Tähtsal kohal on sisemiselt motiveeritud ja loodus valdkonnast huvituva õpilase kujundamine, kes märkab ja teadvustab keskkonnaprobleeme ning oskab neid lahendada ja langetada pädevaid otsuseid.

Õppimise keskmes on loodusteaduslike probleemide lahendamine loodusteaduslikule meetodile tuginevas uurimuslikus õppes, mis hõlmab objektide või protsesside vaatlust, probleemide määramist, taustinfo kogumist ja analüüsimist, uurimisküsimuste ja hüpoteeside sõnastamist, katsete ja vaatluste plaanimist ning tegemist, saadud andmete analüüsi ja järelduste tegemist ning kokkuvõtete suulist ja kirjalikku esitamist. Sellega kaasneb uurimisoskuste omandamine ning õpilaste kõrgemate mõtlemistasandite areng.

Ainevaldkonnasisene lõiming kujundab õpilaste integreeritud arusaamist loodusest kui terviku süsteemist, milles esinevad vastastikused seosed ning põhjuslikud tagajärjed.

I kooliastmes ja 4. klassis kuulub ainevaldkonda õppeaine Loodusõpetus, mis jaotub tunniplaanis järgnevalt:

	1.klass	2.klass	3.klass	4.klass
Loodusõpetus	1	2	2	2

Vajadusel muudetakse õppenõukogu otsusega õppeainete arvu nädalas lähtudes õpilaste õpi oskustest ja teadmistest.

Üldpädevuste kujundamise võimalusi

Kultuuri- ja väärtuspädevus. Loodusõpetuses saavad õpilased tervikülevaate looduskeskkonnas valitsevatest seostest ja vastasmõjudest ning inimtegevuse mõjust keskkonnale. Õpilastes kujundatakse positiivne hoiak kõige elava ja ümbritseva suhtes, arendatakse huvi loodusteaduste kui kultuurinähtuse vastu, teadvustatakse loodusliku mitmekesisuse tähtsust ning selle kaitse vajadust, väärtustatakse jätkusuutlikku ja vastutustundlikku eluviisi ning kujundatakse tervislikke eluviise.

Sotsiaalsed ja kodanikupädevused kujundavad erinevad aktiivõppemeetodid nagu rühmatöö uurimustes õppes, dilemmaprobleemide lahendamine, vaatlus- ja katsetulemuste analüüs ning kokkuvõtete suuline esitus, mille käigus õpitakse hindama inimtegevuse mõju looduskeskkonnale, teadvustatakse kohalikke ja globaalseid keskkonnaprobleeme ning leitakse neile lahendusi. **Enesemääratluspädevus** kujuneb läbi inimese anatoomia, füsioloogia ja tervislike eluviiside teemade käsitlemisel.

Õpipädevus arendatakse erinevate probleemülesannete ja uurimustliku õppe rakendamise kaudu, kus kujuneb oskus hankida õppimiseks vajalikku teavet ja organiseerida endale sobiv õpikeskkond. Õpipädevuse arengut toetavad IKT-põhised õpikeskkonnad, mis kiire ja individualiseeritud tagasiside kaudu võimaldavad rakendada erinevaid õpistrateegiaid.

Suhtluspädevuse kujunemist toetavad mitmesugused tekstianalüüsi nõudvad õppeülesanded ja eri liiki tekstide loomine sobivate keelevahenditega. Olulisel kohal on vaatlus- ja katsetulemuste korrektne vormistamine ning kokkuvõtete kirjalik ja suuline esitus.

Matemaatika- ja loodusteaduste- ning tehnoloogiaalane pädevus saavutatakse läbi uurimustliku õppe, kasutades uut tehnoloogiat ja tehnoloogilisi abivahendeid õppeülesannete lahendamiseks ja uurimustes õppes. Uurimustliku õppe vältel esitatakse katse- või vaatlus andmeid tabelitena ja arvjoonistena ning seostatakse arvulisi näitajaid lahendatava probleemiga. Õpilased koostavad ja analüüsivad erinevaid arvjooniseid, võrdlevad ning seostavad eri objekte ja protsesse.

Ettevõtlikkuspädevus toetavad süsteemsed katsed ja uurimused. Ettevõtlikkuspädevuse arengut toetavad ka pikemaajalised iseseisvad ülesanded, nende teostamine, sealhulgas õpilasuuringute planeerimine ja läbiviimine.

Digipädevus. Loodusaineid õppides kasutatakse digivahendeid internetis usaldusväärse ja asjakohase info otsimiseks ning andmete kogumiseks. Õpitakse rakendama digitaalseid teabeallikaid ja saadud teabe põhjal lahendama loodusteaduslikke probleeme ning arutlema keskkonnas toimuvate protsesside üle. Analüüsitakse ja visualiseeritakse digitaalselt kogutud vaatlusandmeid. Probleemi lahendamise ja esitamise kaudu arendatakse digitaalse sisuloo oskust ning toetatakse õpitu digitaalsel kujul säilitamise oskust. Digikeskkonnas suheldes järgitakse igapäevaelu väärtuspõhimõtteid ning jälgitakse ohutut teabe kasutamist.

Loodusainete lõimingu võimalusi teiste ainevaldkondadega

Keel ja kirjandus, sh võõrkeel. Loodusaineid õppides ja loodusteaduslike tekstidega töötades arendatakse õpilaste teksti mõistmise ja analüüsimise oskust. Erinevaid tekste, nt referaate, esitlusi jm luues kujundatakse oskust ennast selgelt ja asjakohaselt väljendada nii suuliselt kui ka kirjalikult. Õpilasi õpetatakse kasutama kohaseid keelevahendeid, ainealast sõnavara ja väljendusrikast keelt ning järgima õigekeelsusnõudeid. Õpilastes arendatakse oskust hankida teavet eri allikatest ja seda kriitiliselt hinnata. Juhitakse tähelepanu tööde korrektsele vormistamisele ja viitamisele ning intellektuaalse omandi kaitsele. Selgitatakse võõrkeelse algupärast loodusteaduslikke mõisteid ning võõrkeelse oskust arendatakse ka lisamaterjali otsimisel ja mõistmisel.

Matemaatika. Matemaatikapädevuste kujunemist toetavad loodusained uurimustliku ja probleemõppe kaudu, arendades loovat ning kriitilist mõtlemist. Uurimustes õppes on tähtis koht andmete analüüsil ja tõlgendamisel ning tulemuste esitamisel tabelite, graafikute ja diagrammidena. Loodusnähtuste seoseid uurides rakendatakse matemaatilisi mudeleid.

Sotsiaalsed. Loodusainete õppimine aitab mõista inimese ja ühiskonna toimimist, kujundab oskust näha ühiskonna arengu seoseid keskkonnaga, teha teadlikke valikuid, toimida kõlbelise ja vastutustundliku ühiskonnaliikmena ning isiksusena.

Kunstiained. Kunstipädevuse kujunemist toetavad uurimistulemuste vormistamine, esitluste tegemine, näitustel käimine, looduse ilu väärtustamine õppekäikudel jms.

Tehnoloogia. Õppides mõistma looduse kui süsteemi funktsioneerimise lihtsamaid seaduspärasusi ning inimese ja tehnika mõju looduskeskkonnale, areneb õpilaste tehnoloogiline pädevus. Füüsikateadmised loovad teoreetilise aluse, et mõista seoseid looduse, tehnika ja tehnoloogia vahel. Tehnoloogilist pädevust arendatakse, kasutades õppes tehnoloogilisi, sh IKT vahendeid.

Kehaline kasvatus. Loodusainete õppimine toetab kehalise aktiivsuse ja tervisliku eluviisi väärtustamist.

Läbivate teemade rakendamise võimalusi

Loodusainetel on kandev roll läbiva teema „**Keskkond ja jätkusuutlik areng**“ elluviimisel. Loodusainete õppimine seondub kõigi riikliku õppekava üldosas kirjeldatud läbivate teemadega.

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine. Kujundatakse iseseisva õppimise oskust, mis on oluline alus elukestva õppe harjumuste ja hoiakute omandamisel. Erinevate õppevormide kaudu arendatakse õpilaste suhtlus- ja koostööoskusi, mida on vaja tulevases tööelus. Loodusaineid õppides kasvab õpilaste teadlikkus karjääri võimalustest ning saadakse teavet edasiõppimisvõimaluste kohta loodusteadustega ja loodusvaldkonna ning keskkonnakaitsega seotud erialadel. Õppetegevus võimaldab vahetult kokku puutuda töömaailmaga, nt tutvuda ettevõttega.

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Kodanikuõiguste ja -kohustuste tunnetamine seostub keskkonnaküsimustega.

Kultuuriline identiteet. Loodusteadused moodustavad osa kultuurist, kuhu on oma panuse andnud ka Eestiga seotud loodusteadlased.

Teabekeskkond. Loodusaineid õppides kogutakse teavet infoallikatest, hinnatakse ning kasutatakse teavet kriitiliselt.

Tehnoloogia ja innovatsioon. Loodusainetes rakendatakse läbivat teemat IKT vahendite kasutamise kaudu aineõpetuses.

Tervis ja ohutus. Loodusainete õppimine aitab õpilastel mõista tervete eluviiside ja tervisliku toitumise tähtsust ning keskkonna ja tervise seoseid. Loodusainete õppimine praktiliste tööde kaudu arendab õpilaste oskust rakendada ohutusnõudeid.

Väärtused ja kõlblus. Loodusteaduslike teadmiste ja oskuste alusel kujunevad elu ning elukeskkonna säilitamiseks vajalikud väärtushinnangud.

Õppetegevuse kavandamine ning korraldamine

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

- 1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, taotletavatest õpitulemustest ja õppesisust ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- 2) taotletakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta ulatuses ühtlaselt ja jätab piisavalt aega nii huvitegevuseks kui ka puhkuseks;
- 3) võimaldatakse nii üksi- kui ka ühisõpet (paaris- ja rühmatööd, õppekäigud, praktilised tööd), mis toetavad õpilaste kujunemist aktiivseks ning iseseisvaks õppijaks;
- 4) kasutatakse õpiülesandeid, mis toetavad individualiseeritud käsitlust ning suurendavad õpimotivatsiooni;

5) rakendatakse nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogial põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid;

6) laiendatakse õpikeskkonda: arvuti/multimeediaklass, kooliümbrus, looduskeskkond, muuseumid, näitused, ettevõtted jne;

7) kasutatakse erinevaid õppemeetodeid, sh rakendatakse aktiivõpet: rollimängud, arutelud, väitlused, projektõpe, uurimistöö koostamine, praktilised ja uurimuslikud tööd (nt loodusobjektide ja protsesside vaatlemine, kirjeldamine ning järelduste tegemine, objekte mõjutavate tegurite mõju selgitamine, komplekssete probleemide lahendamine) jne.

Hindamise alused

Hindamise eesmärk on toetada õpilase arengut ja õpimotivatsiooni. Teadmiste ja oskuste hindamisel lähtutakse õpilasele kohaldatava põhikooli riikliku õppekavaga nõutavatest teadmistest ja oskustest. Käitumisele (nagu huvi tundmine, tähtsuse mõistmine, väärtustamine, vajaduste arvestamine, käitumine looduses ja reeglite järgimine) antakse hinnanguid.

Kirjalikke ülesandeid hinnates arvestatakse eelkõige töö sisu, kuid parandatakse ka õigekirjavead, mida hindamisel ei arvestata. Individuaalse õppekava rakendamisel sätestatakse erisused individuaalses õppekavas.

Õpetaja teavitab õpilasi hindamise põhimõtetest, ajast ja vormist. Õpitulemusi hinnatakse hinnete ja hinnangutega.

Hindamise kriteeriumid ja hindamise korraldus on täpsustatud kooli õppekavas.

I kooliastmes hinnatakse teadmiste ja oskuste vastavust ainekavas taotletavatele õpitulemustele:

- teadmist ja arusaamist (äratundmine, nimetamine, näidete toomine, iseloomustamine, sõnastamine ja kirjeldamine);
- rakendamise ja analüüsi oskusi (katsete tegemine, omaduste kindlakstegemine, mõõtmine, eristamine, rühmitamine, seostamine, järelduste tegemine, valimine, otsuste tegemine, koostamine, vormistamine ning esitlemine);
- teadmisi ja oskusi kirjalike tööde alusel, arvestades vastavust ainekavas taotletavatele õpitulemustele ning õpilase individuaalseid iseärasusi ja mõtlemistasandite arengut.

4. klassis pööratakse õpilaste uurimis oskusi hinnates tähelepanu probleemide tuvastamisele, küsimuste ja hüpoteeside sõnastamisele, katse kavandamisele, andmete kogumisele ja esitamisele, andmete analüüsimisele ja tõlgendamisele, järelduste tegemisele ning selgituste pakkumisele. Samuti hinnatakse taustainfo kogumise, küsimuste sõnastamise, töövahendite käsitlemise, katse tegemise, mõõtmise, andmekogumise, täpsuse tagamise, ohutusnõuete järgimise, tabelite ja diagrammide analüüsi, järelduste tegemise ning tulemuste esitamise oskust. Hinnatakse oskust sõnastada probleeme ja aktiivset osalust aruteludes, oma arvamuse väljendamist ning põhjendamist.

Füüsiline õppekeskkond

Kool korraldab:

- 1) praktiliste tööde ja õppekäikude korraldamiseks õppe vajaduse korral rühmades;
- 2) praktilised tööd klassis, kus on soe ja külm vesi, valamud, elektripistikud ning spetsiaalse katttega töölaudad ning info- ja kommunikatsioonitehnoloogilised demonstratsiooni lahendused õpetajale.

Kool võimaldab:

- 1) ainekavas nimetatud teemade läbimiseks õppekirjanduse ja teised aine omandamiseks vajalikud õppevahendid, mis vastavad iga aine eripärale;
- 2) ainekavas nimetatud praktiliste tööde tegemiseks vajalikud katsevahendid ja -materjalid ning demonstratsioonivahendid (nt mikroskoobikaameraga ühendatava mikroskoobi ja binokulaari);
- 3) sobivad hoiutingimused praktiliste tööde ja demonstratsioonide korraldamiseks, et koguda ja säilitada vajalikke materjale;
- 4) kasutada õppes arvuteid, millega saab teha ainekavas loetletud töid;
- 5) materiaalsete võimaluste ja otstarbekuse põhjal rakendada loodusainete õppes uusi IKT lahendusi;
- 6) õuesõpet, õppekäikude korraldamist ning osalemist loodus- ja keskkonnaharidusprojektides;
- 7) osaleda keskkonnahariduskeskuse või loodusharidusega seotud üritusel.

Loodusõpetuse õppeaine kirjeldus

Loodusõpetus on integreeritud õppeaine, mis kujundab baasteadmised ja -oskused teiste loodusteadusainete (bioloogia, füüsika, loodusgeograafia, keemia) õppimiseks. Õppeaine kaudu kujundatakse õpilastes loodusteaduste- ja tehnoloogiaalast kirjaoskust, mis sisaldab järgmist:

- 1) loodusteaduslikud teadmised – teadmised loodusest, arusaamine põhilistest loodusteaduslikest kontseptsioonidest ja teooriatest, teaduslik uurimine, teaduslikud seletused, loodusteaduste ja tehnoloogia olemus;
- 2) praktilised oskused ja loodusteadusliku meetodi rakendamine – oskus sõnastada teadusküsimusi või hüpoteese, mida on võimalik katse teel kontrollida; kavandada katseid andmete kogumiseks; teha praktilisi töid, kasutades mõõteriistu ja katseseadmeid ohutult; analüüsida andmeid; teha järeldusi tulemuste ja teaduslike arusaamade põhjal; sõnastada üldistusi ning esitada tulemusi;
- 3) hoiakud ja väärtushinnangud – usk oma võimekusse ja enesekindlus loodusainete õppimisel; huvi loodusteaduste õppimise ja loodusteadusliku karjääri vastu; valmisolek tegelda loodusteaduslike küsimustega ja oskus rakendada loodusteaduste- ning tehnoloogiaalaseid teadmisi ja oskusi igapäevaelu probleeme lahendades; vastutuse võtmine säästva arengu eest.

Loodusõpetuse õppimise kaudu kujuneb õpilastel arusaam **loodusest kui tervikust**. Õppes on peamised tunnetusobjektid looduse objektid, nähtused ja protsessid ning nende vahelised seosed. Õpitakse märkama seoseid looduses, mõistma looduse toimimise seaduspärasusi, inimese sõltuvust looduskeskkonnast ning inimtegevuse mõju looduskeskkonnale.

Loodusõpetust õppides **kujuneb arusaam**, et igal nähtusel on põhjus ja igasugune muutus looduses kutsub esile teisi muutusi, mis võivad olla soovitud või soovimatud. Omandatakse positiivne hoiak kõige elava suhtes. Arendatakse tahet ja valmisolekut kaitsta looduskeskkonda ning kujundatakse säästvaid väärtushinnanguid ja hoiakuid.

Loodusõpetus **arendab kriitilist ja loovat mõtlemist** – õpilane õpib eesmärgistatult märkama ning vaatlema, küsimusi esitama, andmeid koguma ja süstematiseerima, analüüsima ning järeldusi ja üldistusi tegema; õpilane õpib leidma probleemidele alternatiivseid lahendusi ning prognoosima erinevate lahendusviiside ja otsuste tagajärgi.

Õppe korraldamine põhineb looduse vahetul kogemisel ning eakohastel tegevustel. Õpet plaanides lähtutakse seatud probleemide teaduslikkusest ja nende olulisusest, mida tunnis korraldatakse praktilise tegevusena looduse objektidega või nende mudelitega. Õpikeskkond on aktiivne, õpilaskeskne ja probleemipõhine. Õpe on seotud igapäevaeluga ning soodustab sisemise õpimotivatsiooni kujunemist.

I kooliastmes õpitakse tundma põhiliselt lähiümbrust ning igapäevaelu nähtusi, keskendutakse looduse vahetule kogemisele ja praktilisele tegevusele.

Kooliastme lõpuks jõutakse loodusnähtuste kirjeldamiselt lihtsamate seoste loomiseni ja järelduste tegemiseni. Kujuneb huvi looduse vastu ning oskus looduses käituda.

Peamiste praktiliste tegevustena, mis tagavad kooliastme õpitulemuste saavutamise, tehakse uurimuslikke ja praktilisi töid: objektide, sh looduslike objektide vaatlemist, võrdlemist, rühmitamist, mõõtmist, katsete tegemist; kollektsiooni koostamist ning plaani kasutamist.

4.klassis arendatakse edasi loodusteaduslikke uurimisoskusi. Kujuneb oskus teaduslikult ja loovalt mõelda ning probleeme lahendada, sõnastada katsega kontrollitavaid väiksema mahuga teadusküsimusi või hüpoteese. Kujunevad keskkonnahoiakud.

Õppe- ja kasvatuseesmärgid I kooliastmes

Väärtused ja hoiakud

3. klassi lõpetaja:

- 1) tunneb huvi looduse ja selle uurimise vastu ning kasutab julgelt loovust ja fantaasiat;
- 2) mõistab, et inimene on osa loodusest ning inimeste elu sõltub loodusest; suhtub loodusesse säästvalt;
- 3) märkab looduse ilu ja erilisust ning väärtustab oma kodukoha elurikkust ja maastikulist mitmekesisust;
- 4) hoolib elusolenditest ja nende vajadustest;
- 5) liigub looduses turvaliselt, kahjustamata loodusväärtusi ja iseennast.

Uurimisoskused

3. klassi lõpetaja:

- 1) teeb lihtsamaid loodusvaatlusi ning uurimuslikke tegevusi;
- 2) sõnastab oma meelte toel saadud kogemusi ning nähtuste ja objektide omadusi;
- 3) teeb lihtsate vahenditega praktilisi töid, järgides juhendeid ja ohutusnõudeid;
- 4) vormistab vaatlusinfo, teeb järeldusi ning esitleb neid;
- 5) kasutab õppetekstides leiduvaid loodusteaduslikke mõisteid suulises ja kirjalikus kõnes;
- 6) kasutab õpitud loodusteaduslikke teadmisi ja oskusi igapäevaelus otsuseid tehes.

Loodusvaatlused

3. klassi lõpetaja:

- 1) teeb ilmavaatlusi, iseloomustab ilma ning valib ilmale vastava välisriietuse;
- 2) kirjeldab loodus- ja tehisobjekte erinevate meeltega saadud teabe alusel;
- 3) märkab muutusi looduses ning seostab neid aastaegade vaheldumisega;
- 4) toob näiteid erinevate organismide eluavalduste ja omavaheliste seoste kohta eri aastaegadel;
- 5) toob näiteid looduses toimuvate aasta ajaliste muutuste tähtsuse kohta inimese elus;
- 6) tunneb kodukoha levinumaid taime- ja loomaliike;
- 7) käitub loodus hoidlikult ning järgib koostegutsemise reegleid.

Loodusnähtused

3. klassi lõpetaja:

- 1) eristab elus- ja eluta looduse objekte ja nähtusi ning vaatleb, nimetab, kirjeldab ja rühmitab neid;
- 2) eristab tahkeid ja vedelaid aineid ning valdab ohutunnet tundmatute ainete vastu;
- 3) teeb juhendi järgi lihtsamaid praktilisi töid, järgides ohutusnõudeid;
- 4) kaalub kehi, mõõdab temperatuuri ja pikkusi korrektselt, valides sobivaid mõõtmisvahendeid;
- 5) selgitab kompassi töö põhimõtet, toetudes katsele magnetiga;

- 6) teeb katsega kindlaks elektrit juhtivad ja mittejuhtivad ained ning rakendab saadud teadmisi, kasutades elektririistu ohutult;
- 7) oskab ette näha liikumisega seotud ohuolukordi; toob näiteid, millest sõltub liikuva keha peatamise aeg ja teepikkus.

Organismide mitmekesisus ja elupaigad

3. klassi lõpetaja:

- 1) kirjeldab taimede, loomade ja seente välisehitust, seostab seda elukeskkonnaga ning toob näiteid nende tähtsuse kohta looduses;
- 2) eristab seeni, taimi ja loomi toitumise, kasvamise ning liikumisvõime järgi;
- 3) teab, et ühte liiki kuuluvad organismid on sarnased;
- 4) eristab selgroogseid (kala, kahepaikne, roomaja, lind ja imetaja) ning selgrootuid (putukad);
- 5) kirjeldab õpitud loomaliikide eluviise ja elupaiku;
- 6) eristab õistaime, okaspuud, sõnajalg- ja sammaltaime;
- 7) teab seente mitmekesisust, nimetab tuntumaid söödavaid ja mürgiseid kübarseeni ning oskab vältida mürgiste seentega seotud ohtusid;
- 8) arvestab taimede ja loomade vajadusi ning suhtub neisse vastutustundlikult;
- 9) toob näiteid erinevate organismide seoste kohta looduses ning koostab õpitud liikidest lihtsamaid toiduahelaid;
- 10) tunneb põhjalikult ühte taime-, seene- või loomaliiki, tuginedes koostatud uurimuslikule ülevaatele.

Inimene

3. klassi lõpetaja:

- 1) kirjeldab inimese välisehitust, kasutades mõõtmistulemusi;
- 2) järgib tervisliku toitumise põhimõtteid ja hügieeninõudeid ning väärtustab tervislikke eluviise;
- 3) teadvustab inimese vajadusi, tarbib vastutustundlikult, väldib enda ja teiste tervise kahjustamist ning hoiab keskkonda;
- 4) toob näiteid, kuidas inimene sõltub loodusest ning muudab oma tegevusega loodust;
- 5) võrdleb inimeste elu maal ja linnas.

Plaan ja kaart

3. klassi lõpetaja:

- 1) saab aru lihtsast plaanist või kaardist ning leiab kooliümbruse plaanilt tuttavaid objekte;
- 2) mõistab, et kaardi järgi on võimalik tegelikkust tundma õppida;
- 3) näitab Eesti kaardil oma kodukohta, suuremaid kõrgustikke, saari, poolsaari, lahtesid, jõgesid, järvi ja linna;
- 4) määrab kompassi järgi põhja- ja lõunasuunda;
- 5) kirjeldab Eesti kaardi järgi objektide asukohti, kasutades ilmakaari.

Loodusõpetuse ainekava 1. klassile

<i>Teemad</i>	<i>Õpitulemused</i>	<i>Õppetegevused ja sisu. Lõiming</i>
<i>Inimesed meeled ja avastamine</i>	<u>Õpilane:</u> • teab erinevaid omadusi; • oskab oma meelte abil omadusi määrata; • teab, et taimed, loomad ja seened on elusolendid;	Inimese meeled ja avastamine. Elus ja eluta. Asjad ja materjalid.

	• teab nimetada elusa ja eluta looduse objekte ja nende omadusi; • viib läbi lihtsamaid loodusvaatlusi ning uurimuslikke tegevusi; • eristab elus- ja eluta looduse objekte ja nähtusi ning vaatlleb, nimetab, kirjeldab ja rühmitab neid; • oskab käituda õppekäigul loodussõbralikult; • teab, et on olemas looduslikud ja inimese tehtud asjad ning materjalid; • kirjeldab looduslikke ja tehisklikke objekte erinevate meeltega saadud teabe alusel; • sõnastab oma meelte abil saadud kogemusi ning nähtuste ja objektide omadusi; • eristab tahkeid ja vedelaid aineid ning omab ohutunnet tundmatute ainete suhtes; • eristab inimese valmistatud looduslikust; • tunneb huvi looduse ja selle uurimise vastu, kasutab julgelt loovust ja fantaasiat; • märkab looduse ilu ja erilisust, väärtustab oma kodukoha elurikkust ja maastikulist mitmekesisust; • väärtustab maailma tunnetamist oma meelte kaudu; • tunneb rõõmu looduses viibimisest; • väärtustab nii looduslikku kui inimese loodut ning suhtub kõigesse sellesse säästvalt; • väärtustab enda ja teiste tööd.	Põhimõisted. <i>Omadus, meeled, elus, eluta, elusolend, looduslik, tehisklik, tahke, vedel.</i> <u>Eesti keel:</u> lugemispalade mõistmine, töö käskluste mõistmine, vastuse/mõtte sõnastamine. <u>Muusika:</u> kuulamisega seotud mängud, rütm looduses. <u>Liikumisõpetus:</u> liikumismängud kasutades erinevaid meeli. <u>Kunsti- ja tööõpetus:</u> illustreerimine, jooniste ja mudelite kujundamine, loomine. Antud õppeteemaga kujundatakse väärtus-, sotsiaalset, enesemääratlus-, õpi-, suhtlus- ja matemaatikapädevust. Teemal on oluline roll läbiva teema „Keskkond ja ühiskonna areng” jätkusuutlik elluviimisel. Elu ja elukeskkonna säilitamiseks vajalikud väärtushinnangud aitavad ellu rakendada ka läbivat teemat „Väärtused ja kõlblus“. Praktilised tööd ja IKT rakendamine: • Meelte kasutamine mängulises ja uurimuslikus tegevuses; • elus- ja eluta looduse objektide rühmitamine; • õppekäik kooliümbruse elus- ja eluta loodusega tutvumiseks; • tahkete ja vedelate ainete omaduste võrdlemine; • looduslike ja tehismaterjalide/objektide rühmitamine.
<i>Aastaajad</i>	<u>Õpilane:</u> • teab, et looduses aset leidvad muutused sõltuvalt aastaaegadest ning valgusest ja soojusest; • märkab muutusi looduses ja seostab neid aastaegade vaheldumisega, kirjeldab aastaajalisi muutusi; • toob näiteid looduses toimuvate aasta ajaliste muutuste tähtsusest inimese elus;	Aastaegade vaheldumine looduses seoses soojuse ja valguse muutustega. Taimed, loomad ja seened erinevatel aastaaegadel. Kodukoha elurikkus ja maastikuline mitmekesisus. Põhimõisted:

	• teeb lihtsamaid loodusvaatlusi, kannab vaatlusinfo tabelisse, jutustab vaatlusinfo/tabeli põhjal ilma muutumisest; • teab, et elusolendite mitmekesisus ja aktiivsus sõltub aastaaegadest; • toob näiteid erinevate organismide eluavalduste ja omavaheliste seoste kohta erinevatel aastaaegadel; • oskab käituda õppekäigul loodussõbralikult; • tunneb kodu- ja kooliümbrust, teab kodu- ja kooliümbruse tüüpilisemaid taimi ja loomi; • vormistab vaatlusinfo, teeb järeldusi ning esitleb neid; • oskab vaadelda, nimetada, rühmitada ja kirjeldada kodukoha, kooliümbruse elusa ja eluta looduse objekte; • mõistab, et aastaajalised muutused mõjutavad tema enda ja teiste elu; • liigub looduses turvaliselt, kahjustamata loodusväärtusi ja iseennast, järgib koostegutsemise reegleid; • tunneb huvi oma kodukoha, inimeste/ajaloo/looduse vastu; • hoiab oma kodukoha loodust ja ehitisi.	<i>suvi, sügis, talv, kevad, soojus, valgus, taim, loom, seen, kodukoht, veekogu, maastik.</i> Kunsti- ja tööõpetus: Looduse kujutamine erinevatel aastaaegadel. Tuulelipu, termomeetri, termomeetri ümbrise valmistamine, ruumilise pilvederaamatu tegemine jms. Eesti keelega: lugemispalad. Liikumisõpetus: liikumismängud tuule tugevuse määramiseks ja tunnetamiseks. Teemal on oluline roll läbiva teema „Keskkond ja ühiskonna jätkusuutlik areng“ elluviimisel. Elu ja elukeskkonna säilitamiseks vajalikud väärtushinnangud aitavad ellu rakendada ka läbivat teemat „Väärtused ja kõlblus“. Praktilised tööd ja IKT rakendamine: • Õppekäigud aastaajaliste erinevuste vaatlemiseks. Maastikuvaatlus. • Puu ja temaga seotud elustiku aastaringne jälgimine. • Tutvumine aastaajaliste muutustega veebipõhiselt. • Tutvumine kooliümbrusega õppekäikudel.
--	---	--

Loodusõpetuse ainekava 2. klassile

Teema	Õpitulemused	Õppetegevused ja sisu. Lõiming.
Organismid ja elupaigad	Õpilane: • teab õpitud maismaaloomi ja -taimi; • eristab mets- ja koduloomi; seeni, taimi; • teab õpitud veetaimi ja -loomi; • oskab rühmitada ja ära tunda kodukoha levinumaid taime- ja loomaliike; • kasutab õppetekstides leiduvaid loodusteaduslikke mõisteid suulises ja kirjalikus kõnes; • kirjeldab taimede ja loomade välisehitust, seostab selle elupaiga ja	Maismaataimed ja -loomad, nende välisehitus ja mitmekesisus. Taimede ja loomade eluavaldused: toitumine ja kasvamine. Koduloomad. Veetaimede ja -loomade erinevus maismaa organismidest. Põhimõisted: <i>puu, põõsas, rohhtaim, teravili, juur, vars, leht, õis, vili, keha, pea,</i>

	kasvukohaga ning toob näiteid nende tähtsusest looduses; • oskab teha lihtsamaid loodusvaatlusi; • teab, et organism hingab, toitub, kasvab, paljuneb; • eristab taimi ja loomi toitumise, kasvamise ning liikumisvõime järgi; • teab, et ühte liiki kuuluvad organismid on sarnased; • kirjeldab õpitud loomaliikide eluviise ja elupaiku; • toob näiteid erinevate organismide seoste kohta looduses; • teab maismaa- ja veetaimede põhierinevusi ja nende tähtsust looduses; • vaatleb taimi ja loomi erinevates elukeskkondades; • suhtub hoolivalt elusolenditesse ja nende vajadustesse; • tunneb põhjalikult ühte taime- või loomaliiki, tuginedes koostatud uurimuslikule ülevaatele.	<i>jalad, saba, kael, tiivad, nokk, suled, karvad, soomused, toitumine, kasvamine, elupaik, kasvukoht, uimed, ujulestad, lõpused, metsloom, koduloom, lemmikloom.</i> <u>Eesti keel:</u> lugemispalade mõistmine, töö käskluste mõistmine, vastuse/mõtte sõnastamine. <u>Muusika:</u> kuulamisega seotud mängud. <u>Liikumisõpetus:</u> liikumismängud kasutades erinevaid meeli. <u>Kunsti- ja tööõpetus:</u> <i>illustreerimine, jooniste ja mudelite, kujundamine, loomine.</i> <i>Näiteks tuule tugevuse määramiseks ja tunnetamiseks tuulelipu; termomeetri ja termomeetri ümbrise valmistamine, ruumilise pilvede raamatu tegemine jms.</i> Antud õppeteemaga kujundatakse väärtus-, sotsiaalset, enesemääratlus-, õpi- ja suhtluspädevust. Teemal on oluline roll läbiva teema „Keskkond ja ühiskonna jätkusuutlik areng“ elluviimisel. Elu ja elukeskkonna säilitamiseks vajalikud väärtushinnangud aitavad ellu rakendada ka läbivat teemat „Väärtused ja kõlblus“. Praktilised tööd ja IKT rakendamine: • Loodusvaatlused: taimede välisehitus, loomade välisehitus. • Ühe taime või looma uurimine, ülevaate koostamine. • Uurimus: taime kasvu sõltuvus soojusest ja valgusest. • Loomaaia või loomapargi külastus või lemmikloomapäeva korraldamine.
--	---	---

		• Õppekäik: organismid erinevates elukeskkondades
<i>Inimene</i>	<u>Õpilane:</u> • kirjeldab inimese välisehitust, kasutades mõõtmistulemusi; • teab kehaosade nimetusi; • näitab ja nimetab kehaosi; • teab, et toituda tuleb võimalikult mitmekesiselt ning regulaarselt ja et väär toitumine toob kaasa tervisehäireid; • oskab järgida tervisliku toitumise põhimõtteid ning hügieeni nõudeid ning väärtustab tervislikke eluviise; • teab, kuidas hoida oma tervist, silmi, hambaid; • järgib hügieeninõudeid, hoolitseb keha puhtuse eest; oskab näha ohtu tundmatutes esemetes, eristada tervisele kasulikke ja kahjulikke tegevusi; • teadvustab inimese vajadusi, tarbib vastutustundlikult, väldib enda ja teiste tervise kahjustamist ning toimib keskkonda hoidvalt; • toob näiteid, kuidas inimene sõltub loodusest ning muudab oma tegevusega loodust; • teab, et inimesed elavad erinevates elukeskkondades, • võrdleb inimeste elu maal ja linnas.	Inimene Välisehitus. Inimese toiduvajadused ja tervislik toitumine. Hügieen kui tervist hoidev tegevus. Inimese elukeskkond Põhimõisted: keha, kehaosad, toit, toiduaine, tervis, haigus, asulad (linn, alev, küla). <u>Inimeseõpetus:</u> teema „Mina ja tervis“. Antud õppeteemaga kujundatakse väärtus-, sotsiaalsed, enesemääratlus-, õpi, suhtlus-, matemaatika- ja ettevõtlikkuspädevust. Teema on oluline läbivate teemade „Keskkond ja ühiskonna jätkusuutlik areng“ ning „Tervis ja ohutus“ käsitlemisel. Praktilised tööd ja IKT rakendamine: • Enesevaatlus, mõõtmine. • Uurimustöö - Oma päevamenüü/tegevuste ja kehalise aktiivsuse jälgimine nädala jooksul (tabelina) ja suuline analüüs. • Õppekäik: asula kui inimese elukeskkond
<i>Mõõtmine ja võrdlemine</i>	<u>Õpilane:</u> • teab, et mõõtmine on võrdlemine mõõtühikuga; • viib läbi lihtsate vahenditega tehtavaid praktilisi töid, järgides juhendeid ja ohutusnõudeid; • kaalub kehi, mõõdab temperatuuri ja pikkusi korrektselt, valides sobivaid mõõtmisvahendeid; • mõistab mõõtmise vajalikkust, saab aru, et mõõtmine peab olema täpne.	Kaalumine, pikkuse ja temperatuuri mõõtmine. Põhimõisted: mõõtühik, termomeeter, temperatuur, kaalud, kaalumise, mõõtmine, katse. <u>Matemaatika:</u> mõõtmine, mõõtühikud, tulemuste analüüs ja võrdlemine. Teema on väga tähtis matemaatikapädevuse kujundamisel. Antud õppeteemaga kujundatakse ka väärtus-,

		sotsiaalsed, enesemääratlus-, õpi- ja suhtluspädevust. Praktilised tööd ja IKT rakendamine: • Kehade kaalumine. • Õpilaste pikkuste võrdlemine ja mõõtmine. • Temperatuuri mõõtmine erinevates keskkondades
<i>Ilm</i>	<u>Õpilane:</u> • teeb ilmavaatlusi, iseloomustab ilma; • teeb ilmaste põhjal järeldusi ning riietub vastavalt; • tunneb huvi uurimusliku tegevuse vastu.	Ilmastikunähtused. Ilmavaatlused. Põhimõisted: pilvisus, tuul, õhutemperatuur, sademed: vihm, lumi. <u>Lõiming</u> Liikumisõpetuse, Matemaatika ja Eesti keelega. Antud õppeteemaga kujundatakse väärtus-, sotsiaalsed, enesemääratlus-, õpi, suhtlus-, matemaatika- ja ettevõtlikkuspädevust. Teema on oluline läbivate teemade „Keskkond ja ühiskonna jätkusuutlik areng“ ning „Tervis ja ohutus“ käsitlemisel. Praktilised tööd ja IKT rakendamine: • Ilma vaatlemine. • Õhutemperatuuri mõõtmine. • Ilmaennustuse ja tegeliku ilma võrdlemine.

Loodusõpetuse ainekava 3. klassile

Teema	Õpitulemused	Õppetegevused ja sisu. Lõiming.
<i>Organismide rühmad ja kooselu</i>	<u>Õpilane:</u> • nimetab ja oskab näidata taimeosi, leida tunnuseid, mille abil taimi rühmitada; • eristab õistaimi, okaspuud, sõnajalg- ja sammaltaime; • eristab kala, kahepaikset, roomajad, lindu ja imetajad ning selgrootut, sh putukat; • teab, et ühte rühma kuuluvatel loomadel on sarnased tunnused; • oskab seostada loomade ehituslikke ja käitumuslikke eripärasid nende elukeskkonnaga;	Taimede mitmekesisus. Loomade mitmekesisus. Seente mitmekesisus. Liik, kooslus, toiduahel. Põhimõisted: õistaim, vili, seeme, okaspuu, käbi, sõnajalg, sammal, selgroogsed, kalad, kahepaiksed, roomajad, linnud, imetajad, soomused, selgrootud, ussid, putukad, ämblikud, seeneniidistik, kübarseen, eosed,

	- tunneb ära õpitud loomi piltide järgi ja looduses; - väldib loomadega seotud ohte (mürgiseid ja ohtlikke loomi); - teab seente mitmekesisust; - teab, et mõningaid seeni kasutatakse toiduainete valmistamiseks ning pagaritööstuses; - eristab söödavaid ja mürgiseid kübarseeni ja oskab vältida mürgiste seentega (sh hallitusseentega) seotud ohtusid; - tunneb õpitud seeni piltide järgi ja looduses; - teab, et looduses on kõik omavahel seotud, et toiduvõrgustike abil saab iseloomustada organismide vahelisi suhteid; - koostab õpitud liikidest lihtsamaid toiduahelaid; - tunneb põhjalikult ühte taime-, seene- või loomaliiki, tuginedes koostatud uurimus ülevaatele; - mõistab, et liikide mitmekesisus on üks loodusrikkusi; - saab aru, et kõik taimed ja loomad on vajalikud, et nad on osa loodusest ja neid peab kaitsma.	<i>hallitus, pärm, liik, kooselu, taimtoiduline, loomtoiduline, segatoiduline, toiduahel.</i> <u>Kunstiõpetus:</u> vaatlustulemuste ja uurimistööde kujundamine. <u>Eesti keel:</u> suuline ja kirjalik väljendusoskus, info otsimine internetist ja selle analüüsimine. Teema on oluline läbivate teemade „Keskond ja ühiskonna jätkusuutlik areng“ ning „Tervis ja ohutus“ käsitlemisel. Praktilised tööd ja IKT rakendamine: <u>Praktilised tööd</u> - Lihtsa kollektsiooni koostamine mõnest organismirühmast. - Looma välisehituse ja eluviisi uurimine. - Seente vaatlemine või hallitusseente kasvamise uurimine. - Õppekäik organismide kooselu uurimiseks erinevates elupaikades. - Uurimustöö ühe liigi kohta.
<i>Liikumine</i>	<u>Õpilane:</u> - teab liikumise tunnust: keha asukoht muutub teiste kehade suhtes; - teab, et keha ei saa hetkeliselt liikuma panna ega peatada; - teab, millest sõltub liikuva keha peatamise aeg ja tee pikkus (kiirus, teekatte libedus); - oskab ette näha liikumisega seotud ohuolukordi; - oskab hinnata sõidukite liikumissuunda, -kiirust ja kaugust; - oskab valida jalgrattaga, rulaga ja rulluiskeudega sõitmiseks turvalise koha ja sobiva kiiruse; - suhtub positiivselt liikumisse kui kehalisse tegevusse.	Liikumise tunnused. Jõud liikumise põhjusena (katseliselt). Liiklusohutus. Põhimõisted: <i>liikumine, kiirus, jõud.</i> <u>Liikumisõpetus:</u> liikumise mõju organismile, liikumismängud osavuse ja tähelepanu arendamiseks. Antud õppeteemaga kujundatakse väärtus-, sotsiaalset, enesemääratlus-, õpi, suhtlus ja matemaatikapädevust. Oluline läbiva teema „Tervis ja ohutus“ käsitlemisel.

		Praktilised tööd ja IKT rakendamine: 1. Oma keha jõu tunnetamine liikumise alustamiseks ja peatamiseks. 2. Liikuvate kehade kauguse ja kiiruse hindamine
Elekter ja magnetism	<u>Õpilane:</u> • teab lüliti osa vooluringis; • teab, et mõned ained juhivad elektrivoolu ja teised ei juhi; • teab, et niiske keskkond juhib elektrivoolu ja et elekter võib olla ka ohtlik; • eristab töötavat ja mittetöötavat vooluringi; • teeb katsega kindlaks elektrit juhtivad ja mittejuhtivad ained ning rakendab saadud teadmisi elektririistade ohutul kasutamisel; • kasutab elektrit säästlikult, oskab käsitseta majapidamis- ja olmeelektroonikat ning elektroonikaseadmeid; • saab aru elektri säästmise vajalikkusest; • saab aru, et koduses majapidamises kasutatav elekter on inimesele ohtlik ja sellega ei tohi mängida.	Vooluring. Elektrijuhtid ja mitteelektrijuhtid. Elektri kasutamine ja säästmine. Ohutusnõuded. Magnetnähtused. Kompass. Põhimõisted: voolu allikas, elektripirn, juhe, lüliti, juht, mittejuht, ohutus, kompass, ilmakaared. Antud õppeteemaga kujundatakse väärtus-, sotsiaalsed, enesemääratlus-, õpi, suhtlus- ja matemaatikapädevust. Läbivatest teemadest on vaatluse all „Tervis ja ohutus“, „Keskkond ja jätkusuutlik areng“, „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus“ ning „teabekeskkond“. Praktilised tööd ja IKT rakendamine: 1. Lihtsa vooluringi koostamine. 2. Ainete elektrijuhtivuse kindlakstegemine. 3. Püsimagnetitega tutvumine. 4. Välitöö õues: põhja- ja lõunasuuna kindlakstegemine kompassi abil.
Plaan ja kaart	<u>Õpilane:</u> • teab, et kaart on suurema maa-ala mudel ja et värvused ning märgid kaardil on leppemärgid; • saab aru lihtsast plaanist või kaardist, leiab kooliümbruse plaanilt tuttavaid objekte;	Kooliümbruse plaan. Eesti kaart. Ilmakaared ning nende määramine kaardil ja looduses. Tuntumad kõrgustikud, madalikud saared, poolsaared, lahed, järved, jõed ja asulad Eesti kaardil.

	• kirjeldab kaardi abil tegelikke objekte, tunneb kaardil värvide järgi ära maismaa ja veekogud; • mõistab, et kaardi abil on võimalik tegelikkust tundma õppida; • teab põhiilmakaari ja vaheilmakaari; • teab õpitud kaardi objekte ja oma kodukoha asukohta kaardil; • kirjeldab Eesti kaardi järgi objektide asukohti, kasutades ilmakaari; • määrab kompassi abil põhja- ja lõunasuunda; • näitab Eesti kaardil oma kodukohta, suuremaid kõrgustikke, madalikke, saari, poolsaari, lahtesid, jõgesid, järvesid ja linnu; • mõistab, et kaardi järgi on võimalik maastikul orienteeruda; • mõistab, et kaartide kasutamine on vajalik ja uurimine põnev; • saab aru kaardi legendi ja leppemärkide tundmise vajalikkusest ja sellest, et kaardi või plaani (mudeli) abil on tegelikkust parem tundma õppida.	Põhimõisted: <i>plaan, pealtvaade, kaart, kaardi legend, leppemärk, leppevärv, põhi- ja vaheilmakaared, kõrgustik, madalik, saar, poolsaar, laht, järv, jõgi, asulad.</i> Antud õppeteemaga kujundatakse väärtus-, sotsiaalsed, enesemääratlus-, õpi, suhtlus- ja matemaatikapädevust. Teema on oluline läbivate teemade „Keskkond ja ühiskonna jätkusuutlik areng“ „Teabekeskkond“, „Tehnoloogia ja innovatsioon“ ning „Väärtused ja kõlblus“ käsitlemisel. Praktilised tööd ja IKT rakendamine: 1. Pildi järgi plaani koostamine. 2. Plaani järgi liikumine kooli ümbruses, mõõtkavata plaani täiendamine. 3. Eesti kaardi tundmaõppimine 4. Ilmakaarte määramine kaardil, õues kompassiga või päikese järgi. 5. Õppeekskursioon oma maakonnaga tutvumiseks.
--	---	---

Õppe- ja kasvatuseesmärgid II kooliastmes

Väärtused ja hoiakud

4. klassi lõpetaja:

- 1) tunneb huvi loodusteaduste õppimise vastu;
- 2) väärtustab uurimistegevust looduse tundmaõppimisel;
- 3) väärtustab bioloogilist ja maastikulist mitmekesisust ning säästvat eluviisi;
- 4) toimib keskkonnateadliku tarbijana ning väärtustab tervislikku toitu;
- 5) märkab kodukoha ja Eesti keskkonnaprobleeme ning on motiveeritud osalema eakohastes keskkonnakaitseüritustes.

Uurimisoskused

4. klassi lõpetaja:

- 1) sõnastab uurimisküsimusi/probleeme ja kontrollib hüpoteese;
- 2) kavandab õpetaja juhendamisel lihtsamaid praktilisi töid;
- 3) teeb katseid, järgides praktilise töö juhendeid;
- 4) kasutab ohutusnõudeid, järgides õigesti sobilikke mõõtevahendeid;
- 5) analüüsib andmeid, teeb järeldusi ja esitab uuringu tulemusi;

6) leiab eri allikatest loodusteaduslikku teavet ning arutleb infoallika usaldusväärsuse üle;

Üldised loodusteaduslikud teadmised

4. klassi lõpetaja:

- 1) tunneb igapäevaelus ära loodusteaduslikke teemasid, probleeme ja küsimusi;
- 2) tuginedes loodusteaduslikele teadmistele, teeb tõendusmaterjalide põhjal järeldusi ja otsustusi; 3) selgitab põhjuse-tagajärje seoseid;
- 4) kasutab või koostab mudelit, et näidata arusaamist seostest, protsessidest ja süsteemidest;
- 5) kirjeldab ja võrdleb organismide, ainete või protsesside sarnasusi ning erinevusi;
- 6) selgitab organismide kohastumist õhus, vees või mullas kui elukeskkonnas ning põhjendab loodus- ja keskkonnakaitse vajalikkust;
- 7) saab aru inimtegevuse ja keskkonna vahelistest seostest kodukoha ning Eesti kontekstis.

Loodusõpetuse ainekava 4. klassile

Teema	Õpitulemused	Õppetegevus ja sisu. Lõiming.
Maailmaruum	<u>Õpilane:</u> • nimetab Päikesesüsteemi planeedid; • kirjeldab joonise põhjal Päikesesüsteemi ehitust; • kirjeldab praktilise töö tulemusena loodud mudeli põhjal Päikese ning planeetide suhtelisi suurusi ja oma vahelisi kaugusi; • põhjendab mudeli abil öö ja päeva vaheldumist Maal; • teab, et Päikesesüsteem asub galaktikas nimega Linnutee; • leiab taevafääril ja taevakaardil Suure Vankri ja Põhjanaela ning määrab põhjasuuna; • leiab eri allikatest infot maailmaruumi kohta etteantud teemal, koostab ja esitab ülevaate.	Päike ja tähed. Päike ja tähed. Päikesesüsteem. Tähistaevas. Tähtkujud. Suur Vanker ja Põhjanael. Galaktikad. Astronoomia. Põhimõisted: <i>maailmaruum, Päike, Maa, Kuu, tiirlemine, pöörlemine, ööpäev, aasta, täht, planeet, satelliit, Päikesesüsteem, tähtkuju, Suur Vanker, Põhjanael, galaktika, astronoomia.</i> <u>Matemaatika:</u> suured arvud, pikkus- ja ajaühikud. <u>Eesti keel:</u> tekstide lugemine, mõistmine ja sisu jutustamine. Keelepädevust kujundab teabeallikate abil töötamine, kirjelduste, iseloomustuste koostamine. Oma töö esitlemine ja põhjendamine annab esinemiskogemusi ning arendab väljendusoskust. Sotsiaalset pädevust kujundatakse ühistegevuste raames. Praktiliste tegevuste ja uurimusliku õppe ning IKT kasutamise kaudu kujundatakse tehnoloogilist pädevust. Antud teemaga toetatakse läbiva teema „Keskkond ja jätkusuutlik areng“ rakendamist.

		Praktilised tööd ja IKT rakendamine: 1. Mudeli valmistamine Päikese ja planeetide suuruse ning omavahelise kauguse kujutamiseks. 2. Öö ja päeva vaheldumise mudeldamine. 3. Maa tiirlemise mudeldamine. 4. Tähistäeva vaatlused. Põhjajanaela leidmine tähistäevas.
Planeet maa	<u>Õpilane:</u> • kirjeldab gloobust kui Maa mudelit: kuju, pöörlemine, leppemärkide tähendus; • iseloomustab maailma poliitilise kaardi järgi etteantud riigi, sh Eesti geograafilist asendit; • teab ja näitab kaardil mandreid ja ookeane ning suuremaid Euroopa riike; • leiab atlase kaardilt kohanime registris järgi tundmatu koha; • toob näiteid erinevate looduskatastroofide kohta ning iseloomustab nende mõju loodusele ja inimeste tegevusele.	Gloobus kui Maa mudel. Maa kujutamine kaartidel. Erinevad kaardid. Mandrid ja ookeanid. Suuremad riigid Euroopa kaardil. Geograafilise asendi iseloomustamine. Eesti asend Euroopas. Looduskatastroofid: vulkaanipursked, maavärinad, orkaanid, üleujutused. Põhimõisted: <i>gloobus, mudel, loodus kaart, riikide kaart, kontuurkaart, atlas, ekvaator, põhja- ja lõunapoolkerad, põhja- ja lõunapoolus, manner, ookean, meri, geograafiline asend, riigipiir, naaberriigid, vulkaan, laava, lõõr, maavärin, orkaanid, üleujutused.</i> <u>Kunsti- ja tööõpetus:</u> gloobuse ja vulkaani mudeli valmistamine; ajalugu: Euroopa poliitiline kaart. <u>Loodusõpetus:</u> ilmakaared. Keelepädevust kujundab teabeallikatega töötamine, kirjelduste, iseloomustuste koostamine. Sotsiaalset pädevust kujundatakse ühistevõtmiste raames. Praktiliste tegevuste ja uurimusliku õppe ning IKT kasutamisega kujundatakse tehnoloogilist pädevust. Kehakultuuripädevust kujundatakse õuesõppes praktiliste tegevuste ja

		õppekäikudega. Antud teemaga toetatakse läbiva teema „Keskkond ja jätkusuutlik areng“ rakendamist. Praktilised tööd ja IKT rakendamine: 1. Gloobuse kui Maa mudeli valmistamine. 2. Õpitud objektide kandmine kontuurkaardile. 3. Erinevate allikate kasutamine info leidmiseks ja ülevaate koostamiseks looduskatastroofide kohta.
<i>Elu mitmekesisus maal</i>	<u>Õpilane:</u> • tunneb huvi loodusteaduste õppimise vastu; • märkab looduse ilu ja erilisust, väärtustab bioloogilist mitmekesisust; • märkab elusolendite eluavalduisi ja arvestab neid oma igapäevaelus; • teab, et kõik organismid koosnevad rakkudest; • oskab kasutada valgusmikroskoopi; • selgitab ühe- ja hulkraksete erinevust; • nimetab bakterite eluavalduisi ning tähtsust looduses ja inimese elus; • võrdleb taimede, loomade, seente ja bakterite eluavalduisi; • toob näiteid taimede ja loomade kohastumise kohta kõrbes, vihmametsas, mäestikes ning jäävööndis; • teab, et keskkonnatingimused erinevad Maal.	Organismide mitmekesisus: ühe- ja hulkrakset organismid. Organismide eluavalduised: toitumine, hingamine, paljunemine, kasvamine, arenemine, reageerimine keskkonnatingimustele. Elu erinevates keskkonnatingimustes. Elu areng Maal. Põhimõisted: rakk, üherakne organism, bakter, hulkrakne organism, toitumine, hingamine, paljunemine, kasvamine, arenemine, keskkonnatingimused, kõrb, vihmamets, mäestik, jäävöönd, kivistised, hiidsisalikud ehk dinosaurused. <u>Eesti keel:</u> teabeallikatega töötamine ning kirjelduste ja iseloomustuste koostamine. Oma töö korrektne esitlus. Sotsiaalne pädevus kujuneb ühistegevuste raames. Praktiliste tegevuste ja uurimusliku õppe kaudu kujundatakse tehnoloogilist pädevust. Teema toetab läbivaid teemasid „Keskkond ja jätkusuutlik areng“, „Väärtused ja kõlblus“ ning „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus“ rakendamist. Elukeskkonda väärtustava hoiaku omaksvõtmine soodustab õpilase

		kujunemist aktiivseks vastutustundlikuks kodanikuks. Praktilised tööd ja IKT rakendamine: 1. Erinevate rakkude vaatlemine ja võrdlemine. 2. Raku mudeli ehitamine või uurimine multimeedia materjalide abil. 3. Seemnete idanemise uurimine erinevates keskkonnatingimustes. 4. Taimede ja loomade kohanemise uurimine muutuvates keskkonnatingimustes. 5. Organismide eluvalduste uurimine looduses.
Inimene	<u>Õpilane:</u> • väärtustab inimest ja tema vajadusi ning tervislikke eluviise; • mõistab, et inimene on looduse osa ning tema elu sõltub loodusest; • toimib keskkonnateadliku tarbijana ning väärtustab tervislikku toitu; • nimetab inimese elundkondade tähtsamaid elundeid, kirjeldab nende ülesandeid ja talitluse üldisi põhimõtteid ning vastastikuseid seoseid; • seostab inimese ja teiste organismide elundeid nende funktsioonidega; • võrdleb inimest selgroogsete loomadega; • analüüsib lihtsa katse või mudeli järgi inimese elundi või elundkonna talitust; • toob näiteid taimede, loomade, seente ja bakterite tähtsuse kohta inimese elus; • teab, et inimene ja tema eellased kuuluvad loomariiki.	Inimese ehitus: elundid ja elundkonnad. Elundkondade ülesanded. Organismi tervislikkus. Tervislikud eluviisid. Inimese põlvnemine. Inimese võrdlus selgroogsete loomadega. Taimed, loomad, seened ja mikroorganismid inimese kasutuses. Põhimõisted: <i>elund, kude, elundkond, nahk, lihased, luustik, süda, veresoon, arter, veen, kopsud, maks, magu, soolestik, peensool, jämesool, pärak, meeleeelundid, närvid, peajaaju, seljaaju, munandid, munasarjad, emakas, viljastumine, näärmed, neerud.</i> <u>Inimeseõpetus:</u> tervislik eluviis Keelepädevust kujundab teabeallikate abil töötamine, kirjelduste, iseloomustuste koostamine. Sotsiaalne pädevus kujuneb ühistegevuste raames. Praktiliste tegevuste ja uurimusliku õppe kaudu kujundatakse tehnoloogilist pädevust. Kehakultuuri pädevust kujundatakse praktiliste tegevuste ja ülesannetega. Kinnistub terviseteadlik käitumine ning tervisliku toitumise ja sportliku eluviisi koostoimimise väärtustamine.

		Teema toetab läbivate teemade „Keskond ja jätkusuutlik areng“, „Väärtused ja kõlblus“ ning praktiliste tööde kaudu „Tervis ja ohutus“ rakendamist. Praktilised tööd ja IKT rakendamine: 1. Elundi mudeli valmistamine ja/või talitluse uurimine. 2. Katsed ja laboritööd inimese elundite talituse uurimiseks 3. Ülevaate koostamine inimese seosest ühe taime-, looma-, seeneliigi või bakterirühmaga. 4. Menüü analüüsimine, lähtudes tervisliku toitumise põhimõtetest.
--	--	--

5. AINEVALDKOND SOTSIAALAINED

Sotsiaalvaldkondlik pädevus

Ainevaldkonna õppeainete õpetamise eesmärk põhikoolis on kujundada õpilastes eakohane sotsiaalvaldkondlik pädevus: suutlikkus mõista ühiskonnas toimuvate muutuste põhjusi ja tagajärgi; tunda ning austada inimõigusi ja demokraatiat; vallata teadmisi kodanikuõigustest ja -vastutusest ning käituda nendega kooskõlas; ära tunda kultuurilist eripära; järgida üldtunnustatud käitumisreegleid; olla huvitatud oma kogukonna, rahva, riigi ja maailma arengust; kujundada oma arvamust ning olla aktiivne ja vastutustundlik kodanik; tunda ja kasutada lihtsamaid sotsiaalteaduste uurimismeetodeid; tunda huvi ümbritseva maailma vastu.

Sotsiaalainete õpetamise kaudu taotletakse, et põhikooli lõpuks õpilane:

- 1) mõistab ühiskonnas toimuvate muutuste põhjusi ja tagajärgi;
- 2) valdab adekvaatset minapilti, oskab analüüsida oma võimalusi ja kavandab neist lähtuvalt tulevikuplaane;
- 3) tunneb ning austab demokraatiat ja inimõigusi, teab kodanikuõigusi ja -kohustusi, järgib üldtunnustatud käitumisreegleid ning on seaduskuulekas;
- 4) huvitub iseenda, oma kogukonna, rahva ja maailma arengust, kujundab oma arvamust ning mõistab oma võimalusi olla aktiivne ja vastutustundlik kodanik;
- 5) tunneb lihtsamaid uurimismeetodeid ja kasutab neist mõnda õppes;
- 6) teadvustab kultuurilist eripära ning suhtub lugupidavalt individuaalsetesse, kultuurilistesse ja maailmavaatelistesse erinevustesse juhul, kui need pole inimväärikust alandavad;
- 7) käitub üldtunnustatud sotsiaalsete normide ja suhtlemistavade järgi, mis aitavad toime tulla eakaaslaste hulgas, perekonnas, kogukonnas ning ühiskonnas, väärtustades neid;
- 8) on omandanud teadmisi ja oskusi enesekontrolli, enesekasvatuse, oma võimete arendamise, tervist tugevdava käitumise ja tervisliku eluviisi kohta ning suhtub positiivselt endasse ja teistesse; 9) hindab vabadust, inimväärikust, võrdõiguslikkust, ausust, hoolivust, sallivust, vastutustunnet, õiglust ja isamaalisust ning tunneb austust enda, teiste inimeste ja keskkonna vastu.

Ainevaldkonna raames õpetatakse inimeseõpetust ja ühiskonnaõpetust, mille nädalatunnid jaotuvad järgnevalt:

	2.klass	3.klass	4.klass
Inimeseõpetus	1	1	
Inimese-/ühiskonnaõpetus			1

Ainevaldkonna kirjeldus ja valdkonnasisene lõiming

Sotsiaalainetes **käsitletakse** inimese ja ühiskonna toimimist minevikus ning tänapäeval. Sotsiaalainete vahendusel kujundatakse õpilastes oskusi näha ühiskonna arengus põhjuse-tagajärje seoseid ning teha teadlikke valikuid, lähtudes ühiskonnas kehtivatest väärtustest ja moraalinormidest. Õppe vältel kujundatakse õpilastes tahet toimida kõlbelise ja vastutustundliku ühiskonnaliikme ning isiksusena.

Inimeseõpetuse õpitav toetab õpilase toimetulekut eakaaslaste hulgas, peres, kogukonnas ja ühiskonnas ning aitab õpilasel kujuneda sotsiaalselt küpseks ja teovõimeliseks isiksuseks. Inimeseõpetuse üldeesmärk on aidata kaasa õpilase sotsiaalses elus vajalike toimetulekuoskuste arengule, mille elluviimiseks kujundatakse õpilases terviklikku isiksust, sotsiaalset kompetentsust, terviseteadlikkust ja ausust, hoolivust, vastutustunnet ning õiglust. Inimeseõpetuse kaudu kujundatakse esmased teadmised ja hoiakud soolise võrdsuse osas.

Ühiskonnaõpetuses saavad õpilased **esmasel teadmised**, oskused ja hoiakud ühiskonnas toimimiseks ning vastutustundlike otsuste tegemiseks. Õppeaine üldeesmärk on luua eeldused kodanikuidenteedi ja ühiskonna sidususe tugevdamiseks ning aktiivse kodaniku kujunemiseks. Kõik sotsiaalvaldkonna ained **on toeks**, et õpilasel areneks suutlikkus analüüsida oma käitumist ja selle tagajärge, sobival viisil väljendada oma tundeid, aktseptsida inimeste erinevusi ning arvestada neid suhtes; ennast kehtestada, seista vastu ebaõiglusele viisil, mis ei kahjusta enda ega teiste huve ega vajadusi.

Sotsiaalvaldkonna õppeainete kaudu **õpitakse tundma** ning järgima ühiskondlikke väärtusi, norme ja reegleid, omandatakse teadmisi, oskusi ja hoiakuid sotsiaalselt aktsepsitud käitumisest ning inimeste vastastikustest suhetest, mis aitavad kaasa tõhusale kohanemisele ja toimetulekule perekonnas, eakaaslaste hulgas, kogukonnas ning ühiskonnas.

Sotsiaalainete kaudu **kujundatakse alus maailmavaatelise** mitmekesisusega arvestamiseks ning valmisolek dialoogiks erineva maailmavaate esindajatega. Kõigi valdkonna õppeainete seisukohalt on tähtis koostööoskus ja töötamine rühmas. Valdkonnasisese lõiminguga taotletakse, et õpilane areneks terviklikuks isiksuseks, kes suhtub endasse ja teistesse positiivselt, arvestab kaasinimesi, lähtub oma tegevuses üldinimlikest väärtustest ning näeb ja mõistab ühiskonnas toimuvat. Tal on tõhusad oskused ja valmidus ühiskonnaellu sekkuda ning selles osaleda.

Üldpädevuste kujundamise võimalusi

Sotsiaalainete valdkonna õppeainete õppimise kaudu kujundatakse õpilastes kõiki riiklikus õppekavas kirjeldatud üldpädevusi. Pädevustes eristatava nelja omavahel seotud komponendi – teadmiste, oskuste, väärtushinnangute ning käitumise – kujundamisel on kandev roll õpetajal, kelle

väärtushinnangud, suhtlemis- ja sotsiaalsed oskused loovad sobiliku õpikeskkonna ning mõjutavad õpilaste väärtushinnanguid ja käitumist.

Kultuuri- ja väärtuspädevuse ning sotsiaalse ja kodanikupädevuse kujundamist toetavad mõlemad ainevaldkonna õppeained erinevate rõhuasetuste kaudu. Sotsiaalsed süvendavad lugupidavat suhtumist erinevatesse maailmavaatelistesse tõekspidamistesse. Inimeseõpetus toetab väärtussüsteemide mõistmist, mõtete, sõnade ja tunnetega kooskõlas elamist, oma valikute põhjendamist ning enda heaolu kõrval teiste arvestamist.

Enesemääratluspädevuse aluseks on suutlikkus mõista ja hinnata iseennast; hinnata oma nõrku ja tugevaid külgi ning arendada positiivset suhtumist endasse ja teistesse; järgida tervislikke eluviise; lahendada tõhusalt ja turvaliselt iseendaga, oma vaimse, füüsilise, emotsionaalse ning sotsiaalse tervisega seonduvaid ja inimsuhetes tekkivaid probleeme. Pädevuse kujundamist toetab peamiselt inimeseõpetus, ent rahvusliku, kultuurilise ja riikliku enesemääratluse kujundajana ka ühiskonnaõpetus.

Õpipädevus. Inimeseõpetus ja ühiskonnaõpetus kujundavad suutlikkust organiseerida õpikeskkonda ning hankida õppimiseks vajaminevaid vahendeid ja teavet, samuti oma õppimise planeerimist ning õpitu kasutamist erinevates kontekstides ja probleeme lahendades. Õppetegevuse ja tagasiside kaudu omandavad õppijad eneseanalüüsi oskuse ning suudavad selle järgi kavandada oma edasiõppimist.

Suhtluspädevus. Valdkonna õppeained kujundavad suutlikkust ennast selgelt ja asjakohaselt väljendada erinevates suhtlusolukordades; lugeda ning mõista teabe- ja tarbetekste ning ilukirjandust; kirjutada eri liiki tekste, kasutades kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; väärtustada õigekeelsust. Väljendusrikast keelt taotleavad kõik valdkonna õppeained.

Matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalane pädevus. Valdkonna õppeained toetavad oskust kasutada erinevaid ülesandeid lahendades matemaatikale omast keelt, sümboteid ning meetodeid kõigis elu- ja tegevusvaldkondades. Õpitakse eristama sotsiaalteadusi loodusteadustest (sh mõistma nendes kasutatavate uurimismeetodite eripära). Õpitakse otsima teavet, kasutades tehnoloogilisi abivahendeid, ja tegema saadud teabe alusel tõenduspõhiseid otsuseid. Ettevõtlikkuspädevus. Aineõpetuse kaudu kujundatakse algatusvõimet ja vastutustunnet, et teha eesmärkide saavutamiseks koostööd; õpitakse tegevust lõpule viima, reageerima paindlikult muutustele, võtma arukaid riske ning tulema toime ebakindlusega; õpitakse ideede teostamiseks valima sobivaid ja loovaid meetodeid.

Digipädevus. Sotsiaalseid õppides kasutatakse digivahendeid info otsimiseks, kogumiseks ja esitamiseks. Saadud teavet rakendatakse ühiskonna probleemide üle arutledes ja arvamust avaldades. Digitaalset sisu luuakse või koostatakse kooskõlas autoriõigustega ning osatakse kasutada digivahendeid individuaalses ja 117 ühisloomes. Suurendatakse teadlikkust digivahendite rakendamisega kaasneva võivatest terviseriskidest ja interneti turvalisusest.

Sotsiaalseid teiste ainevaldkondadega

Sotsiaalsed on teiste ainevaldkondadega seotud valdkonnapädevuste kujundamise kaudu.

Keel ja kirjandus, sh võõrkeeled. Kujundatakse oskust väljendada end selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult; lugeda ja mõista erinevaid tekste. Õpilasi juhatakse kasutama kohaseid keelevahendeid, ainealast sõnavara ja väljendusrikast keelt ning järgima õigekeelsusnõudeid. Tähtsustatakse teksti kriitilise analüüsi oskust, meediakirjaoskust, teabe hankimist, selle kriitilist hindamist, tööde vormistamist ning intellektuaalse omandi kaitset. Sotsiaalseid õppimise kaudu täiendatakse õpilaste teadmisi erinevatest kultuuridest ja traditsioonidest. Õpilasi suunatakse märkama oma kultuuri ja teiste kultuuride erinevusi ning neist lugu pidama. Juhatakse tähelepanu

erinevate suhtluskeskkondade reeglitele ning ühiskondlikule mitmekesisusele. Selgitatakse võõrkeelse algupäraga mõisteid, võõrkeeleoskust arendatakse ka lisamaterjali otsimisel ja mõistmisel.

Matemaatika. Kujundatakse järgmisi oskusi: ajaarvamine; ressursside plaanimine (aeg, raha); matemaatiline kirjaoskus, arvandmete esitlemine ja tõlgendamine (graafikud, tabelid, diagrammid); oskus probleeme seada, sobivaid lahendusstrateegiaid leida ja neid rakendada, lahendusideid analüüsida ning tulemuse tõesust kontrollida; oskus loogiliselt arutleda, põhjendada ja tõestada ning väärtustada matemaatilist käsitlust, mõista selle sotsiaalset, kultuurilist ja personaalset tähendust.

Loodusained. Õpitakse mõistma looduskeskkonna ja geograafilise asendi mõju inimühiskonna arengule, inimese arengut ja rahvastikuprotsesse; majanduse ressursse; ühiskonna jätkusuutlikku säästlikku tarbimist, üleilmastumist, globaalprobleemide, sh keskkonnaprobleemide märkamist ja mõistmist ning jätkusuutliku ja vastutustundliku eluviisi väärtustamist.

Tehnoloogia. Käsitletavate teemade kaudu kujundatakse oskust hinnata tehnoloogia rakendamisega kaasnevaid võimalusi ja ohte; rakendada nüüdisaegseid tehnoloogiaid tõhusalt ning eetilisel oma õpi-, töö- ja suhtluskeskkonda kujundades; kasutada tehnovahendeid eesmärgipäraselt ja säästlikult, järgides ohutuse ning intellektuaalomandi kaitse nõudeid.

Kunstained. Käsitletakse Eesti, Euroopa ja maailma erinevate rahvaste kultuuri teemasid, ilu hinnangute muutumist ajas; esteetilist arengut ja eneseteostuse võimalusi, rahvakultuuri ning loomingulist eneseväljendusoskust.

Kehaline kasvatus. Kujundatakse oskust mõista ja väärtustada kehalise aktiivsuse tähtsust tervisliku eluviisi osana eri ajastuil; arendatakse sallivat suhtumist kaaslastesse ning koostöö põhimõtteid tervislikku eluviisi järgides.

Läbivate teemade rakendamise võimalusi

Elukestev õpe ja karjääri plaanimine. Kujundatakse iseseisva õppimise oskus, mis on tähtis alus elukestva õppe harjumuste ja hoiakute omandamisele. Sotsiaalainete kaudu kujundatakse hoiakuid, mida on õpilasele vaja tulevases tööelus. Õpilastele tutvustatakse sotsiaalvaldkonnaga enim seotud ameteid. Kujundatakse arusaama ühiskonnas toimuvate muutuste põhjustest ja tagajärgedest ning sellest, mil moel mõjutavad need õpilase valikuid ja tulevikku määravaid otsuseid. Erinevaid ameteid ja elukutseid tutvustades pööratakse tähelepanu töö iseloomule, töökeskkonnale, töötingimustele ning vajalikele teadmistele, oskustele ja isiksuseomadustele.

Keskkond ja jätkusuutlik areng. Toetatakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes püüab leida lahendusi keskkonna- ja inimarengu küsimustele, pidades silmas nende jätkusuutlikkust.

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Toetatakse õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks 118 kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatuse tähendust.

Kultuuriline identiteet. Taotletakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumislaadi kujundajana ning kultuuride muutumist ajaloo vältel, kellel on ettekujutus kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktikate eripärast ning kes väärtustab oma kultuuri ja kultuurilist mitmekesisust ning on kultuuriliselt salliv ja koostööaldis.

Teabekeskkond. Toetatakse õpilase kujunemist infoteadlikuks inimeseks, kes tajub ja teadvustab ümbritsevat infokeskkonda ning suudab seda kriitiliselt analüüsida ja selles toimida olenevalt oma eesmärkidest ning ühiskonnas omaks võetud kommunikatsioonieetikast.

Tehnoloogia ja innovatsioon. Toetatakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja tänapäevaseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas.

Tervis ja ohutus. Toetatakse õpilase kasvamist vaimselt, emotsionaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline käituma turvaliselt ning kujundama tervet keskkonda.

Väärtused ja kõlblus. Toetatakse õpilase kujunemist kõlbliselt arenenud inimeseks, kes mõistab üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires.

Õppetegevuse kavandamine ning korraldamine

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

- 1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- 2) taotletakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta ulatuses ühtlaselt ning jätab õpilasele piisavalt aega puhata ja huvialadega tegelda;
- 3) võimaldatakse nii üksi- kui ka ühisõpet (iseseisvad, paaris- ja rühmatööd ning teised kooperative õppimise vormid), et toetada õpilaste kujunemist aktiivseiks ja iseseisvaks õppijaks ning loovaks ja kriitiliselt mõtlevaks ühiskonnaliikmeks;
- 4) kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud käsitlust ning suurendavad õpimotivatsiooni;
- 5) rakendatakse nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid;
- 6) arendatakse õpilaste teadmisi, oskusi ja hoiakuid, sealjuures on põhirõhk hoiakute kujundamisel;
- 7) arvestatakse õpilaste võimeid ja suutlikkust, kohalikku eripära ning muutusi ühiskonnas;
- 8) kasutatakse mitmekülgset õppemeetodite valikut rõhuasetusega aktiivõppemeetodeile: vestlus, arutelu, diskussioon, juhtumianalüüs, paaris töö, projektõpe, rollimäng, rühmatöö, väitlus, ajurünnak; ajaloolise kujutluse loomine, tegevuspõhine õpe (nt dramatiseeringud, mudelite ja makettide valmistamine, ühistegevus ja vabatahtlik töö, heategevusprojekt);
- 9) luuakse võimalused koostada erinevaid tekste, ajajoon, õpimapp, teha praktilisi uurimistöid (nt töö allikate ja kaardiga, töölehtede ja kontuurkaardi täitmine, küsitluse korraldamine, loovtöö kirjutamine, töö esitlemine, infootsing teabeallikatest, infoanalüüs, klassielu reeglite, päevaplaani ja isikliku eelarve koostamine), osaleda temaatilistes mängudes, kriitiliselt analüüsida reklaami, teemakohaseid filme jms;
- 10) laiendatakse õpikeskkonda: sotsiaal-kultuuriline ja ajaloolis-kultuuriline keskkond (muistised, ehitised), arvuti/ multimeediaklass, asutused, muuseumid, näitused, raamatukogu, looduskeskkond, kohaliku omavalitsuse ja riigiasutused, ettevõtted, mittetulundusühingud jm;
- 11) võimaldatakse siduda õpet koolivälise eluga (kohtuda erinevate inimestega, kaasata vanemaid jne), et kogu ainekäsitlus oleks võimalikult elulähedane.

Hindamise alused

Hindamise põhiülesanne on toetada õpilase arengut, et kujuneks positiivne minapilt ja adekvaatne enesehinnang. Ainekavas on kirjeldatud õppeaine õpitulemused kooliastmete kaupa kahel tasemel: üldised õpitulemused õpetamise eesmärkidena ning osaoskuste õpitulemused.

Hinnatakse õpilase teadmisi ja oskusi suuliste vastuste, sh esituste ning kirjalike tööde alusel, arvestades teadmiste ja oskuste vastavust ainekavades taotletavatele õpitulemustele ning õpilase

individuealseid iseärasusi ja mõtlemise arengut. Individuealse õppekava rakendamisel sätestatakse erisused individuealses õppekavas.

Õpetaja teavitab õpilasi hindamise põhimõtetest, ajast ja vormist. Õpitulemusi hinnatakse hinnete ja hinnangutega. Hindamise kriteeriumid ja hindamise korraldus on täpsustatud kooli õppekavas.

Füüsiline õpikeskkond

Kool korraldab valdava osa õppes klassis, kus on:

- 1) mööbli ümber paigutamise võimalus rühmatööks ja ümarlaua vestluseks ning toetavad demonstratsioonivahendid;
- 2) internetiühendus ning audiovisuaalse materjali kasutamise võimalus.

Kool võimaldab:

- 1) korraldada õppe sidumiseks igapäevaeluga õpet ja õppekäike väljaspool klassiruumi (muuseumis, arhiivis, näitusel, raamatukogus jm);
- 2) kasutada klassiruumis ainekava eesmärke toetavaid õppematerjale ja -vahendeid.

Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Õppetegevust kavandades ja korraldades taotletakse, et õpilane:

- 1) väärtustab isiksuse arendamisele ning sotsialiseerumisele kaasa aitavate enesekohaste ja sotsiaalsete oskuste kujunemist;
- 2) suudab eristada ja mõista oma oskusi, võimeid ja emotsioone ning juhtida oma käitumist ja tegevust, sh tugineda eneseanalüüsile haridustee jätkamist kavandades;
- 3) loob ja hoiab kaaslastega sõbralikke ja hoolivaid suhteid ning käitub mõistvalt konflikte lahendades;
- 4) mõistab, et inimene ise vastutab oma füüsilise, vaimne, emotsionaalne ja sotsiaalne arengu eest;
- 5) hoiab oma tervist, elades tervislikku eluviisi, ning käitub nii, et ei sea ohtu enda ega teiste inimeste ega keskkonna turvalisust;
- 6) suhtub lugupidavalt endasse ja teistesse ning järgib iga päev üldinimlikke väärtusi, nagu ausus, hoolivus, vastutustunne, õiglus jne.

Õppeaine kirjeldus

Inimeseõpetuse üldeesmärk on aidata kaasa õpilase sotsiaalses elus vajalike toimetulekuoskuste arengule, mille elluviimiseks kujundatakse õpilases terviklikku isiksust, sotsiaalset kompetentsust, terviseteadlikkust ja üldinimlikke väärtusi.

Inimeseõpetuses käsitletakse inimest ja tema **sotsiaalset keskkonda tervikuna**, lõimides õppesisu mõlemas kooliastmes. Inimeseõpetuses käsitletakse eakohaselt õpilaste **isiksuse kujunemisele** ja **sotsialiseerumisele** kaasa aitavaid teadmisi, oskusi ja hoiakuid.

Väärtuskasvatus ja hoiakute kujundamine toimub vaimses õpikeskkonnas üksteist mõistvas õhkkonnas ning on suunatud õpilaste positiivse mõtlemise arendamisele oma arengu- ja toimetulekuvõimaluste üle.

Soodne **sotsiaalne õpikeskkond** toetub eelkõige õpilaste isikupära ja isiklike seisukohtade austamisele, võimaluste tagamisele vabaks arvamus avalduseks, initsiatiiviks, osalemiseks ja tegutsemiseks nii üksi kui ka koos teistega.

Õppetegevused muutuvad õppeaastatega lihtsamast keerukamaks, ent peavad aine eesmärkidest lähtuvalt olema õpilasele mõistetavad ja tähenduslikud ning toetama arusaama õpitava vajalikkusest.

Inimeseõpetus on õppeaine, mille **võtme teemasid** käsitletakse igal kooliastmel, arvestades arengulist käsitlust seoses:

- 1) endasse positiivse suhtumise ja tervikliku mina kujundamisega ning
- 2) arenguülesannete ja nendega toimetulekuga. I kooliastmes on inimeseõpetuses rõhk õpilase enesekohasel pädevusel ning enese suhestamisel lähiümbrusega, lõimides ühiskonnaõpetuse temaatikat.

4. klassis lisandub õpilase sotsiaalne pädevus ja sotsiaalsete probleemide ennetamine ning õpilase tervist tugevdav ja väärtustav eluviis.

Inimeseõpetuses võib teemasid käsitleda nii üksteisele järgnevate kui ka integreerituna, et saavutada oskuste, teadmiste ja väärtuste põhjal õpitulemused. Õpitavat käsitletakse võimalikult igapäevaeluga seondunult, kusjuures õppes on olulisel kohal aktiivõppemeetodid.

Ühiskonnaõpetusel on oluline koht õpilaste sotsiaalse kompetentsuse kujunemises. Ühiskonnaõpetus aitab õpilasel kujuneda ettevõtlikuks, ennast teostatavaks, kaasinimesi arvestavaks, sotsiaalselt pädevaks ja toimetulevaks ühiskonnaliikmeks.

Ühiskonnaõpetuse tunnis omandatud teadmised, oskused ja hoiakud seostuvad tihedalt edasistes õppeainetes (ajaloos, geograafias, inimeseõpetuses jt) õpituga, olles aluseks elukestvatele õppele. Ühiskonnaõpetus käsitleb kõige üldisemal kujul ühiskonna toimimist, kodaniku seoseid ühiskonna põhivaldkondadega (majandus, poliitika, õigus), ent ka suhteid teiste sotsiaalsete rühmadega. Kodanikuna mõistetakse demokraatliku ühiskonna liiget, kes suhtleb ühiskonna institutsioonidega vastavalt oma huvidele ja võimalustele.

II kooliastmes ehk 4. klassis tutvub õpilane oma lähiümbruse sotsiaalsete suhete süsteemiga, keskendudes sotsiaalselt erinevate isiksuste ja rühmade kooseksisteerimisele. Käsitletu keskmes on inimesed meie ümber, kool ning õpilase kodukoht.

Ühiskonnaõpetuse **eesmärk** on praktiliste ülesannete, probleemide analüüsimise ja ainealaste põhimõistete omandamise kaudu saada tervikpilt ühiskonna toimimisest. Olulisel kohal on igapäevaeluga seonduvate probleemide lahendamine ning asjatundlike otsuste tegemise oskuste omandamine, mis aitab kaasa õpilase toimetulekule ühiskonnas. Nii kujuneb õpilasel tervikpilt ühiskonnast, kus teadvustatakse inimtegevuse ja looduse vastastikust mõju ning väärtustatakse jätkusuutlikku eluviisi. Aine käsitlemisel tehakse tutvust **uurimuslike õpivõtetega** (probleemi püstitamine, hüpoteesi sõnastamine, töö planeerimine ja korraldamine, kriitiline mõtlemine ning tulemuste tõlgendamine ja esitamine) esitades materjale nii suuliselt kui ka kirjalikult ning kasutades näitlikustamiseks mitmesuguseid visuaalseid vorme.

Õppes pööratakse suurt tähelepanu õpilaste **õpimotivatsiooni arendamisele**. Olulisel kohal on aktiivõppemeetodid, nagu arutelud, juhtumianalüüsid, rollimängud, projektid ja õppekäigud. Tähtis on viia aine käsitlemine klassiruumist välja ning kasutada igal asjakohasel juhul elu situatsioone (nt demokraatia rakendamine koolis, kodanikualgatus ja vabatahtlik tegevus kodukohas).

Õppe- ja kasvatuseesmärgid I ja II kooliastmes

3. klassi lõpetaja:

- 1) väärtustab ennast ja teisi ning teab, et inimesed, nende arvamused, hinnangud ja väärtused on erinevad;
- 2) väärtustab hoolivust, ausust, õiglust ja vastutustunnet;
- 3) väärtustab sõprust ja toetavaid peresuhteid armastuse ning vastastikuse toetuse allikana;

- 4) teab, milline on tervislik eluviis ning kuidas hoida füüsilist ja vaimset tervist, ning väärtustab neid;
- 5) mõistab oma õigust keelduda ennastkahjustavast tegevusest ning teab, kuidas ohuolukorras abi kutsuda;
- 6) teab, mis on perekond, kodu, kodukoht ja kodumaa, ning väärtustab neid;
- 7) teab Eesti riigi sümboleid ja naaberriike;
- 8) kirjeldab, mis on lapse õigused ja kohustused, mõistab vastutust oma tegude eest ning plaanib oma aega ja igapäevaseid tegevusi;
- 9) oskab suhelda ning käituda teisi arvestades ja koostööd tehes, sõnastab oma tundeid ning teab, et nende väljendamiseks on erinevaid viise;
- 10) teab põhilisi käitumisreegleid, arvestab neid ning kirjeldab, mis on õiglane ja ebaõiglane käitumine.

4. klassi lõpetaja:

- 1) väärtustab enda ja teiste positiivseid iseloomujooni ja omadusi ning sõprust ja armastust vastastikuse toetuse ning usalduse allikana;
- 2) väärtustab hoolivust, ausust, õiglust ja vastutustunnet ning kirjeldab tõhusaid sotsiaalseid oskusi igapäevaelus: üksteise aitamist, jagamist, hoolitsemist ja koostööd;
- 3) väärtustab inimeste erinevusi ning oskab teisi arvestada;
- 4) kirjeldab enesehinnangu parandamise ning enesekontrolli tegemise võimalusi ja tähtsust igapäevasuhtes;
- 5) kirjeldab ja selgitab konfliktide võimalikke põhjusi ning oskab eristada tõhusaid ja mittetõhusaid konfliktide lahendamise viise;
- 6) väärtustab tervist ja tervislikku eluviisi ning arvestab tervisliku eluviisi komponente igapäevaelus;
- 7) teab, kuidas toimida ohuolukorras, ning oskab õpitu olukorras abi kutsuda;
- 8) kirjeldab tegevusi, mis muudavad tema elukeskkonna turvaliseks ja tugevdavad tervist;
- 9) teab, mis on lapse õigused ja vastutus;
- 10) märkab ning arvestab erinevaid huve ja võimalusi ning on valmis koostööks ja kokkulepeteks, oskab otsida ja pakkuda abi probleemide lahendamisel;
- 11) põhjendab vabatahtliku töö vajalikkust ning pakub abi abivajajatele; tunneb ära ebaõigluse ja oskab sellele vastu seista;
- 12) töötamist kui peamist elatusallikat, tunneb oma õigusi ja vastutust omanikuna ja tarbijana ning mõistab, miks erinevais ametis töötamisel eeldatakse erinevaid teadmisi, oskusi ja isiksuseomadusi;
- 13) oskab leida teavet oma eesmärkide ja huvide tarbeks ning seda kriitiliselt hinnata; esitab oma teadmisi ja seisukohti selgelt ja veenvalt ning suudab neid põhjendada; loob, kasutab ja jagab infot ning väärtustab enda ja teiste autorite tööd;
- 14) teab, et tal on õigus saada abi, ning oskab leida abi eettulevates elusituatsioonides.

Sotsiaallainete ainekava 2. klassile

Teema	Õpitulemused	Õppetegevus ja sisu
<i>Inimene</i>	Õpilane: - kirjeldab oma välimust, huvisid ja tegevusi, mida talle meeldib teha; - teab, mille poolest sarnanevad ja eristuvad erinevad sugupooled; - oskab välja tuua, mille poolest ta sarnaneb teistega ja erineb teistest; - väärtustab iseennast ja teisi;	Mina. Minu erinevused ja sarnasused teiste inimestega. Suhtumine endasse ja teistesse. Minu erinevused teistest inimestest ja sarnasused nendega.

	• mõistab viisaka käitumise vajalikkust; oskab õpetaja juhendamisel seada endale nädala eesmärgid, jälgida selle täitmist. Pingutab eesmärgideni jõudmise nimel; • eristab tööd ja mängu; • selgitab enda õppimise eesmärgid ning toob näiteid, kuidas õppimine aitab igapäevaelus paremini hakkama saada.	Iga inimese väärtus. Viisakas käitumine. Kokkulepped. Mäng ja töö. Õppimine. Kohusetunne ja vastutus.
<i>Mina ja tervis</i>	<u>Õpilane:</u> • kirjeldab tervet ja haiget inimest; • teab, kuidas hoolitseda oma tervise eest; • oskab sõnade abil väljendada oma tundeid ja mõtteid; • teab, et ravimeid võetakse siis, kui ollakse haige, ning et ravimid võivad olla inimese tervisele ohtlikud; • mõistab ja kirjeldab tervise hoidmise viise: mitmekesine toit, uni ja puhkus ning liikumine ja sport; • kirjeldab ohtlikke kohti ning olukordi kooliteel ja koduümbruses; • demonstreerib õpituatsioonis lihtsamaid esmaabivõtteid ja abi saamise võimalusi (nt haav, kukkumine, mesilase nõelamine, ninaverejooks, võõrkeha silmas); • teab hädaabi telefoninumbrit ja oskab kutsuda abi; • teab, kelle poole koolis abi saamiseks pöörduda (koostöö kaaslastega, suhtlemisprobleemid, kiusamine, vägivald jt).	Tervis (vaimne-, emotsionaalne ja füüsiline). Terve ja haige inimene. Tervise eest hoolitsemine, ravimid. Tervislik eluviis: mitmekesine toit, piisav uni ja puhkus ning liikumine ja sport. Täiskasvanud, kelle poole koolis abi saamiseks pöörduda. Abi saamise võimalused. Sõnavara rikastamine tunnete ja mõtete väljendamiseks. Esmaabi.
<i>Mina ja minu pere</i>	<u>Õpilane:</u> • kirjeldab, mille poolest perekonnad erinevad ja sarnanevad; • väärtustab üksteise abistamist ja arvestamist peres. Kirjeldab võimalusi, kuidas abistada pereliikmeid kodustes töödes; • teab oma kohustusi kodus ning pereliikmete erinevaid rolle kodus ja tööl; • jutustab oma pere traditsioonidest; • selgitab lähemaid sugulussuhteid; • väärtustab toetavaid peresuhteid ja kodu; • kirjeldab ohtlikke olukordi ning seda, kuidas seal käituda; • kirjeldab ohtlikke kohti ja olukordi kooliteel ja koduümbruses ning valib ohutu tee sihtpunkti.	Kodu. Koduarmastus. Perekond, erinevad pered, pereliikmete tegevused ja rollid, kodused tööd. Peretraditsioonid. Abivalmidus, kohuse- ja vastutustunne. Sugulased ja sugupuu. Koduümbrus. Naabrid ja naabruskond. Võõras ümbrus ja võõraga kaasaminek. Ohud kodus ja koduümbruses.
<i>Mina: Aeg ja asjad</i>	<u>Õpilane:</u> • eristab aja kulgu ja seisu;	Aeg. Aja planeerimine.

	- oskab koostada oma päevakava, väärtustades aktiivset vaba aja veetmist; - väärtustab tegevusi, mis on positiivsete tunnete tekkimise allikaks; - selgitab asjade väärtust; - oskab eristada oma ja võõrast asja ning mõistab, et võõrast asja ei tohi loata võtta; - väärtustab ausust asjade jagamisel.	Oma tegevuse kavandamine. Täpsus, lubadused, vastutus. Hinnangu andmine oma tegevusele. Minu oma, tema oma, meie oma. Asja väärtus ja hind. Asjade väärtus teiste väärtuste seas. Suhtumine asjadesse ja teiste töösse. Kokkuvõtteid.
<i>Mina ja kodumaa</i>	<u>Õpilane:</u> - tunneb ära Eesti Vabariigi lipu ja vapi; - oskab nimetada Eesti Vabariigi pealinna, sünnipäeva ja presidenti; - leiab Euroopa kaardilt Eesti; - leiab kodukoha Eesti kaardilt; - tunneb rahvuslikku ja kodukoha sümboolikat; - kirjeldab mardi- ja kadripäeva, jõulude ning lihavõttepühade rahvakombeid; - väärtustab Eestit, oma kodumaad	Eesti – minu kodumaa. Kodukoht: maakond, vald, küla, asula. Eesti Vabariigi riiklikud, rahvuslikud ja kodukoha sümbolid. Vabariigi riiklikud, rahvuslikud ja kodukoha sümbolid. Kodukoha ja Eesti riigi tuntud inimesed. Rahvakalendri tähtpäevad.

Sotsiaallainete ainekava 3 klassile

Teema	Õpitulemused	Õppetegevus ja sisu.
<i>Mina</i>	<u>Õpilane:</u> - teab ja väärtustab igaühe individuaalsust seoses välimuse, huvide ja tugevusega, õigust olla erinev; - selgitab endasse positiivse suhtumise tähtsust; - nimetab enda õigusi ja kohustusi; - teab, et õigustega kaasnevad kohustused.	Mina. Mina ja endasse suhtumine. Igaühe individuaalsus ja väärtuslikkus. Lapse turvalisus. Lapse õigused ja kohustused. Lapse kaitse.
<i>Mina ja tervis</i>	<u>Õpilane:</u> - kirjeldab tervet ja haiget inimest; - kirjeldab, kuidas oma tervise eest hoolitseda; - kirjeldab seoseid tervise hoidmise viiside vahel: mitmekesine toitumine, uni ja puhkus ning liikumine; - teab, et ravimeid võetakse siis, kui ollakse haige, ning et ravimid võivad olla inimese tervisele ohtlikud; - eristab vaimset ja füüsilist tervist; - kirjeldab olukordi ja toob näiteid, kuidas keelduda või hoiduda tegevusest, mis ohustab tervist; - demonstreerib õpitu olukorras lihtsamaid esmaabivõtteid ja abi saamise võimalusi;	Tervis. Terve ja haige inimene. Tervise eest hoolitsemine. Vaimne ja füüsiline tervis. Tervislik eluviis: mitmekesine toit, piisav uni ja puhkus, liikumine ja sport. Ohud tervisele ja toimetulek ohtuolukorras. Ravimid. Abi saamise võimalused. Esmaabi.

	• nimetab, kelle poole pöörduda erinevate murede korral; • teab hädaabi telefoninumbrit ja oskab kutsuda abi; • väärtustab tervislikku eluviisi.	
<i>Mina ja meie</i>	<u>Õpilane:</u> • nimetab inimese eluks olulisi vajadusi ja võrdleb enda vajadusi teiste omadega; • kirjeldab omadusi, mis peavad olema heal sõbral, ning hindab ennast nende omaduste järgi; • väärtustab sõprust ja koostööd; • eristab enda head ja halba käitumist, kirjeldab oma käitumise tagajärgi ning annab neile hinnangu; • väärtustab leppimise, vabandust palumise ja vabandamise tähtsust inimsuhetes; • nimetab ja kirjeldab inimeste erinevaid tundeid ning toob näiteid olukordadest, kus need tekivad, ja leiab erinevaid viise nendega toimetulekuks; • demonstreerib õpitu olukorras, kuidas keelduda ennast kahjustavast tegevusest; • mõistab, et kiusamine ja vägivald ei ole aktsepteeritud ja lubatud käitumine, ning teab abi saamise võimalusi kiusamise ja vägivalda korral; • kirjeldab oma sõnadega, mida tähendavad vastutustundlikkus ja südametunnistus; • väärtustab üksteise eest hoolitsemist ja üksteise abistamist; • kirjeldab oma tegevuse planeerimist nädalas, väärtustades vastutust; • nimetab üldtunnustatud käitumisreegleid ja põhjendab nende vajalikkust; • teab liiklusreegleid, mis tagavad tema turvalisuse, ning kirjeldab, kuidas käituda liikluses turvaliselt; • eristab tööd ja mängu; • selgitab enda õppimise eesmärgid ning toob näiteid, kuidas õppimine aitab igapäevaelus paremini hakkama saada; • teab tegureid, mis soodustavad või takistavad õppimist.	Minu ja teiste vajadused. Sõbrad ja sõpruse hoidmine. Sallivus. Üksteise eest hoolitsemine ja teiste abistamine. Ausus ja õiglus. Leppimine. Vabandust palumine ja vabandamine. Oma muredest rääkimine ja tunnete väljendamine. Oskus panna end teise inimese olukorda. Keeldumine kahjulikust tegevusest. Hea ja halb käitumine. Südametunnistus. Käitumisreeglid. Käitumise mõju ja tagajärjed. Liiklusreeglid. Mäng ja töö. Õppimine. Kohusetunne ja vastutus. Meeskonnatöö. Tööjaotus
<i>Mina: teave ja asjad</i>	• Kirjeldab erinevate meeltega tajutavaid teabeallikaid. • Selgitab, kuidas võivad reklaamid mõjutada inimeste käitumist ja otsuseid.	Teave ja teabeallikad ning nende kasutamine. Reklaami mõju. Turvaline käitumine meediakeskkonnas.

	- Teab, et raha eest saab osta asju ja teenuseid ning seda, et raha teenitakse tööga. - Mõistab oma vastutust asjade hoidmise ja laenamise eest. - Selgitab, milleks kasutatakse raha ning mis on raha teenimine, hoidmine, kulutamine ja laenamine. - Kirjeldab, milliseid vajadusi tuleb arvestada taskuraha kulutades ja säästes.	Raha. Raha teenimine, kulutamine, laenamine. Oma kulutuste planeerimine.
<i>Mina ja kodumaa</i>	Õpilane: - nimetab Eesti rahvuslikke ja riiklikke sümboleid; - leiab Euroopa kaardilt Eesti ning Eesti kaardilt kodukoha; - nimetab oma kodukoha tuntud inimesi ja paiku ning väärtustab kodumaad; - kirjeldab rahvakombeid - teab Eestis elavate rahvuste tavasid ja kombeid ning austab neid.	Eesti - minu kodumaa. Eesti teiste riikide seas. Naaberriigid. Kodukoht: küla, vald, linn, maakond. Eesti vabariigi riiklikud, rahvuslikud ja kodukoha sümboolid. Rahvakalendri tähtpäevad. Erinevate rahvaste tavad ja kombed. Sallivus.

Sotsiaallainete ainekava 4. klassile

Teema	Õpitulemused	Õppetegevused ja sisu
<i>Tervishoid</i>	Õpilane: - kirjeldab füüsilist, vaimset ja sotsiaalset tervist ning selgitab tervise olemust nendest mõistetest lähtuvalt; - nimetab tervist tugevdavaid ja tervist kahjustavaid tegevusi ning selgitab nende mõju inimese füüsilisele, vaimsele ja sotsiaalsele tervisele; - kirjeldab üldisi stressi tunnuseid ja stressiga toimetuleku võimalusi; - oskab eristada tervislikke ja mittetervislikke otsuseid igapäevaelus; - kirjeldab tervisliku toitumise põhimõtteid ning väärtustab neid; - teab kehalise tegevuse mõju oma tervisele ja toob selle kohta näiteid; - oskab planeerida oma päevakava, lähtudes tervisliku eluviisi komponentidest; - väärtustab tervislikku eluviisi.	Tervise olemus: füüsiline, vaimne ja sotsiaalne tervis. Tervist mõjutavad tegurid. Hea ja halb stress. Keha reaktsioonid stressile. Pingete maandamise võimalused. Tervis ja selle hindamine. Tervislik eluviis ja toitumine. Meelemürgid ja tervist kahjustav käitumine.
<i>Mina ja teised</i>	Õpilane: - kirjeldab tõhusate sotsiaalsete oskuste (üksteise aitamise, jagamise, koostöö ja hoolitsemise) toimimist igapäevaelus; - oskab abi pakkuda ning teistelt abi vastu võtta;	Minapilt. Murdeiga inimese elukaares. Kehalised ja emotsionaalsed muutused murdeas. Kehaliste muutuste erinev tempo murdeas. Suhtumine kehasse ja oma keha eest hoolitsemine.

	- väärtustab hoolivust, sallivust, koostööd ja üksteise abistamist; - demonstreerib õpituatsioonis oskust näha olukorda teise isiku vaatenurgast ning väärtustab empaatilist suhtlemist; - väärtustab sõprust kui vastastikuse usalduse ja toetuse allikat; - mõistab inimeste iseloomust tingitud iseärasusi ning nimetab ja väärtustab enda ja teiste positiivseid omadusi; - teadvustab soolisi erinevusi ja inimeste erivajadusi; - teab konfliktide erinevaid lahendusviise ja oskab neid õpituatsioonis kasutada; - selgitab ja kirjeldab eri situatsioonidesse sobiva parima käitumisviisi valikut; - selgitab konflikti häid ja halbu külgi.	Emotsioonid ja nende väljendamine. Hoolivus ja abivalmidus. Väärtushinnangud. Tahe ja eesmärgid. Inimeste erinevused. Konfliktid ja nende lahendamine.
<i>Kool</i>	<u>Õpilane:</u> - mõistab eesti koolihariduse arengulugu; - toob näiteid varasema ja tänapäeva koolielu erinevustest; - tunneb õpilase õigusi ja kohustusi ja analüüsib oma tegevuse kooskõla nendega; - demonstreerib õpituatsioonis, kuidas aktiivselt kuulata, aktiivselt osaleda õpiprotsessis; - tutvub erinevate õpistiilide, õppemeetodite, mälu tehnikate ja võtetega; - kirjeldab, milline õppija ta on ning millised võtted ja tehnikad aitavad tal paremini õppida; - teab suhtlemise olemust ning väärtustab tõhusate suhtlusoskuste vajalikkust; - mõistab meedia kaudu suhtlemisel ohtusid oma käitumisele ja suhetele ning vastutust oma sõnade ja tegude eest; - mõistab, mis on emotsionaalne ja füüsiline vägivald ja mis on koolikiusamine, - teab, kuidas ja kellelt küsida abi kiusamise korral; - teab, kuidas reageerida kiusamisjuhtumitele; - kirjeldab õpikeskkonna mõju õpilase õpitulemustele.	Kool enne meid ja tänapäeval. Koolireeglid. Mis on õppimine ja kuidas õppida. Koolivägivald, selle ennetamine ja reageerimine. Turvaline ning ohutu käitumine koolis, kodus ja õues. Eakaaslaste ning meedia mõju tervise ja ohukäitumise valikud tehes; iseenda vastutus. Vahendatud suhtlemine.
<i>Ühiskond</i>	<u>Õpilane:</u> seletab oma sõnadega ning kasutab kontekstis mõisteid rahvus, riik, võrdõiguslikkus ja sallivus;	Ühiskonna koosseis. Küla ja linna erinevused. Riigid ja rahvused.

	• tunneb Eesti riigi sümboleid ja oskab selgitada nende tähendust ning kasutusnõudeid või käitumisreegleid nendega seoses; • nimetab Eestis ja kodukohas elavaid rahvarühmi ning kirjeldab nende eluolu ja kultuuritraditsioone; • oskab selgitada kogukonna mõistet, linnade ja külade eripärasid, kohaliku omavalitsuse rolli; • tunneb Eesti maakondi ja nende keskusi, oma koduvalla lippu ja vappi; • nimetab ja näitab kaardil Eesti naaberriike ning toob näiteid, kuidas muu maailm mõjutab elu Eestis; • tunneb suuremaid Euroopa riike.	
--	--	--

6. AINEVALDKOND KUNSTIAINED (KUNST JA MUUSIKA)

Kunstipädevus

Kunstiainete valdkonnapädevuste kujundamise esmane alus on äratada valdkonna vastu huvi ja seda järjekindlalt hoida. Kunstide valdkonna aineid ühendab tähelepanu loovuse ja eneseväljendusoskuse arendamisele ning tervikliku maailmapildi kujundamisele. Kunstide kaudu saadakse teadmisi erinevate väljendusvahendite ja kultuuride kohta, õpitakse tundma ennast ning mõtestatakse kunstide rolli ühiskonnas. Loomise, esitamise, teoste interpreteerimise ja analüüsimise kaudu õpitakse tundma traditsioonilisi ning nüüdisaegseid kunste, nende sisu, vorme ja tähendusi, kujundatakse mõistmist ning kriitikameelt. Arendatakse mõtlemise paindlikkust ning avatust kultuurilistele ja individuaalsetele erinevustele, mis toetab toimetulekut kiiresti muutuv ja mitmekultuurilises maailmas.

Praktiline kunstidega tegelemine arendab õpilase tundemaailma, intuiitvset ja loovat mõtlemist. Kunstidel on oluline osa igapäevaelu rikastava ning emotsionaalselt tasakaalustava harrastusena. Kunstitegevused tasakaalustavad valdavalt verbaalset ning analüütilist mõtlemist teistes õppeainetes, lisades kujundliku, sünteesiva ja intuiitvse poole. Selle tulemus on terviklik mõtlemine, mis võimaldab läheneda loovalt probleemidele ning väärtustada erinevaid lahendusi ja lahendite mitmetahulisust. Kunstidega tegelemine avaldab positiivset mõju kõikide ainete õppimisele.

Kunstiainete valdkonnapädevus on universaalne ning väljendub selles, et põhikooli lõpuks õpilane eakohaselt:

- 1) teadvustab oma sidet muusika, kunsti ja visuaalkultuuriga ning Eesti ja maailma kultuuripärandiga;
- 2) loob, uurib ja tõlgendab, kasutades muusika, kunsti ja visuaalkultuuri väljendusvahendeid, teadmisi ning meetodeid;
- 3) mõtestab ja reflekteerib eri kultuurinähtusi, enda ja kaasõppijate loometegevust;
- 4) mõistab muusika ja kunsti osatähtsust nüüdisaegses ühiskonnas;
- 5) osaleb kunstide suhtluses tõlgendamist vajava sõnumi edastaja ning vastuvõtjana informeeritult ja kriitiliselt;

6) on loova eluhoiakuga ja lahendab probleeme loovalt.

Kunstiainete valdkonda kuuluvad kunsti- ja tööõpetus ja muusika, mis on kohustuslikud kõikides klassides. Kunstivaldkonna õppeainetes taotletavate õpitulemuste ja õppesisu koostamisel on aluseks võetud arvestuslik nädalatundide jagunemine kooliastmeti ja aineti alljärgnevalt.

	1.klass	2.klass	3.klass	4.klass
Käeline tegevus (st tööõpetus ja tehnoloogia)	1,5	1	2	
Muusikaõpetus	2	2	2	2
Kunstiõpetus	1,5	2	1	1

Ainevaldkonna kirjeldus ja valdkonnasisene lõiming

Kunstiainete pädevus lähtub arusaamast, et õpilase areng on elukestev ja mõjutatud kultuurist ning kunstid (muusika, kunst, kirjandus, draama, film, tants) ja kultuur laiemalt (visuaalkultuur, pärand- ja pärimuskultuur jms) on inimese dialoogipartnerid kogu elu jooksul.

Kunstid on olulised väärtushinnangute, suhtluskultuuri, empaatia ning kriitilise mõtlemise arendamise vahendid. Kunstide kui professionaalse kõrgkultuuri loomingu kõrval on tähtis ka uuriv ja leiutav loomine ning kultuur mõtestatud inimtegevusena laiemalt.

Kunstiained rõhutavad õppe koondumist viie põhimõtte ümber:

1) kunste on vaja tõlgendada. Kunstide kõne ei ole sõnasõnaline, kunstiteosed pakuvad eri tõlgendusvõimalusi ja tähendusi, mis põhinevad alati maailmavaatel, varasemal elu- ja kunstikogemusel ning on juhitud tunnetest, samuti kogemise kontekstist. Tõlgendamise puhul on alati võimalik lähtuda erinevatest vaatepunktidest ja ootustest. Isiklik kogemus kasvatab kogemuse tähenduslikkust õpilase jaoks. Kunsti ja muusika õppimisel on vaja toetada tõlgendamiskust; 2) kunstid toetavad mitmekülgset loovust. Kunsti ja muusika õppimine kujundab õppija loovust ja isiksuseomadusi, mis annavad eeldused mis tahes inimtegevuse valdkonnas probleeme uut viisi lahendada, et jõuda originaalsete, kasulike, eetiliste ja vähemalt looja jaoks soovitud tulemusteni. Kunstidega tegelemine põhikoolis toetab õpilooovust (uudsed tähenduslikud kogemused ja nende mõtestamine, uurimis- ja refleksioonioskused) ning argilooovust (fantaasia, maailma uudne mõtestamine enda jaoks, uudne toimimisviis igapäevaelus);

3) kunstid toetavad esteetilise tundlikkuse kasvu ning inimese heaolu. Kunsti ja muusika õppimine põhikoolis võimaldab õpilasel ära tunda, emotsionaalselt kogeda ja hinnata enda ümber subjektiivset ilu (kuuldavat, kombatavat, nähtavat, abstraktset) ning nautida seda samavõrra nagu teiste oskusi või meisterlikkust. Ilu ja meisterlikkuse väärtustamine toetab rahulolu ja tähenduse leidmist maailmas, suurendab maailmaga seotuse tunnet ning innustab inimest püüdlema oma eesmärkide poole. Kunstiainetel on tähtis osa muutuvates oludes isiklikku ja ühiskondlikku heaolusse panustava inimese kujundamisel;

4) kunstiaineid õppides arenevad kinesteetilised oskused ja kognitiivsed võimed, mis on lahutamatu seotud loomega – musitseerimise ja visuaalkunsti, ent ka performatiivsete kunstide loomisega. Kunstitegevustes toetatakse sügavama kognitiivse võimekuse kujunemist. Õppimine (sh

musitseerimine ja visuaalkunst, kuid ka performatiivsete kunstide loomine) on sügavam, kui see toimub terviklikult nii keha kui ka vaimu ja eri meelte koostöös;

5) kunstiainete õppimine toetab iseenda mõistmist ja mõtestamist ning üldpädevuste omandamist sisukalt ja terviklikult. Kunsti ja muusikaga järjepidev tegelemine toetab õppija eneseusalduse kujunemist ning eneseväärikust. Kunstide kaudu saab tõhusalt arendada kognitiivseid oskusi, nt loovat ja kriitilist mõtlemist, refleksiooni- ja analüüsioskusi, samuti mittekognitiivsed oskusi, nt avatust, otsustusvõimet ja riskijulgust.

Üldpädevuste kujundamise võimalusi

Kunsti ja muusika õppimise kaudu toetatakse õpilastes kõigi riikliku õppekava üldosas kirjeldatud üldpädevuste arengut. Üldpädevuste saavutamist toetab õppeainete eesmärgipärane lõimimine teiste valdkondade õppeainetega ning läbivate teemade õpilase jaoks tähenduslik käsitlemine. Selle tulemusel kujuneb õpilasel suutlikkus rakendada oma teadmisi ja oskusi eri olukordades, kujundada enda väärtushoiakuid ja -hinnanguid ning võimalus omandada ettekujutus ühiskonna kui terviku arengust. Seejuures on väga oluline aineõpetajate süsteemne ja järjepidev koostöö õpilase kogu õppeaja vältel.

Kultuuri- ja väärtuspädevus. Kunstivaldkonna õppeainetes rõhutatakse kultuuriteadmisi ja ühisel kultuuripärandil põhinevat kultuuriruumi õppija identiteedi osana. Tegevustes väärtustatakse individuaalset ning kultuurilist mitmekesisust. Käsitletavate teemade, analüüsivade kunstiteoste ja -sündmuste kaudu toetatakse eetiliste ning esteetiliste väärtushoiakute kujunemist. Praktiline loominguiline tegevus ja selle üle arutlemine õpetavad teadvustama kunsti ja muusikat eneseväljenduse vahendina, hindama erinevaid ideid, seisukohti ja probleemilahendusi ning austama autorsust. Kasvatatakse teadlikku ja kriitilist suhtumist kõikidesse infokanalitesse. **Sotsiaalne ja kodanikupädevus.** Uurimuslikud ja praktilised rühmatööd, loovtööd, arutlused ja esitlused, ühismusitseerimine, ühistes kunstiprojektides ning valdkondlikes ja valdkondadeülestes õppeprojektides osalemine kujundavad koostöövalmidust ning aitavad väärtustada üksteise toetamist. Kultuurisündmustel osalemine aitab kujundada kultuurilist ühtsustunnet. Kunstiteoste üle arutledes harjuvad õpilased oma seisukohti kaitsma ning teiste arvamustest lugu pidama. Kunstiained teadvustavad inimese kui keskkonna kujundaja ja kasutaja mõju, juhtides teadlikult ning jätkusuutlikult tegutsema nii looduses kui ka inimeste loodud ruumilistes ja virtuaalsetes keskkondades.

Enesemääratluspädevus. Pidev tagasiside andmine ja eneseanalüüsi oskuse arendamine aitavad tundma õppida oma huve ja võimeid ning kujundada positiivset minapilti. Kultuuriliste ja sotsiaalsete teemade käsitlemine (vaadeldavad kultuurinähtused, kunstiteoste ja muusikapalade ainekust ning sõnumid jne) aitab kujundada personaalset, sotsiaalset ja kultuurilist identiteeti. **Õpipädevus.** Kunstides kujundatakse õpipädevust eriilmeliste ülesannete, õppemeetodite ja töövormide kaudu, mis võimaldavad õpilastel teadvustada ning kasutada oma õpistiili. Nii individuaalselt kui ka rühmas lahendatavad uurimis- ja probleemülesanded eeldavad info hankimist, selle analüüsimist ja tõlgendamist ning õpitu kasutamist uudsetes olukordades. Kunstides saavad õpilased ise jõukohaseid ülesandeid luua, oma valikute sobivust kontrollida, uusi oskusi katsetada ning järjekindlalt harjutada. Pidev tagasiside ja eneseanalüüs aitavad järjest suurendada õppija rolli oma õpitegevuse juhtijana.

Suhtluspädevus. Kunstiainetes on tähtsal kohal kunstiteostest, -stiilidest, -ajastutest jms rääkimine, kasutades kirjelduses nii korrektset emakeelt kui ka ainespetsiifilist terminoloogiat. Tööde esitlemine ning aruteludes erinevate seisukohtade võrdlemine ja kaitsmine toetavad väljendusoskust ning

ainealase oskussõnavara kasutamist. Kunsti- ja muusikateemaliste referatiivsete ning loovtööde koostamine eeldab oskust mõista teabetekste ning suunab kasutama mitmesuguseid info esitamise viise (tekst, joonis, skeem, tabel, graafik jms). Kunstiainetes tutvutakse kunsti ja muusika kui kommunikatsioonivahenditega, õppides tundma neile eriomast mitteverbaalset keelt ning „tõlkides” sõnumeid ühest keelest teise.

Ettevõtlikkuspädevus. Vajalike oskuste kujunemist toetavad kunstiainetes individuaal- ja rühmatöö, uurimuslikud ning probleemipõhised ülesanded ja õpitava sidumine nüüdisaegse igapäevaeluga. Kunstiainetes väärtustatakse uuenduslikke ning loovaid lahendusi. Praktiline loovtegevus annab võimaluse katsetada erinevaid ideede väljendamise ja esitlemise võimalusi, valides leidlikult sobivaid meetodeid ning rõhutades oma tugevaid külgi. Õpitakse tegevust planeerima ja analüüsima, vastutama tööde lõpetamise ja tulemuse eest. Tutvutakse ka valdkonnaga seotud elukutsete ning institutsioonidega.

Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiapädevus. Kunstiainetes rakendatavate ülesannete lahendamiseks tuleb sõnastada probleeme, arutleda lahendusteede üle, põhjendada valikuid ja analüüsida tulemusi. Õpitakse kasutama kunstimõisteid (kompositsioon, struktuur, rütm jne), võrdlema ja liigitama erinevate nähtuste tunnuseid ning kasutama sümboleid. Kunstiterminoloogias kasutatakse matemaatika ja tehnoloogia sõnavara ja mõisteid. Loomes ülesandeid täites õpitakse kasutama tehnoloogiavahendeid ning innovaatilisi lahendusi, mõistma teaduse ja tehnoloogia rolli muusika ning kunsti arengus.

Digipädevus. Kiiresti muutuv ühiskonnas uuenevaid tehnoloogiaid saab rakendada ka kunstiainete õppimisel: hankida ja säilitada infot, hinnata selle adekvaatsust; osaleda digitaalses sisuloomes (tekstide, piltide, multimeediumide loomisel), seda ainate õpetuslike ja kasvatuslike eesmärkide saavutamisel kasutada; teha koostööd erinevates digikeskkondades; olles teadlik nendes peituvatest ohtudest.

Kunstiainete lõimingu võimalusi teiste ainevaldkondadega

Nüüdisaegne kultuur on interdistsiplinaarne. Kunstiained on tihedalt seotud kõigi inimtegevuse valdkondade ning oma ajastu mõtteviisiga. Kunsti aineseks on inimeseks olemine, sotsiaalsed suhted ja maailm erinevates avaldumisvormides. Teiste ainevaldkondadega suhestumine on kunstivaldkonna õppeainete loomulik osa ning valdkondadeüleseks lõiminguks on palju võimalusi.

Eri kultuuridega tutvutakse paljudes teiste valdkondade õppeainetes (keel ja kirjandus, võõrkeeled, ajalugu ja ühiskonnaõpetus, geograafia, käsitöö ja tehnoloogia, kehaline kasvatus) ning kujundatakse seeläbi väärtushoiakuid ja teadvustatakse maailma kultuurilist mitmekesisust. Kunstiainetes keskendutakse võrreldes teiste õppeainetega kontsentreeritumalt kultuuridevahelise dialoogi mõtestamisele ja loovuse kasutamisele nüüdisühiskonna innovatsiooni allikana.

Mitmes ainevaldkonnas – keeltes ja kirjanduses, matemaatikas, tehnoloogias, kehalises kasvatuses – kasutatakse kunstiainetega kattuvaid mõisteid (nt kompositsioon, struktuur, mõõdud, nurgad, geomeetrilised kujundid, rütm, plaan, stiil, variatsioon, improvisatsioon, liikumine, dünaamika jms).

Kunstivaldkonna õppeainetes toetutakse teistes õppeainetes omandatud teadmistele, samas süvendatakse ja visualiseeritakse neid teadmisi. Praktiliste tegevuste kaudu kujundatakse arusaama, et teadmised ja pädevused on omavahel seotud ja igapäevaelus rakendatavad. Ainevaldkondade piire ületavad õppeprojektid võimaldavad lõimida kunstiaineid teiste ainevaldkondadega ja kujundada pädevusi.

Keel ja kirjandus, sh võõrkeeled. Arendatakse suulist ja kirjalikku eneseväljendusoskust, diktsiooni, funktsionaalset lugemisoskust ning infokanalite kasutamise oskust ja vaadeldakse eri ajastute ning kultuuride lugusid muusikas ja kujutavas kunstis, teatri- ja filmikunstis.

Matemaatika. Arendatakse seoste loomise oskust ja loogilist mõtlemist (matemaatiline keel, struktuur, sümbolid ja meetodid), samuti matemaatiliste sümbolite, kujundite ning mõistete tundmist.

Loodusained. Teadvustatakse inimese kuulmis- ja nägemismeele füsioloogilist eripära, õpitakse tundma looduskeskkonda ja selle eluvormide mitmekesisust ning helide, valguse ja värvide omadusi.

Sotsiaalsed. Vaadeldakse suhteid teiste inimeste ja inimrühmadega ning eri kultuuride kommete ja pärimustega, kunsti ning kultuuri rolli ja muutumist ajaloo eri etappidel.

Tehnoloogia. Arendatakse käelist tegevust ning loovat mõtlemist, oskust innovaatilisi ideid kavandada ja praktikas ellu viia (loomisprotsess, tehnoloogiad ja tehnikad).

Kehaline kasvatus. Arendatakse kehatunnetust, tähelepanu, motoorikat, reageerimiskiirust ja koordinatsiooni.

Läbivate teemade rakendamise võimalusi.

Kunstiaineid on võimalik seostada kõigi läbivate teemadega. Õppekava läbivaid teemasid peetakse silmas valdkonna õppeainete eesmärgiseade puhul, õpitulemuste ning õppesisu kavandamisel lähtutakse kooliastmest ning õppeaine spetsiifikast.

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine. Kujundatakse iseseisva õppimise ja tegutsemise oskust, mis on oluline alus elukestva õppe harjumuste ning hoiakute omandamisel. Erinevate õppevormide kaudu arendatakse õpilaste suhtlus- ja koostööoskusi, mis on olulised tulevases tööelus. Kunst ja muusika võimaldavad õpilastel teadvustada oma võimeid ja huvisid, omandada nii ainealaseid kui ka üldisemaid mõtlemis- ning tegutsemisstrateegiaid. Tutvutakse kunstide mitmekülgsede väljunditega igapäevaelus, kunstidega seotud ametite ja elukutsetega, võimaldatakse vahetult kokku puutuda töömaailmaga, nt külastades loomeettevõtteid.

Keskkond ja jätkusuutlik areng. Teabekeskkond. Need teemad hõlmavad mitmekülgsed oskusi, nagu info leidmine muusika ja kunsti kohta, helilise ja visuaalse kommunikatsiooni väljendusvahendid. Tutvutakse andmebaasidega, meediakeskkonna võimaluste ja ohtudega ning autorikaitse probleemidega. Teadvustatakse ümbritsevat loodus- või tehiskeskkonda loomingu allikana ja õpitakse keskkonda säästma. Väärtustatakse pärandkultuuri ning rahvuskultuuri jätkusuutlikku arengut. Osatakse näha võimalusi taaskasutuseks.

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Kunstiainetes julgustatakse kujundama ja väljendama oma seisukohti ühiskonnas toimuvate protsesside kohta ning ideesid katsetama ja ellu viima.

Tehnoloogia ja innovatsioon. Kunstiainetes kasutatakse praktiliste loovtegevuste kaudu erinevaid oskusi ja vahendeid ning leiutatakse ja katsetatakse uusi võimalusi, toetades pidevalt muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ning töökeskkonnas toime tuleva inimese kujunemist.

Tervis ja ohutus. Kunstiainetes teadvustatakse kunstidega tegelemise emotsionaalselt tasakaalustavat mõju. Kujutavas kunstis kasutatakse materjale, töövahendeid ja instrumente, mille juures tuleb järgida ohutuse ning otstarbekuse printsiipe.

Väärtused ja kõlblus. Kultuuriline identiteet. Tutvutakse kohaliku, Eesti ja maailma kultuuripärandiga. Kujundatakse avatud ja lugupidavat suhtumist nii erinevatesse kultuuritraditsioonidesse kui ka nüüdisaja kultuurinähtustesse. Väärtustatakse uute ideede ning isiklike kogemuste ja emotsioonide loominguilist väljendamisest. Õpilasi suunatakse osalema ühiseid väärtusi kujundavatel kunstisündmustel (näitused, muuseumid, kontserdid ja etendused). Tähtis on noorte endi osalemine/esinemine laulupidudel, muusika- ja kunsti üritustel.

Õppetegevuse kavandamine ning korraldamine

Õpe on õppijakeskne, toetab õpimotivatsiooni hoidmist ning õpilaste kujunemist aktiivseiks ja iseseisvaks õppijaiks ning loovaiks ja kriitiliselt mõtlevaiks ühiskonnaliikmeiks, kes suudavad teha valikuid ja vastutada oma õppimise eest.

Õpet kavandades ja korraldades:

- 1) lähtutakse õppekava üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- 2) arvestatakse õpilaste eelteadmisi, huvisid, individuaalset eripära ja isikupäraseid erivõimeid, kasutatakse diferentseeritud ja sobivat pingutust nõudvaid ülesandeid;
- 3) taotletakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta jooksul ühtlaselt ning jätab piisavalt aega puhkuseks ja huvitegevuseks;
- 4) võimaldatakse õpet nii iseseisvalt kui ka koos teistega, kujundatakse õpiharjumusi ja -oskusi ning suunatakse tegema valikuid;
- 5) rakendatakse uurivat õpet, kasutatakse mitmekesisid ja kombineeritud õppemeetodeid ning aktiivsust, loovust, koostööd ja tagasisidet soodustavaid tegevusi;
- 6) rakendatakse nii traditsioonilisi kui ka nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogial põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid;
- 7) kasutatakse mitmekesist õpikeskkonda: loodus- ja linnakeskkond, virtuaalkeskkond jne, käiakse õppekäikudel, kontsertidel, teatrites, näitustel, muuseumides, muusikakoolides, looduses, raamatukogudes jm;
- 8) võimaldatakse siduda õpet koolivälise eluga, et kogu ainekäsitus oleks võimalikult elulähedane, õpilasele eakohane ja tähenduslik; seostatakse õppesisu näidetega nii Eesti kui ka maailma kunstist ja rahvakultuurist;
- 9) leitakse tunnivälise loomingulise tegevuse võimalusi (koorilaul, solistid, ansamblid, orkestrid, näituste kavandamine, töötoad jms).

Hindamise alused

Kunstivaldkonna õppeainetes on hindamise eesmärk toetada õpilaste arengut, innustada õpilasi isikupäraste ideede ja loovate lahenduste leidmisel ning suunata neid sihikindlalt õppima; suunata õpilaste enesehinnangu kujunemist, tekitada neis muusika-, kunsti- ja kultuurihuvi ning luua alus elukestvale muusika- ja kunstiarrastusele. Hindamine annab tagasisidet õpilaste individuaalse arengu kohta ning on lähtekohaks järgneva õppe kavandamisel.

Hindamise käigus saavad õpilased mitmekülgset tagasisidet oma töökultuuri ja töö ning individuaalse arengu kohta, millega toetatakse nende kujunemist positiivse minapildi ja adekvaatse enesehinnanguga ennastjuhtivaiks õppijaiks. Hindamisega luuakse õpilastele võimalusi õppe vältel oma edusamme esile tuua, julgustades neid enda tugevaid külgi kasutama ja uusi oskusi arendama. Õpilast suunatakse õppe käigus oma õppimist ja seatud eesmärkide saavutamist analüüsima ning reflekteerima.

Hindamisel väärtustatakse õpilaste teoreetilisi teadmisi, püüdlikkust ja osalemist õppeprotsessis ning pingutust tulemuste elluviimisel. Hindamisel on oluline tunnustada lahenduste erinevusi ja väärtustada õpilaste isikupära.

Hindamisel kasutatakse kujundavat ja kokkuvõtvat hindamist, lähtudes püstitatud õppeülesandest ning kehtiva õppekava sisust ja eesmärkidest. Kirjalikke ülesandeid hinnates arvestatakse eelkõige töö sisu, kuid parandatakse ka õigekirjavead.

Õpitulemuste hindamise vormid peavad olema mitmekesised, õpilaste arengut motiveerivad ja vastavuses nende õpitulemustega.

Kunstiainetes väärtustatakse harjutamist. Õpitulemuste saavutamise toetamise kõrval keskendutakse kujundava hindamise vältel järgmistele aspektidele:

- 1) loovuse arengu toetamine (probleemide märkamine, mõtete voolavus ja paindlikkus, originaalsus, probleemilahendamisoskused, refleksioon);
- 2) huvi ja nii õppest kui ka kunsti- ja kultuurielust aktiivse osavõtu toetamine;
- 3) isikliku sideme loomine ainega ja isikupärase väljenduslaadi otsimine;
- 4) sallivuse areng ja silmaringi avardamine.

Õpetaja teavitab õpilasi hindamise põhimõtetest, ajast ja vormist. Õpitulemusi hinnatakse hinnete ja hinnangutega. Hindamise kriteeriumid ja hindamise korraldus on täpsustatud kooli õppekavas.

Füüsiline õpikeskkond

Kunstiainete õppimise füüsilise õppekeskkonna tagab kool, võimaldades õpet ruumis, mis on varustatud kvaliteetsete, õpilastele kokkulepitud korras kättesaadavate töövahendite ja materjalidega vabaks kasutamiseks, et toetada valikute tegemise oskust ja loovat eneseväljendust. Õpe toimub ka autentsetes keskkondades, linnaruumis, kontserdisaalides, näituse- ja etendusasutustes, kooli ümbruses, paikkonna kultuuriasutustes ja mujal.

Kunsti õpetamiseks on vaja:

- 1) iseseisvaks ja rühmatööks vajalikku pinda eri formaadis tööde, ka suure formaadiga tööde tegemiseks;
- 2) 500-luksise päevavalgusspektriga valgustust tööpinnal ning käte ja töövahendite puhastamise võimalust;
- 3) reguleeritava kõrgusega molberteid või laudu koos joonistusalusustega ning tööde kuivatamise, hoiustamise ja eksponeerimise võimalust;
- 4) kunstiraamatuid, ajakirju ja teatmeteoseid;
- 5) videoprojektori, foto- ja videokaamerate, arvutite, skanneri ja printeri kasutamise võimalust ning internetiühendust.

Muusika õpetamiseks on vaja:

- 1) muusikategevusteks (sh rühmatööks ja liikumiseks) sobivat teisaldatava mööbliga piisavalt ventileeritavat ruumi;
- 2) mitmesuguseid vahendeid: klaver, noodijoonestikuga tahvel, noodipuldid, rändnoot, astmetabel, klaviatuuritabel;
- 3) musitseerimiseks vajalikke pille: Orffi instrumentarium (rütmi- ja plaatpillid), plokkflöödid või väikekanded, akustilised kitarrid, ukuleled vm;
- 4) tehnovahendeid kontakt- ja digiõppe korraldamiseks: fono- ja videoteek, salvestatud muusika esitamise vahendid (muusikakeskus, arvuti + kõlarid); muusika õppimiseks ja loomiseks sobivad rakendused.

KUNST

Õppeaine kirjeldus

Kunsti õppeaine roll on innustada õppijat avastama ja kasutama oma võimeid (sh seni avaldumata võimeid) kunsti ja visuaalkultuuri loojana ning sellega suhestujana, seega ka kultuurikandjana. Kunsti õppeaine tugineb ülesehituselt visuaalkultuurile ning arendab visuaalset kirjaoskust, mis on tänapäeva maailmas edukaks toimetulekuks tähtis igaühele. Kunst toetab õppija loovust ja isiksuseomadusi, mis annavad eeldused mis tahes inimtegevuse valdkonnas probleeme uut viisi lahendada, jõuda originaalsete, kasulike, eetiliste ja vähemalt looja jaoks soovitud tulemusteni.

Õppeaine lähtealused on:

1) maailma kunsti ja visuaalkultuuri laiahaardeline käsitlemine. Visuaalselt tajutav inimese loodud ja mõtestatud keskkond (visuaalkultuur) hõlmab kujutisi, tekste, esemeid, ehitisi, ruumisuhteid jms ning nende erinevaid ja muutuvaid tähendusvälju. Visuaalkultuur sisaldab nii tahtlikke ja kavandatud artefakte (nt kunstiteosed, graafiline disain, reklaam, fotograafia, mood jne) kui ka juhuslikke ja plaanimata visuaalseid märke ning kooslusi (nt tänaval või meedias kõrvuti sattunud reklaamid, kasutatud tüpograafia, muruplatsi niitmine ja sissetallatud teerada, aja jooksul kujunenud kodusisustus jne). Visuaalkultuuris on teadlik toimimine seotud suhtlusega, erinevate sõnumite ja tähenduste loomise, säilitamise, muutmise ja edastamisega; nii esteetiliselt mitmekesise keskkonna kui ka emotsionaalse ja intellektuaalse keskkonna loomisega ning majanduse toimimise ja majanduslike väärtuste loomisega. Kunstipädevuse omandamist toetab maailma kunsti ja visuaalkultuuri käsitlemine nii nüüdisaegses kui ka ajaloolises kontekstis;

2) kunsti vormide ja tähenduste pidev muutumine, eksperimentaalsus ja areng, mis võivad ühiskonda ka proovile panna. Kunstis kui visuaalkultuuri kitsamas osas luuakse uut inimkogemust, väljendust ja tähendusi teadlikumalt ning sihipärasemalt, suhestudes valdkonna eripäraga, otsinguliselt ja eksperimenteerivalt. Kunsti pidev uuenemine peegeldab muutusi nii teadustes kui ka ühiskonnas, väärtustes ja hoiakutes. Kunst tohib võtta endale fantaasia, moraali ja ühiskondlike kokkulepete piire kompava ning nihutava rolli, et mõtestada ja arutleda, ka katsetada erinevaid ettekujutusi ja võimalikkusi;

3) õpetaja on aktiivne kunstiga suhestuja, kes toetab õpilasi kultuuri muutuvast mitmekesisuses. Täpsema õpisisu valib õpetaja, kes juhib õpet ja õpikeskkonna loomist. Õpetaja enda hoiakud, avatus ja sallivus, mitmetähenduslikkuse ja muutlikkuse taluvus, aktiivses dialoogis ja mõtestatuses olemine vana ja uue kunstiga on äärmiselt olulised. Kunstiaine ise on samuti seotud pidevate muutustega – uue kunstiloomega, uute avastustega kunstiajaloos, seniste väärtuste ümberhindamisega ühiskonnas, uute väärtuste leidmise ja loomisega. Kunsti õppeainet on võimalik üles ehitada eri kunstikäsitlestele tuginedes. Valdkonnast saab ehedama pildi, kui õppijad ja õpetaja võivad mõtiskleda mitme kunstikontseptsiooni üle ning teadvustada kunsti loomise ja hindamise eri aluseid (nt funktsionaalne, realistlik, idealistlik, estetistlik, kontseptuaalne, pragmaatiline, institutsionaalne jne);

4) kunsti õppeaines on võrdselt oluline nii kunstikogemus kui ka õppimiskogemus. Sageli on teosest kui lõpptulemusest tähtsam loominguline ja otsinguline tee, tagasiside ja refleksioon, üldpädevuste kujundamine, motivatsiooni leidmisele ja hoidmisele suunatud tegevused. Koolikunstis on vaja väärtustada õppija isikliku tasandi loomet, avastusi, pingutust ja sõnumit, sest õppijale endale tähtis tegevus loob talle just nimelt tähendusliku kunstikogemuse ka siis, kui lõpptulemus ei ole originaalne või sisukas laiemas kunsti ja visuaalkultuuri kontekstis. Juhul kui lõpptulemus visuaalkultuuri-, disaini- või kunstiteosena on õppes oluline, peab õpetaja kvalitatiivse muutuse teket valmivas teoses teadvustama ja toetama eesmärkide ning hindamiskriteeriumide sõnastamisega.

Kunsti osaoskused võimaldavad kunsti õpetamist mitmekülgselt käsitleda ja jälgivad disaini tsüklilist loogikat, mis on maailmas järjest laiemalt käibel nii kunstiteoste, toodete, protsesside kui ka uuringute kavandamisel.

Kunsti osaoskused on:

- 1) väljaselgitamine, teadmine, mõistmine (kuulamine, vaatamine, lugemine, info otsimine, kirjeldamine, sõnastamine, valimine, uurimine);
- 2) plaanimine ja ideede arendamine (ideede genereerimine, visandamine, katsetamine, organiseerimine, protsessi plaanimine, koostamine, leiutamine);
- 3) loomine (eesmärgipärane väljendus- ja töövahendite rakendamine, viimistlemine, toimetamine, täiendamine, esitlemine);
- 4) refleksioon, analüüs ja kriitika (uurimine, tõlgendamine, retsenseerimine, tagasisidestamine, arutlemine, väärtushinnangute arendamine ja andmine).

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid, oskused ja hoiakud I kooliastmes

I kooliastme õpilane:

Väljaselgitamine, teadmine, mõistmine.

- 1) uurib ja selgitab visuaalseid pilte, jooniseid ning sümboteid (nt õpetaja valikul: sildid, liiklusemärgid, kaardid, õpikute illustratsioonid, multifilmide ja arvutimängude pildiline külg, mänguasjade väljanägemine ja roll, reklaam linnaruumis ja meedias, rietus, kaupluste vaateaknad, veebikeskkonnad) oma kogemuse piires;
- 2) nimetab visuaalteose tähtsaid tunnuseid, lähtudes ülesandest (tehnika, vorm, värv, kompositsioon, meeleolu, sisuelemendid);
- 3) leiab muuseumis, galeriis õpetaja abiga näituse mõistmiseks vajaliku info;
- 4) teab säästlikkuse ja kestlikkuse tähtsust;
- 5) uurib õpetaja abiga esemete vormi ja otstarbe seoseid;
- 6) teab, kes on autor;
- 7) ei tee digitaalkujutiste salvestamise ja edastamisega kellelegi kahju.

Plaanimine ja ideede arendamine; loomine

Õpilane:

- 1) teeb kahe- ja kolmemõõtmelisi kunstitöid spontaanselt, kasutades lihtsaid tehnikaid ja töövõtteid;
- 2) lahendab disainiprotsessi lihtsaid ülesandeid, esitades nii verbaalselt kui ka visuaalselt oma ideede lahendusi.

Refleksioon, analüüs ja kriitika

Õpilane:

- 1) kirjeldab visuaalteose vaatlemisel tekkinud isiklike seoseid (See oleks justkui.... See meenutab mulle....);
- 2) kirjeldab ette antud küsimustele toetudes enda tööd ja mõtestab valminud tööd: mida ma tegin, kuidas ma tegin, miks tahtsin neid vahendeid kasutada, kuidas tulemusega rahul olen, mida õppisin?

3. klassi lõpetaja:

- 1) esitab oma ideede erinevaid lahendusi;
- 2) rakendab kahe- ja kolmemõõtmelise kujutamise võtteid, oskab välja tuua kujutatava iseloomulikud jooned;

- 3) rakendab oma töödes mitmekesiseid kunstitehnikaid ja töövõtteid;
- 4) kasutab olulisemaid kunstimõisteid kunstiteoste ning enda ja kaaslaste loovtööde üle arutledes;
- 5) oskab nimetada Eesti kunstnikke, lähiümbruse olulisi kunsti- ja kultuuriobjekte;
- 6) uurib igapäevaste esemete vormi ja otstarbe seoseid, teab, kuidas luua ning tarbida säästvalt, arutleb ümbritseva visuaalse kultuuri nähtuste üle;
- 7) tuleb toime virtuaalsetes keskkondades, teadvustab meedia võimalusi ja ohtusid.

Kunsti ainekava 1.klassile

1. klassi õpilane:

- 1) töötab õpetaja juhendamisel, kasutades sobivaid materjale ja lihtsamaid töötlemise viise;
- 2) kasutab erinevaid töövõtteid ja tehnikaid maalimisel, joonistamisel ja trükkimisel;
- 3) hoiab korda ja puhtust ning järgib esmaseid ohutusnõudeid; leiab töö tegemiseks loovaid lahendusi;
- 4) hindab ja tunnustab enda ja teiste tööd ning tunneb rõõmu oma tööst.

Teema	Õpitulemused	Õppetegevus ja sisu.
Kavandamine	<u>Õpilane:</u> - kirjeldab, esitleb ning hindab oma ideed; - kavandab lihtsamaid esemeid/tooteid; - märgab esemetel rahvuslikke elemente..	Ümbritsevate esemete vaatlemine, nende disain minevikus ja tänapäeval. Rahvuslikud mustrid ja motiivid. Ideede otsimine ja valimine, abimaterjali ning info kasutamine. Ideede visandamine paberil. Idee esitlemine. Lihtsate esemete ja keskkonna kavandamine.
Kujutamise- ja vormiõpetus	<u>Õpilane:</u> - kujutab esemeid/olendeid; - kasutab šablooni abivahendina, eristab kurba ja rõõmsat nägu; - eristab näidistelt nelja aastaaega ja suudab neid oma töös kujutada.	Objekti kujutamine šablooni või orientiiride abil (vaatlus- ja võrdlemisõskuse, koordinatsiooni arendamine). Portree ja miimika (oma pere ja sõprade kujutamine, erinevate emotsioonide väljendamine töös).
Värvus-, kompositsiooni ja perspektiivi õpetus	<u>Õpilane:</u> - tunneb ära ja nimetab õpitud värvusi; - helestab värve; - tõmbab jooni pintsli ja pliiatsiga vasakult paremale ja ülevalt alla; - kujundab mustrit orientiiride abil.	Põhivärvid ja nende segamisel saadud II astme värvid. Värvide helestamine ja tumestamine (loodus- ja pildivaatlused, lähiümbruse värvitoonide leidmine ja nimetamine). Rütm ja liikumine (erinevate mustrite kujundamine).
Disaini ja kirjaõpetus	<u>Õpilane:</u> - täidab kunstiõpetuse ülesandeid koostegevuses, eeskujuga ja näidise järgi; - moodustab tähtedest mustreid orientiiride abil; - leiab õpetaja suunamisel tekstile vastava kujunduse.	Ruumikujundus (klassi kaunistamine tähtpäevadeks, koostööõskuste arendamine). Kunstnik ja kujunduskunst (raamatuillustratsioonide, kunstitööde vaatlus ja analüüs). Kirjakunst (tähe mustrid ja täht kui mustri element).

<i>Tehnikad ja materjalid</i>	<u>Õpilane:</u> - võrdleb erinevaid materjale ja värvusi (pehme, kõva, hele, tume) ja nimetab nende nähtavaid ja kombitavaid omadusi; - õpetaja suunamisel eristab erinevaid looduslikke ning tehismaterjale (paber, tekstiil, nahk, plast, vahtplast, puit, traat, plekk jne); - võrdleb materjalide üldisi omadusi; - oskab materjale ühendada ja kasutada.	Maal (maalimine kattevärvidega individuaalsete ja ühistööna). Graafika (templitrükk, materjalitrükk ja trükkimine näidise järgi).
<i>Töötamine</i>	<u>Õpilane:</u> - töötab õpetaja suulise juhendamise järgi ning kasutab abivahendina lihtsat tööjuhendit; - julgeb oma idee teostamiseks ise võimalusi valida ja mõelda; - toob näiteid õpetusega seotud igapäevaelust; - arvestab ühiselt töötades kaaslastega; - arutleb ohutuse vajalikkuse ja töökoha korrashoiu üle; - tutvustab ja hindab oma tööd.	Töötamine suulise juhendamise järgi. Tutvumine kirjaliku tööjuhendiga, sellest arusaamine. Oma idee teostamine, toetudes õpitud oskustele ja iseseisvatele katsetustele. Töökoha korras hoidmine, selle mõju töö tulemusele ja ohutusele. Rühmatöös ülesannete täitmine, ühiselt ideede genereerimine, üksteise arvamuste arvestamine ja kaaslaste abistamine.
<i>Tööviisid</i>	<u>Õpilane:</u> - kasutab materjale säästlikult; - valib erinevaid töötlemisviise ja -vahendeid; - käsitseb kasutatavamaid töövahendeid õigesti ning ohutult.	Materjalide lihtsamad töötlemise viisid (kaunistamine, värvimine, viimistlemine). Sagedasemad töövahendid, nende õige, otstarbekas ja ohutu kasutamine, töövahendite hooldamine.

Kunsti ainekava 2. klassile

2. klassi õpilane:

- 1) tunneb kunstiõppes rõõmu mängulisest ja loovast tegutsemisest;
- 2) julgeb katsetada oma ideede erinevaid visuaalseid väljendusi;
- 3) oskab töötada iseseisvalt ja teha koostööd, väärtustab erinevaid lahendusi;
- 4) tunneb huvi lähikonna kultuuriobjektide vastu;
- 5) oskab kasutada lihtsamat töö juhendit ning tegutseda selle järgi üksi või koos teistega;
- 6) hoiab korda oma tegevustes ja ümbruses;
- 7) teab isikliku hügieeni vajalikkust ning hoolitseb oma välimuse ja rõivaste eest;
- 8) arvestab ühiselt töötades kaaslastega ja järgib viisakusreegleid.

<i>Teema</i>	<i>Õpitulemused</i>	<i>Õppetegevus ja sisu.</i>
<i>Vestlused kunstist</i>	<u>Õpilane:</u> - tunneb (nimetab) kasutatavaid töövahendeid ja materjale; - valmistab ette ja korrastab õpetaja suunamisel oma töökoha; - õpetaja suunamisel oskab jäljendada mõnda tuttavat looma	Kunsti töövahendid ja nende korrashoid (pintslite jt vahendite õige hoidmine, kasutamine ja puhastamine, turvalisus). Kunstide seosed (maalikunst, teatrikunst jne ning süžee- ja rühmas).

		hääle või kehakeele kaudu ning osaleda süžemängudes rühmas.	
<i>Kirjutamis- vormiõpetus</i>	ja	<u>Õpilane:</u> - võrdleb 2-3 tajutava tunnuse alusel (värvus, kuju, suurus) näidiseid ja valminud kujutisi; - kujutab kõrvuti asetsevaid sarnaseid figuure; - eristab kurba ja rõõmsat nägu ning oskab neid emotsioone töös edastada; - kujutab tuttavat keskkonda sellele omaste objektide kaudu.	Objekti kujutamine šabloonil või orientiiride abil (vaatlus- ja võrdlemisoskuse, koordinatsiooni arendamine). Portree ja miimika (oma pere ja sõprade kujutamine, erinevate emotsioonide väljendamine töös). Keskkond ja selle kujutamine (looduskeskkond ja aastaajad, linnaruum, kodukoht jne).
<i>Värvus-, kompositsiooni ja perspektiiviõpetus</i>	ja	<u>Õpilane:</u> - leiab paberilehel ja pildipinnal otsitava; - segab põhivärvide II astme värve näidise järgi; kujundab mustrit orientiiride abil; - leiab lähiümbruses erineva heledusastmega värvitoone ja nimetab neid; - kujundab mustrit erinevates tehnikates eeskuju ja näidiste järgi.	Põhivärvid ja nende segamisel saadud II astme värvid. Värvide helestamine ja tumestamine (loodus- ja pildivaatlused, lähiümbruse värvitoonide leidmine ja nimetamine). Rütm ja liikumine (erinevate mustrite kujundamine).
<i>Disain kirjaõpetus</i>	ja	<u>Õpilane:</u> 3. täidab kunstiõpetuse ülesandeid koostegevuses, eeskuju, näidise ja omandatud oskuste piires suulise korralduse järgi; 4. kujundab piiratud pinnale mustrit; 5. kujundab teemakohast õnnitluskaarti/ kutset.	Ruumikujundus (klassi kaunistamine tähtpäevadeks, koostööoskuste arendamine). Kunstnik ja kujunduskunst (raamatuillustratsioonide, kunstitööde vaatlus ja analüüs). Kirjakunst (tähe mustrid ja täht kui mustri element).
<i>Tehnikad materjalid</i>	ja	<u>Õpilane:</u> - võrdleb erinevaid materjale ja värvusi (pehme, kõva, hele, tume) ja nimetab nende nähtavaid ja kombitavaid omadusi õpitu piires; - osaleb ühistöös teisi arvestades.	Maal (maalimine kattevärvidega individuaalsete ja ühistööna); Graafika (templitrükk, materjalitrükk ja trükkimine näidise järgi). Materjalide saamislugu omadused, otstarve ja kasutamine. Katsetused erinevate materjalidega, nende omaduste võrdlemine. Ideede leidmine materjalide korduvkasutuseks.

<i>Töötamine</i>	<u>Õpilane:</u> - töötab õpetaja suulise juhendamise järgi ning kasutab abivahendina lihtsat tööjuhendit; - julgeb oma idee teostamiseks ise võimalusi valida ja mõelda; - oskab selgitada töökoha korrashoiu vajalikkust oma töö tulemusele; - toob näiteid õpetusega seotud igapäevaelust; - arvestab ühiselt töötades kaaslastega; - tutvustab ja hindab oma tööd.	Töötamine suulise juhendamise järgi. Tutvumine kirjaliku tööjuhendiga, sellest arusaamine. Oma idee teostamine, toetudes õpitud oskustele ja iseseisvatele katsetustele. Töökoha korras hoidmine, selle mõju töö tulemusele ja ohutusele. Rühmatöös ülesannete täitmine, ühiselt ideede genereerimine, üksteise arvamuste arvestamine ja kaaslaste abistamine. Töö tulemuse uudsuse, kasutamise ja esteetilisuse hindamine.
<i>Tööviisid</i>	<u>Õpilane:</u> - kasutab materjale säästlikult; - valib erinevaid töötlemisviise ja -vahendeid; - käsitseb kasutatavamaid töövahendeid õigesti ning ohutult.	Materjalide lihtsamad töötlemise viisid (kaunistamine, värvimine, viimistlemine). Sagedasemad töövahendid, nende õige, otstarbekas ja ohutu kasutamine, töövahendite hooldamine.

Kunsti ainekava 3. klassile

3. klassi õpilane:

- 1) rakendab oma töödes mitmekesisid kunsti tehnikaid ja töövõtteid, valib materjalide käsitlemiseks erinevaid töötlemisviise ja -vahendeid;
- 2) eristab ja võrdleb erinevaid looduslikke ning tehismaterjale (paber, tekstiil, nahk, plast, vahtplast, puit, traat, plekk jne);
- 3) oskab materjale ühendada ja kasutada;
- 4) modelleerib ja meisterdab erinevatest materjalidest esemeid;
- 5) märkab esemetel rahvuslikke elemente;
- 6) kirjeldab, esitleb ning hindab oma ideid; kasutab materjale säästlikult;
- 7) käsitseb enam kasutatavamaid töövahendeid õigesti ning ohutult;
- 8) töötab õpetaja suulise juhendamise järgi ning kasutab abivahendina lihtsat tööjuhendit;
- 9) toob õpetusega seonduva kohta näiteid igapäevaelust;
- 10) hoiab korda oma tegevustes ja ümbruses;
- 11) teab isikliku hügieeni vajalikkust ning hoolitseb oma välimuse ja rõivaste eest;
- 12) arvestab ühiselt töötades kaaslastega ja järgib viisakusreegleid.

Teema	Õpitulemused	Õppetegevus ja sisu.
Vestlused kunstist	<u>Õpilane:</u> kasutab olulisemaid kunstimõisteid kunstiteoste ning	Erinevad kunstistiilid, voolud. Kunstnike elulugude ja loominguga tutvumine. Ümbritseva keskkonna (kool,

	enda ja kaaslaste loovtööde üle arutledes; • oskab nimetada Eesti kunstnikke, lähiümbruse olulisi kunsti- ja kultuuriobjekte; • arutleb ümbritseva visuaalse kultuuri nähtuste üle.	kodu, kodukoht) kujundamine. Raamatute kujundused. Kodukoha kunstnikud ning loodusvaated. Tutvumine erinevate kunstiraamatute ning interneti materjalidega, näituste külastamine.
<i>Kujutamise- ja vormiõpetus</i>	<u>Õpilane:</u> • rakendab kahe- ja kolmemõõtmelise kujutamise võtteid; • oskab välja tuua kujutatava iseloomulikud jooned; • uurib igapäevaste esemete vormi ja otstarbe seoseid.	Inimese kujutamine. Täisfiguur eest- ja külgsuunas liikumises. Eluslooduse (loomad, linnud, putukad), eluta looduse (kivid, vesi) ning tehisklooduse (sõidukid, ehitised) osade kujutamine joone ja silueti abil.
<i>Värvus-, kompositsiooni ja perspektiiviõpetus</i>	<u>Õpilane:</u> • rakendab oma töödes mitmekesiseid kunsti tehnikaid ja töövõtteid; • esitab oma ideede erinevaid lahendusi.	Kuue värvi ring: põhivärvid (kollane, punane, sinine) ning nende segamisel saadud – (oranž, roheline ja violetne) värvid. Helestamine ja tumestamine, külmad ja soojad toonid. Meeleolu väljendamine värvide kaudu. Pildi kujutatava suuruse ja paberi formaadi erinevad suhted. Pea- ja kõrval elemendid, taust, üksikosade tasakaal pildil. Suuruse vähenemine kauguses.
<i>Disain ja kirjaõpetus</i>	<u>Õpilane:</u> • Kujundab esemele uue funktsiooni. • Kirjeldab enda ja teiste loodud visuaalteosel nähtavat - nimetab, kirjeldab ja analüüsib.	Rütmi- ja kirjajharjutused, rahvusmustrid. Tööd joonlaua ja sirkliga.
<i>Tehnikad ja materjalid</i>	<u>Õpilane:</u> • teab, kuidas luua ning tarbida säästvalt; • tuleb toime virtuaalsetes keskkondades, teadvustab meedia võimalusi ja ohtusid.	Maal, disain- ja kirjaõpetus- enamasti guaššvärvid, mis võimaldavad erinevate värvide segamist ning mitmekihilist maalimist, värvi- ja viltpliiatsid. Graafika-värvi- ja viltpliiatsid, harilik; punkti ja joone kasutamine - joonlaud, sirkel. Trükk-taimed, papp vm. Töötamine iseseisvalt ja rühmas. Materjalide, töövahendite ja

		töökoha otstarbekas kasutamine.
<i>Kavandamine</i>	<u>Õpilane:</u> • märkab esemetel rahvuslikke elemente; • julgeb oma ideed teostades pakkuda välja erinevaid võimalusi ja valida nende seast tööks sobivaim variant; • kirjeldab, esitleb ning hindab oma ideid; • kujundab lihtsamaid esemeid.	Ümbritsevate esemete vaatlemine, nende disain ja kujundus minevikus ja tänapäeval. Rahvuslikud mustrid ja motiivid. Ideede otsimine ja valimine, abimaterjali ning info kasutamine. Ideede visandamine paberil. Lihtsate esemete kavandamine. Idee esitlemine.
<i>Töötamine</i>	<u>Õpilane:</u> • töötab õpetaja suulise juhendamise järgi ning kasutab abivahendina lihtsat tööjuhendit; • kasutab tööks vajalikke vahendeid ohutult ning hoiab oma töökoha korras; • arvestab ühiselt töötades kaaslastega ja järgib viisakusreegleid; • kirjeldab, esitleb ning hindab oma ideid.	Töötamine suulise juhendamise järgi. Tutvumine kirjaliku tööjuhendiga, sellest arusaamine. Oma idee teostamine, toetudes õpitud oskustele ja iseseisvatele katsetustele. Töökoha korras hoidmine, selle mõju töö tulemusele ja ohutusele. Rühmatöös ülesannete täitmine, ühiselt ideede genereerimine, üksteise arvamuste arvestamine ja kaaslaste abistamine. Töö tulemuse uudsuse, kasutamise ja esteetilisuse hindamine.
<i>Tööviisid</i>	<u>Õpilane:</u> • esitab oma ideede erinevaid lahendusi; • julgeb oma ideed teostades pakkuda välja erinevaid võimalusi ja valida nende seast tööks sobivaim variant; • kirjeldab, esitleb ning hindab oma ideid; • rakendab oma töödes mitmekesiseid kunsti tehnikaid ja töövõtteid; • kujundab lihtsamaid esemeid.	Töötlemisviisi valik olenevalt ideest ja materjalist.

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid, oskused ja hoiakud II kooliastmes

II kooliastme ehk 4. klassi õpilane:

Väljaselgitamine, teadmine, mõistmine.

- 1) rakendab ja kirjeldab eakohaselt visuaalkultuuri ilminguid õpetaja ning enda valikul (teabegraafikat: silte, kaarte, infograafikat; õpikute illustratsioone, (multi)filmide ja arvutimängude pildilist külge, reklaami linnaruumis ja meedias, riietust, kaupluste vaateaknaid, internetikeskkondi, ehitatud keskkondi, esemelist tänapäeva ja pärimuskultuuri);
- 2) kasutab olulisemaid õpitud kunstimõisteid ja teab kunstnikke;
- 3) käitub näitusel turvaliselt ja asjalikult ning leiab enamasti ise muuseumi, galerii või virtuaalnäituse mõistmiseks vajaliku info;
- 4) mõistab säästlikkuse ja kestlikkuse tähtsust;
- 5) märkab, kirjeldab ning mõtestab nüüdisaegsete ja ajalooliste tarbeesemete ning hoonete erinevusi;
- 6) märkab ning kirjeldab iseseisvalt seost tarbeeseme või ruumi/hoone suuruse, vormi, materjali ja otstarbe vahel;
- 7) rakendab autorsuse üldisi põhimõtteid ning kujutiste salvestamise ja jagamise head tava.

Plaanimine ja ideede arendamine

Õpilane:

- 1) lahendab õpetaja esitatud probleemi, läbides kõiki disainiprotsessi etappe ning toetudes õpetaja juhendamisele ja etteantud materjalidele;
- 2) kavandab enda idee või teose; teab, et kavand on üldistatud, ülevaatlik ja visandlik.

Loomine

Õpilane:

- 1) loob omanäolisust taotledes kahe-, kolme- ja neljamõõtmelisi kunstitöid spontaanselt ning uurides ja kavandades;
- 2) teeb õpetaja abiga põhjendatud valikuid õpitud kunstitehnikate ja töövõtete, materjalide ning kompositsiooni põhimõtte hulgast.

Refleksioon, analüüs ja kriitika

Õpilane:

- 1) analüüsib loodut ja arutleb loodu (nii kunsti kui ka visuaalsete objektide) üle isiklikult positsioonilt, seostades kunste ja kunsti teiste valdkondadega ning ühiskonna muutustega üldisemalt;
- 2) selgitab ja analüüsib õpetaja antud küsimustele toetudes oma tööd, tuues esile töökäigu ning põhjendades oma tehtud sisulisi, uurimuslikke või loomingulisi otsuseid;
- 3) annab kaasõppijatele toetavat tagasisidet õpetaja pakutud vormis; põhjendab oma arvamust.

4. klassi lõpetaja:

- 1) uurib ja võrdleb kunstiteoseid;
- 2) arutleb enda ja kaaslaste loovtööde üle, tõlgendab oma vaatenurgast erinevate ajastute kunstiteoseid;
- 3) väljendab visuaalsete vahenditega oma mõtteid, ideid ja teadmisi, kasutades kahe- ja kolmemõõtmelise kujutamise baaselemente ja kompositsiooni põhimõtteid;

- 4) visandab ja kavandab loovülesandeid lahendades, rakendab erinevaid kunstitehnikaid (maal, joonistus, kollaaž, skulptuur, foto, digitaalgraafika, animatsioon jne);
- 5) oskab uurimise käigus leida eri teabeallikatest ainealast infot;
- 6) võrdleb ruumilise keskkonna ja igapäevaste tarbeesemete omadusi, kavandab ideid, kuidas parandada elukeskkonda, mõistab võimalusi, kuidas tarbida loodust säästvalt;
- 7) arutleb visuaalse infoga seotud nähtuste üle reaalses ja virtuaalses keskkonnas, analüüsib oma eagrupile mõeldud visuaalse meedia sõnumeid;
- 8) tegutseb eetilisel ja ohutult nii päris kui ka virtuaalsetes kultuurikeskkondades.

Kunsti ainekava 4. klassile

4. klassi õpilane:

- 1) kavandab ja kujundab eesmärgist lähtudes;
- 2) leiab vormi ja funktsiooni seoseid (kus milliseid kirjatüpe kasutatakse);
- 3) mõistab ka väikeste esemete kultuuriväärtust;
- 4) mõistab muinsuskaitse ja muuseumite vajalikkust;
- 5) kujutab natuurist;
- 6) leiab infot erinevatest allikatest;
- 7) uurib, analüüsib ja võrdleb eri ajastute teoseid, märkab erinevaid vorme;
- 8) mõistab pooside „keelt“ skulptuuris;
- 9) eksperimenteerib kujutamise reeglitega (nt pimedus);
- 10) väljendab visuaalsete vahenditega mõtteid, ideid;
- 11) on tutvunud näo proportsiooniga;
- 12) loovülesandeid lahendades katsetab erinevaid kunstitehnikaid ja materjale, kasutab sobivaid;
- 13) kujutab ja kujundab vaatluse ja ideede põhjal, rakendab kompositsiooni baasoskusi;
- 14) kasutab ruumilisuse edastamise võtteid;
- 15) uurib ja võrdleb erinevaid vorme ja kujutamislade;
- 16) kasutab kavandamist ideede edasiarendamise ja viimistluse protsessis;
- 17) mõistab, mis on värvide kogumõju, värvikompositsioon ja kooskõla;
- 18) oskab põhivärve segada;
- 19) oskab osaleda koostöös ja aruteludes ühise tulemuse nimel;
- 20) mõistab kinkimise mõtet;
- 21) stiliseerib piltkujutisi;
- 22) mõistab, kuidas kollektsioonist saab teos;
- 23) planeerib tegevust süstemaatiliselt ja vastavalt seatud eesmärgile.

Teema	Õpitulemused	Õppetegevus ja sisu.
<i>Vestlused kunstist</i>	<u>Õpilane:</u> • kasutab õpitud ainealaseid mõisteid kõnes ja kirjas.	Kunstiteoste analüüs, kunstiürituste külastamine, nähtu põhjal arutelu. Erinevad mineviku ja nüüdiskunsti teosed Eestis ja maailmas, kultuuride eripärad. Värv rolli suurteostes. Rahvakunst, tikandid, vöökirjad.
<i>Kujutamise- ja</i>	<u>Õpilane:</u>	Ümbruse kujutamine- erinevate

<i>vormiõpetus</i>	- hindab mõõtmise ja võrdlemise abil objektide ning objekti elementide vahelisi suurussuhteid; - kujutab vaatluse järgi ees asetsevaid objekte arvestades nende kuju, suurus suhteid ja paiknemist üksteise suhtes; - arvestab täisfiguuri kujutamisel pea suurust ja jalgade pikkust terve keha pikkuse suhtes, näo kujutamisel silmade asukohta sellel; - kujutab inimest erinevas asendis ja tegevuses.	objektide kujutamine: erinevad majad linnas ja maal. Pildiruum- ruumilisuse edastamine (esemete suurussuhted). Kompositsioon- tasakaal, domineeriv osa pildil, koloriit, liikuvus. Inimene tegevuses, nägu, meeleolu, liikumise kujutamine. Geomeetria.
<i>Värviõpetus</i>	<u>Õpilane:</u> - segab ja saab maalimisel erinevaid toone; - saab kolmanda astme värvid esimese ja teise astme värvide segamise teel; - eristab sooja ja külma koloriiti.	Ühe värvi erinevad toonid (nt kollakas-, sinakas- ja pruunikasroheline). Kolmanda astme värvide saamine esimese ja teise astme värvide segamise teel. Piiratud arvu värvidega maalimine (ka monokroomselt). Koloriit (soe ja külm).
<i>Disain ja kirjaõpetus</i>	<u>Õpilane:</u> - kujundab oma lähemat ümbrust (stend, klassiruum, oma tuba, mänguväljak jne) lähtudes otstarbest; - analüüsib trükise kujunduse osi (kaanekujundus, kirjastiil, initsiaal, vinjett jne) ja terviklahendust.	Märgid- liiklusmärgid ja nendest tulenevalt uute märkide kujundamine. (Nime) Tähtede kujundamine. Foto, digitaalgraafika ja video kasutamine lähiümbruse uurimisel (võimalusel). Ilmastikunähtuste jäädvustamine. Trükiste, filmide, koomiksiste, arvutimängude, reklaamide pildikeele ja kujundamise uurimine ja võrdlemine.
<i>Tehnikad ja materjalid</i>	<u>Õpilane:</u> - loob erinevaid tekstuure ja faktuure; - kasutab tehnilisi abivahendeid (joonlaud, sirkel) vastavalt vajadusele ja võimalustele.	Maalimine kattevärvide ja akvarellidega; tööd kriidi- ja õlipastellidega, värvi- ja viltpliiatsitega; kollaaž värvipaberist ja/või makulatuurist. Joonistamine grafiit-, värvi-, vilt- ja pastapliiatsiga. Graafikatehnikad: kõrgtrükk (nt papi-, materjali-, linooltrükk) ja lametrükk (mono- ja disaintrükk).

MUUSIKA

Õppeaine kirjeldus

Muusikaõpetuse kaudu avatakse ja avardatakse võimalusi muusikaga tegeleda ja muusikast rõõmu tunda ning toetatakse elukestvat muusikaharrastuse teket. Eesti ja maailma muusikakultuuri tutvustamise kaudu kujundatakse õpilaste muusikalist maitset ning sotsiaalkultuurilisi väärtushinnanguid. Muusikaõpetuse taotlus on luua muusikateadmiste, -oskuste ja kogemuste süsteem. Üldhariduskooli muusikaõpetus eesmärk on tekitada huvi muusika ja musitseerimise vastu ning kujundada harmoonilist ja loovat isiksust. Muusikaga tegelemine rikastab tundeelu, kujundab esteetilisi hoiakuid ja kultuurilisi tõekspidamisi.

Muusikaõpetuses tähtsustatakse:

- 1) ühislaulmist kui rahvusliku kultuuritraditsiooni olulist väljendust ja edasikandjat;
- 2) loomingulist eneseväljendust;
- 3) õpilase loova ja kriitilise mõtlemise arengu toetamist;
- 4) õpilase isiklikku suhet muusikaga ning muusikalise suhtlemise rolli vaimse, füüsilise ja emotsionaalse tasakaalustamise võimalusena;
- 5) muusika osa tasakaalustatud isiksuse eetilise-esteetiliste väärtushinnangute kujunemisel;
- 6) õppija huvi ja isikupära.

Muusika õppeaine sisuks on musitseerimine, muusika kuulamine ja muusikalugu, muusikaline kirjaoskus ning õppekäigud. Muusikaõpetuse kaudu kujundatakse ja arendatakse õpilastes järgmisi osaoskusi:

- 1) laulmine,
- 2) pillimäng,
- 3) muusikaline liikumine,
- 4) omalooming,
- 5) muusika kuulamine.

Muusikaõpetuse lahutamatu osa on **muusikaline eneseväljendus**, millega arendatakse õpilase isikupära, omandatakse oskused ja teadmised üksi ning koos musitseerimiseks ja loominguliseks eneseväljenduseks. Musitseerimine on keskne tegevus muusikateadmiste ja -oskuste omandamiseks ning loova ja harmoonilise isiksuse kujunemiseks. Rühmas või üksi õppides arendatakse suhtlemis- ja koostööoskust, üksteise kuulamise oskust, ühtekuuluvustunnet, hoolivust, paindlikkust ja tundetarkust ning juhitakse õpilaste enesehinnangut ja õpimotivatsiooni.

Ühislaulmisega arendatakse sotsiaalseid oskusi ning kujundatakse rahvuslikku eneseteadvust ja isamaa-armastust.

Omalooming on seotud lihtsate kaasmängude, saadete, rütmilis-meloodiliste improvisatsioonide, muusikalise liikumise ja tekstide loomisega, mille käigus luuakse võimalused muusikalise eneseväljenduse ja esinemisjulguse kujunemiseks ning arenemiseks. Omaloomingulises tegevuses rakendatakse ja kinnistatakse muusikateadmisi ja -oskusi.

Muusika kuulamisega arendatakse kuulamisoskust, tähelepanu, analüüsivõimet ja võrdlusoskust. Muusikaloos tutvustatakse muusika väljendusvahendeid, stiile, heliloojaid ja interpreete ning omandatakse kultuuriloolisi teadmisi.

Muusikalise kirjaoskuse all mõistetakse ainekavas sisalduvat elementaarset noodikirja lugemise oskust, mida omandatakse musitseerides ja mis loob eeldused muusika teadlikumaks mõistmiseks. Muusika võimaldab osaleda kultuuris mitmel viisil ja kujundada **elukestvat harrastust**.

Õppekäigud (sh virtuaalsed) kontserdipaikadesse, teatritesse ning muuseumidesse kujundavad õpilaste silmaringi ja muusikamaitset, teadmisi kohalikust, oma riigi ja maailma kultuuripärandist ning nende rollist maailmas ja peamistest kultuurisaavutustest (sh popkultuurist).

Muusikaõpetuse lahutamatu osa on kooli kontserdielus osalemine, et õpilased omandaksid kogemusi nii esineja, kuulaja kui ka korraldajana.

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid I kooliastmes:

- 1) ühehäälnelaulmine;
- 2) meloodia laulmine käemärkide, astmetrepi ja noodipildi ning relatiivsete helikõrguste (astmete) järgi;
- 3) kuulatud muusikapalade iseloomustamine muusika oskussõnavara kasutades;
- 4) muusikapala meeleolu väljendamine liikumise kaudu;
- 5) esinemisjulguse ja –oskuse arendamine;
- 6) muusika väljendusvahendite katsetamine erinevaid karaktereid kujutades;
- 7) õppekäigud - kontserdil, teatris ja muuseumis käimine jne.

3.klassi lõpetaja:

- 1) osaleb meeleldi muusikalistes tegevustes: laulmises, pillimängus, muusika kuulamises ja liikumises;
- 2) laulab loomuliku häälega üksinda ja koos teistega klassis;
- 3) mõistab laulupeo tähendust;
- 4) laulab eesti rahvalaule (sh regilaule) ning peast oma kooliastme ühislaule;
- 5) laulab meloodiat käemärkide, astmetrepi ja noodipildi järgi ning kasutab relatiivseid helikõrgusi (astmeid);
- 6) lähtub muusikat esitades selle sisust ja meeleolust;
- 7) rakendab pillimängu kaasmängudes;
- 8) kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes;
- 9) kirjeldab suunavate küsimuste järgi ning omandatud muusika oskussõnadega kuulatavat muusikat;
- 10) väärtustab enese ja teiste loomingut.

I kooliastmes on kesksel kohal laulmine ja pillimäng.

Lauldakse nii ühehäälselt a cappella kui ka saatel. Selles vanuseastmes rajatakse alus muusikatraditsioonide säilitamisele ja edasikandmisele, mille üks väljund on kõigi õpilaste osalemine mudilaskoori tegevuses, et saada esmane koorilaulu kogemus.

Pillimängus omandatakse erinevate rütmi- (sh kehapilli) ja plaatpillide ning ukulele mänguvõtted. Pillimängu kasutatakse valdavalt laulude kaasmänguna.

Olulisel kohal on **muusikaline liikumine** - laulumängud ning muusikapala karakteri väljendamine liikumise kaudu. Muusikalist mõtlemist ja loovust arendatakse kaasmängude, rütmilis-meloodiliste improvisatsioonide, teksti loomise, st **omaloomingu** kaudu.

Muusika **kuulamisega** õpitakse tundma muusika karaktereid ja meeleolu ning iseloomustama kuulatud muusikapalu. Kõigis muusikalistes tegevustes rakendatakse õpitud teadmisi ja oskusi, s.o **muusikalist kirjaoskust**, mida omandatakse muusikaliste tegevuste kaudu.

Õpilaste **esinemisoskust** arendatakse nii muusikatunnis kui ka klassi- ja koolivälises tegevuses. Et saavutada õpilaste mitmekülgset kuulamisoskust, kujundada kontserdikultuuri ning avardada

silmaringi, võimaldatakse õpilastel käia kontserditel ja teatrietendustel nii koolis kui ka väljaspool kooli. Enese ja kaaslaste hindamise kaudu õpitakse tundma üksteise võimeid, oskusi ning eripära.

Muusika ainekava 1. klassile

Teema	Õpitulemused	Õppetegevused ja sisu
Laulmine	<u>Õpilane:</u> - laulab loomuliku kehahoiu ja hingamise, vaba toonitekitamise ja selge diktsiooniga ning emotsionaalselt üksi ja rühmas; - mõistab ja väljendab lauldes muusika sisu ning meeleolu; - laulab eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, regilaule kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule; - laulab peast „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius) ning muid esinemiseks vajalikke eakohaseid laule mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda lauldes., laulab meloodiat käemärkide (SO, MI, RA), astmetrepi ja noodipildi järgi.	Laulmine loomuliku häälega üksinda ja koos teistega klassis ning ühehäälselt. Õige kehahoiaku, hingamise ja diktsiooni kujundamine. Hingamisharjutused. Tutvumine muusikale iseloomuliku väljendusviisidega. Dünaamika põhimõisted: vaikselt, valjult. Eesti rahvalaulude (sh regilaulude) laulmine. Meloodia laulmine käemärkide, astmetrepi ja noodipildi järgi ning relatiivsete helikõrguste (astmete SO, MI, RA) kasutamine; Esinemisjulguse ja -oskuse arendamine.
Pillimäng	<u>Õpilane:</u> • kasutab keha- ja rütmipille lihtsamates kaasmängudes ja/või ostinato`des; • väljendab pillimängus muusika sisu ja meeleolu.	Orffi pedagoogika: kaasmängud, ostinatod, meloodilis-rütmilised improvisatsioonid; rütmimängud. Pillimängus muusika sisu ja meeleolu erinevad väljendamise võimalused: käte ning jalgadega rütmi kaasa löömine.
Muusikaline liikumine	<u>Õpilane:</u> • tunneb ning väljendab muusika sisu, meeleolu ja ülesehitust liikumise kaudu; • tantsib õpitud eesti laulu- ja ringmänge.	Muusikalise liikumise rakendamine muusikapala väljendamiseks. Tutvumine eesti laulu- ja ringmängudega. Esinemisjulguse ja -oskuse arendamine.
Omalooming	<u>Õpilane:</u> • loob lihtsaid rütmilisi kaasmänge keha- ja rütmipillidel; • kasutab lihtsates kaasmängudes astmemudeleid; • loob lihtsamaid tekste: liisusalme, regivärsse, laulusõnu; • kasutab loovliikumist meeleolu väljendamiseks.	Enese ja teiste loomingu väärtustamine muusika tundides. Liisusalvide loomine. Kaasmängude loomine keha-, rütmi- ja või plaatpillidel. Õpitud muusikaliste teadmiste kasutamine omaloomingulistes tegevustes. Muusikapala järgi pildi joonistamine. Esinemisjulguse ja -oskuse arendamine.
Muusika kuulamine ja muusikalugu	<u>Õpilane:</u> • on tutvunud karakterpalu kuulates muusika väljendusvahenditega (meloodia, rütm, tempo); • eristab kuuldeliselt laulu ja pillimuusikat ning marssi;	Muusikapalade kuulamine (laulu ja pillimuusika, eesti rahvalaulud, erineva karakteriga ja meeleoluga muusikapalad).

	• on tutvunud eesti rahvalauluga; • kirjeldab ning iseloomustab kuulatava muusikapala meeleolu ja karakterit, kasutades õpitud oskussõnavara; • väljendab muusika meeleolu ja karakterit kunstiliste vahenditega; • tutvub heliloomingu autoritega.	Muusika meeleolu visualiseerimine. Kuulatud muusika kirjeldamine vabas vormis. Muusikapala järgi pildi joonistamine.
<i>Muusikaline kirjaoskus</i>	<u>Õpilane:</u> • mõistab allolevate helivältuste, rütmifiguuride ja pauside tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes; • mõistab 2-osalise taktimõõdu tähendust ja arvestab seda musitseerides; • tajub ja õpib laulma astmemudeleid erinevates kõrguspositsioonides; • mõistab allolevate oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas: takt, taktimõõt, taktijoon, lõpujoon, noodijoonestik, noodipea, noodivars; • mõistab allolevate oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas: rahvalaul, rahvapill, rahvatants; • mõistab allolevate oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas: salm, refrään, kaanon, rütm, meloodia.	Rütm muusikas, rütmide kuulamine, plaksutamine, kasutamine erinevates ülesannetes (rütmid TA, TI-TI, TA-A, TA-A-A ja 1-löögiline paus). 2-osalise taktimõõdu kasutamine musitseerimisel. Astmemodelite laulmine erinevates kõrguspositsioonides: astmetel SO, MI, RA, (JO) põhinevad mudelid. Mõistete takt, taktimõõt, taktijoon, lõpujoon, noodijoonestik, noodipea, noodivars õppimine ja kasutamine harjutustes (töövihik). Oskussõnade kasutamine kõigis muusikalistes tegevustes.

Muusika ainekava 2. klassile

Teema	Õpitulemused	Õppetegevused ja sisu
<i>Laulmine</i>	<u>Õpilane:</u> • oskab laulda loomuliku kehahoiu ja hingamise, vaba toonitekitamise ja selge diktsiooniga ning emotsionaalselt üksi ja rühmas; • mõistab ja väljendab lauldes muusika sisu ning meeleolu; • oskab laulda eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, kaanoneid ning teiste rahvaste laule; • laulab peast kooliastme ühislaule: „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius) ja muid eakohaseid esinemiseks vajalikke laule; • laulab meloodiat käemärkide (SO, MI, RA, JO, LE), astmetrepi ja noodipildi järgi.	Laulmine loomuliku häälega üksinda ja koos teistega klassis. Eesti rahvalaulude (sh regilaulude) laulmine ning peast oma kooliastme ühislaulude laulmine. Meloodia laulmine käemärkide, astmetrepi ja noodipildi järgi ning relatiivsete helikõrguste (astmete SO, MI, RA, LE, JO, alumine RA ja alumine SO) kasutamine. Muusikaliste teadmiste kasutamine laulmisel. Esinemisjulguse ja –oskuse arendamine.

<i>Pillimäng</i>	<u>Õpilane:</u> • kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille lihtsamates kaasmängudes ja/või ostinato'des; • väljendab pillimängus muusika sisu ja meeleolu; • on omandanud plokkflöödi/väikekandle esimesed mänguvõtted ning kasutab neid musitseerides; • seoses pillimängu õppimisega on õppinud tundma viiulivõtit, tähtnimetusi ja nende asukohta noodijoonestikul.	Pillimängu rakendamine kaasmängudes, mänguoskuse omandamine keha-, rütmi- ja plaatpillidel. Esinemisjulguse ja –oskuse arendamine. Esimeste mänguvõtete omandamine ukulelel.
<i>Muusikaline liikumine</i>	<u>Õpilane:</u> • tunneb ning väljendab muusika sisu, meeleolu ja ülesehitust liikumise kaudu; • tantsib õpitud eesti laulu- ja ringmänge.	Muusikalise liikumise rakendamine muusikapala väljendamiseks. Tutvumine eesti laulu- ja ringmängudega. Esinemisjulguse ja –oskuse arendamine.
<i>Omalooming</i>	<u>Õpilane:</u> • kasutab lihtsates kaasmängudes astmemudeleid; • loob lihtsamaid tekste: liisusalme, regivärsse, laulusõnu jne; • kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamiseks; • loob lihtsaid rütmilisi kaasmänge keharütmi- ja plaatpillidel.	Enese ja teiste loomingu väärtustamine muusika tundides. Liisusalmide, regivärsse ja lihtsate laulutekstide loomine. Kaasmängude loomine keha-, rütmi- ja/või plaatpillidel. Õpitud muusikaliste teadmiste kasutamine omaloomingulistes tegevustes. Esinemisjulguse ja –oskuse arendamine.
<i>Muusika kuulamine ja muusikalugu</i>	<u>Õpilane:</u> • on tutvunud karakterpalu kuulates muusika väljendusvahenditega (meloodia, rütm, tempo, tämber, dünaamika ja muusikapala ülesehitus); • kirjeldab ning iseloomustab kuulatava muusikapala meeleolu ja karakterit, kasutades õpitud oskussõnavara; • eristab kuuldelt laulu ja pillimuusikat, marssi, valssi ja polkat; • on tutvunud eesti rahvalaulu ja rahvapillidega (kannel, Hiiu kannel, lõõtspill, torupill, sarvepill, vilepill); • väljendab muusika meeleolu ja karaktereid kunstiliste vahenditega;	Muusikapalade kuulamine (laulu- ja pillimuusika, eesti rahvalaulud ja rahvapillilood, marss, valss, polka, erinevad karakterpalad). Muusika meeleolu visualiseerimine. Tutvumine autoritega.

	seostab muusikapala selle autoriga.	
<i>Muusikaline kirjaoskus</i>	<u>Õpilane:</u> - mõistab allolevate helivältuste, rütmifiguuride ja pauside tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes: (TA, TI-TI, TA-A, TA-A-A ja 1-löögiline paus).; - mõistab 2-ja 3-osalise taktimõõdu tähendust ning arvestab neid musitseerides; - mõistab JO võtme tähendust ning kasutab seda noodist lauldes; - mõistab allolevate oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas: a) meetrum, takt, taktijoon, kordusmärk, lõpujoon, noodijoonestik, noodipea, noodivars, astmerida, astmetrepp, punkt noodivältuse pikendajana. b) koorijuht, koor, ansambel, solist, eeslaulja, rahvalaul (regilaul), rahvapill, rahvatants, dirigent, orkester, rütmipill, helilooja, sõnade autor (luuletaja). c) muusikapala, salm, refrään, kaanon, ostinato, kaasmäng, eelmäng, vahemäng; d) rütm, meloodia, tempo, kõlavärv, vaikselt, valjult, piano, forte. e) laulurepertuaari omandades tutvutakse märkidega latern, segno, volt, fermaat.	Rütm muusikas, rütmide kuulamine, plaksutamine, kasutamine erinevates ülesannetes (TA, TI-TI, TA-A, TA-A-A ja 1 löögiline paus). Mõistete takt, taktimõõt, taktijoon, lõpujoon, kordusmärk õppimine ja kasutamine harjutustes (töövihik). Astmete SO, MI, RA, LE, JO, alumine SO ja RA õppimine ja kõlamudelite kasutamine. JO- võtme kasutamine. Oskussõnade kasutamine kõigis muusikalistes tegevustes.

Muusika ainekava 3. klassile

Teema	Õpitulemused	Õppetegevused ja sisu
<i>Laulmine</i>	<u>Õpilane:</u> - oskab laulda loomuliku kehahoiu ja hingamise, vaba toonitekitamise ja selge diktsiooniga ning emotsionaalselt üksi ja rühmas; - mõistab ja väljendab lauldes muusika sisu ning meeleolu;	Laulmine loomuliku häälega üksinda ja koos teistega klassis; Eesti rahvalaulude (sh regilaulude) laulmine ning peast oma kooliastme ühislaulude laulmine. Meloodia laulmine käemärkide, astmetrepi ja noodipildi järgi ning relatiivsete helikõrguste (astmete kasutamine).

	- oskab laulda eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule; - teab ja oskab paari eesti rahvalaulu ja regilaulu seostades neid kalendritähtpäevadega; - laulab peast kooliastme ühislaule: „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F:Pacius) ja muid eakohased esinemiseks vajalikke laule; laulab meloodiat käemärkide, astmetrepi ja noodipildi järgi ning kasutab relatiivseid helikõrgusi (astmeid).	Muusikaliste teadmiste kasutamine laulmisel. Esinemisjulguse ja –oskuse arendamine.
<i>Pillimäng</i>	<u>Õpilane:</u> - kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille lihtsamates kaasmängudes ja/või ostinato'des, ning iseseisvates palades; - väljendab pillimängus muusika sisu ja meeleolu; - on omandanud ukulele esimesed mänguvõtted ning kasutab neid musitseerides; - seoses pillimängu õppimisega on õppinud tundma viiulivõtit, tähtnimetusi ja nende asukohta noodijoonestikul.	Pillimängu rakendamine kaasmängudes, mänguoskuse omandamine keha-, rütmi- ja plaatpillidel. Esinemisjulguse ja –oskuse arendamine. Ukulele mänguvõtete täiendamine, lihtsate flöödpalade ja kaasmängude mängimine.
<i>Omalooming</i>	<u>Õpilane:</u> - kasutab lihtsates kaasmängudes astmemudeleid; - loob lihtsamaid tekste: liisusalme, regivärsse, laulusõnu jne; - kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamiseks; - loob lihtsaid rütmilisi kaasmänge keharütmi-ja plaatpillidel.	Enese ja teiste loomingu väärtustamine muusika tundides. Liisusalmide, regivärsse ja lihtsate laulutekstide loomine. Kaasmängude loomine keha-, rütmi- ja/või plaatpillidel. Õpitud muusikaliste teadmiste kasutamine omaloomingulistes tegevustes. Esinemisjulguse ja –oskuse arendamine.
<i>Muusika kuulamine ja muusikalugu</i>	<u>Õpilane:</u> - on tutvunud karakterpalu kuulates muusika väljendusvahenditega (meloodia, rütm, tempo, tämber, dünaamika ja muusikapala ülesehitus); - oskab kirjeldada ning iseloomustada kuulatava muusikapala meeleolu ja karakterit, kasutades õpitud oskussõnavara;	Muusikapalade kuulamine (vokaalmuusika, instrumentaalmuusika, valss, marss, polka, erinevad karakterpalad, eesti rahvalaulud, rahvapillilood). Muusika meeleolu visualiseerimine.

	- eristab kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat; - on kuulanud erinevaid vokaal- ja instrumentaalmuusika esitajaid; - eristab kuuldeliselt marssi, valssi ja polkat; - on tutvunud eesti rahvalaulu ja rahvapillidega (kannel, Hiiu kannel, lõõtspill, torupill, sarvepill, vilepill); - väljendab muusika meeleolu ja karaktereid kunstiliste vahenditega; - seostab muusikapala selle autoriga.	
<i>Muusikaline kirjaoskus ja oskussõnad</i>	<u>Õpilane:</u> - mõistab allolevate helivältuste, rütmifiguuride ja pauside tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes: TA, TI-TI, TA-A, TA-A A, TAI-RI, TIRI-TIRI, 1- ja 2 löögiline paus; - mõistab 2-ja 3-osalise taktimõõdu tähendust ning arvestab neid musitseerides; - mõistab JO võtme tähendust ning kasutab seda noodist lauldes; - tajub ja on õppinud laulma astmemudeleid ning on võimeline neid laulma erinevates kõrguspositsioonides; - on õppinud lauldes tundma JO ja RA astmerida; - mõistab allolevate oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas; a) meetrum, takt, taktijoon, kordusmärk, lõpujoon, noodijoonestik, noodipea, noodivars, astmerida, astmetrepp, punkt noodivältuse pikendajana; b) koorijuht, koor, orkester, eeslaulja, rahvalaul, regilaul, rahvapill, rahvatants, dirigent, orkester, vokaal- ja instrumentaalmuusika, vokaalsolist, instrumentaalsolist, duett, duo, vokaalansambel, instrumentaalsambel, rütmipill, helilooja, sõnade autor (luuletaja); c) muusikapala, salm, refrään, kaanon, ostinato, kaasmäng,	Rütm muusikas, rütmide kuulamine, plaksutamine, kasutamine erinevates ülesannetes. Mõistete takt, taktimõõt, taktijoon, lõpujoon, kordusmärk, kordamine ja kasutamine harjutustes (töövihik). JO ja RA astmeridadega tutvumine ja kasutamine. Oskussõnade kasutamine kõigis muusikalistes tegevustes.

	eelmäng, vahemäng; d) rütm, meloodia, tempo, kõlavärv, vaikselt, valjult, piano, forte. e) laulurepertuaari omandades tutvutakse märkidega latern, segno, volt, fermaat.	
--	---	--

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid II kooliastmes:

- 1) ühe- ja kahehäälsuse rakendamine laulmisel, kaanon;
- 2) relatiivsete helikõrguste (astmete) kasutamine laulude õppimisel;
- 3) pillimänguoskuste arendamine ja rakendamine erinevates pillikoosseisudes;
- 4) kuulatud muusikapalade iseloomustamine, tuginedes muusika väljendusvahenditele ja oskussõnavarale;
- 5) eri rahvaste tantsude karakteri väljendamine liikumises;
- 6) muusika väljendusvahendite kasutamine erinevates muusikalistes tegevustes;
- 7) esinemisvõimaluste pakkumine ning loomingulise eneseväljenduse toetamine;
- 8) teatris, kontserdil ja muuseumis käimine ning õppekäigud.

II kooliastme ehk 4. klassi õpilasele omast teadmishimu ning aktiivsust rakendatakse kõigis muusikalistes tegevustes. Olulised tegevused on selleski kooliastmes laulmine ja pillimäng.

Klassitunnis **lauldakse** a cappella ja saatega ühe- või kahehäälselt. Süvendatakse **pillimänguoskusi** erinevates pillikoosseisudes ning omandatakse või tuletatakse meelde ukulele mänguvõtted. Liikumistegevuse põhirõhk on tantsudel, mis on loodud popmuusikale. Muusikalist mõtlemist ja loovust arendatakse muusikalise **omaloomingu** kaudu. Muusikat **kuulates** arendatakse muusikalist analüüsivõimet ja võrdlusoskust. Tähtsustub muusika **oskussõnade** kasutamine muusikapalasis analüüsides ning oma arvamuse põhjendamine vestlustes.

Kõigis muusikalistes tegevustes rakendatakse õpitud teadmisi ja oskusi, s.o **muusikalist kirjaoskust**, mida omandatakse muusikaliste tegevuste kaudu. Õpilaste eneseväljendusoskust arendatakse nii muusikatunnis kui ka klassi- ja koolivälises tegevuses (solistid, erinevad pillikoosseisud jm.). Et saada kuulamiskogemust, kujundada kontserdikultuuri ning avardada silmaringi, käiakse kontsertidel ja muusikaetendustel. Enese ja kaaslaste hindamise kaudu õpitakse tundma üksteise võimeid, oskusi ja eripära.

4.klassi lõpetaja:

- 1) osaleb meeleldi muusikalistes tegevustes: laulmises, pillimängus, muusika kuulamises, liikumises; huvitub oma kooli ja kodukoha kultuurielust ning osaleb selles;
- 2) laulab ühe- või kahehäälselt klassis oma hääle omapära arvestades;
- 3) mõistab laulupeo tähtsust;
- 4) oskab kuulata iseennast ja teisi koos musitseerides, mõistab oma panust ning toetab ja tunnustab kaaslast;
- 5) oskab laulda eesti rahvalaulu (sh regilaulu) ning peast oma kooliastme ühislaule;
- 6) kasutab laule õppides relatiivseid helikõrgusi (astmeid);
- 7) kirjeldab ning põhjendab suunavate küsimuste ja omandatud muusika oskussõnade abil kuulatavat muusikat;
- 8) eristab kuuldelt vokaal- ja instrumentaalmuusikat.

Muusika ainekava 4. klassile

Teema	Õpitulemused	Õppetegevused ja sisu
Laulmine	<u>Õpilane:</u> • laulab oma hääle eripära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni intonatsiooniga väljendusrikkalt. ja On puhta ning teadlik häälehoiu vajadusest; • laulab eakohaseid ühe- ja kahehäälsid laule, kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule; • seostab relatiivseid helikõrgusi (astmeid) absoluutsete helikõrgustega g-g2; • laulab peast kooliastme ühislause: „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius) ja muid eakohaseid esinemiseks vajalikke laule.	Laulmine klassis oma hääle eripära arvestades ühe- või kahehäälselt (kaanonid ning eesti ja teiste rahvaste laulud) a cappella ja saatega. Teadlikkus hingamisel ja dünaamika kasutamine laulmisel. Meloodiate laulmine relatiivseid helikõrgusi kasutades käemärkide, rütmistatud astmenoodi järgi ja noodijoonestikul erinevates kõrguspositsioonides (SO, MI, RA, JO, RA1, SO1, JO, LE, NA, DI). Eesti rahvalaulude (sh regilaulude) laulmine ning oma kooliastme ühislaulude laulmine. Esinemisjulguse ja -oskuse arendamine.
Pillimäng	<u>Õpilane:</u> • kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille kaasmängudes ja/või ostinatodes; • rakendab musitseerides ukulele mänguvõtteid; • seostab absoluutseid helikõrgusi pillimänguga; • kasutab pillimängus muusikalisi teadmisi ja oskusi.	Pillimängu rakendamine kaasmängudes; mänguoskuse omandamine keha-, rütmi- ja plaatpillidel. Ukulele mänguvõtete täiendamine, lihtsate flöödpalade ja kaasmängude mängimine. Absoluutse süsteemi kasutamine pillimängus. Esinemisjulguse ja -oskuse arendamine. Ukulele pala klaveri ja/või mõne muu pilli saatel.
Omalooming	<u>Õpilane:</u> • kasutab lihtsates kaasmängudes astmemudeleid; • loob lihtsamaid tekste: liisusalme, regivärsside, laulusõnu jne; • loob lihtsaid rütmilisi kaasmänge keharütmi-ja plaatpillidel.	Enese ja teiste loomingu väärtustamine muusika tundides. Liisusalmete, regivärsside ja lihtsate laulutekstide loomine. Kaasmängude loomine keha-, rütmi- ja/või plaatpillidel. Õpitud muusikaliste teadmiste kasutamine omaloomingulistest tegevustes. Esinemisjulguse ja -oskuse arendamine.
Muusika kuulamine ja muusikalugu	<u>Õpilane:</u> • erinevates muusikapalades muusika väljendusvahendite	Muusikapalade kuulamine (vokaalmuusika, instrumentaalmuusika, valss, marss, polka, erinevad karakterpalad, eesti

	kuulamine ja eristamine: meloodia, rütm, tempo; • iseloomustab kuulatavat muusikapala ning põhjendab oma arvamust, kasutades muusika oskussõnavara; • kuulab ja eristab instrumentaalmuusikat, pillirühmi (klahv-, keel-, puhk- ja löökpillid); • tunneb ja eristab eesti rahvamuusikat (rahvalaulu); • teadvustab muusikateoste autorikaitse vajalikkust ning on tutvunud sellega kaasnevate õiguste ja kohustustega.	rahvalaulud, rahvapillilood). Erinevate pillirühmade eristamine: klahv-, keel-, puhk- ja löökpillid. Muusika meeleolu visualiseerimine. Autorluse mõistega tutvumine. Muusikanäidete leidmine internetist ja nende korrektne kasutamine.
<i>Muusikaline kirjaoskus ja oskussõnad</i>	<u>Õpilane:</u> • mõistab allolevate helivältuste, rütmifiguuride ja pauside tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes: TI-TIRI, TIRI-TI, TA-I TI, TA-A-A-A, täispaus; • mõistab 2-, 3-, ja 4-osalise taktimõõdu tähendust ning arvestab neid musitseerides; • Mõistab JO- võtme tähendust ning oskab seda kasutada noodijoonestikul kirjalikes ülesannetes; • on õppinud lauldes tundma JO ja RA astmerida, ning suudab neid ka noodijoonestikul üles tähendada, lähtuvalt JO- võtmest; • mõistab allolevate oskussõnade tähendust ning kasutab neid praktikas: eeltakt, viiulivõti, klaviatuur, duur-helilaad, moll helilaad; • mõistab allolevate oskussõnade tähendust ning kasutab neid praktikas: vokaalmuusika, soololaul, koorilaul; tämber, hääleliigid (sopran, metsosopran, alt, tenor, bariton, bass); • mõistab allolevate oskussõnade tähendust ning kasutab neid praktikas: instrumentaalmuusika, interpreet, improvisatsioon; pilliliigid (keelpillid, puhkpillid, löökpillid, klahvpillid), eesti rahvapillid.	Mõistete takt, taktijoon, lõpujoon, kordusmärk, kordamine ja kasutamine harjutustes (töövihik). JO ja RA astmeridadega tutvumine ja kasutamine . Oskussõnade kasutamine kõigis muusikalistes tegevustes. Noodijoonel orienteerumine lähtuvalt JO võtmest.

7. AINEVALDKOND KEHALINE KASVATUS

Kehakultuuripädevus

Kehalise kasvatus (edaspidi liikumisõpetus) õpetamise eesmärgiks põhikoolis on kujundada õpilastes eakohane kehakultuuripädevus: suutlikkus väärtustada kehalist aktiivsust ja tervislikku eluviisi elustiili osana; oskus anda hinnangut kehalisele vormisolekule, valmisolek harrastada sobivat spordiala või liikumisviisi; suutlikkus suhtuda sallivalt kaaslastesse, järgida ausa mängu reegleid ning väärtustada koostööd sportimisel ja liikumisel.

Liikumisõpetuse õpetamise kaudu taotletakse, et põhikooli lõpuks õpilane:

- 1) mõistab kehalise aktiivsuse tähtsust oma tervisele ja töövõimele ning regulaarse liikumisharrastuse vajalikkust;
- 2) soovib olla terve ja rühikas;
- 3) valdab põhiteadmisi ja -oskusi, et harrastada liikumist iseseisvalt sise- ja välistingimustes;
- 4) liigub/spordib ohutus- ja hügieeninõudeid järgides ning teab, kuidas käituda sportimisel juhtuda võivates ohuolukordades;
- 5) tunneb liikumisest/sportimisest rõõmu ning on valmis uusi liikumisoskusi õppima ja liikumist iseseisvalt harrastama;
- 6) tunneb ausa mängu põhimõtteid, on koostöövalmis ning liigub/spordib oma kaaslasi austades, kokkulepitud reegleid/võistlusmäärusi järgides ja keskkonda hoides;
- 7) omandab põhikooli ainekavasse kuuluvate spordialade/liikumisviiside tehnika;
- 8) jälgib oma kehalist vormisolekut, teab, kuidas parandada töövõimet regulaarse treeninguga;
- 9) tunneb huvi Eestis ning maailmas toimuvate spordi-, liikumis- ja tantsuürituste vastu;
- 10) väärtustab Eesti tantsupidude traditsiooni.

Ainevaldkonda kuulub aine Liikumisõpetus, mis jaotub tunniplaanis järgnevalt:

	1 klass	2 klass	3 klass	4 klass
Liikumisõpetus	2	3	3	3

Liikumisõpetus toetab õpilasi tervist väärtustava eluviisi kujundamisel, loob aluse õpilaste iseseisvale liikumisharrastusele, soodustab huvi spordi- ja tantsusündmuste vastu, innustab võistlusi ja üritusi jälgima ning neis osalema. Seeläbi toetatakse õpilase nii kehalist/liigutuslikku kui ka kõlbelist, sotsiaalset ja esteetilist arengut ning tema kujunemist terviklikuks isiksuseks.

Liikumisõpetuses juhitakse õpilast kehalist vormisolekut jälgima ning seda regulaarselt harjutades ning uusi (sh iseseisvalt omandatud) teadmisi ja oskusi hankides parandama. Keskkonda hoidev, kaaslasi austav, koostööd ning ausa mängu põhimõtteid väärtustav liikumine ja sportimine toetavad õpilaste sotsiaalset ning kõlbelist arengut. Lähtutakse vajadusest toetada õpilaste kujunemist hea tervise ja töövõimega isiksusteks. Tundides omandatud teadmised, oskused ja kogemused soodustavad õpilaste mitmekülgset arengut ning võimaldavad neil leida endale jõukohane, turvaline ja tervislik liikumisharrastus.

Liikumisõpetuse põhialadeks on: võimlemine, kergejõustik (jooks, hüpped ja visked), liikumis- ja sportmängud (korv-, võrk- ja jalgpall), tantsuline liikumine, talialad (suusatamine ja uisutamine) ning

orienteerumine. Alates 2. klassist läbivad õpilased ka ujumise algõpetuse kursuse. Teadmisi spordist ja liikumisest edastatakse kehalise kasvatuse tundides praktilises tegevuses ja/või õpilasi iseseisvale (tunnivälisele) õppele suunates.

Liikumisõpetust korraldades arvestab kool õpilaste huve, kooli ja/või paikkonna spordi- või liikumisharrastuse traditsioone ning olemasolevaid sportimistingimusi. Selleks on liikumisõpetuse ainekavas esitatud õpitulemused plaanitud saavutada ja neile vastav õppesisu läbida 75–80% õppeks ettenähtud tundide jooksul. 20–25% liikumisõpetuses ette nähtud tundide mahust saavad koolid kasutada ainekavva mittekuuluvate spordialade ja liikumisviiside (nt käsipall, saalihoki, pesapall, sulgpall, erinevad tantsustiilid jm) õpetamiseks, ainekavva kuuluvate põhialade oskuste kinnistamiseks või põhialade süvendatud õppeks. Tantsuline liikumine võib olla integreeritud liikumisõpetuse tundides teiste spordialade ja liikumisviisidega. Oluline on tunda populaarsemaid eesti rahvatantse ja tantsuelemente, mis ühendavad õpilasi rahvatantsupidude traditsiooniga.

Ainevaldkonna kirjeldus ja valdkonnasisene lõiming

Kehaline kasvatus toetab:

- 1) Õpilasi tervist väärtustava eluviisi kujundamisel, loob aluse õpilaste iseseisvale liikumisharrastusele, soodustab huvi spordi- ja tantsusündmuste vastu, innustab võistlusi ja üritusi jälgima ning neis osalema.
- 2) Toetab õpilase nii kehalist/liigutuslikku kui ka kõlbelist, sotsiaalset ja esteetilist arengut ning tema kujunemist terviklikuks isiksuseks.
- 3) Õpilase kehalist vormisolekut jälgima ning seda regulaarselt harjutades ning uusi teadmisi ja oskusi hankides parandama.
- 4) Kaaslaste austava, koostööd ning ausa mängu põhimõtteid väärtustav liikumise ja sportimise kujundamist.
- 5) Õpilase sotsiaalset ning kõlbelist arengut.
- 6) Õpilaste kujunemist hea tervise ja töövõimega isiksusteks.
- 7) Õpilaste mitmekülgset arengut ning võimaldavad neil leida endale jõukohane, turvaline ja tervislik liikumisharrastus.
- 8) Põhialadena kuuluvad põhikooli kehalise kasvatuse ainekavva kuus spordiala: võimlemine, kergejõustik, liikumis- ja sportmängud (korv-, võrk- ja jalgpall), tantsuline liikumine, suusatamine, orienteerumine. kooliastmes läbivad õpilased ujumise algõpetuse kursuse.

Üldpädevuste kujundamise võimalusi

Väärtuspädevus. Liikumisõpetuses tähtsustatakse tervist ning jätkusuutlikku eluviisi. Arusaam, et tervist tuleb kaitsta ja tugevdada, aitab õpilastel teha põhjendatud valikuid tervisekäitumises. Austus looduse ning inimeste loodud materiaalse väärtuste vastu soodustab keskkonda säästvat liikumist/sportimist. Abivalmis ja sõbralik suhtumine kaaslastesse ning ausa mängu põhimõtete järgimine sportlikes tegevustes toetavad kõlbelise isiksuse kujunemist.

Sotsiaalne ja kodanikupädevus. Koostöö liikudes/sportides õpetab inimeste erinevusi aktsepteerima, neid suhtlemisel arvestama, ent ka ennast kehtestama. Kehakultuur kujundab viisakat, tähelepanelikku, abivalmis ja sallivat suhtumist kaaslastesse.

Enesemääratluspädevus. Liikumisõpetuse kaudu kujundatakse oskust hinnata enda kehalisi võimeid ning valmisolekut neid arendada, samuti suutlikkust jälgida ja kontrollida oma käitumist, järgida tervislikku eluviisi ning vältida ohuolukordi.

Õpipädevus. Õpilasel kujuneb oskus analüüsida ja hinnata enda liigutusoskusi ja kehalisi võimeid ning kavandada meetmeid, kuidas neid täiustada. Koolis tekkinud huvi liikumise/sportimise vastu loob aluse ja eeldused õppida uusi sobivaid liikumisviise.

Suhtluspädevus. Oluline on tunda ja kasutada spordi ning tantsu oskussõnavara, arendada eneseväljendusoskust ning lugeda/mõista teabe- ja tarbetekste.

Matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalane pädevus. Sporditehniliste oskuste analüüs, kehalise töövõime näitajate ja sporditulemuste dünaamika selgitamine eeldavad õpilastelt matemaatikale omase keele, seoste, meetodite jm kasutamise oskust ning toetavad matemaatikapädevuse kujunemist. Õpitakse kasutama tehnoloogilisi vahendeid, analüüsima tervisespordiga seotud teavet ja tegema tõenduspõhiseid otsuseid.

Ettevõtlikuspädevus. Liikumisõpetuses õpivad õpilased analüüsima oma kehalisi võimeid ja liigutusoskusi, kavandama tegevusi ning tegutsema sihipäraselt, selleks et tugevdada tervist ja parandada töövõimet. Koostöö kaaslastega sportimisel/liikumisel kujundab toimetulekuoskust ja riskijulgust.

Läbivate teemade rakendamise võimalusi

Õppekava läbivaid teemasid peetakse silmas valdkonna õppeaine eesmärgiseade, õpitulemuste ning õppesisu kavandamisel, lähtudes kooliastmest ning õppeaine spetsiifikast.

Tervis ja ohutus. Tervislikuks eluviisiks vajalike teadmiste, arusaamade, oskuste ja kogemuste omandamist toetatakse nii aineõppes kui ka tunnivälises tegevuses, samuti füüsilise ja sotsiaalse õpikeskkonna loomise kaudu.

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine. Liikumisõpetuses innustatakse õpilasi olema terve ning kandma muutuvast õpi-, elu- ja töökeskkonnas hoolt oma töövõime suurendamise eest. Kujundatakse arusaama, kuidas mõjutab inimese füüsiline tervis tema edasist tööelu. Õppetegevus võimaldab õpilastel tutvuda tervise ja kehakultuuri valdkonnaga seotud töömaailmaga. Võimekuse ja huvi ilmnemise korral mõne spordiala ja/või liikumisharrastuse vastu suunatakse õpilasi sellega süvendatult tegelema.

Keskkond ja jätkusuutlik areng. Looduses harrastatavate spordialadega tegelemine aitab väärtustada keskkonda ning kujundada õpilastest keskkonnateadliku liikumise järgijad.

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Õpilasi innustatakse organiseerima tunniväliseid liikumisharrastuslikke tegevusi (omaalgatuslikud spordi- ja tantsuüritused, võistlused jm).

Kultuuriline identiteet. Liikumisõpetuse tundides õpitakse tundma spordialasid/liikumisviise, mis kuuluvad rahvuslikku ja teiste maade liikumiskultuuri ning aitavad õpilastel kujuneda kultuuriteadlikeks, omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust väärtustavateks ühiskonnaliikmeteks. Kultuurilise identiteedi kujundamisel on oluline väärtustada Eesti tantsupidude traditsiooni ja osaleda tantsupidudel.

Teabekeskkond ja tehnoloogia ja innovatsioon. Liikumisõpetuses kasutatakse spordiinfot hankides erinevaid teabeallikaid, sh internetti.

Väärtused ja kõlblus. Liikumisõpetuses ning tunnivälises sportlikus tegevuses järgitakse spordi ülimalt aadet – ausa mängu põhimõtteid. Sportlikus tegevuses kehtivate reeglite mõistmine ja nende järgimine toetab õpilaste kujunemist kõlbelisteks isiksusteks.

Õppetegevuse kavandamine ning korraldamine

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

- 1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, taotletavatest õpitulemustest, õppesisust ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete, läbivate teemade ning kooli kuu teemadega;
- 2) taotletakse, et õpilase õpikoormus on mõõdukas, jaotub õppeaasta jooksul ühtlaselt ning jätab õpilasele piisavalt aega puhata ja huvialadega tegeleda;
- 3) võimaldatakse õppida üksi ning koos teistega, et toetada õpilase kujunemist aktiivseks ning iseseisvaks õppijaks;
- 4) kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud käsitlemist ning suurendavad õpimotivatsiooni;
- 5) laiendatakse õpikeskkonda (looduskeskkond, kooliõu, osavõtt spordivõistlustest ja/või tantsuüritustest võistlejana/pealtvaatajana/abilisena, spordi- ja/või tantsuürituste jälgimine erinevate meediakanalite vahendusel);
- 6) kasutatakse mitmekesist õppemetoodikat, sh aktiivõpet (rollimängud, arutelud, projektõpe, spordi-, liikumis- ja terviseteemaliste materjalide lugemine jm);
- 7) tagatakse turvaline praktiline harjutamine tundides ning organiseeritud liikumine ja mängimine tunnivälise tegevusena;
- 8) ergutatakse I kooliastme õpilasi oma tegevust/sooritust kommenteerima ning kaaslase tegevust objektiivselt kirjeldama, II kooliastmes innustatakse õpilasi osalema sooritusjärgses arutelus;
- 9) ergutatakse õpilasi kontrolli harjutusi sooritama, tulemusi koguma ja võrdlema, II kooliastmes ka enda kehalisi võimeid kontrollima ning tulemustele hinnangut andma;
- 10) rakendatakse nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi ning õppe materjale ja -vahendeid;
- 11) kohandatakse õppesisu ja õpitulemusi vastavalt konkreetse õpigrupi õpilaste võimekusele.

Hindamise alused

I kooliastmes hinnatakse õpilaste tegevust tundides (aktiivsus, kaasatöötamine, püüdlikkus, reeglite, hügieeni- ja ohutusnõuete järgimine jm). Õpitulemustena esitatud liigutusoskusi hinnates arvestatakse nii saavutatud taset kui ka tööd, mida õpilased tegid tegevuse/harjutuse omandamiseks.

4. klassis hinnatakse teadmiste ja oskuste omandamise kõrval ka õpilaste tunnivälist kehalist aktiivsust ning oma klassi ja/või kooli esindamist spordivõistlustel, tantsu üritustel jm. teadmiste rakendamist ning õpilaste koostööoskust. Kehalistele võimetele hinnangut andes arvestatakse tulemuste kõrval ka õpilaste arengut ning tulemuste saavutamise nimel tehtud tööd.

Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega. Õpitulemuste kontrollimise vormid peavad olema mitmekesised ja vastavuses oodatavate õpitulemustega. Õpilased peavad teadma, mida ja millal hinnatakse, mis hindamisvahendeid kasutatakse ning mis on hindamise kriteeriumid. Kirjalikke ülesandeid hinnates arvestatakse eelkõige töö sisu, kuid parandatakse ka õigekirjavead, mida hindamisel ei arvestata. Juhul kui õpilaste tervises seisund ei võimalda kehalise kasvatusainekava täita, koostatakse neile individuaalne õppekava, milles fikseeritakse kehalise kasvatusa õppe-eesmärk, õppesisu, õpitulemused ning nende hindamise vormid.

Hoiakutele (nt huvi tundmine, tähtsuse mõistmine, väärtustamine, vajaduste arvestamine, kokkulepitud reeglite järgimine) antakse hinnanguid. Hindamise kriteeriumid ja hindamise korraldus on täpsustatud kooli õppekavas.

Füüsiline õpikeskkond

Kool korraldab liikumisõpetuse tunnid spordirajatistes, kus on olemas vajalik sisseseade ainekavakohasteks õppetegevusteks. Kool võimaldab kasutada uisuväljakut, terviserada ja ujulat ning kasutada hügieeniharjumuste kujundamiseks garderoobe ning pesemisruume.

Liikumisõpetuse õppe- ja kasvatuseesmärgid I kooliastmes

3. klassi lõpetaja:

- 1) kirjeldab regulaarse liikumise/sportimise tähtsust tervisele, nimetab põhjusi, miks peab olema kehaliselt aktiivne;
- 2) omandab kooliastme ainekavva kuuluvate liikumisviiside / kehaliste harjutuste tehnika (vt alade õpitulemusi õppesisu alt), sooritab põhiliikumisviise liigutusoskuste tasemel;
- 3) teab/kirjeldab, kuidas tuleb käituda kehalise kasvatuses tunnis (võimlas, staadionil, maastikul jne), täidab õpetaja seatud ohutusnõudeid ja hügieenireegleid, loetleb ohuallikaid liikumis-/sportimispaikades ja kooliteel ning kirjeldab ohutu liikumise, sportimise ja liiklemise võimalusi;
- 4) sooritab õpetaja juhendamisel kontrollharjutusi, annab hinnangu oma sooritusele ja kogetud kehalisele koormusele (kerge/raske);
- 5) teab, kuidas käituda kehalisi harjutusi sooritades (on viisakas, sõbralik ja abivalmis, täidab kokkulepitud (mängu)reegleid, kasutab heaperemehelikult kooli spordivahendeid ja -inventari);
- 6) loetleb spordialasid ja nimetab Eesti tuntud sportlasi, nimetab Eestis toimuvaid spordivõistlusi ning tantsuüritusi;
- 7) harjutab aktiivselt kehalise kasvatuses tundides, oskab iseseisvalt ja koos kaaslastega ohutult mängida liikumismänge, tahab õppida uusi kehalisi harjutusi ja liikumisviise.

Liikumisõpetuse ainekava 1. klassile

Teema	Õpitulemused	Õppetegevused ja sisu
<i>Teadmised spordist ja liikumisviisidest</i>	Õpilane: • kirjeldab regulaarse liikumise/sportimise tähtsust tervisele, nimetab põhjusi, miks peab olema kehaliselt aktiivne; • oskab käituda kehalise kasvatuses tunnis, liikudes/sportides erinevates sportimispaikades ning tänaval liigeldes, järgib õpetaja reegleid ja ohutusnõudeid; • kirjeldab ohutu liikumise/sportimise/liiklemise võimalusi; • täidab mängureegleid ja hügieeninõudeid; • annab hinnangu enda sooritusele ja kogetud kehalisele koormusele (kerge/raske); • loetleb spordialasid.	Liikumise ja sportimise tähtsus inimese tervisele. Liikumine/sportimine üksi ja koos kaaslastega, kaaslase soorituse kirjeldamine ning sellele hinnangu andmine. Käitumisreeglid tunnis. Ohutu ja kaaslasi arvestav käitumine erinevate harjutuste ja liikumisviisidega tegeldes. Ohutu liiklemine sportimise paikadesse ja kooliteel. Hügieenireeglid kehalisi harjutusi tehes. Teadmised ilmastikule ja spordialale vastavast riietumisest. Pesemise vajalikkus pärast kehaliste harjutuste tegemist. Elementaarsed teadmised spordialadest, Eesti sportlastest ning Eestis toimuvatest spordivõistlustest ja tantsuüritustest. Sporditeemaliste videote ja filmide vaatamine. Piltide ja fotode kasutamine. Matkal salvestatud GPS trajektooriga pildi joonistamine.

		Kestvusmatk kodukandis.
Võimlemine	<u>Õpilane:</u> - oskab riietuda vastavalt olukorrale; - tõstab, kannab ja paigaldab spordivahendeid; - täidab rivi- ja korraharjutusi, sooritab lihtsaid võimlemisharjutusi kindla rütmi järgi; - oskab sooritada erinevaid kõnni, jooksu-, hüppe- ja viskeharjutusi; - sooritab hüplemisharjutusi hüpitsaga; - sooritab tireli ette; - hüpleb hüpitsat tiirutades jalalt jalale.	Rivi- ja korraharjutused. Rivistumine viirgu ja kolonni, harvenemine ja koondumine, tervitamine, loendamine, pöörded paigal, kujundliikumised. Kõnni-, jooksu- ja hüplemisharjutused. Päkk-kõnd, kõnd kandadel. Liikumine juurdevõtusammuga kõrvale. Üldkoormavad ja koordinatsiooni arendavad hüplemisharjutused. Harki- ja käärihüplemine. Hüplemine hüpitsa tiirutamisega ette jalalt jalale. Koordinatsiooniharjutused. Põhivõimlemine ja üldarendavad võimlemisharjutused. Üldarendavad võimlemisharjutused käte, kere ja jalgade põhiasenditega. Harjutused vahendita ja vahendiga saatelugemise ning muusika saatel. Rakendusvõimlemine. Ronimine varbseinal, kaldpingil, üle takistuste ja takistuste alt. Akrobaatilised harjutused. Veered kägaras ja sirutatult. Juurdeviivad harjutused turiseisuks ja tireliks, tirel ette. Tasakaaluharjutused. Liikumine joonel, pingil ja poomil, kasutades erinevaid kõnni- ja jooksusamme. Päkk-kõnd ja pöörded päkkadel. Võimlemispingil kõnd kiiruse muutmise, takistuste ületamise ja peatumistega. Tasakaalu arendavad liikumismängud. Ettevalmistavad harjutused toenghüppeks. Sirutus-mahahüpe kõrgemalt tasapinnalt maandumisasendi fikseerimisega, harjutused äratõuke õppimiseks hoolaualt.
Jooks, hüpped, visked	<u>Õpilane:</u> - alustab jooksu stardikäsklustega; - jookseb võimetekohase tempoga; - sooritab erinevaid teatevõistlusi; - sooritab palliviske paigalt; - sooritab hoota kaugushüppe.	Jooksuasend, jooksuülgutused, jooksu alustamine ja lõpetamine, jooks erinevatest lähteasenditest. Mitmesugused jooksuharjutused, jooks erinevas tempos. Kiirendusjooks, kestvusjooks, võimetekohase jooksutempo valimine. Püstistart koos stardikäsklustega. Teatevahetuse õppimine lihtsates teatevõistlustes, pendelteatejooks teatepulgaga. Paigalt kaugushüpe, maandumine kaugushüppes. Hüpped hoojooksult, et omandada jooksu ja hüppe ühendamise oskus. Kaugushüpe hoojooksult paku

		tabamiseta. Madalatest takistustest ülehüpped parema ja vasaku jalaga. Viskepalli hoie. Tennisepallivise ülalt täpsusele ja kaugusele. Pallivise paigalt. Spordipäevad kevadel ja sügisel.
<i>Liikumismängud</i>	<u>Õpilane:</u> - mängib erinevaid liikumismänge; - arvestab kaasmängijatega.	Jooksu- ja hüppemängud. Liikumismängud ja teatevõistlused erinevate vahenditega. Liikumine pallita: jooksud, pidurdused, suunamuutused. Põrgatamisharjutused tennis-, käsi- ja minikorvpalliga. Liikumismängud väljas/maastikul. Fotode ja piltide kasutamine mängudes, orienteerumisel.
<i>Talialad Suusatamine</i>	<u>Õpilane:</u> - oskab kasutada sihtotstarbeliselt suusavarustust; - oskab suuskadel kukkuda ja püsti tõusta.	Suuskade kinnitamine, pakkimine ja kandmine, allapanek. Suuskade transport. Õige kepihoie, suusarivi. Kukkumine ja tõusmine paigal ning liikudes, tasakaaluharjutused suuskadel. Lehvikpööre e astepööre eest. Astesamm, libisamm. Trepptõus. Laskumine laugelt nõlvalt põhiasendis. Talvine spordipäev (vastlapäeva tähistamine).
<i>Tantsuline liikumine</i>	<u>Õpilane:</u> - mängib/tantsib õpitud eesti laulumänge; - liigub vastavalt muusikale, rütmile, helile.	Rütmi plaksutamine ja jalgade rõhklöögid. Liikumised mõttekujundeid ja kujutlusvõimet kasutades. Spontaansust ja liikumisrõõmu arendavad mängud. Liikumine sõõris ja paarilisega kõrvuti ringjoonel. Kõnni-, külg-, hüpak-, galopp ja lõppsamm. Lihtsad 2-osalised tantsud. Eesti traditsioonilised laulumängud ja pärimustantsud. Lihtsamad tantsuvõtted ja tantsusammud. Liikumine ruumis, kasutades erinevaid suundi, tasandeid ja tantsujooniseid üksi, paaris ja grupis. Sammud ja liikumised, rütmi- ja koordineerimis- ja liikumisharjutused vastavalt muusika iseloomule. Tantsupeo, tantsu vaatamine, muusika kuulamine.

Liikumisõpetuse ainekava 2. klassile

Teema	Õpitulemused	Õppetegevused ja sisu
Teadmised spordist ja liikumisviisidest	<u>Õpilane:</u> - teab sportimise/liikumise tähtsust tervisele; - oskab käituda liikumisõpetuse tunnis, erinevates sportimispaikades ja tänaval; - järgib reegleid ja ohutusnõudeid, täidab mängu- ja hügieenireegleid; - oskab anda hinnangut oma sooritusele ja kogetud kehalisele koormusele (kerge, raske); - tunneb erinevaid spordialasid ja oskab nimetada tuntud Eesti sportlasi; - oskab täita ohutusnõudeid kehaliste harjutuste sooritamisel ja käituda õnnetusjuhtumite korral.	Sportimise ja liikumise tähtsus inimese tervisele. Ohutu liiklemise juhised, käitumisreeglid liikumisõpetuse tunnis, ohutu ja kaaslasiga arvestav käitumine erinevate harjutuste ja liikumisviisidega tegeledes. Hügieenireeglid kehalisi harjutusi tehes, teadmised ilmastikule ja spordialale vastavast riietusest, pesemise vajalikkus peale kehalise kasvatus tundi. Elementaarsed teadmised spordialadest, Eesti sportlastest ning Eestis toimuvates spordivõistlustest ja tantsuüritustest. Sporditeemaliste videote ja filmide vaatamine. Piltide ja fotode kasutamine. Matkal salvestatud GPS trajektooriga pildi joonistamine. Kestvusmatk kodukandis.
Võimlemine	<u>Õpilane:</u> - riietub vastavalt olukorrale; tõstab, kannab ja paigaldab spordivahendeid; - täidab rivi- ja korraharjutusi, sooritab lihtsaid võimlemisharjutusi kindla rütmi järgi; - sooritab erinevaid kõnni-, jooksu-, hüppe- ja viskeharjutusi; - sooritab hüplemisharjutusi hüppitsaga; - hüpleb hüppitsat tiirutades jalalt jalale; - sooritab tireli ette.	Rivi- ja korraharjutused. Tervitamine ravis, rivistumine ühte viirgu, kolonni, joondumine, põhiseisang, pöörded paigal, harvenemine, koondumine. Kõnni-, jooksu- ja hüplemisharjutused. Õige jooksuasend ja liigustused, jooksu alustamine ja lõpetamine, pendelteatejooks, püstilähe, kestvusjooks, päkkõnd, kõnd kandadel. Üldkoormavad ja koordinatsiooni arendavad hüplemisharjutused. Harki ja käärihüplemine, hüppitsaga hüplemine jalalt jalale, koordinatsiooniharjutused. Üldarendavad võimlemisharjutused käte, kere ja jalgade põhiasenditega, harjutused vahendita ja vahenditega saatelugemise ning muusika saatel. Rakendusvõimlemine. Ronimine varbseinal, kaldpingil, üle takistuste ja takistuste alt. Akrobaatilised harjutused. Veered kägaras ja sirutatult, juurdeviivad harjutused turiseisiks ja tireliks, tireli ette. Tasakaaluharjutused. Liikumine joonel, pingil ja poomil, kasutades erinevaid kõnni- ja jooksumaske, päkkõnd ja pöörded päkkadel, võimlemispingil kõnd kiiruse muutmise, takistuste ületamise ja

		peatumistega, tasakaalu arendavad liikumismängud. Ettevalmistavad harjutused toenghüppeks. Sirutus mahahüpe kõrgemalt tasapinnalt maandumisasendi fikseerimisega, harjutused äratõuke õppimiseks hoolaualt.
<i>Jooks, hüpped, visked</i>	<u>Õpilane:</u> - jookseb kiirjooksu püstistardist stardikäsklusega; - läbib joostes võimetekohase tempoga 400m ringi; - sooritab õige teatevahetuse teatevõistluses ja pendelteatejooksus; sooritab palliviske paigalt ja kahesammulise hoovõtuga; - sooritab hoojooksult kaugushüppe paku tabamiseta.	Jooks. Jooksuasend, jooksuliigutused, jooksu alustamine ja lõpetamine, jooks erinevatest lähteasenditest, mitmesugused jooksuharjutused, jooks erinevas tempos. Kiirendusjooks, kestvaajajooks, võimetekohase jooksutempo valimine. Püstistart koos stardikäsklustega. Teatevahetuse õppimine lihtsates teatevõistlustes, pendelteatejooks teatepulgaga. Hüpped. Paigalt kaugushüpe, maandumine kaugushüppes. Hüpped hoojooksult, et omandada jooksu ja hüppe ühendamise oskus. Kaugushüpe hoojooksult paku tabamiseta. Madalatest takistustest ülehüpped parema ja vasaku jalaga. Visked. Viskepalli hoie. Tennispallivise ülalt täpsusele ja kaugusele. Pallivise paigalt ja kahesammulise hooga. Spordipäevad kevadel ja sügisel.
<i>Liikumismängud</i>	<u>Õpilane:</u> - mängib rahvastepalli lihtsustatud reeglite järgi, on kaasmängijatega sõbralik, austab kohtuniku otsust; - sooritab harjutusi erinevaid palle põrgatades, visates ja püüdes ning mängib nendega liikumismänge; - mängib liikumismänge erinevate vahenditega.	Jooksu- ja hüppemängud. Mängud (jõukohaste vahendite) viskamise, heitmise ja tõukamisega. Liikumismängud väljas/maastikul. Liikumine (jooksud, pidurdused, suunamuutused) pallita ja palliga. Pallikäsitlemise harjutused: põrgatamine, vedamine, viskamine ja püüdmine. Sportmänge ettevalmistavad liikumismängud ja teatevõistlused palliga. Rahvastepall. Fotode ja piltide kasutamine mängudes, orienteerumisel.
<i>Talialad Suusatamine Uisutamine</i>	<u>Õpilane:</u> - oskab ja teab õiget kepihoiet; - oskab suusakeppidega tõugata ja suuskadel libiseda; - oskab trepptõusu; - oskab uiskudel sõitu alustada ja lõpetada; uisutab järjest 2 min.	Suusatamine. Lehvikpöörde tagant. Tasakaalu- ja osavusharjutused suuskadel. Kukkumine ja tõusmine paigal ning liikudes. Libisamm. Vahelduvtõukeline kahesammuline sõiduviis. Paaristõukeline sammuta sõiduviis laugel nõlval. Käärtõus. Laskumine kõrgasendis. Uisutamine. Uiskude kandmine. Kõnd ja

		libisemine uiskudel. Kehaasend. Käte ja jalgade töö uisutamisel. Sõidu alustamine ja lõpetamine (pidurdamine). Talvine spordipäev (vastlapäeva tähistamine).
<i>Tantsuline liikumine rütmika</i>	<u>Õpilane:</u> - tunneb Eesti pärimustantsu iseloomulikke jooni, liikumisi, muusikat; - teeb tutvust teiste rahvaste tantsudega ja tantsude saatemuusikaga; - teeb tutvust erinevate tantsustiilidega; - arendab tantsu ja rütmikaharjutuste abil individuaalse, paaris- ja rühmatöö oskusi ning esinemisjulgust.	Liikumine ja koordineerimine sõna, rütmi, kehapilli või muusikaga. Tantsukujundid rühmas ja liikumine nendes. Erinevad liikumised rütmi või muusika iseloomu vaheldumisel. Süld- ja valsivõtte; käärhüpped, galopp- ja vahetussamm. Laulumängud erinevates joonistes. 2-3 kombinatsioonilised lihtsamad paaritantsud. Eesti pärimus- ja autoritantsu alase kui ka teiste rahvaste ning tantsustiilide oskussõnavara laiendamine; keerukamate tantsuvõtete õppimine-liikumised, põhisammud ja erinevates tantsujoonistes paiknemised. Tantsupeo videote vaatamine. Esinemine Eesti vabariigi sünnipäeva vm pidustustel.
<i>Ujumine</i>	<u>Õpilane:</u> - täidab ujula kodukorda ja - ohutusreegleid basseinis; - täidab hügieeninõudeid; - oskab vette välja hingata; - suudab vee peal hõljuda; - oskab tõukest libiseda; - suudab edasi liikuda rinnuli ja selili asendis; - oskab kaaslasele abi kutsuda.	Ujuvusharjutused; vette väljahingamine; libisemine rinnuli ja selili; jalgade töö; käte töö. Ujumisteemaliste videote ja fotode vaatamine.

Liikumisõpetuse ainekava 3. klassile

Teema	Õpitulemused	Õppetegevused ja sisu
<i>Teadmised spordist ja liikumisviisidest</i>	<u>Õpilane:</u> - kirjeldab regulaarse liikumise/sportimise tähtsust tervisele, nimetab põhjusi, miks peab olema kehaliselt aktiivne; - oskab käituda kehalise kasvatuses tunnis, liikudes/sportides erinevates sportimispaikades ning tänaval liigeldes, järgib õpetaja reegleid ja ohutusnõudeid, täidab mängureegleid, teab ja täidab (õpetaja kehtestatud) hügieeninõudeid;	Liikumise ja sportimise tähtsus inimese tervisele. Liikumine/sportimine üksi ja koos kaaslastega, kaaslase soorituse kirjeldamine ning sellele hinnangu andmine. Ohutu ja kaaslase arvestav käitumine erinevate harjutuste ja liikumisviisidega tegeldes. Ohutu liikumine sportimispaikadesse ja kooliteel. Teadmised ilmastikule ja spordialale vastavast riietumisest. Hügieenireeglid kehalisi harjutusi sooritades. Pesemise

	annab hinnangu enda sooritusele ja kogetud kehalisele koormusele (kerge/raske); loetleb spordialasid ja nimetab Eesti tuntud sportlasi.	vajalikkus pärast kehaliste harjutuste tegemist. Elementaarsed teadmised spordialadest, Eesti sportlastest ning Eestis toimuvatest spordivõistlustest ja tantsuüritustest. Sporditeemaliste videote ja filmide vaatamine. Piltide ja fotode kasutamine. Matkal salvestatud GPS trajektooriga pildi joonistamine. Kestvusmatk kodukandis.
Võimlemine	<u>Õpilane:</u> - riietub vastavalt olukorrale; - tõstab, kannab ja paigaldab spordivahendeid; - oskab liikuda, kasutades ravisammu (P) ja võimlejasammu (T); - sooritab põhivõimlemise harjutuste kombinatsiooni (16 takti) muusika või saatelugemise saatel; - sooritab tireli ette, turiseisu ja kaldpinnalt tireli taha; - hüpleb hüpitsat tiirutades ette (30 sekundi jooksul järjest).	Rivi- ja korraharjutused. Rivistumine viirgu ja kolonni, harvenemine ja koondumine, tervitamine, loendamine, pöörded paigal, kujundliikumised. Kõnni-, jooksu- ja hüplemisharjutused. Päkk-kõnd, kõnd kandadel. Liikumine juurdevõtusammuga kõrvale. Ravisamm (P) ja võimlejasamm (T). Üldkoormavad ja koordineeritud arendavad hüplemisharjutused. Harki- ja käärihüplemine. Hüplemine hüpitsa tiirutamisega ette jalalt jalale. Koordineeritud harjutused. Põhivõimlemine ja üldarendavad võimlemisharjutused käte, kere ja jalgade põhiasenditega. Harjutused vahendita ja vahendiga saatelugemise ning muusika saatel. Rakendusvõimlemine. Ronimine varbseinal, kaldpingil, üle takistuste ja takistuste alt. Rippseis, ripped ja toengud. Akrobaatilised harjutused. Veered kägaras ja sirutatult. Juurdeviivad harjutused turiseisuks ja tireliks. Tirel ette, kaldpinnalt tirel taha. Veere taha turiseisu. Kaarsild. Toengkägarast ülesirutushüpe maandumisasendi fikseerimisega. Tasakaaluharjutused. Liikumine joonel, pingil ja poomil, kasutades erinevaid kõnni- ja jooksumisviise. Päkk-kõnd ja pöörded päkkadel. Võimlemispingil kõnd kiiruse muutmise, takistuste ületamise ja peatumistega. Tasakaalu arendavad liikumismängud. Ettevalmistavad harjutused toenghüppeks. Sirutus-mahahüpe kõrgemalt tasapinnalt maandumisasendi fikseerimisega, harjutused äratõuke õppimiseks hoolaualt.

<i>Jooks, hüpped, visked</i>	<u>Õpilane:</u> - jookseb kiirjooksu püstistardist stardikäsklustega; - läbib joostes võimetekohase tempoga 1 km distantsi; - sooritab õige teatevahetuse teatevõistlustes ja pendelteatejooksus; - sooritab palliviske paigalt ja kahesammulise hooga; - sooritab hoojooksult kaugushüppe pakku tabamata.	Jooksuasend, jooksupiirgused, jooksu alustamine ja lõpetamine, jooksu erinevatest lähteasenditest. Mitmesugused jooksuharjutused, jooksu erinevas tempos. Kiirendusjooks, kestvusjooks, võimetekohase jooksupiirguse valimine. Püstistart koos stardikäsklustega. Teatevahetuse õppimine lihtsates teatevõistlustes, pendelteatejooks teatepulgaga. Paigalt kaugushüppe, maandumine kaugushüppes. Hüpped hoojooksult, et omandada jooksu ja hüppe ühendamise oskus. Kaugushüppe hoojooksult paku tabamiseta. Madalatest takistustest ülehüpped parema ja vasaku jalaga. Kõrgushüppe otsehoolt. Viskepalli hoie. Tennisevõistluste ülalt täpsusele ja kaugusele. Palliviske paigalt ja kahesammulise hooga. Spordipäevad kevadel ja sügisel.
<i>Liikumismängud</i>	<u>Õpilane:</u> - sooritab harjutusi erinevaid palle põrgatades, vedades, söötes, visates ja püüdes ning mängib nendega liikumismänge; - mängib rahvastepalli lihtsustatud reeglite järgi, on kaasmängijatega sõbralik ning austab kohtuniku otsust.	Jooksu- ja hüppemängud. Mängud (jooksupiirguste vahendite) viskamise, heitmise ja tõukamisega. Liikumismängud väljas/maastikul. Liikumine (jooksud, pidurdused, suunamuutused) pallita ja palliga. Palli käsitlemise harjutused (põrgatamine, vedamine, viskamine, söötmine ja püüdmine). Sportmänge ettevalmistavad liikumismängud ja teatevõistlused palliga. Rahvastepall. Fotode ja piltide kasutamine mängudes, orienteerumisel.
<i>Talialad Suusatamine Uisutamine</i>	<u>Õpilane:</u> - suusatab paaristõukelise sammuga sõiduvõisiga ja vahelduvõukelise kahesammulise sõiduvõisiga; - laskub mäest põhiasendis; läbib järjest suusatades 2 km (T) / 3 km (P) distantsi; - libiseb jalgade tõukega paralleelsetel uiskudel; - oskab sõitu alustada ja lõpetada; - uisutab järjest 4 minutit.	Suuskade kinnitamine, pakkimine ja kandmine. Õige kepihoie, suusarivi. Kukkumine ja tõusmine paigalt ning liikudes, tasakaaluharjutused suuskadel. Treppõus, käärõus. Sähkipidurdus. Laskumine põhiasendis. Uiskude kandmine. Uisurivi. Kõnd ja libisemine uiskudel. Kehaasend. Käte ja jalgade töö uisutamisel. Jalgade tõuke ja libisemine paralleelsetel uiskudel. Sõidu alustamine ja lõpetamine (pidurdamine). Talvine spordipäev (vastlapäeva tähistamine).
<i>Tantsuline liikumine rütmika</i>	<u>Õpilane:</u> mängib/tantsib õpitud eesti laulumänge;	Mitme (4-st) osast koosnevad rütmikombinatsioonid; liikumise alustamine ja lõpetamine muusikat (rütm) järgides. Suunajalg, suuna

	liigub vastavalt muusikale, rütmile, helile.	muutmise 8-taktist muusikalist pikkust arvestades. Asendid paarilise suhtes (ringjoonel ja kodarjoonel rinnati). Polkasamm rinnati ja seljati. Korduvtuurilised Eesti rahvatantsud ja keerukamad laulumängud. Lastetantsud. Tantsupeo videote vaatamine. Esinemine Eesti vabariigi sünnipäeva vm pidustustel.
<i>Ujumine</i>	<u>Õpilane:</u> - täidab ujula kodukorda ja ohutusreegleid basseinis; - täidab hügieeninõudeid; - oskab vees rakendada eakohaseid veeohutuslaseid oskusi (hõljumine, veekogust välja ronimine redelita jne); - läbib 200 m vabalt valitud stiilis.	Ujuvusharjutused; vette väljahingamine; libisemine rinnuli ja selili; jalgade töö; käte töö. Ujumisteemaliste videote ja fotode vaatamine.

Liikumisõpetuse õppe- ja kasvatusesmärgid II kooliastmes

4. klassi lõpetaja:

- 1) selgitab kehalise aktiivsuse ja hea rühi tähtsust inimese tervisele ning kirjeldab kehalise aktiivsuse rolli tervislikus eluviisis, kirjeldab oma kehalist aktiivsust/liikumisharrastust;
- 2) omandab ainekavva kuuluvate kehaliste harjutuste (spordialade/liikumisviiside) tehnika, teab kuidas õpitud alasid iseseisvalt sooritada, sooritab põhiliikumisviise liigutusvilumuste tasemel;
- 3) selgitab kehalise kasvatuses tundides kehtivate ohutus- ja hügieeninõuete ning iseseisva ohutu liikumisharrastuse/liiklemise vajalikkust, järgib ohutus- ja hügieenireegleid kehalise kasvatuses tundides ning tunnivälistel spordiüritustel;
- 4) sooritab kontrollharjutusi ja kehalise võimekuse katseid, valib õpetaja juhendusel rühti ja kehalist võimekust parandavaid harjutusi ja sooritab neid;
- 5) mõistab hea käitumise, reeglite järgimise, koostöö tegemise vajalikkust sportimisel/liikumisel, täidab reegleid, on valmis tegema koostööd (sooritama koos harjutusi, kuuluma ühte võistkonda jne) kõigi kaaslastega, kirjeldab ausa mängu põhimõtete realiseerimist spordis ja teistes tegevustes;
- 6) kirjeldab sobivaid oskussõnu kasutades nähtud spordivõistlust ja/või tantsuüritust ning oma muljeid sellest, nimetab Eesti ja maailma tuntud sportlasi ning võistkondi;
- 7) harjutab aktiivselt kehalise kasvatuses tundides, oskab sportida/liikuda koos kaaslastega, jagada omavahel ülesandeid, kokku leppida mängureegleid jne, soovib õppida uusi kehalisi harjutusi ja liikumisviise ning omandada teadmisi iseseisvaks sportimiseks/liikumiseks.

Liikumisõpetuse ainekava 4. klassile

Teema	Õpitulemused	Õppetegevused ja sisu
<i>Teadmised spordist ja liikumisviisidest</i>	<u>Õpilane:</u> - teab sportimise/liikumise tähtsust tervisele; - oskab käituda kehalise kasvatuses tunnis, erinevates sportimispaikades ja	Kehalise aktiivsuse tähtsus tervisele; kehaline aktiivsus kui tervisliku eluviisi oluline komponent. Õpitud spordialade/ liikumisviiside oskussõnavara. Õpitavate spordialade

	tänaval; järgib reegleid ja ohutusnõudeid, täidab mängureegleid ja hügieenireegleid; oskab anda hinnangut oma sooritusele ja kogetud kehalisele koormusele (kerge, raske); tunneb erinevaid spordialasid ja oskab nimetada tuntud Eesti sportlasi; täidab ohutusnõudeid kehaliste harjutuste sooritamisel ja oskab käituda õnnetusjuhtumite korral; teab, kuidas vältida ohuolukordi liikudes, sportides ja liigeldes.	põhilised võistlusmäärused. Ausa mängu põhimõtted spordis. Käitumine spordivõistlusel ja tantsuüritustel. Ohutus- ja hügieenireeglite järgimise vajalikkus liikudes, sportides ning liigeldes. Ohutu, ümbrust säästev liikumine harjutuspaikades ja looduses. Ohtude vältimine; teadmised käitumisest ohuolukordades. Lihtsad esmaabivõtted. Tadmised iseseisvaks harjutamiseks: kuidas sooritada soojendusharjutusi ja rühiharjutusi; Tadmised spordialadest/liikumisviisidest, suurvõistlused ja/või üritused Eestis, tuntumad Eesti sportlased jms. Sporditeemaliste videote ja filmide vaatamine. Piltide ja fotode kasutamine. Matkal salvestatud GPS trajektooriga pildi joonistamine. Kestvusmatk kodukandis.
Võimlemine	<u>Õpilane:</u> • sooritab põhivõimlemise harjutuskombinatsiooni; • hüpleb hübitsat ette tiirutades paigal ja liikudes; • sooritab harjutuskombinatsiooni akrobaatikas; • sooritab õpitud toenghüppe (hark- või kägarhüpe).	Rivi- ja korraharjutused: ümberrivistumised viirus ja kolonnid. Rühiharjutused: kehatüve lihaseid treenivad ja sirutusoskust kujundavad harjutused. Põhivõimlemine: harjutuste kombinatsioonid saatelugemise ja/või muusika saatel. Kõnni-, jooksu- ja hüplemisharjutused: hüplemine hübitsa tiirutamisega ette paigal ja liikumisel. Akrobaatika: tiire ette ja taha, kaarsild (T), juurdeviivad harjutused kätelseisuks. Tasakaaluharjutused: harjutuste kombinatsioonid võimlemispingil või madalal poomil. Toenghüpe: hoojooksult hüpe hoolauale, äratõuge ja toengkägar (kitsel, hobusel) ülesirutus-mahahüpe maandumisasendi fikseerimisega. Iluvõimlemine (T): hübitsa hood, ringid, kaheksad, tiirutamised; erinevad hüpped.
Jooks, hüpped, visked	<u>Õpilane:</u> • sooritab õige teatevahetuse; • sooritab hoojooksult palliviske; • jookseb kiirjooksu stardikäsklustega; • jookseb järjest kuni 1,3 km; • sooritab hoojooksult kaugushüppe	Jooks. Erinevad jooksuharjutused: põlve- ja sääretõstejooks. Pendelteatejooks. Kiirjooksstardikäsklustega. Kestvusjooks. Maastikujooks. Hüpped. Mitmesugused hüppe- ja hüplemisharjutused. Kõrgushüpe

	paku tabamiseta.	üleastumistehnikaga. Visked. Viskeharjutused: täpsusvisked vertikaalse märklaua pihta. Pallivise paigalt ja hooga. Topispallivisked. Spordipäevad kevadel ja sügisel.
<i>Liikumismängud</i>	<u>Õpilane:</u> - oskab sportida/liikuda koos kaaslastega, jagada omavahel ülesandeid, kokku leppida mängureegleid jne; - tunneb ja järgib ausa mängu põhimõtteid; - on kaasmängijatega sõbralik ja austab kohtuniku otsust; - sooritab harjutusi erinevaid palle pörgatades, visates ja püüdes ning mängib nendega liikumismänge.	Jooksu- ja hüppemängud. Mängud (jõukohaste vahendite) viskamise, heitmise ja tõukamisega. Liikumismängud väljas/maastikul. Liikumine (jooksud, pidurdused, suunamuutused) pallita ja palliga. Pallikäsitsemise harjutused: pörgatamine, vedamine, viskamine ja püüdmise. Sportmänge ettevalmistavad liikumismängud ja teatevõistlused palliga. Rahvastepall, jalgpall. Lihtsustatud pesapall. Fotode ja piltide kasutamine mängudes, orienteerumisel.
<i>Talialad</i> <i>Suusatamine</i> <i>Uisutamine</i>	<u>Õpilane:</u> - suusatab paaristõukelise ühesammulise sõiduviisiga, vahelduvtõukelise kahesammulise sõiduviisiga; - sooritab laskumise põhi- ja puhkeasendis; - läbib järjest suusatades 3 km (T) / 5 km (P) distantisi; - libiseb jalgade tõukega paralleelsetel uiskudel; - oskab sõitu alustada ja lõpetada; - uisutab järjest 5 minutit.	Suusatamine: suuskade kinnitamine, pakkimine ja kandmine. Õige kepihoie, suusarivi. Kukkumine ja tõusmine paigal ning liikudes, tasakaaluharjutused suuskadel. Paaristõukeline sammuta ja vahelduvtõukeline kahesammuline sõiduviis. Pöörded paigal (hüppepööre). Õpitud tõusu-, laskumis- ja sõiduviiside kordamine. Põikilaskumine. Laskumine põhi- ja puhkeasendis. Astepööre laskumisel. Ebataasuste ületamine. Uisutamine: uiskude kandmine. Uisurivi. Kõnd ja libisemine uiskudel. Kehaasend. Käte ja jalgade töö uisutamisel. Jalgade tõuge ja libisemine paralleelsetel uiskudel. Sõidu alustamine ja lõpetamine (pidurdamine). Talvine spordipäev (vastlapäeva tähistamine).
<i>Tantsuline liikumine</i> <i>rütmika</i>	<u>Õpilane:</u> - tantsib õpitud paaris- ja rühmatantse, sh Eesti ja teiste rahvaste tantse; - kasutab eneseväljendamiseks loovliikumist.	Ruumitaju arendavad liikumised. Rütmitunnet ja koordinatsiooni arendavad tantsukombinatsioonid. Sise- ja välissõõr. Ahelsõõr. Polkasamm. Liikumise alustamine ja lõpetamine, hoog ja pidurdamine. Eesti rahva- ja seltskonnatantsud, ka paarilise vahetusega. Poiste ja tüdrukute vahelduvtegevused.

		Loovtantsu põhielement keha. Tantsupidude traditsioon. Riietus, rahvarõivad. Rühma koostöö tantsimisel. Tantsupeo videote vaatamine. Esinemine Eesti vabariigi sünnipäeva vm pidustustel.
<i>Orienteerumine</i>	<u>Õpilane:</u> • orienteerub etteantud või enda joonistatud plaani ning silmapaistvate loodus- või tehisobjektide järgi etteantud piirkonnas.	Orienteerumine ruumis ja vabas looduses tuttava objekti plaani järgi. Orienteerumine silmapaistvate loodus- ja tehisobjektide järgi etteantud piirkonnas. Orienteerumismängud.

8.AINEVALDKOND TEHNOLOOGIA

Tehnoloogiapädevus

Tehnoloogiapädevus tähendab suutlikkust tehnoloogiamaailmas toime tulla ning mõista, kasutada ja hinnata tehnoloogiat; rakendada ja arendada tehnoloogiat loovalt ning innovaatsiliselt; mõista tehnoloogia nüüdisaegseid arengusuundumusi ning tehnoloogia ja loodusteaduste seoseid; analüüsida tehnoloogia rakendamisega kaasnevaid võimalusi ja ohte; järgida intellektuaalomandi kaitse nõudeid; lahendada probleeme, lõimides mõttetööd käelise tegevusega; valida ja ohutult kasutada erinevaid materjale ning töövahendeid; viia eesmärgipäraselt ellu ideid; tulla toime majapidamistöödega ja toituda tervislikult.

Põhikooli lõpuks õpilane:

- 1) tuleb toime tehnoloogilises maailmas ning kasutab tehnoloogiavõimalusi arukalt ja loovalt;
- 2) näeb teadussaavutuste ja tehnoloogia arengu seoseid ning arutleb töö muutumise üle ajaloos;
- 3) näeb käelises tegevuses ja mõttetöös võimalust igapäevaelu mitmekesistada ning praktilisi probleeme lahendada;
- 4) analüüsib ja valib tehnilisi lahendusi ning on suuteline oma arvamust esitlema ja põhjendama;
- 5) märkab ning arvestab toodete disaini seost funktsionaalsuse, esteetilisuse ja kultuuritraditsioonidega;
- 6) valib oma ideede teostamiseks sobivaid materjale ja töövahendeid ning tähtsustab materjalide ja töövahendite ohutut kasutust;
- 7) oskab lugeda tööjoonist ja -juhendit;
- 8) rakendab tervisliku toitumise põhitõdesid menüüd kavandades ja analüüsides;
- 9) oskab valmistada mitmekesiseid ja tervislikke toite;
- 10) tuleb toime koduse majapidamisega.

Tehnoloogia valdkonda kuuluvad kolm õppeainet:

- 1) käeline tegevus, mida õpitakse 1.– 3. klassis;
- 2) tehnoloogiaõpetus, mida õpitakse 4. klassis;
- 3) käsitöö ja kodundus, mida õpitakse 4. klassis .

Töö- ja tehnoloogiaõpetuse nädalatundide jaotumine klassiti:

	1. klass	2. klass	3. klass	4. klass
käeline tegevus	1,5	1	2	
käsitöö ja kodundus				1
tehnoloogiaõpetus				1

Käeline tegevus.

Käelist tegevust iseloomustab loov käeline aktiivsus, mis on oluline õpilaste füsioloogilises ja vaimses arengus. Õpilased saavad end käelise tegevuse kaudu väljendada ning kujundada teadmisi, oskusi ja kogemusi, mida on vaja töö kavandamiseks, planeerimiseks ja loomiseks. Tööülesandeid täites arenevad õpilastel motoorika, tähelepanu, silmamõõt, ruumitaju, kujutlusvõime ning iseseisvus otsuste tegemisel. Õpilastel kujuneb arusaam inimese kujundatud ja loodud esemelisest keskkonnast, selle materjalide mitmekesisusest ja vajadusest suhtuda ümbritsevasse säästlikult. Ühistegevuses õpitakse koos teistega töötama, üksteist abistama, teiste arvamusi arvestama ja oma otsuseid põhjendama. See julgustab õpilasi väärtustama ning hindama enda ja teiste tööd, mõistma kodukoha kultuurilist mitmekesisust ning võrdse kohtlemise tähtsust. Kuna tundide põhisisu on loominguline praktiline tegevus, täidab see aine ka emotsionaalselt tasakaalustavat ülesannet. Käelises tegevuses käsitletakse käsitöö, kodunduse ning tehnoloogiaõpetuse algtõdesid, mis loob eeldused aineõpingute jätkamiseks II kooliastmes.

Tehnoloogiaõpetus.

Tehnoloogiaõpetus on õppeaine, kus õpilased saavad ennast väljendada eelkõige erinevaid kõvasid materjale töödeldes nii käsitsi kui ka masinatega, sh digitaalsetega. II kooliastmes omandavad õpilased tehnoloogiaõpetuse baasoskused materjalide töötlemisel ja töövahendite käsitlemiseks, samuti tehnilisi mõisteid ja termineid. Õpilased tutvuvad erinevate materjalide omaduste ning kasutusvõimalustega. Õpetaja juhendamisel õpitakse valima asjakohaste tööviiside, töövahendite, masinate ja seadmete vahel ning nendega töötama. Seejuures arvestatakse õpilaste erinevaid võimeid ja huve ning toetatakse nende omaalgatust ja õpimotivatsiooni.

Käsitöö.

Käsitöö on õppeaine, kus õpilased saavad loovate ideede kaudu väljendada oma oskusi praktikas, kasutades selleks mitmesuguseid pehmeid materjale ja erinevaid käsitöö tehnikaid nii käsitsi kui ka elektriliste ja digitaalsete masinatega töötades. Loov- ja kriitilise mõtlemise kasutamine loomingulisi ülesandeid lahendades loob eeldused õpilaste loovaks eneseväljenduseks. Õpilasel kujunevad oskused oma ideid teostades järgida tootearendustsükli alates teabe kogumisest, idee leidmisest, eseme ning töö ajalise ja tehnilise kavandamisest kuni toote valmimise ning esitlemiseni. Ühiste arutluste käigus õpitakse analüüsima eseme disainiprotsessi, märkama erinevaid tehnilise ja loomingulise protsessi lahendusi ning kogema töö rõõmu. Tänapäevaste materjalide ja tehnikate praktikas rakendamise kõrval väärtustatakse käsitöö rahvuslike kultuuritraditsioonide hoidmist ja kasutamist tänapäevases võtmes. II kooliastmes kujunevad õpilastel teadmised käsitöö põhilistest töövõtetest, mõistetest ja tehnikatest. Õpilased mõistavad juhendi järgi töötamise põhitõdesid ning otsivad aktiivselt uudseid lahendusi esemete disainimisel. Õpilased valmistavad praktilisi töid, mis võimaldavad erinevaid õpitud tehnika võtteid loovalt ja mitmekülgelt praktikas rakendada ning erinevates õppeainetes õpitut käsitööga seostada.

Kodundus.

Kodundus on õppeaine, kus tähelepanu keskmes on inimese üldine heaolu ja igapäevaelus hakkamasaamine ning selleks kujundatavad teadmised, oskused ja hoiakud. Koostöö ja kriitilise mõtlemise kaudu avastab õpilane enda potentsiaali erinevates ainealastes tegevustes, mõistab elukeskkonna jätkusuutlikkust ja enda rolli selle tagamisel. Õppes väärtustatakse nii eesti toidukultuuri ja -traditsioone kui ka kujundatakse avatud meelt teiste rahvaste toidukultuuri ja tavade suhtes. II kooliastmes keskendutakse ainealaste mõistete tundmaõppimisele ning peamiste töövõtete ja tehnoloogiate omandamisele, mis on praktiliste ülesannete lahendamise eelduseks. Õpitakse mõistma erinevate otsuste mõju iseendale ja keskkonnale. Õpiviiside valikul lähtutakse õpilaste eakohasusest ja huvidest.

Ainevaldkonna kirjeldus

Valdkonna õppeained võimaldavad omandada traditsioonilisel ja nüüdisaegsel tehnoloogial baseeruvaid teadmisi, oskusi ning väärtusi. Teadvustatakse nüüdisühiskonna mõtteviise, ideale ja väärtusi. Õpikeskkond ning õppe korraldus aitavad mõista ümbritsevat esemelist maailma ning kultuuritraditsioonide ja tehnoloogilise maailma arengut. Õpitakse kasutama erinevaid tehnoloogilisi võtteid ning analüüsima tehnoloogilisi lahendusi. Ainevaldkonna õppeained soodustavad erinevates õppeainetes ja elusfäärides omandatud praktiliselt rakendada. Õpitakse mõistma ülesande lahendamisel või toote loomisel tekkivaid valikuid, leidma ning kombineerima erinevaid keskkonnahoidlikke teostusviise. Õpe toetab nähtuste ja toodete terviklikkuse tunnetamist ning ülesannete kompleksset lahendamist. Nüüdisühiskonnas on olulisel kohal tehnoloogiline kirjaoskus. Tundides uuritakse ning analüüsitakse nähtusi ja olukordi ning kasutatakse erinevaid teabeallikaid, ühendatakse loov mõttetöö ja käeline tegevus, mis on oluline inimese füsioloogilises ja vaimses arengus. Oskusi, teadmisi ja väärtushoiakuid omandatakse praktilistes tegevustes, teadvustades tööd kui inimesele eriomast tegevust. Õppes genereeritakse ideid, kavandatakse, modelleeritakse ja valmistatakse esemeid/tooteid ning õpitakse neid esitlema. Ülesannete ja ühiste aruteludega õpitakse märkama esemete disaini funktsionaalsust ning seoseid kunstiloomingu ja kultuuritaustaga. Toetatakse noorte omaalgatust, ettevõtlikkust ja loovust ning õpitakse hindama säästlikku ja tervislikku eluviisi. Õpilased omandavad teadmisi tervislikust toitumisest ning kodusest majapidamisest. Õppekõrgis tegutsedes harjutakse väärtustama tervisliku toitumise põhitõdesid. Õpitakse positiivselt meelestatud keskkonnas, kus õpilase püüdlikkust ja arengut igati tunnustatakse. Õpetus arendab töö- ja koostööoskusi, kriitilist mõtlemist ning analüüsi- ja hindamisoskusi. Erinevate rakenduslikku laadi tegevuste analüüsimine aitab õpilastel teha otsuseid kutsevalikul ning leida endale meeldivaid ja pingeid maandavaid hobisid.

Üldpädevuste kujundamise võimalusi

Tehnoloogia õppeained toovad üldpädevuste kujundamisse ühiste arutelude ja teoreetiliste teadmiste omandamise kõrval igapäevaeluga sarnanevaid olukordi, ühistööd ning erinevaid projekte.

Kultuuri- ja väärtuspädevus. Loovust arendavad tegevused ja projektid õpetavad arvestama arvamuste ja ideede paljust. Ühised arutelud ning töö ja selle tulemuse analüüsimine aitavad õpilasel kujundada ja põhjendada oma arvamusi, tunda töörõõmu ning vastutust alustatu lõpule viia. Käsitletavate teemade ja praktiliste tegevuste kaudu õpetatakse väärtustama loomingu ja kujundama ilumeelt, hindama oma ja teiste maade ning rahvaste kultuuripärandit, samuti väärtustama tehnoloogiasaavutusi.

Sotsiaalne ja kodanikupädevus. Erinevad ühistöö vormid tehnoloogiaainetes suunavad õpilasi koostööd tegema, arendades tolerantsust ja valmidust aktsepteerida inimeste erinevusi ning arvestada neid suhtlemisel. Õpilasi juhatakse analüüsima oma käitumist ning selle mõju kaaslastele ja ülesannete lahendamisele.

Enesemääratluspädevus. Praktiline tegevus ning selle analüüs arendavad õpilastes suutlikkust mõista ja hinnata ennast, oma nõrku ja tugevaid külgi ning aitavad neil teha otsuseid enda arengu ja tulevase tööelu kohta. Kodundusõppes omandatud teadmised tervislikust toitumisest ja toitumishäiretest õpetavad väärtustama tervislikku eluviisi ning loovad eeldused seda järgida.

Õpipädevus. Õpitakse nägema ja analüüsima tehnoloogia seost erinevate teadmistega ning kogetakse teisteski õppeainetes õpitu vajalikkust praktikas. Töö iseseisev korraldamine alates teabe kogumisest, materjalide ja töötlemisviisi valikust ning lõpetades töö tegemise ja tulemuse analüüsiga arendab suutlikkust probleeme märgata ning lahendada, võimeid hinnata ja arendada ning oma õppimist juhtida.

Suhtlemispädevus. Ühised ülesanded ja projektid võimaldavad õppida teisi arvestama, vajaduse korral teisi aidata ning kogeda koos töötamise eeliseid. Õpilasi suunatakse analüüsima oma käitumist ning selle mõju kaaslastele ja tööle. Uurimist vajavate ülesannete lahendamine ning esitluste koostamine arendab oskust lugeda ning mõista teabe- ja tarbetekste ning kirjutada eri liiki tekste.

Matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogialane pädevus. Tehnoloogiaainetes rakendatavad konkreetset probleemilahendused nõuavad arvutamise- ja mõõtmisoskust, oskust kasutada loogikat ja matemaatilisi sümboleid. Pakutakse mõtlemist arendavaid tegevusi, milles on vaja püstitada probleeme, leida sobivaid lahendusteid, põhjendada oma valikuid ja analüüsida tulemusi. Õpitakse kasutama ja looma ning kriitiliselt hindama erinevaid tehnoloogiaid ja tehnoloogilisi abivahendeid. Õpitakse mõistma teaduse osa tehnika arengus ja vastupidi.

Ettevõtlikkuspädevus. Tehnoloogiavaldkonna ainetes on olulisel kohal avatus loomingulistele ideedele ja originaalsetele vaatenurkadele. Esemeid valmistades läbitakse toote arendamise tsükkel idee leidmisest kuni valmis esemeni. Aineprojektid võimaldavad õpilastel katsetada oma ideede elluviimist mitmesuguste ettevõtlusmodelite kaudu. Mudelitena võib mõista üksikisiku (õpilase) toodete disaini, valmistamist ja müüki (paralleel FIEga), meeskonnatööna näiteks ajutise kohviku rajamist koolis, mingi toote kavandamist ning selle valmistamise organiseerimist klassis.

Digipädevus. Loovülesannetes on võimalik kasutada digivahenditel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid; õpitakse leidma ja säilitama infot ja hindama selle usaldusväärsust. Digitaalne tootearendus: idee - internetist, joonised – 3d graafika tarkvaraga, toode – 3D printeriga.

Õppeainete lõimingu võimalusi teiste ainevaldkondadega

Tehnoloogia ainevaldkond toetub teistes õppeainetes omandatud teadmistele, pakkudes võimalusi jõuda praktilistes tegevustes arusaamisele, et teadmised on omavahel seotud ning igapäevaelus rakendatavad. Abstraktsele analüüsile lisanduvad nägemise, kompimise ja katsetamise võimalused ning silmaga nähtav tulemus. Aineprojektid võimaldavad lõimida tehnoloogiavaldkonna õppeaineid teiste ainevaldkondadega, luua seoseid ainevaldkonna sees ja teiste õppeainetega.

Keel ja kirjandus, sh võõrkeeled. Õpilastes kujundatakse oskust väljendada end selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult. Teavet kogudes ja esitlusi koostades areneb õpilaste tehnoloogiline sõnavara. Õpilasi suunatakse kasutama kohaseid keelevahendeid ning järgima õigekeelsusnõudeid. Oma tööd esitledes ja valikuid põhjendades saavad õpilased esinemiskogemusi ning arendavad väljendusoskust. Õpilaste tähelepanu juhitakse kirjalike tööde (nt juhendid, referaadid) korrektsele vormistamisele. Tööülesannete ning projektide jaoks võõrkeelsetest tekstidest teabe otsimine toetab võõrkeelte omandamist.

Matemaatika. Tehnoloogiaainetes kasutavad õpilased loogilist mõtlemist ning matemaatilisi teadmisi. Õpilaste arvutustel ja mõõtmistel on praktiline tagajärg, vigu ja nende tagajärgi märgatakse kohe, mõistetakse, et analüüs ning paremate lahenduste leidmine on vältimatu. **Loodusained.** Selleks

et töötada erinevate looduslike ja tehismaterjalidega, on tarvis tutvuda nende materjalide omadustega. Tehnoloogiaõpetuses, käsitöös ja kodunduses puutuvad õpilased otseselt kokku mitme keemilise ja füüsikalise protsessiga.

Sotsiaalsed. Tehnika ja tehnoloogia arengu tundmine, arengu põhjuste teadvustamine ja edasiste arengusuundade mõistmine aitab tunnetada inimühiskonna arengut. Ühiselt töötades õpitakse teistega arvestama, käitumisreegleid järgima ning oma arvamusi kaitsma. Õpitakse märkama ja hindama eri rahvaste kultuuritraditsioone.

Kunstilised. Erinevate esemete kavandamine ja disainimine ning valmistamine pakub õpilastele võimalusi end loominguliselt väljendada. Õpitakse hindama uudseid ja isikupäraseid lahendusi ning märkama toodete disaini funktsionaalsust ja seoseid kunstiloomingu ning kultuuritraditsioonidega.

Kehaline kasvatus. Praktilised ülesanded aitavad kinnistada terviseteadlikku käitumist, õpetavad arvestama ergonoomikapõhimõtteid ning väärtustama tervislikku toitumist ja sportlikku eluviisi.

Läbivate teemade rakendamise võimalusi

Läbivate teemade õpe realiseerub läbi kuu teemade, üldõpetuse, projektõppe, valikainete, õpetajate koostöös kuu planeerimise, mentortegevuse jt. Tehnoloogia ainevaldkond seostub kõigi läbivate teemadega.

„Elukestev õpe ja karjääri planeerimine”. Tutvumine tehnoloogia arengu ja inimese rolli muutumisega tööprotsessis aitab tunnetada pideva õppimise vajadust. Oma ideede rakendamiseks tehnoloogiliste võimaluste valimine, töö kavandamine ning üksi ja üheskoos töötamine aitavad arendada ning analüüsida oma töövõimeid.

„Keskkond ja jätkusuutlik areng”. Tähtis on toodet valmistades kasutada säästlikult nii looduslikke kui ka tehismaterjale. Tähelepanu pööratakse keskkonnasäästlike tarbimisharjumuste kujundamisele ja kujunemisele. Jäätmete sorteerimine ning energia ja ressursside kokkuhoid tundides aitavad kinnistada ökoloogiateadmisi.

„Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus”. Algatusvõime, ettevõtlikkus ja koostöö on tihedalt seotud tehnoloogiaainete sisuga. Oma ideede realiseerimise ja töö korraldamise oskus on üks valdkonna õppeainete põhilisi eesmärgi. Ettevõtlikkust toetavad oskuslikult elluviidud projektid, mis annavad õpilastele võimaluse oma võimeid proovida.

„Kultuuriline identiteet”. Tutvumine esemelise kultuuri, kommete ja toitumistavadega võimaldab näha kultuuride erinevust maailma eri paigus ning teadvustada oma kohta mitmekultuurilises maailmas. Õpitakse märkama ja kasutama rahvuslike elemente esemete disainimisel.

„Teabekeskond”. Oma tööd kavandades ja ainealaste projektide tarvis infot kogudes õpitakse kasutama erinevaid teabekanaleid ning hindama kogutud info usaldusväärsust. Interneti kasutamine võimaldab kursis olla tehnoloogia uuendustega ning tutvuda disainerite ja käsitöötajate loominguga terves maailmas.

„Tehnoloogia ja innovatsioon”. Arutletakse intellektuaalomandi kaitse ning arvuti kasutamise võimaluste üle oma tööde kavandamisel ja esitlemisel. Õpitakse oma tööd virtuaalkeskkonnas esitlema. Tutvumine arvuti abil juhitavate täisautomaatsete seadmetega ning võimaluse korral ka nendega töötamine aitavad tunnetada tänapäevaseid tehnoloogilisi võimalusi.

„Tervis ja ohutus”. Erinevate tööliikide puhul on vaja tutvuda tööohutusega ning arvestada ohutusnõudeid. Tutvumine erinevate looduslike ja sünteetiliste materjalidega ning nende omadustega aitab teha esemelises

keskkonnas tervisest lähtuvaid valikuid. Tervisliku toitumise põhitõdede omandamine ning tervislike toitumise praktiline valmistamine loovad aluse terviseteadlikule käitumisele.

„Väärtused ja kõlblus”. Tehnoloogiaainetes kujuneb väärtustav suhtumine töösse ning töö tegijasse. Rühmas töötamine annab väärtuslikke kogemusi üksteise arvestamisel, organiseerimisoskuse arendamisel ning võimalike konfliktide lahendamisel. Kodunduse etiketiteemade kaudu kujundatakse praktilisi käitumisoskusi erinevates situatsioonides, õpitakse mõistma käitumisvalikute põhjusi ja võimalikke tagajärgi.

Õppetegevuse kavandamine ning korraldamine

Õppetegevust tööõpetuses, käsitöös ja kodunduses ning tehnoloogiaõpetuses kavandades ja korraldades:

- 1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, taotletavatest õpitulemustest, õppesisust ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- 2) võimaldatakse õppida individuaalselt ning üheskoos nii iseseisva, paaris- kui ka rühmatöö kaudu, et õpilastest kujuneksid aktiivsed ning iseseisvad õppijad;
- 3) kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud käsitlust ning suurendavad õpimotivatsiooni;
- 4) arvestatakse kooli ainekava ja õpetaja töökava koostamisel ka teistes ainetes õpitavat ning lõimitakse õppesse võimaluse korral teisi õppeaineid. Selleks kohaldatakse tööõpetuses üldõpetuse põhimõtteid. Tehnoloogiaõpetus on tihedalt lõimitud matemaatika ja loodusainetega. Kodunduse teemade juures leitakse lõiminguvõimalusi ühiskonnaõpetuse ja inimeseõpetusega, kinnistatakse terviseteadliku käitumise oskusi tunnis tehtavate praktiliste ülesannetega ning organiseeritakse õppetegevus õpetajate koostöö kaudu koolis;
- 5) arvestatakse, et valdkonna kõigi ainete õppetegevus on rakendusliku suunitlusega. Teoreetiline ja praktiline osa vahelduvad vastavalt õpilaste suutlikkusele ning edasijõudmisele. Toote disainiprotsessis omandatakse vajalikke teadmisi, oskusi ja hoiakuid. Arvestatakse õpilaste arengut, edasijõudmist ning suutlikkust;
- 6) jälgitakse, et tööõpetuse õppetegevus oleks vaheldusrikas, võimaldades läbida erinevaid tööliike ja teemasid, katsetada mitmesuguste materjalide töötlemist ning tutvuda nende omadustega käelise tegevuse ning loovuse kaudu;
- 7) innustatakse õpilasi oma arvamust avaldama, arutletakse ühiselt õpetusega seotud teemadel ning pööratakse tähelepanu väärtuskasvatusele;
- 8) luuakse õpigrupis asjalik ja meeldiv tööühiskond ning toetatakse õpilaste loovust ja omaalgatust;
- 9) kasutatakse paikkonnas pakutavaid võimalusi, et aineõpetust mitmekesistada.

Käsitöös ja kodunduses ning tehnoloogiaõpetuses:

- 1) rakendatakse nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid;
- 2) laiendatakse õpikeskkonda (kõik kooli ruumid, raamatukogu, looduskeskkond, ettevõtted, kooliõu, näitused, muuseumid jm);
- 3) kasutatakse tänapäevaseid õppemeetodeid, sh aktiivõpet (loov mõtte- ja praktiline tegevus, projektõpe, uurimistööd, katsetused, nt erinevate materjalide ja ainete omadused, ürituste ja näituste korraldamine, internetipõhiste keskkondade kasutamine oma ideede ja töö tutvustamiseks ning eksponeerimiseks, mängud, arutelud, diskussioonid, väitlused jm);
- 4) pannakse pearõhk loovale disainiprotsessile (kavandamine, katsetamine, eseme täiendamine jm), rahvuslike töötraditsioonide säilitamisele (nt rahvuslik ese, rahvakunstist pärit motiivide kasutamine toote kaunistamisel jm) ning nüüdisaegsele tehnoloogiale;

- 5) pööratakse enne uute töötlemisviiside ja seadmete kasutamist tähelepanu ohutusele, sh tööohutusalasale instrueerimisele ning ohutute töövõtete demonstreerimisele;
- 6) planeeritakse õppesisu ajaline jaotus – tundide arv ja järjestus –, arvestades ühtlasi soovitud valida käsitöös kaks põhilist tööliiki, millega seostada ainesisesed läbivad teemad (kavandamine, rahvakunst, töö organiseerimine ja materjalid);
- 7) kasutatakse projektipõhiseid õppetöövorme (sh õppeainete- ja valdkondadevahelised projektid, ühistöö ettevõtlusega ning poiste ja tüdrukute koostöö nii kodunduses, käsitöös kui ka tehnoloogiaõpetuses), mis võimaldavad pöörata rohkem tähelepanu paikkonna traditsioonidele, tutvuda erinevate tehnikatega ja neid katsetada, suunata õpilasi iseseisvalt ning koos teistega loovalt probleeme lahendama ja aineüritusi korraldama;
- 8) jaotatakse kodundusõppes õpiruumis toitu valmistades ja teisi praktilisi ülesandeid tehes väiksemateks rühmadeks (1–5 õpilast);
- 9) peetakse silmas, et tehnoloogiaõpetus on peamiselt üles ehitatud eseme arendustsüklile;
- 10) taotletakse, et õpilaste õpikoormus, sh kodutööde maht on mõõdukas, jaotub õppeaasta jooksul ühtlaselt ning jätab neile piisavalt aega puhata ja huvialadega tegelda;
- 11) lähtutakse eesmärgist, et kodused ülesanded käsitöös ja tehnoloogiaõpetuses oleks seotud peamiselt tööks vajaliku teabe hankimise, töö iseseisva kavandamise ja organiseerimisega, käsitöös ka eseme disainiga, ning välditakse liigset otsest juhendamist;
- 12) läbitakse kõik etapid alates info otsimisest, toote disainimisest, toote teostusest kuni selle tutvustamiseni teistele õpilastele;
- 13) kohandatakse õppesisu ja õpitulemusi vastavalt õpilaste võimekusele.

Hindamise alused

Hindamisel lähtutakse vastavatest põhikooli riikliku õppekava üldosa sätetest ning kasutatakse kujundavat ja kokkuvõtvat hindamist, lähtudes püstitatud õppeülesandest ning kehtiva õppekava sisust ja eesmärkidest. Õpilasi hinnates on olulised nii õpetaja sõnaline hinnang, hinne kui ka õpilaste enesehinnang. Õpilast kaasatakse hindamisse.

Tööõpetuses on oluline õpetaja hinnang tehtud tööle. Õpetajapoolne suunamine aitab õpilast ise oma tegevusele ning töö tulemusele hinnangut anda. Hinnates arvestatakse õpilase loovust ülesannet lahendades, töö kulgu ja saavutatud õpitulemusi. Lisaks võetakse hindamisel arvesse õpilase arengut, püüdlikkust, töökultuuri ja abivalmidust teiste õpilaste vastu.

Tehnoloogiaõpetuses hinnatakse õpilaste töökultuuri, tehnoloogilist kirjaoskust ja eseme kavandamist ning valmistamist:

- 1) suhtumist õppetöösse, töökust, püüdlikkust, järjekindlust, tähelepanelikkust;
- 2) koostööoskust, abivalmidust, iseseisvust töö tegemisel;
- 3) õpperuumide kodukorra täitmist;
- 4) kavandamist (originaalsust, iseseisvust, idee või kavandi rakendamise võimalikkust), materjali ja töövahendite valiku otstarbekust, eseme valmistamise viisi, tööjoonise tehnilist korrektsust jm;
- 5) valikute (ideede, töötlusviiside, materjalide jm) tegemise, analüüsimise ja põhjendamise ning seoste kirjeldamise oskust;
- 6) valmistamise kulgu (materjalide ja töövahendite ning kirjalike ja infotehnoloogiliste vahendite kasutamise oskust, teoreetilisi teadmisi ja nende rakendamise oskust, tööohutuse nõuete järgimist jm);

7) tulemust (idee teostust, eseme viimistlust, esteetilist väärtust, ülesande õigeaegset lõpetamist, eseme kvaliteeti jm), sh üksikülesannete sooritamist ja eseme esitlemise oskust. Kirjalikke ülesandeid hinnates arvestatakse eelkõige töö sisu, kuid parandatakse ka õigekirjavead, mida hindamisel ei arvestata. Hindamise kriteeriumid ja hindamise korraldus on täpsustatud kooli õppekavas.

Füüsiline õpikeskkond

Kool võimaldab tehnoloogia ainevaldkonna tunnid klassides ja asutustes, kus on olemas vajalik sisseseade ainekavakohasteks õppetegevusteks.

KÄELINE TEGEVUS

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid I koolastmes

Käelises tegevuses I kooliastme lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud

Õpilane:

- 1) eristab esemelist keskkonda (materjale ja töövahendeid) ning töötab ohutult;
- 2) mõistab materjalide säästliku kasutamise vajalikkust;
- 3) leiab õpetaja abiga ülesande loovaid lahendusi;
- 4) töötab õpetaja juhendamisel üksi ja koos teistega rühmas;
- 5) märkab õpetaja abiga seoseid teistes ainetes õpituga;
- 6) tunneb oma pere ja kodukoha kultuuritraditsioone;
- 7) saab aru tervisliku toitumise olulisusest;
- 8) märkab sarnasusi ja erinevusi enda ning teiste töös, kirjeldab oma tegevust;

3. klassi lõpetaja:

- 1) kujundab lihtsamaid esemeid;
- 2) eristab erinevaid looduslikke ning tehismaterjale (paber, tekstiil, nahk, plast, vahtplast, puit, traat, plekk jne);
- 3) võrdleb materjalide üldisi omadusi;
- 4) oskab materjale ühendada ja kasutada;
- 5) modelleerib ja meisterdab erinevatest materjalidest esemeid;
- 6) märkab esemetel rahvuslikke elemente;
- 7) 7.julgeb oma ideed teostades pakkuda välja erinevaid võimalusi ja valida nende seast tööks sobivaim variant;
- 8) kirjeldab, esitleb ning hindab oma ideid;
- 9) kasutab materjale säästlikult;
- 10) valib materjalide käsitlemiseks erinevaid töötlemisviise ja -vahendeid;
- 11) käsitseb enam kasutatavamaid töövahendeid õigesti ning ohutult;
- 12) arutleb ohutuse vajalikkuse ja töökoha korrashoiu üle;
- 13) töötab õpetaja suulise juhendamise järgi ning kasutab abivahendina lihtsat tööjuhendit;
- 14) toob õpetusega seonduva kohta näiteid igapäevaelust;
- 15) hoiab korda oma tegevustes ja ümbruses;
- 16) tegutseb säästliku tarbijana;
- 17) teab isikliku hügieeni vajalikkust ning hoolitseb oma välimuse ja rõivaste eest;
- 18) arvestab ühiselt töötades kaaslasti ja järgib viisakusreegleid.

Käelise tegevuse ainekava 1. klassile

Teema	Õpitulemused	Õppetegevused ja sisu
Kavandamine	<u>Õpilane:</u> - kirjeldab, esitleb ning hindab oma ideid; kavandab lihtsamaid esemeid/ tooteid; - töötab õpetaja suulise juhendamise järgi ning kasutab abivahendina lihtsat tööjuhendit; - julgeb oma idee teostamiseks ise võimalusi valida ja mõelda; - toob näiteid õpetusega seotud igapäevaelust; - arvestab ühiselt töötades kaaslastega.	Ümbritsevate esemete vaatlemine, nende disain minevikus ja tänapäeval. Ideede otsimine ja valimine, abimaterjali ning info kasutamine. Ideede visandamine paberil. Idee esitlemine. Töötamine suulise juhendamise järgi. Tutvumine kirjaliku tööjuhendiga, sellest arusaamine. Oma idee teostamine, toetudes õpitud oskustele ja iseseisvatele katsetustele. Töökoha korras hoidmine, selle mõju töö tulemusele ja ohutusele. Rühmatöös ülesannete täitmine, ühiselt ideede genereerimine, üksteise arvamuste arvestamine ja kaaslaste abistamine.
Kujutamise- ja vormiõpetus	<u>Õpilane:</u> - kujutab esemeid/olendeid; - kasutab šablooni abivahendina, eristab kurba ja rõõmsat nägu; - eristab näidistelt nelja aastaaega ja suudab neid oma töös kujutada; - õpitu piires voolib pehmest materjalist palli ja silindri, kasutades mõlemat kätt.	Objekti kujutamine šablooni või orientiiride abil (vaatlus- ja võrdlemisoskuse, koordinatsiooni arendamine). Portree ja miimika (oma pere ja sõprade kujutamine, erinevate emotsioonide väljendamine töös). Modelleerimine ja erinevad materjalid.
Meisterdamine Paberi ja kartongitööd	<u>Õpilane:</u> - kasutab materjale säästlikult; - valib erinevaid töötlemisviise ja -vahendeid; - käsitseb kasutatavamaid töövahendeid õigesti ning ohutult; - kasutab paberit ning kartongi tasapinnalisi ja ruumilisi esemeid valmistades.	Tutvumine ja meisterdamine erinevate looduslike materjalidega. Taaskasutus (nt koduses majapidamises järelejäänud esemed). Materjalide lihtsamad töötlemise viisid (mõõtmine, märkimine, rebimine, voltimine, lõikamine, heegeldamine, detailide ühendamine, õmblemine, liimimine, punumine, kaunistamine, värvimine, viimistlemine). Sagedasemad töövahendid (käärid, nuga, nõel, heegelnõel, naaskel jne), nende õige, otstarbekas ja ohutu kasutamine, töövahendite hooldamine. Erinevate esemete erinevast materjalist punumine. Lihtsate esemete ja keskkonna kavandamine. Paberi rebimine. Paberi lõikamine silma järgi, ette antud joone järgi, šablooni järgi.

		Detailide katmine liimiga, liimimisvõtted olenevalt detaili suurusest. Paberi kortsutamine, voltimine.
<i>Õmblustööd. Tekstiili- ja lõngatööd</i>	<u>Õpilane:</u> • modelleerib ja meisterdab erinevatest materjalidest esemeid; • valmistab tekstiilmaterjalist väiksemaid esemeid.	Sagedasemad töövahendid (käärid, nuga, nõel, heegelnõel, naaskel jne), nende õige, otstarbekas ja ohutu kasutamine, töövahendite hooldamine. Jõukohaste esemete valmistamine. Nõela niidistamine, sõlme tegemine. Kannata nõöbi õmblemine.
<i>Vestlused kunstist</i>	<u>Õpilane:</u> • toob näiteid õpetusega seotud igapäevaelust; • kirjeldab, esitleb, tutvustab ja hindab oma tööd.	Kunstiteoste vaatlus, nendest rääkimine. Kaaslaste tööde analüüs, tolerantne suhtumine kaasõpilaste töödesse. Kunstiteosed koolis (kaasõpilaste tööde näitused). Kunstnik ja kujunduskunst (raamatuillustratsioonide, kunstitööde vaatlus ja analüüs). Ümbritsevate esemete vaatlemine, nende disain minevikus ja tänapäeval. Rahvuslikud mustrid ja motiivid.
<i>Kompositsioon ja perspektiiv</i>	<u>Õpilane:</u> • kujundab mustrit orientiiride abil; • kavandab lihtsamaid esemeid/tooteid; • märkab esemetel rahvuslikke elemente.	Korrapärane rütm. Kompositsioonireeglitega tutvumine.
<i>Disain</i>	<u>Õpilane:</u> • täidab ülesandeid koostegevuses, eeskuju ja näidise järgi; • moodustab tähtedest mustreid orientiiride abil; • leiab õpetaja suunamisel tekstile vastava kujunduse.	Kollaaž rebituna. Ruumikujundus (klassi kaunistamine tähtpäevadeks, koostööoskuste arendamine). Kirjakunst (tähe mustrid ja täht kui mustri element).
<i>Tehnikad ja materjalid</i>	<u>Õpilane:</u> • võrdleb erinevaid materjale ja värvusi (pehme, kõva, hele, tume) ja nimetab nende nähtavaid ja kombitavaid omadusi; • õpetaja suunamisel eristab erinevaid looduslikke ning tehismaterjale (paber, tekstiil, nahk, plast, vahtplast, puit, traat, plekk jne); • oskab materjale ühendada ja kasutada; • õpitu piires voolib pehmest materjalist palli ja silindri, kasutades mõlemat kätt.	Voolimine. Töökoha organiseerimine voolimistöodeks. Abivahendid ja nende kasutamine. Kumer- ja õõnesvormide voolimine. Ümarplastikas figuurid.

<i>Töötamine</i>	<u>Õpilane:</u> • töötab õpetaja suulise juhendamise järgi ning kasutab abivahendina lihtsat tööjuhendit; • julgeb oma idee teostamiseks ise võimalusi valida ja mõelda; • toob näiteid õpetusega seotud igapäevaelust; • arvestab ühiselt töötades kaaslastega; • arutleb ohutuse vajalikkuse ja töökoha korrashoiu üle; • tutvustab ja hindab oma tööd.	Töötamine suulise juhendamise järgi. Tutvumine kirjaliku tööjuhendiga, sellest arusaamine. Oma idee teostamine, toetudes õpitud oskustele ja iseseisvatele katsetustele. Töökoha korras hoidmine, selle mõju töö tulemusele ja ohutusele. Rühmatöös ülesannete täitmine, ühiselt ideede genereerimine, üksteise arvamuste arvestamine ja kaaslaste abistamine. Töö tulemuse uudsuse, kasutamise ja esteetilisuse hindamine.
<i>Tööviisid</i>	<u>Õpilane:</u> • kasutab materjale säästlikult; • valib erinevaid töötlemisviise ja -vahendeid; • käsitseb kasutatavamaid töövahendeid õigesti ning ohutult; • kasutab paberit ning kartongi tasapinnalisi ja ruumilisi esemeid valmistades; • modelleerib ja meisterdab erinevatest materjalidest esemeid; • valmistab tekstiilmaterjalist väiksemaid esemeid.	Materjalide lihtsamad töötlemise viisid (möötmise, märkimine, rebimine, voltimine, lõikamine, heegeldamine, detailide ühendamine, õmblemine, liimimine, punumine, kaunistamine, värvimine, viimistlemine). Sagedasemad töövahendid (käärid, nuga, nõel, heegelnõel, naaskel jne), nende õige, otstarbekas ja ohutu kasutamine, töövahendite hooldamine. Töötlemisvõtte valik sõltuvalt ideest ja materjalist. Jõukohaste esemete valmistamine.
<i>Kodundus</i>	<u>Õpilane:</u> • järgib kokkulepituid reegleid; • teab lauakombeid ja käitub neile vastavalt; • tarbib vahendeid ja materjale teadlikult; • hoiab puhtust ja korda.	Arutelu hubase kodu kui perele olulise väärtuse üle. Ruumide korrastamine ja kaunistamine. Riide ning jalatsite korrashoid. Isiklik hügieen. Tervislik toiduvalik. Lihtsamate toitumise valmistamine. Laua katmine, kaunistamine ja koristamine. Viisakas käitumine. Säästlik tarbimine.

Käelise tegevuse ainekava 2. klassile

Teema	Õpitulemused	Õppetegevused ja sisu
-------	--------------	-----------------------

<i>Vestlused kunstist</i>	<u>Õpilane:</u> - tunneb (nimetab) kasutatavaid töövahendeid ja materjale; - valmistab ette ja korrastab õpetaja suunamisel oma töökoha; - õpetaja suunamisel oskab jäljendada mõnda tuttavat looma hääle või kehakeele kaudu ning osaleda süžee mängudes rühmas; - toob näiteid õpetusega seotud igapäevaelust; - kirjeldab, esitleb, tutvustab ja hindab oma tööd.	Kunsti töövahendid ja nende korrashoid (pintslite jt vahendite õige hoidmine, kasutamine ja puhastamine, turvalisus). Kunstide seosed (maalikunst, teatrikunst jne ning süžee mäng rühmas). Kunstiteoste analüüs (teostes peituvad meeleolud). Rahvarõivaste ja rahvuslike elementide tutvustus. Kunstinäituse külastamine. Kunstiteoste analüüs (teostes peituvad meeleolud).
<i>Kujutamise- ja vormiõpetus</i>	<u>Õpilane:</u> - võrdleb 2-3 tajutava tunnuse alusel (värvus, kuju, suurus) näidiseid ja valminud kujutisi; - kujutab kõrvuti asetsevaid sarnaseid figuure; - eristab kurba ja rõõmsat nägu ning oskab neid emotsioone töös edastada; - kujutab tuttavat keskkonda sellele omaste objektide kaudu; - voolib/meisterdab tuttavast materjalist.	Objekti kujutamine šabloonil või orientiiride abil (vaatlus- ja võrdlemisoskuse, koordineerimise arendamine). Portree ja miimika (oma pere ja sõprade kujutamine, erinevate emotsioonide väljendamine töös). Modelleerimine ja erinevad materjalid (voolimine ja modelleerimine erinevatest materjalidest, sh jääkmaterjalid). Keskkond ja selle kujutamine (looduskeskkond ja aastaajad, linnaruum, kodukoht jne).
<i>Meisterdamine Paberi ja kartongitööd</i>	<u>Õpilane:</u> - kasutab materjale säästlikult; - valib erinevaid töötlemisviise ja -vahendeid; - käsitseb kasutatavamaid töövahendeid õigesti ning ohutult; - kasutab paberit ning kartongi tasapinnalisi ja ruumilisi esemeid valmistades.	Mõõtmine ja märkimine. Mudelite loomine erinevatest materjalidest (kartong, papiirull jms). Meisterdamine erinevatest materjalidest.

<i>Õmblustööd. Tekstiili- ja lõngatööd</i>	<u>Õpilane:</u> • kasutab materjale säästlikult; • valib erinevaid töötlemisviise ja -vahendeid; • käsitseb kasutatavamaid töövahendeid õigesti ning ohutult; • modelleerib ja meisterdab erinevatest materjalidest esemeid; • valmistab tekstiilmaterjalist väiksemaid esemeid.	Sagedasemad töövahendid (käärid, nuga, nõel, heegelnõel, naaskel jne), nende õige, otstarbekas ja ohutu kasutamine, töövahendite hooldamine. Jõukohaste esemete valmistamine Õmblemine. Nööbi õmblemine. Heegeldamine. Keti heegeldamine. Ketist pildi liimimine.
<i>Kompositsioon ja perspektiiv</i>	<u>Õpilane:</u> • kujundab mustrit erinevates tehnikates eeskuju ja näidiste järgi.	Korrapärane rütm. Kompositsioonireeglitega tutvumine. Rütm ja liikumine (erinevate mustrite kujundamine). Kontuur ja pinna muster. Objektide osaline kattumine. Pildi ülesehitus ehk kompositsioon.
<i>Disain</i>	<u>Õpilane:</u> • täidab ülesandeid koostegevuses, eeskuju ja näidise järgi; • kujundab piiratud pinnale mustrit; • kujundab teemakohast õnnitluskaarti/ kutset.	Kollaaž. Ruumide kaunistamine tähtpäevaks.
<i>Tehnikad ja materjalid</i>	<u>Õpilane:</u> • võrdleb erinevaid materjale ja värvusi (pehme, kõva, hele, tume) ja nimetab nende nähtavaid ja kombitavaid omadusi õpitu piires; • osaleb ühistöös teisi arvestades.	Materjalide saamislugu omadused, otstarve ja kasutamine. Katsetused erinevate materjalidega, nende omaduste võrdlemine. Ideede leidmine materjalide korduvkasutuseks. Skulptuur (voolimine ja meisterdamine, tutvumine erinevate materjalidega, sh looduslik materjal). Voolimine. Kumer- ja õõnesvormide voolimine. Väiksemate osade välja vajutamine. Ümarplastikas figuurid.
<i>Töötamine</i>	<u>Õpilane:</u> • töötab õpetaja suulise juhendamise järgi ning kasutab abivahendina lihtsat tööjuhendit; • julgeb oma idee teostamiseks ise võimalusi valida ja mõelda; • oskab selgitada töökoha korrashoiu vajalikkust oma töö tulemusele;	Töötamine suulise juhendamise järgi. Tutvumine kirjaliku tööjuhendiga, sellest arusaamine. Oma idee teostamine, toetudes õpitud oskustele ja iseseisvatele katsetustele. Töökoha korras hoidmine, selle mõju töö tulemusele ja ohutusele.

	• toob näiteid õpetusega seotud igapäevaelust; • arvestab ühiselt töötades kaaslastega; • tutvustab ja hindab oma tööd.	Rühmatöös ülesannete täitmine, ühiselt ideede genereerimine, üksteise arvamuste arvestamine ja kaaslaste abistamine. Töö tulemuse uudsuse, kasutamise ja esteetilisuse hindamine.
<i>Tööviisid</i>	<u>Õpilane:</u> • kasutab materjale säästlikult; • valib erinevaid töötlemisviise ja -vahendeid; • käsitleb kasutatavamaid töövahendeid õigesti ning ohutult; • kasutab paberit ning kartongi tasapinnalisi ja ruumilisi esemeid valmistades; • modelleerib ja meisterdab erinevatest materjalidest esemeid; • valmistab tekstiilmaterjalist väiksemaid esemeid.	Materjalide lihtsamad töötlemise viisid (mõõtmine, märkimine, rebimine, voltimine, lõikamine, heegeldamine, detailide ühendamine, õmblemine, liimimine, punumine, kaunistamine, värvimine, viimistlemine). Sagedasemad töövahendid (käärid, nuga, nõel, heegelnõel, naaskel jne), nende õige, otstarbekas ja ohutu kasutamine, töövahendite hooldamine. Töötlemisvõtte valik sõltuvalt ideest ja materjalist. Jõukohaste esemete valmistamine.
<i>Kodundus</i>	<u>Õpilane:</u> • järgib kokkulepituid reegleid; • teab lauakombeid ja käitub neile vastavalt; • tarbib vahendeid ja materjale teadlikult; hoiab puhtust ja korda.	Arutelu hubase kodu kui perele olulise väärtuse üle. Ruumide korrastamine ja kaunistamine. Riiete ning jalatsite korrashoid. Isiklik hügieen. Tervislik toiduvalik. Lihtsamate toitumise valmistamine. Laua katmine, kaunistamine ja koristamine. Viisakas käitumine. Säästlik tarbimine.

Käelise tegevuse ainekva 3. klassile

Teema	Õpitulemused	Õppetegevused ja sisu
<i>Vestlused kunstist</i>	<u>Õpilane:</u> • kasutab olulisemaid kunstimõisteid kunstiteoste ning enda ja kaaslaste loovtööde üle arutledes; • oskab nimetada Eesti kunstnikke, lähiümbruse olulisi kunsti- ja kultuuriobjekte; • arutleb ümbritseva visuaalse kultuuri nähtuste üle.	Erinevad kunstistiilid, voolud. Kunstnike elulugude ja loominguga tutvumine. Ümbritseva keskkonna (kool, kodu, kodukoht) kujundamine. Raamatute kujundused. Kodukoha kunstnikud ning loodusvaated. Tutvumine erinevate kunstiraamatute ning interneti materjalidega, näituste külastamine. Kunst ümbritsevas keskkonnas (meedia).
<i>Kujutamise- ja vormiõptus</i>	<u>Õpilane:</u>	Inimese kujutamine.

	• rakendab kahe- ja kolmemõõtmelise kujutamise võtteid; • oskab välja tuua kujutatava iseloomulikud jooned; • uurib igapäevaste esemete vormi ja otstarbe seoseid.	Täisfiguur eest- ja külgvaates liikumises. Eluslooduse (loomad, linnud, putukad), eluta looduse (kivid, vesi) ning tehisllooduse (sõidukid, ehitised) osade kujutamine joone ja silueti abil.
<i>Meisterdamine Paberi ja kartongitööd</i>	<u>Õpilane:</u> • kasutab materjale säästlikult; • valib erinevaid töötlemisviise ja -vahendeid; • käsitleb kasutatavamaid töövahendeid õigesti ning ohutult; • kasutab paberit ning kartongi tasapinnalisi ja ruumilisi esemeid valmistades.	Möötmine, rebimine, liimimine, märkimine, voltimine ja mudelite loomine erinevatest materjalidest. Meisterdamine loodus- ja tehismaterjalidest.
<i>Õmblustööd. Tekstiili- ja lõngatööd</i>	<u>Õpilane:</u> • kasutab materjale säästlikult; • valib erinevaid töötlemisviise ja -vahendeid; • käsitleb kasutatavamaid töövahendeid õigesti ning ohutult; • modelleerib ja meisterdab erinevatest materjalidest esemeid; • valmistab tekstiilmaterjalist väiksemaid esemeid.	Lihtsamate esemete kavandamine, õmblemine, heegeldamine. Lihtsa motiivi heegeldamine.
<i>Kavandamine</i>	<u>Õpilane:</u> • märkab esemetel rahvuslikke elemente; • julgeb oma ideed teostades pakkuda välja erinevaid võimalusi ja valida nende seast tööks sobivaim variant; • kirjeldab, esitleb ning hindab oma ideid; • kujundab lihtsamaid esemeid.	Ümbritsevate esemete vaatlemine, nende disain ja kujundus minevikus ja tänapäeval. Rahvuslikud mustrid ja motiivid. Ideede otsimine ja valimine, abimaterjali ning info kasutamine. Ideede visandamine paberil. Lihtsate esemete kavandamine. Idee esitlemine.
<i>Kompositsioon ja perspektiiv</i>	<u>Õpilane:</u> • rakendab oma töödes mitmekesiseid kunsti tehnikaid ja töövõtteid; • esitab oma ideede erinevaid lahendusi.	Helestamine ja tumestamine, külmad ja soojad toonid. Meeleolu väljendamine värvide kaudu. Pildi kujutava suuruse ja paberi formaadi erinevad suhted. Pea- ja kõrval elemendid, taust, üksikosade tasakaal pildil. Suuruse vähenemine kauguses. Silmapiir. Ribaornament.

		Objektide osaline kattumine.
<i>Disain</i>	<u>Õpilane:</u> • modelleerib ja meisterdab erinevatest materjalidest esemeid.	Meisterdamine (mänguasjad, ruumikaunistused, pakendid jmt) looduslikest ning tehismaterjalidest. Rütmi- ja kirjaharjutused, rahvusmustrid. Tööd joonlaua ja sirkliga. Lihtsamate dekoratiivesemete kavandamine ja valmistamine. Foto pildistamine, pildi kasutamine, raami disainimine.
<i>Tehnikad ja materjalid</i>	<u>Õpilane:</u> • võrdleb materjalide üldisi omadusi; • eristab erinevaid looduslikke ning tehismaterjale (paber, tekstiil, nahk, plast, vahtplast, puit, traat, plekk jne); • oskab materjale ühendada ja kasutada; • teab, kuidas luua ning tarbida säästvalt; • tuleb toime virtuaalsetes keskkondades, teadvustab meedia võimalusi ja ohtusid.	Meisterdamine tehis- ja looduslikest materjalidest-pakendid, makulatuur, plast, traat, oksad jne. Võltimine-karbid, papp, paber, värvipaber Töötamine iseseisvalt ja rühmas. Materjalide, töövahendite ja töökoha otstarbekas kasutamine. Looduslikud ning tehismaterjalid (paber, kartong, papp, tekstiil, nahk, plast, vahtmaterjal, puit, traat, plekk jne). Materjalide saamislugu, omadused, otstarve ja kasutamine. Katsetused erinevate materjalidega, nende omaduste võrdlemine. Ideede leidmine materjalide korduvkasutuseks. Lihtsamad töövõtted savi, plastiliini või muu voolimismaterjali kasutamisel. Erinevate vormide ja kujude voolimine, nende osade välja vajutamine. Traadi tükeldamine ja painutamine. Lihtsamate esemete kavandamine ja valmistamine.

<i>Töötamine</i>	<u>Õpilane:</u> - töötab õpetaja suulise juhendamise järgi ning kasutab abivahendina lihtsat tööjuhendit; - kasutab tööks vajalikke vahendeid ohutult ning hoiab oma töökoha korras; - arvestab ühiselt töötades kaaslastega ja järgib viisakusreegleid; - kirjeldab, esitleb ning hindab oma ideid	Töötamine suulise juhendamise järgi. Tutvumine kirjaliku tööjuhendiga, sellest arusaamine. Oma idee teostamine, toetudes õpitud oskustele ja iseseisvatele katsetustele. Töökoha korras hoidmine, selle mõju töö tulemusele ja ohutusele. Rühmatöös ülesannete täitmine, ühiselt ideede genereerimine, üksteise arvamuste arvestamine ja kaaslaste abistamine. Töö tulemuse uudsuse, kasutamise ja esteetilisuse hindamine.
<i>Tööviisid</i>	<u>Õpilane:</u> - esitab oma ideede erinevaid lahendusi; julgeb oma ideed teostades pakkuda välja erinevaid võimalusi ja valida nende seast tööks sobivaim variant; kirjeldab, esitleb ning hindab oma ideid; - rakendab oma töödes mitmekesiseid kunsti tehnikaid ja töövõtteid; - kujundab lihtsamaid esemeid; - modelleerib ja meisterdab erinevatest materjalidest esemeid; - kasutab materjale säästlikult; - valib materjalide käsitlemiseks erinevaid töötlemisviise ja vahendeid; - kasutab tööks vajalikke vahendeid ohutult ning hoiab oma töökoha korras.	Lihtsamad materjalide töötlemise viisid, sh mõõtmine, märkimine, rebimine, voltimine, lõikamine, heegeldamine (algsilmus ja ahelsilmus), detailide ühendamine, õmblemine (eelpiste ja tikkpiste), liimimine, naelutamine, punumine, kaunistamine, värvimine, viimistlemine; vestmine, saagimine (ainekabinetis). Sagedasemate töövahendite (käärid, nuga, nõel, heegelnõel, naaskel, vasar, saag, kruvikeeraja, lõiketangid, näpitsad jm) õige, otstarbekas ja ohutu kasutamine, töövahendite hooldamine. Töötlemisviisi valik olenevalt ideest ja materjalist. Jõukohaste esemete valmistamine.
<i>Kodundus</i>	<u>Õpilane:</u> - teab isikliku hügieeni vajalikkust ning hoolitseb oma välimuse ja rõivaste eest; - toob õpetusega seonduva kohta näiteid igapäevaelust.	Arutelu hubase kodu kui perele olulise väärtuse üle. Ruumide korrastamine ja kaunistamine. Riiete ning jalatsite korrashoid. Isiklik hügieen. Tervislik toiduvalik. Lihtsamate toitumise valmistamine. Laua katmine, kaunistamine ja koristamine. Viisakas käitumine. Säästlik tarbimine.

KÄSITÖÖ JA KODUNDUS

Käsitöö ja kodunduse õppe- ja kasvatuseesmärgid II kooliastmes

4. klassi lõpetaja:

- 1) tunneb rõõmu üksi ja koos teistega töötegemisest;
- 2) tunneb ja kasutab mitmesuguseid materjale ning töövahendeid, järgib seejuures ohutusnõudeid ja hoiab korras töökoha;
- 3) leiab ideid ning oskab neid esitleda;
- 4) saab aru tööjuhenditest ja selgitavatest joonistest;
- 5) tunneb põhilisi toiduaineid ja nende omadusi ning valmistab lihtsamaid toite;
- 6) teab tervisliku toitumise põhialuseid;
- 7) tunneb oma kodukoha ja Eesti kultuuritraditsioone.

Käsitöö ja kodunduse ainekava 4. klassile

Teema	Õpitulemused	Õppetegevused ja sisu
<i>Töö kavandamine ja rahvakunst</i>	<u>Õpilane:</u> • kavandab omandatud töövõtete baasil jõukohaseid käsitööesemeid; • märkab rahvuslikke kujunduselemente tänapäevastel esemetel.	Kavand. Idee ja kavandi tähtsus eset valmistades. Kujunduse põhimõtted ja nende rakendamine. Kavandamise erinevad võimalused. Värvusõpetuse põhitõdede arvestamine esemetel disainides. Ideede leidmine ja edasiarendamine kavandiks.
<i>Materjalid ja töö kulg</i>	<u>Õpilane:</u> • seostab käsitöölõnga jämedust töövahendiga; • töötab iseseisvalt lihtsama tööjuhendi järgi; • järgib töötades ohutusnõudeid ning hoiab korras töökoha; • hindab oma töö korrektsust ja esteetilisust.	Käsitöölõngade valiku ning sobivuse põhimõtted lähtuvalt kasutusala- st. Töötamine suulise juhendamise järgi. Töötamine tööjuhendi järgi. Erinevatest tekstiilmaterjalidest esemete hooldamine.
<i>Tööliigid</i>	<u>Õpilane:</u> • kasutab tekstiileset kaunistades ühe- ja kaherealisi pisteid; • mõistab täpsuse vajalikkust ning järgib seda tekstiilitöös.	Tikkimine. Sümbolid ja märgid. Töövahendid ja sobivad materjalid. Tarbe- ja kaunistuspistid. Üherealised ja kaherealised pistid. Mustri kandmine riidele. Tikandi viimistlemine ja hooldamine. Heegeldamine. Töövahendid ja sobivad materjalid. Põhisilmuste heegeldamine.

		Edasi-tagasi ridadena heegeldamine. Heegeldustöö viimistlemine ja hooldamine. Meisterdamine. Aineõpetaja valib õpigrupile sobivad tööliigid.
Tarbijakasvatuse	<u>Õpilane:</u> • analüüsib oma taskuraha kasutamist; • teab enda võimalusi, kuidas aidata kaasa jäätmete keskkonnasäästlikule käitlemisele.	Taskuraha. Arutelu raha kasutamise ja säästmise üle. Energia ja vee säästlik tarbimine. Jäätmete sorteerimine.
Kavandamine	<u>Õpilane:</u> • märkab esemetel rahvuslikke elemente; • julgeb oma ideed teostades pakkuda välja erinevaid võimalusi ja valida nende seast tööks sobivaim variant; • kirjeldab, esitleb ning hindab oma ideid; • kujundab lihtsamaid esemeid.	Lihtsamate esemete kavandamine, õmblemine, heegeldamine. Lihtsa motiivi heegeldamine.
Kodundus	<u>Õpilane:</u> • kasutab mõõtenõusid ja kaalu; • valib töövahendid ja seadmed töö eesmärgi järgi ning kasutab neid ohutusnõudeid arvestades; • valmistab lihtsamaid tervislikke toite, kasutades levinumaid toiduaineid ning külma- ja kuumtöötlemistehnikaid; • katab toidukorra järgi laua; • peab kinni üldtuntud lauakommetest ning hindab laua ja toitade kujundust; • teeb korrastustöid, kasutades sobivaid töövahendeid; • näeb kodutööde jaotamises pereliikmete heade suhete eeldust.	Retsept. Mõõtühikud. Töövahendid köögis. Ohutus. Toiduainete eeltöötlemine, külma- ja kuumtöötlemine. Lauakombed ning lauakatmise tavad. Sobivate nõude valimine toidu serveerimiseks. Puhastus- ja korrastustööd. Kodutööde planeerimine ja jaotamine. Töövahendid.

TEHNOLOOGIAÕPETUS

Tehnoloogiaõpetuse õppe- ja kasvatuseesmärgid II kooliastmes

4. klassi lõpetaja:

1) peab tähtsaks tehnoloogilist kirjaoskust igapäevaelus;

- 2) seostab tehnoloogiaõpetust teiste õppeainete ja eluvaldkondadega;
- 3) võrdleb erinevaid transpordivahendeid ning energiaallikaid;
- 4) kirjeldab ratta ja energia kasutamist ajaloos ning nüüdisajal;
- 5) kirjeldab inimtegevuse ja tehnoloogia mõju keskkonnale;
- 6) valmistab töötavaid mudeleid praktilise tööna..

Ainekava tehnoloogia õpetuses 4. klassile

Teema	Õpitulemused	Õppetegevused ja sisu
<i>Tehnoloogia igapäevaelus</i>	<u>Õpilane:</u> - mõistab tehnoloogia olemust ja väärtustab tehnoloogilise kirjaoskuse vajalikkust igapäevaelus; - seostab tehnoloogiaõpetust teiste õppeainetega ja eluvaldkondadega; - iseloomustab ja võrdleb erinevaid transpordivahendeid ning energiaallikaid.	Tehnoloogia olemus. Tehnoloogiline kirjaoskus ja selle vajalikkus. Transpordivahendid. Energiaallikad.
<i>Disain ja joonestamine</i>	<u>Õpilane:</u> - disainib lihtsaid tooteid, kasutades selleks ettenähtud materjale; - märkab probleeme ja pakub neile omanäolisi lahendusi; - osaleb õpilasepäraselt uudse tehnoloogilise protsessi loomises, mis on seotud materjalide valiku ja otstarbeka töötlusviisi leidmisega.	Eskiis. Lihtsa toote kavandamine. Disain. Probleemide lahendamine. Toote viimistlemine.
<i>Materjalid ja nende töötlemine</i>	<u>Õpilane:</u> - tunneb põhilisi materjale, nende olulisemaid omadusi ja töötlemise viise; - valib ja kasutab eesmärgipäraselt erinevaid töötlusviise, töövahendeid ja materjale; - suudab valmistada jõukohaseid liiteid; - valmistab mitmesuguseid lihtsaid tooteid (sh mänguasju); - kasutab õppetöös puurpink; - analüüsib ja hindab loodud toodet, sh esteetilisest ja rakenduslikust küljest; - annab tehtud ülesande või toote kvaliteedile oma hinnangu;	Materjalide liigid (puit, metall, plastid jne) ja nende omadused. Materjalide töötlemise viisid (märkimine, saagimine jne) ning töövahendid (tööriistad ja masinad). Levinumad käsi- ja elektrilisedööriistad. Puurpink. Materjalide liited. Tervisekaitse- ja tööohutusnõuded töötlemises, ohutud töövõtted.

	• mõistab ja arvestab kaaslaste erinevaid tööoskusi; • teadvustab ning järgib tervisekaitse- ja tööohutusnõudeid; • väärtustab ja kasutab tervisele ohutuid tööviise; • kasutab materjale säästlikult ning leiab võimalusi nende korduskasutuseks.	
--	---	--

9. VALIKAINED - INFORMATIKA JA PROGRAMMEERIMINE

Informaatika aine üldkirjeldus

Informaatika sisu hõlmab erinevaid teemasid, nagu programmeerimine, andmetöötlus ja arvutivõrgud. Digipädevus on laiem mõiste, mis hõlmab digitaalsete seadmete ja tööriistade kasutamist, digitaalse info leidmist ja hindamist, disainiprojektide loomist ja probleemide lahendamist. Seega on informaatika sisu ja digipädevus omavahel seotud, kuid mitte samad asjad. Informaatika õppekava võib olla üks viis digipädevuste toetamiseks, kuid see ei hõlma kõiki digipädevuse aspekte.

Digipädevuse kujundamine I kooliastmes on oluline, kuna see aitab õpilastel omandada oskusi, mis on vajalikud digitaalses maailmas toimetulekuks. Digipädevuse kujundamiseks on mitmeid lähenemisviise, kuidas seda teha parimal moel, sõltub koolist ja õpetajatest. Üks võimalus on loomida digipädevus kooli õppekavasse, et tagada selle järjepidev arendamine igas kooliastmes ja aines. Digipädevuse loomimine ainekavadesse võimaldab õpilastel omandada digioskusi erinevates kontekstides ja seostada neid teiste õppeainetega.

Digitaalne kirjaoskus on võime kasutada digitaalseid tehnoloogiaid, vahendeid ja platvorme, et luua, hinnata, jagada ja osaleda digitaalses sisus. Digitaalne kirjaoskus hõlmab ka digitaalse kodanikuks olemise eetilisi, seaduslikke ja sotsiaalseid aspekte. Informaatiline kirjaoskus on aga võime leida, hinnata, kasutada ja esitada informatsiooni erinevates vormides ja allikates. Informaatiline kirjaoskus on seotud kriitilise mõtlemise, analüüsi ja probleemide lahendamisega. Digitaalne kirjaoskus ja informaatiline kirjaoskus on omavahel seotud, kuid mitte identsed. Digitaalne kirjaoskus keskendub rohkem tehnilistele oskustele ja digitaalse meedia loomisele, samas kui informaatiline kirjaoskus keskendub rohkem infootsingu ja hindamise protsessidele. Informaatika tunnis õpitakse ka kuidas luua ja kasutada erinevaid digitaalseid vahendeid, nagu tekstidokumendid, esitlused, tabelarvutus, graafika, heli ja video. Informaatika aitab ka mõista, kuidas arvutid töötavad ja kuidas nad suhtlevad omavahel ja inimestega. Informaatika on lõbus ja põnev õppeaine, mis pakub palju võimalusi loovuseks ja avastamiseks. Informaatika õpetamise põhimõtted põhikoolis on:

- elulähedus;
- aktiivõpe ja loovus;
- uuenduslikkus;
- koostöö;
- teadmusloome;
- vabatahtvara ja avatud sisu, sõltumatus tarkvaratootjast;

- turvalisus;
- lõimitus ja sidusus.

Põhikooli informaatikaõppe sisu koosneb üldistatult kahest komponendist, mille omavahelist tasakaalustamist ainekavaga taotletakse:

raalmõtlemine - eluliste ülesannete lahendamise viis, mille puhul kasutatakse algoritmide tundmist ja rakendamist, mustrite tuvastamist, probleemi osadeks jaotamist ja üldistamist;

disainmõtlemine – kasutajakeskne, loov ja koostööne eluliste ülesannete lahendamise viis, sh probleemi määratlemine, vajaduste võrdlemine, mõtlemine, ehitamine ja katsetamine.

Õpitulemused I kooliastmes

3.klassi lõpetaja:

- 1) kirjeldab, kuidas toimib internet, mis on arvuti riistvara ja tarkvara, toob näiteid digitehnoloogia turvalisest ja oskuslikust kasutusest infoühiskonnas;
- 2) leiab internetist sobiva teksti, pildi, video, animatsiooni ja viitab selle allikale;
- 3) loob, vormistab, salvestab, taasesitab nii individuaalselt kui ka koostöös eri liiki digitaalse sisu (tekst, pilt, esitus, video, animatsioon jne) ja jagab seda, järgides hea tava ja digiohutuse nõudeid;
- 4) kirjeldab ja väldib digivahendite kasutamise seotud riske;
- 5) kirjeldab elulisi näiteid programmide kasutamisest ja lahendab eakohaseid programmeerimisülesandeid mängulistes keskkondades ja/või haridusrobotitega;
- 6) kasutab veebikeskkondi ja e-teenuseid hea tava ja digiohutuse nõuetele vastavalt, pöördub probleemi ilmnemisel või selle kahtlusel abi saamiseks vanema, õpetaja või mõne abi andva institutsiooni poole.

Informaatika ainekava 1. – 3. klassile

Teema	Õpitulemused	Õppetegevused ja sisu
Sissejuhatus informaatikasse		
Info- ja andmekirja haldamine	<u>Õpilane:</u> • oskab otsida internetist vajalikku eakohast informatsiooni; eristab otsingutes teksti, pilti ja videot; • korrastab kogutud teavet, moodustades järjestatud loendeid ning rühmitades teavet etteantud tunnuste alusel, kasutades juhendaja abi; • ruutkoodi abil teabe skanneerimine.	Pildi- ja infootsingu kasutamine interneti otsingumootoris. Digisisu (nt.pilt, tekst) salvestamine, kopeerimine, kleepimine etteantud kohta. Salvestatud töö ümber nimetamine. Liitreaalsuse õppekaartide kasutamine, QR-koodi abil ülesannete lahendamine jne. <u>Praktiline töö:</u> 1.Infootsing nt. kooli kodulehega tutvumine. 2.QR-koodi abil ülesannete lahendamine.
Suhtlemine digikeskkondades	<u>Õpilane:</u> • Oskab kasutada e-päevikut ning erinevaid õppimiseks mõeldud veebipõhiseid töökeskkondi (sh	Arvuti käivitamine ja sulgemine; sisse- ja väljalogimine. Erinevate õppekeskkondade kasutamine, interaktiivsed õppemängud. Paroolid ja virtuaalne identiteet.

	nutitelefon, tahvelarvuti), järgides kokkulepitud reegleid; • oskab saata e-kirja, lisada manuseid; • oskab kasutada saadud teadmisi ja oskusi praktiliselt erinevates ainetes; • teeb vahet silmast-silma ja veebipõhise suhtluse eripäradel. Oskab välja tuua nende olulisemaid tunnuseid; • kirjeldab digitaalse identiteediga seotud võimalusi ja ohte.	Digitaalnejalajälg. Ohud internetis. Viisakas käitumine internetis. Netikett. <u>Praktiline töö:</u> 1.Arvuti käivitamine ja sulgemine. 2.E-päevikust info otsimine ja tööjuhise täitmine.
<i>Digisisu loomine</i>	<u>Õpilane:</u> • tunneb arvuti lisaseadmeid (hiir, klaviatuur jt), oskab neid kirjeldada; • sisestab ja vormindab arvuti või muu digiseadmega lühemaid tekste, erinevaid loovtöid järgides tekstitöötamise põhireegleid; • oskab töötada lihtsamate programmidega, nagu PowerPoint, Paint, robotika programmid jne. • kasutab videotöötlusprogrammi lihtsamaid funktsioone; • muudab enda loodud digitaalseid materjale (loodud faili sisu); • arvestab, et internetis olev materjal, on kellegi teise loodud, selgitab autoriõiguse olulisemaid tunnuseid digitaalse materjali puhul; • koostab visuaalse programmeerimiskeelgega lihtsamaid programmiridu (Bee-Bot ja Blue Bot robotite liigutamiseks).	Lauaarvuti, sülearvuti või tahvelarvuti ka robotikavahendite kasutamise heakorrareeglid. Tutvumine arvuti sisend- ja väljund seadmetega ning nende kasutamisega. Teksti vormindamine. Suur-, väike-, kirja- ja trükitäht; kirja suuruse, teksti värvi muutmine; teksti joondamine; dokumendile salvestamine nimega; lehe vaate suurendamine ja vähendamine. Pildi lisamine dokumenti ja suuruse muutmine. Faili salvestamine ja avamine. <u>Praktiline töö:</u> 1.E-kirja kirjutamine. 2.Animatsiooni loomine. 3.Teksti vormindamine. 4.Robotite programmeerimine.

<i>Digiturvalisus</i>	<u>Õpilane:</u> • arvestab arvutiklassis käitumise ja arvuti kasutamise reeglitega, teab esmaseid arvutikasutamise töövõtteid; • põhjendab, miks ei tohi internetis avaldada delikaatset infot enda ja teiste kohta; • arutleb, mis võivad olla digivahendi väärkasutamise põhjused ja tagajärjed; • toob näiteid kuidas tehnoloogia kasutamine kahjustab keskkonda ja toob keskkonnale kasu.	Arvuti käivitamine ja sulgemine; sisse- ja väljalogimine. Arvutikomplekti osade nimetused – arvuti (põhiplokk), monitor e. kuvar, klaviatuur, hiir, printer. Mõisted – klahv (klaviatuur), nupp (hiir), ikoon, kursor. Arvutit/digiseadet kasutades, jälgib oma kehaasendit. Digiseade pikema kasutuse vahele teeb liikumispause, silmaharjutusi jne. Sobilik ekraaniaeg. Digivahenditest tulenevad terviseriskid. Tervisekaitse reeglid.
<i>Probleemilahendus</i>	<u>Õpilane:</u> • oskab kirjeldada sedmega tekkinud võimalikku probleemi; • valib sobiva digilahenduse etteantud ülesande lahendamiseks, kasutades juhendaja abi; • kirjeldab oma sõnadega enda digipädevuse taset ja arenguvõimalusi juhendaja abil.	Kui mingi toiming ei teostu, tuleb seade taaskäivitada jne. Kui ei tea ise täpselt, kuidas või mida teha, küsib abi täiskasvanult. E-jäätmete ohutu käitlemine.

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid II kooliastmes

4.klassi lõpetaja:

- 1) jälgib veebilehele kommentaare lisades, veebifoorumi ja postiloendi vahendusel toimivas arutelus osaledes nii tunnustatud suhtlusnorme kui ka selle keskkonna nõudeid;
- 2) selgitab ebaetilise digisuhtluse võimalikke tagajärgi ning hindab kriitiliselt veebisuhtluse sisu ja turvalisust;
- 3) haldab ja kaitseb oma digitaalset identiteeti, sh kasutades mitmeastmelist või-faktorilist isikutuvastust ja parooli taaste meetodeid, selgitab oma sotsiaalmeedia vms konto privaatsusseadete häälestamise vajadust;
- 4) kirjeldab küberkiusamise olemust, kuidas seda märgata ja vastavas olukorras käituda;
- 5) rakendab turvameetmeid oma arvuti ja nutiseadme kaitseks (nt viiruse- ja pahavaratõrje, jälitusrakendused jne);
- 6) kirjeldab ja väldib digivahendi kasutamisest tekkida võivaid ohte tervisele (sõltuvus, liigese- ja rühivead, nägemise halvenemine), teeb vastavaid võimlemisharjutusi (silmadele, randmetele jne);
- 7) tuvastab ja lahendab iseseisvalt lihtsamaid probleeme tõrkuvate digiseadmete või rakendustega.

Informaatika ainekava 4. klassile

Teema	Õpitulemused	Õppetegevused ja sisu
-------	--------------	-----------------------

Arvuti töövahendina		
<i>Digisisu loomine</i>	<u>Õpilane:</u> • valdab peamisi töövõtteid arvutil igapäevases õppetöös eelkõige infot otsides ning tekstidokumente ja esitlusi koostades • teadvustab ning oskab vältida info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (edaspidi IKT) kasutamisel tekkida võivaid ohte oma tervisele, turvalisusele • osaleb virtuaalsetes võrgustikes • avab, salvestab ja kustutab oma tööd • leiab internetist ja kopeerib tekstifaili või esitluse erinevas formaadis algmaterjali (tekst, pilt, tabel,) ning töötleb neid vajaduse korral, pidades kinni intellektuaalomandi kaitse headest tavadest • vormindab arvutiga tekste järgides tekstitöötluse põhireegleid (suur ja väike algustäht; kirjavahemärgid, reavahetused ja tühikud; poolpaks, kald- ja allajoonitud kiri; üla- ja alaindeks; teksti joondamine; värvid, joonised, pildid, tabelid) teab fotografeerimise algtõdesid • kopeerib internetist pilti, lisab failide hulga • koostab teksti ja pilte sisaldava esitluse etteantud teemal • kujundab esitluse loetavalt ja esteetiliselt, lähtudes muu hulgas järgmistest kriteeriumidest: optimaalne info hulk slaidil, märksõnad sidusa teksti asemel, allikatele viitamine, kujunduse säästlikkus	Failide haldamine: salvestamine, kopeerimine, kustutamine. Töö mitme aknaga. Sissejuhatust tekstitöötlusse. Teksti sisestamine, vormindamine ja kopeerimine. Pildistamine nutiseadmes; kaamera avamine nutiseadmes; pildi tegemine, vaatamine, kustutamine, muutmine, jagamine, kollaaži loomine. Esitluse koostamine; slaidi ülesehitus ja kujundus; teksti ja pildi sisestamine slaidile. <u>Praktiline töö:</u> 1. E-kirja kirjutamine 2. Esitluse koostamine loetud raamatust 3. Ärakiri ja vormistamine 4. Plakat 5. Animatsioon
<i>Digiturvalisus</i>	<u>Õpilane:</u> • järgib arvutiklassis käitumise ja arvuti kasutamise reegleid.	Arvuti käivitamine ja sulgemine; sisse- ja väljalogimine. Digivahenditest tulenevad terviseriskid.

	• loetleb digivahendite kasutamise seotud riske ja võimalusi. • põhjendab, miks ei tohi internetis avaldada delikaatset infot enda ja teiste kohta • arutleb, kuidas mõjutab digivahendi väärkasutamine teda ennast, kooli, perekonda. Toob näiteid ja pakub ideid mida ette võtta • toob näiteid kuidas tehnoloogia kasutamine kahjustab keskkonda ja toob keskkonnale kasu	Küberkiusamine.
<i>Probleemilahendus</i>	<u>Õpilane:</u> 9) oskab kirjeldada sedmega tekkinud võimalikku probleemi. Pöördub vajadusel abi saamiseks juhendaja poole. 10) valib sobiva digilahenduse etteantud ülesande lahendamiseks 11) kasutab õpetaja juhendamisel digitehnoloogiat loomingulisel eesmärgil 12) kirjeldab oma sõnadega enda digipädevuse taset ja arenguvõimalusi.	Tehniliste probleemide lahendamine. - Tuvastab ja lahendab juhendamisel lihtsamaid probleeme, mis tekivad, kui digivahendid, programmid või rakendused ei tööta. Digitehnoloogiate valik. Iseseisvalt valib ülesande lahendamiseks tüüpilisemaid riist- ja tarkvara lahendusi; teab ja kasutab sobivaid digitehnoloogiaid mingi ainealase probleemi lahendamiseks. Digilahenduste uuendused. Digipädevuse arendamine ja hindamine.